

B

ΤΟ
ΝΕΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

=====

ΕΤΟΣ Α΄.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

ΜΑΪΟΣ — ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1893.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ «ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ» Β ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ
1893.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνατύπωσις παντὸς ἄρθρου

ΤΟ
ΝΕΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΤΟ
ΝΕΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ — ΤΟΜΟΣ Β΄.

ΜΑΪΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ «ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ» Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ
1893.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ

Τεχνητή παραγωγή ἀδάμαντος. — Τὸ νέον μέταλλον Μάσριου. — Ἀντὶ ἄλατος. — Διανομὴ ἀζώτου εἰς τοὺς καρποὺς καὶ εἰς τὰ ὕδατα τῆς ἀποστραγγίσεως. — Ἀποκεράτωσις τῶν ζώων. — Παράσιτα χελωνῶν. — Κοιτάσματα γαιανθράκων καὶ λευκοσιδήρου. — Τηλεγραφικὴ συγκοινωνία ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως ἀγωγοῦ.

Κατὰ τὴν τελευταίαν τριμηνίαν ἐπετεύθη τέλος ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ἡ τεχνητὴ παραγωγὴ τοῦ ἀδάμαντος. Ἡ ζωηροτάτη αἰσθησις ἦν ἐνεποίησεν ἡ ἀναγγελία τῆς ἐπιτυχίας ταύτης τοῦ κ. Ἑρρίκου Μουασσάν προῆλθεν οὐχὶ ἐκ τῆς ἐλπίδος ὅτι αὕτη γενήσεται αἰτία εὐχεροῦς ἀποκτήσεως μεγάλων περιουσιῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀπόψεων τῶν νῦν τὸ πρῶτον δι' αὐτῆς ἀποκαλυπτομένων ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τῆς φυσικῆς ἱστορίας.

Εἶναι οὕτω γνωστὸν ὅτι αἱ διαττάσεις τῶν παραχθέντων ἀδαμάντων εἶνε ἐλάχιστα κλάσματα τοῦ ὑποχιλιοστοῦ τοῦ μέτρου, καὶ ὅτι οὐδεμίᾳ ὑπάρχει κατὰ τὸ φαινόμενον πιθανότης ἢ ἐν χρήσει μέθοδος νὰ παράσχη ποτὲ ἀδάμαντας ἐπαισθητῶς ἀδρότερος· οἱ ἔμποροι καὶ οἱ κα-

ταναλωταί πολυτίμων λίθων δύνανται ὅθεν ν' ἀδιαφορῶσι περὶ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης.

Διὰ τοὺς μετὰ περιεργίας ὁμως παρακολουθοῦντας πᾶσαν πρὸς τὴν φύσιν σχετιζομένην ἀνακάλυψιν, τὸ θέμα ἔχει ἰσχυρώτατον καὶ διττὸν ἐνδιαφέρον καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς μεθόδου, ἧς ἐγένετο χρῆσις καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν παρατηρήσεων, αἵτινες ἤγαγον τὸν κ. Μουασσάν εἰς τὴν ἐπινόησιν τῆς μεθόδου ταύτης.

Μικρὸν πρὸ τοῦ 1891 τεμάχιον μετεωρικοῦ σιδήρου προερχομένου ἐκ κλεισσωρείας τῆς Ἀριζόνας, ἐπονομασθὲν Cañon Diablo, ἐπαρουσίασε κατὰ τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν μικροὺς κόκκους ἀδάμαντων.

Ἐν ἀρχῇ τὸ μέταλλον τοῦτο ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν ἀνευρόντων αὐτὸ φυσιοδιφῶν ὡς γηγενές. Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1891 ἐγένετο ἐν Ἀλβουκέρηκ Νέου Μεξικῶ ἀνάλυσις ἐκτάκτως φαντασιώδης παρουσιάσασα σίδηρον αὐτοφυῆ, μόλυβδον, ἄργυρον καὶ χρυσόν.

Παρεδέχθησαν τότε ὅτι ἐπρόκειτο περὶ φλεβὸς μεταλλικοῦ σιδήρου (πράγματος ἐν οὐδεμιᾷ χώρᾳ γνωστοῦ), καὶ ἐβεβαίουν ὅτι ἡ φλεβὴ αὕτη ἐξετείνεται εἰς τὰ περίξ τοῦ «Grater Mountain» ἐπὶ ἀποστάσεως δύο μιλίων.

Τὸ τοιοῦτον ἦτο τεραστία ὑπερβολή, ὡς παρετήρησεν ὁ κ. Φούτ, κατὰ μῆνα Ἰούνιον, ἐπισκεπτόμενος τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ ὁμως, μολοντί τὰ τεμάχια τὰ κατὰ πρῶτον παρ' αὐτοῦ ἐξετασθέντα εἶχον ὄψιν οὐρανοπετῶν ὄγκων, ὁ ὀρυκτολόγος οὗτος δὲν ἀπέκρουσεν ἐν ἀρχῇ τὴν ἰδέαν ὅτι δυνατὸν νὰ εἶνε ὕλαι ἀνατιναχθεῖσαι εἰς τὸν ἀέρα ὑπὸ γειτονικοῦ τινος ἠφαιστείου. Τούτου ἕνεκα ἐξηρεύνησεν ἐπισταμένως τὸ «Grater Mountain», ὃπερ ὁμως δὲν εὗρεθῆ ἔχον οὔτε λάβαν, οὔτε τέφραν, οὔτε οἰονδήποτε ἕτερον ἠφαιστειογενές σῶμα· δὲν ἀπαντᾷ ἐκεῖ ἡ ψαμμόλιθος, καὶ ἀσβεστόλιθος ὕδατογενής.

Ὁ δὲ σίδηρος, ἀντὶ ν' ἀποτελῇ φλεβὰ, εὕρισκετο εἰς κατάστασιν μικρῶν ὄγκων διακεκριμένων καὶ μεμονωμένων, ἀλλὰ κατεσπαρμένων ἐπὶ ζώνης 500 περίπου μέτρων μήκους, καὶ 36 μέτρων μεγίστου πλάτους, ἀλλὰ μετὰ μεγάλων κενῶν μεταξὺ αὐτῶν.

Ὁ μέγιστος ὄγκος, 90 καὶ πλέον χιλιόγραμμα, σχήματος σχεδὸν τετραγώνου, φέρει μεγάλας διαμπερεῖς ὀπᾶς. Ἄλλος ὄγκος 70 χιλιόγραμμων φέρει βαθεῖαν ἐσκαμμένην κοιλότητα, καὶ τρίτος 18 χιλιόγραμμων κατετμήθη τὸ πρῶτον ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἄνω μνημονευθεῖσαν ἀνάλυσιν.

Παρὰ τοὺς μεγάλους τούτους ὄγκους ὁ κ. Φούτ μετὰ ἐπισταμένην ἔρευναν αὐτοῦ τε καὶ πέντε ἐτέρων ἀνδρῶν ἀνεῦρεν ἑκατὸν ὀκτὼ μικροτέρους ὄγκους, συνελέθησαν δὲ καὶ εἴκοσι τρεῖς προσέτι ἕτεροι, ὧν ὁ ἐλάχιστος δὲν ἔχει βῆρος 2 γραμμαρίων.

Ἡ μόνη ὅθεν εὐλογοφανὴς γνώμη εἶνε ὅτι εἰς ἐποχὴν ἀγνωστον ἀερόλιθος ἐξερράγη ἐπὶ τῆς Ἀριτόνας, μυδρακλιοβολῶν τὴν γῆν διὰ σειρᾶς τεμαχίων, ὧν ἡ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διανομὴ ἐπιτρέπει τὴν ἀνεύρεσιν τῆς διευθύνσεως τῆς τροχίᾶς τοῦ μετεώρου.

Ἀπὸ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 1891, ὁ κ. Καϊνιγ, εἰς ὃν ὁ κ. Φούτ διεβίβασε πρὸς ἐξέτασιν τεμάχιον τοῦ σιδήρου τοῦ Cañon Diablo, ἀνεκάλυψεν ἐν αὐτῷ κοιλότητα περικλείουσαν πολλοὺς μικροὺς ἀναμφισβητήτους ἀδάμαντας «χαράσσοντας τὸ Κυρούδιον μεθ' ἧς εὐκολίας μάχαιρα κόπτει τὸν γῦψον» κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔκφρασιν. Οἱ ἐν λόγῳ ἀδάμαντες ἦσαν μικροὶ καὶ ἀμυροὶ, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἄνευ μηδεμιᾶς ἐμπορικῆς ἀξίας, ἀλλὰ ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτῶν σημασία ἦτο ἀναμφισβήτητος. Ἡ τούτοις διέρρευσεν ὀλόκληρον ἔτος προτοῦ βεβαιωθῆ ἐπιστημονικῶς ἡ Εὐρώπη περὶ τῆς σπουδαίας ταύτης ἀνακαλύψεως, ἧτις παρήγαγεν ἐλάχιστην αἴσθησιν καθόσον πολλάκις ἦδη ἐσφαλμένως ἢ προώρως ἀνηγγέλην ἡ ὑπαρξίς ἀδάμαντος ἐντὸς ἀερολίθων. Μόλις μετὰ τὴν πάροδον τοῦ ἔτους τούτου ἐτέθησαν ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τὰ πρῶτα ἀριγθέντα ἐν Εὐρώπῃ δείγματα τῶν ἀδαμάντων τοῦ Cañon Diablo, καὶ ὁ κ. Φρῆδελ, διὰ τῆς καύσεως αὐτῶν ἐντὸς ὀξυγόνου, κατέστησεν ἐναργῶς καταφανῆ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν φύσιν· ἀποτέλεσμα, ὅπερ ὁ κ. Μουασσάν δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπικυρώσῃ διὰ πειραμάτων θαυμαστῆς ὄντως ἀκριβείας.

Ὁ τελευταῖος οὗτος χημικὸς, σημειῶν ἐπισταμένως τοὺς ὄρους τοῦ κοιτάσματος τῶν ἀδαμαντίνων κόκκων ἐν τῷ μεταλλικῷ ὄγκῳ, παρετήρησε τὴν τοποθέτησιν αὐτῶν μετὰ γραφίτου καὶ λίαν ἀνθρακούχου σιδήρου, ἐντὸς σχισμάδων διαθεουσῶν τὰ δείγματα. Ἐσκέφθη ὅτι ἡδύνατό τις ν' ἀποδώσῃ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς ἐξανθράκωσιν τοῦ ἄνθρακος τοῦ ἐν ἀρχῇ τετηγμένος ἐν τῷ τετηγημένῳ σιδήρῳ, τοῦ ὑποστάντος σὺν τῇ ἐπιδράσει ὑψηλῆς θερμοκρασίας, γιγαντιαίαν πίεσιν.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὅταν κορέννυμεν τὸν σίδηρον δι' ἄνθρακος εἰς θερμοκρασίαν περιλαμβανομένην ἀπὸ 1100 μέχρι 3000 βαθμῶν, ἐπιτυγχάνομεν ἀποτελέσματα διάφορα ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς θερμοκρασίας εἰς ὃν ἀνήλθεν ὁ ὅλος ὄγκος. Ἐὰν θερμάνωμεν μέχρι 1100 ἢ 1200

βαθμῶν, παράγομεν μίγμα ἀμόρφου ἀνθρακος καὶ γραφίτου, καὶ εἰς θερμοκρασίαν 3,000 βαθμῶν παράγομεν ἀποκλειστικῶς γραφίτην εἰς ὠραιοτάτους κρυστάλλους. Ἀπὸ 1100 μέχρι 3000 βαθμῶν, ὁ τετηγμένος χυτὸς σιδήρος ἐνεργεῖ ὡς διαλυτικὸν διαλυθὼν ὅλοεν πλειότερον ἀνθρακα καθόσον ἡ θερμοκρασία αὐξάνει. Οὕτω ἐξηγεῖται ὁ σχηματισμὸς τοῦ γραφίτου ἐπὶ τοῦ χυτοῦ σιδήρου τοῦ ἰσχυρῶς θερμαινομένου εἰς τὰς ἰσχυρὰς καμίνους, ὅστις μεταπίπτων ἀπὸ 1700 εἰς 1100 βαθμοῦς, σημεῖον τῆς στερεοποιήσεως αὐτοῦ, παράγει ἐκ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ ἄφθονον ἀποκρυστάλλωσιν γραφίτου. Ἄλλ' οἱ ὄροι οὗτοι μεταβάλλονται ὀλοσχερῶς ἐὰν μεσολαβήσῃ ἰσχυρὰ πίεσις.

— Ὅπως ἐκτελέσω τὸ πείραμα τοῦτο — λέγει αὐτολεξεῖ ὁ κ. Μουασσάν, — χρησιμοποιοῦ τὴν πίεσιν τὴν παραγομένην ὑπὸ τῆς αὐξήσεως τοῦ ὄγκου τεμαχίου σιδήρου καθ' ἣν στιγμὴν μεταβαίνει οὗτος ἀπὸ τῆς ῥευστῆς εἰς τὴν στερεάν κατάστασιν. Εἶνε ὄντως γνωστὸν ὅτι ὁ στερεὸς χυτὸς σιδήρος ἔχει πυκνότητα ἀσθενεστέραν τοῦ ῥευστοῦ χυτοῦ σιδήρου, καὶ ὅτι εἰς τὸ ὕδωρ, διαστέλλεται οὗτος στερεοποιούμενος.

Ἐν ἀρχῇ τῶν πειραμάτων ἡμῶν κατεψύξαμεν αἰφνιδίως, ἐμβαπτίζοντες ἐντὸς ὕδατος, ὄγκον χυτοῦ τετηγμένου σιδήρου, ἔχοντα θερμοκρασίαν 2 — 3000 βαθμῶν. Δύναται τις ὅμως ἐπίσης, ὅπως τὸ πείραμα ἐπιτύχῃ κάλλιον, νὰ περιβάλλῃ τεμάχιόν τι χυτοῦ σιδήρου διὰ περικαλύμματός ἐκ σφυρηλάτου σιδήρου. Ἴδου πῶς ἐκτελεῖται τὸ πείραμα.

Ἀνθραξ ἐκ ζακχάρου εὔρηται ἰσχυρῶς πεπιεσμένος ἐντὸς κυλίνδρου ἐκ σφυρηλάτου σιδήρου, κλειομένου διὰ κοχλιωτοῦ πάματος ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου. Τήκομεν ἐντὸς ἠλεκτρικῆς καμίνου ποσότητά τινα σφυρηλάτου σιδήρου, 150—200 γραμμάρια, ἐργασία ἀπαιτούσα ὀλίγα μόνον λεπτὰ τῆς ὥρας· εἶτα ἐν τῷ ρευστῷ, εἰσάγομεν ταχέως τὸν κύλινδρον τὸν περιέχοντα τὸν ἀνθρακα. Τὸ χωνευτήριον ἐξάγεται ἀμέσως ἐκ τῆς καμίνου καὶ ἐμβαπτίζεται ἐντὸς κάδου ὕδατος. Ἐπιτυγχάνεται οὕτω ὁ ταχὺς σχηματισμὸς στερεοῦ σιδηροῦ στρώματος, καὶ ὅταν ὁ ἐπίπαγος οὗτος ἐρυθροπυρωθῇ, ἐξάγομεν τὸ χωνευτήριον ἐκ τοῦ ὕδατος, καὶ ἀναμένομεν μέχρις οὗ συντελεσθῇ ἡ ἀπόψυξις.

Ὁ ἐκ ζακχάρους ἀνθραξ ὁ διαλελυμένος ἐν τῷ σιδήρῳ ἐξώσθη ἐκ τοῦ μετάλλου κατὰ τὴν ἀπόψυξιν ταύτην, καὶ πρὸς ἀπομόνωσιν αὐτοῦ ἀρκεῖ ἡ διάλυσις τοῦ σιδήρου ἐν ὑδροχλωρικῷ ὄξει. Παρατηροῦμεν τότε ὅτι εὐρίσκεται οὗτος εἰς διαφόρους καταστάσεις, συμπιπτούσας μεγάλως μετὰ τῶν ποικίλων ἀνθράκων τῶν περικλειομένων ἐν τῷ μετεωρολίθῳ

τοῦ Cañon Diablo Αἱ διάφοροι αὗται καταστάσεις εἶνε γραφίτης, ἀνθραξ καστανόχρους εἰς ἐλάσματα λεπτὰ καὶ λίαν συνεστραμμένα, τέλος ἀδάμας ἀμαυρὸς ἢ λευκὸς εἰς κόκκους τμηματικούς σμικροτάτους, ἀλλ' ἀναγνωρίζομένους ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ἐνδοιασμοῦ.

Πρὸ τῆς ὥραιας ταύτης ἐπιτυχίας παρίσταται φυσικώτατον νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ κ. Μουασσάν οὐδὲν ἕτερον ἔπραξεν ἐν τῷ πειράματι αὐτοῦ ἢ νὰ πραγματώσῃ τεχνητῶς τοὺς οὐσιώδεις ὄρους, εἰς οὓς ὁ ἀδάμαντοφόρος σιδήρος τῆς Ἀριζόνας ὀφείλει τὴν εἰδικὴν αὐτοῦ σύνθεσιν. Καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἔχει τόσῳ πλειοτέρας πιθανότητος νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸν, ἐκ πρώτης ὄψεως, καθόσον συμφωνεῖ μετὰ τῆς γνώμης πολλῶν, γενικῶς ὅλως ξένων πρὸς τοὺς ἰδιαιτάτους χαρακτῆρας τῶν οὐρανοπετῶν βράχων, καθ' οὓς οἱ μετεωρολίθοι εἶνε παραγόμενον ξηρᾶς τήξεως.

Ἄλλὰ δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι οἱ ἀπαιτούμενοι ὄροι πίεσεως πρὸς παραγωγήν ἀδάμαντος, δυνατὸν νὰ προκύπτωσιν ἐξ ἄλλων περιπτώσεων ἢ ἐκ τῆς στερεοποιήσεως μετάλλου διαστελλομένου, καὶ, λόγου χάριν, ἐξ ἀμοιβαίων ἀντιδράσεων ἐν ἐνηρμοσμένῳ καὶ κατκλήλῳ περιέχοντι, ὑλῶν ἀεριωδῶν.

Ἡ τελευταία αὕτη ὑπόθεσις ἔχει τὸ πλεονέκτημα ὅτι συμφωνεῖ μετὰ μεγίστου συνόλου παρατηρήσεων καὶ πειραμάτων ἀποδεικνύοντων ὅτι οἱ πλείστοι μετεωρολίθοι προκύπτουσιν ἐκ φαινομένων, εἰς ἃ ἡ πυρκαυστος τήξις εἶνε πάντως ξένη.

Ἐπιτραπήτω μοι νὰ ὑπομνήσω ὅτι ἀπὸ εἰκοσιν ἐτῶν ὑποστηρίζω τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος θέσιν καὶ ὅτι ἐπανειλημένως ὑπεστήριξα αὐτὴν κατὰ ὀρυκτολόγων μεγάλην περιβεβλημένων ἀθηντεῖαν. Οὕτω μετὰ ζωηροτάτης χαρᾶς βλέπω σήμερον ἐπιστήμονας μεγίστης ἀξίας παραδεχομένους τὴν γνώμην ταύτην, καὶ ὅπερ περίεργον, ἀκριβῶς περὶ τοῦ μετεωρολίθου τοῦ Cañon Diablo ὃν ἐν τούτοις ἀπεμιμήθησαν εἰς τοὺς κυριωτέρους ἢ ἐμφανεστέρους αὐτοῦ χαρακτῆρας διὰ τῆς χρήσεως ὑψηλῶν θερμοκρασιῶν.

Ἀφοῦ ὑπέμνησε, κατὰ τὰς εὐμενεῖς αὐτοῦ ἐκφράσεις, «τὰ ἀξιοσημείωτα πειράματα τοῦ κ. Στανισλάου Μενιέ ὅστις κατώρθωσε ν' ἀπομιμηθῇ τὰ σκληρὰ μετεωρικὰ μεταλλικὰ καὶ λιθώδη ὀρυκτὰ δι' ἀεριωδῶν ἀντιδράσεων, δηλονότι δι' ἀμοιβαίας ἀποσυνθέσεως ἀτμῶν,» ὁ κ. Δωβρὲ προσέθηκεν : «Οὕτω ἡ παρατήρησις καὶ ὁ πειραματισμὸς συμφωνοῦσιν ὅπως πείσωσιν ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐν τοῖς οὐρανόις σώ-

μασιν, από των οποίων προέρχονται, οι μετεωρόλιθοι δὲν ἐσχηματίστησαν δι' ἀπλῆς τήξεως, ἀλλὰ πιθανώτερον διὰ συμπυκνώσεως ἀτμῶν μεταπεσόντων ἀποτόμως ἀπὸ τῆς ἀεριώδους καταστάσεως εἰς κατάστασιν στερεάν.»

Ἄφ' ἐτέρου ὁ κ. Φρήδελ μελετῶν τὴν ὄρυκτολογικὴν σύστασιν τοῦ Cañon Diablo παρατηρεῖ ὅτι «ἡ διανομὴ τοῦ θείου φαίνεται ἀποδεικνύουσα ὅτι ὁ μετεωρικός σιδήρος τῆς Ἀριζόνας, ἐν τῷ ὁποίῳ εὐρίσκει τις νεφρίτας ἐκ τροιλίθου (ὄρυκτὸν θείουχου σιδήρου ὁμοιον πρὸς σιδηροπυρίτην) ἐν μέσῳ μεταλλικοῦ σιδήρου καὶ ἰδιαιτέρου ὑποθειούχου ὄρυκτοῦ δὲν ἐθερμάνθη μέχρι ἐρυθροπυρώσεως.

Ὅπωςδὴποτε, διότι οὔτε χρόνος οὔτε χῶρος κατάλληλος εἶνε νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ βῆθος τὸ κεφαλαϊῶδες τοῦτο ζήτημα, βλέπομεν εἰς χεῖρας τοῦ κ. Μουσσάν τὰ θέματα τὰ προσιτὰ εἰς τὴν χημείαν διὰ τῆς ξηρᾶς ὁδοῦ προσλαμβάνοντα κολοσσιαίαν αὐξήσιν. Ἡ ἠλεκτρικὴ κάμιμος εἰς ἣν ὀφείλεται ἡ τεχνητὴ σύνθεσις τοῦ ἀδάμαντος παρήγαγεν ἤδη πλῆθος ἐτέρων ἀξιοσημειώτων ἀποτελεσμάτων καὶ ἡ γονιμότης αὐτοῦ δικαιολογεῖ βραχυτάτην περιγραφὴν τῶν κυριωτάτων αὐτοῦ μερῶν.

Ἀποτελεῖται οὗτος πρὸ παντὸς ἐξ ἀνθρακίνου κυλίνδρου, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ ὁποίου σχηματίζεται τὸ ἠλεκτρικὸν τόξον μεταξὺ δύο ἠλεκτροδίων ὀριζοντίων. Ὁ κύλινδρος οὗτος ἔχει ὕψος ἴσον πρὸς τὴν διάμετρον αὐτοῦ. Σῦγκεται δὲ ἐκ τεμαχίου ἀνθρακίνου σωλῆνος στηριζομένου διὰ τοῦ κατωτέρου ἄκρου ἐπὶ πλακὸς ἐπίσης ἀνθρακίνου. Τὸ ἀνώτερον ἄκρον ὑποβαστάζει δίσκον ἀνθράκινον ἔχοντα τὴν αὐτὴν διάμετρον. Τέλος δύο ὀπαὶ ἐπιτρέπουσι τὴν εἴσοδον εἰς τὰ ἠλεκτροῦδια. Ὁ κύλινδρος οὗτος εἶνε τοποθετημένος ἐντὸς ἀσβεστολιθικοῦ ὄγκου ὁμοίου πρὸς ἐκείνους ὧν οἱ Δεβίλλ καὶ Δεβραὶ ἔκαμον χρῆσιν κατὰ τὰς μεγάλας αὐτῶν τήξεις τοῦ λευκοχρύσου. Ὁ κύλινδρος δὲν ἐγγίζει τὸ ἀσβεστολιθικὸν τοίχωμα. Ἀπομονοῦται διὰ στρώματος ἀέρος 5 ὑποχιλιοστῶν τοῦ μέτρου πάχους καὶ ἡ βᾶσις αὐτοῦ στηρίζεται ἐπὶ ὑποστηρικμάτων ἐκ μαγνησίας.

Χάρις τῇ συνεργασίᾳ τοῦ κ. Βιόλ, ὁ κ. Μουσσάν δύναται νὰ θέτῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν κάμιμον αὐτοῦ διὰ μηχανῆς 50 ἵππων δυνάμεως· τὸ παραγόμενον τόξον εἶνε 450 ἀμπερίων καὶ 70 βολτίων. Ἡ συσκευὴ αὕτη καθιστᾷ ἐφικτὴν τὴν ἀβίαστον παραγωγὴν θερμοκρασιῶν ἀνωτέρων τῶν 3,000 βαθμῶν.

Μεταξὺ τῶν ὑπηρεσιῶν ἃς δύναται νὰ παράσχη εἰς τὴν χημείαν, ἡ

ἠλεκτρικὴ κάμιμος ἦν περιεγράψαμεν ἐπιτρέπει τὴν ταχεῖαν παρασκευὴν τῶν δυστήκτων μετάλλων. Πρὸς τοῦτο ἀρκεῖ νὰ τοποθετηθῇ ἐν τῇ κοιλότητι ἀσβεστοκαμίνου ποσότης τις μαγνησίας ἣτις εἶνε τελείως πυρομόνιμος καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἀνωτάτας θερμοκρασίας τοῦ τόξου, καὶ ὑπεράνω νὰ τοποθετηθῇ χωνευτήριον ἐξ ἀνθρακος τῶν ἀποστακτῆρων περιέχον τὸ μίγμα τοῦ ἀνθρακος καὶ τοῦ ὀξειδίου τοῦ μέλλοντος ν' ἀναχθῇ ἢ ν' ἀποξειδιωθῇ.

Ἐὰν τὸ μέταλλον εἶνε πτητικόν, διευθύνουσι διὰ μέσου τῆς καμίνου ρεῦμα ὑδρογόνου καὶ οἱ μεταλλικοὶ ἀτμοὶ παραλαμβάνονται ἐντὸς κατεψυγμένου ὑποδοχείως. Παράγεται οὕτω τὸ ἀσβέστιον, τὸ βάρυον, τὸ στρόντιον. Ἐὰν τὸ μέταλλον δὲν εἶνε ἐπαισθητῶς πτητικόν, παραμένει εἰς τὸν βυθὸν τοῦ χωνευτηρίου εἰς σχῆμα μεταλλικοῦ βόλου. Τοῦτο συνέβη μὲ τὸν σίδηρον, τὸ χρώμιον, τὸ μαγγάνιον καὶ τὸ οὐράνιον. Εἶνε δὲ αὕτη ἀληθὴς ἀποκάλυψις ἣτις δύναται νὰ ἔχη σπουδαιοτάτας βιομηχανικὰς συνεπειάς.

Ἐνδιατρίψωμεν ἤδη εἰς μελέτην δημοσιευθεῖσαν ἐν Καίρῳ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Οὐσσέιν Ὁφφ, δι' ἧς οὗτος παραδέχεται τὴν ὑπαρξίν νέου μετάλλου μέχρι τοῦδε ἀντιπαρελθόντος ἀπαρατηρήτου. Ἀναλύων ὄρυκτὴν στυπτηρίαν μαγγανειοῦχον κομισθεῖσαν ἀπὸ τῆς Ἄνω Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ κ. Ζόνσων-Πασᾶ, ὁ συγγραφεὺς τῆς ἄνω μελέτης ἀνεκόπη ὑπὸ ἀπρόοπτων ἀντιδράσεων. Τελεία ἀνάλυσις ὠδήγησεν αὐτὸν ἐνώπιον 0,20 τοῖς 100 ὀξειδίου ἀγνώστου. Εἰς τὸ μέταλλον τοῦτο θὰ δοθῇ τὸ ὄνομα Μάσριον (ἐκ τῆς ἀραβικῆς λέξεως Μάσρ, ἣτις σημαίνει Αἰγύπτος) καὶ ἡ ἀνακάλυψις αὐτοῦ ἐὰν ἀποδειχθῇ ὀρθή, θὰ παρουσιάξῃ τὸ διπλοῦν ἐνδιαφέρον ὅτι ἀπορρέει ἀπὸ χημικοῦ τῆς νεωτέρας Αἰγύπτου, τῆς λίαν ἐφεκτικῆς μέχρι τοῦδε εἰς πρωτότυπον ἐργασίαν, καὶ ὅτι ἐγένετο ἀνεξαρτήτως τῆς χρήσεως τοῦ φασματοσκοπίου.

Κατὰ τὴν γονιμωτάτην αὐτοῦ ἀποστολὴν εἰς τὴν Ἄνω-Οὐμπαγκῆ ὁ κ. Ἰωάννης Δυβόφσκης παρετήρησεν ἐνδιαφέροντα γεγονότα περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν οἱ Βόνζος, οἱ ἰθαγενεῖς ἀνθρωποφάγοι τῆς χώρας ταύτης ἀναπληροῦσι τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἁλατος ὅπως ἀρτύωσι τὰς τροφὰς αὐτῶν. Συλλέγουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων τοῦ μεγάλου ποταμοῦ ἀριθμὸν τινα φυτῶν ἀγροστοειδῶν, πολυγωνίων καὶ ἀροῖδῶν, καίουσιν αὐτὰ καὶ πλύνουσι τὴν τέφραν, ἣτις μετὰ διύλισιν καὶ ἐξάτμισιν, παρέχει κρυσταλλικὴν οὐσίαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον λευκὴν ἣς γίνεται χρῆσις ὡς ἀρτύματος.

Ἐν τούτοις κατὰ τὰς ἀναλύσεις τοῦ κ. Δεμουσσῦ, τὸ κυρίως λεγόμενον ἄλας, ἢ χλωριούχον νάτριον ἐλλείπει παντελῶς ἀπὸ τῆς οὐσίας ταύτης· συνίσταται αὕτη ἀπὸ χλωριούχου καλίου ἀναμεμιγμένου μετὰ θειικοῦ καὶ ἀνθρακικοῦ καλίου. Ἀξιοσημείωτον τυγχάνει ὅτι τὰ ἄλατα τοῦ καλίου οὐδαμῶς τυγχάνουσιν ἐπιβλαβῆ ἔστω καὶ καταναλισκόμενα εἰς ἀρκούντως μεγάλας ποσότητας.

Ἡ χρῆσις αὕτη δὲν περιορίζεται βεβαίως εἰς τὴν χώραν ἐν ἣ παρητήρησεν αὐτὴν ὁ κ. Δυβόφσκης. Ἰεραπόστολός τις ἐπὶ μακρὸν παραμείνας ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἀφρικῇ, ἀπὸ τῆς Μοζαμβίκης μέχρι τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἰσχυρίζεται ὅτι εἶδε τοὺς μακύρους συνεχῶς ἀρτύοντας τὰς τροφὰς αὐτῶν διὰ τέφρας φυτῶν καὶ ἰδίως διὰ τέφρας τῆς *Pluchæa Dioscoridis D. C*. Τὰ φυτὰ παρουσιάζονται ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις ὡς ἀληθῆ χημικὰ ἐργαστήρια ἐν οἷς στοιχεῖα τινὰ τοῦ ἐδάφους συνδύζονται κατὰ τρόπον ὅπως ἰδιάζοντα καὶ ἐπωρεθῆ διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Θὰ ἠδυνάμεθα μακρὰς νὰ ἀφιερῶσωμεν σελίδας εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν χημικῶν ἀντιδράσεων, αἵτινες ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν κατωτέρων φυτῶν καὶ εἰδικώτερον τῶν μικροβίων, ἐπιτελοῦνται ἐντὸς τῆς ἀροσίμου γῆς. Ἡναγκασμένοι ὄντες νὰ μὴ ἐπεκτεινώμεθα ἀπλῶς θὰ κάμωμεν μνείαν τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐπιτευχθέντων ὑπὸ τῶν κ. κ. Μύντζ καὶ Κουδὸν ὡς πρὸς τὴν ἀμμωνιακὴν ζύμωσιν τῆς γῆς.

Οὐ μόνον οἱ χημικοὶ οὗτοι παρατηροῦσιν ὅτι ἡ παραγωγὴ τῆς ἀμμωνίας εἶνε ἀποτελεσματικὴ μικροβιακῆς ἐνεργείας, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ὅτι δὲν ὑπάρχει, ὡς διὰ τὴν νιτροποίησιν, εἰδικὸς ζυμεγέρτης ὠρισμένος εἰς τὴν σύνθεσιν ταύτην ἥτις δέον νὰ ἐπικληθῆ «κοινὴ ἢ φυσικὴ λειτουργία, εἰς ἣν συμβάλλουσι τὰ διάφορα εἶδη, ἐξ ὧν βρίθεται τὸ ἔδαφος.»

Ἦδη μεταβαίνομεν εἰς τὰς ἐρεῦνας τοῦ Δεχεραὶν περὶ τῆς διανομῆς τοῦ ἀζώτου τῶν λιπασμάτων καὶ τῆς γῆς μεταξὺ τῆς συγκομιδῆς καὶ τῶν ὑδάτων τῆς στραγγίσεως.

Πρόκειται περὶ προβλήματος δυσχεροῦς ὅσον καὶ σπουδαίου ὅπερ ἐλύθη τῇ βοήθειᾳ τῶν μηχανημάτων ἅτινα ὁ Δεχεραὶν ἐτοποθέτησεν εἰς τὸν πειραματιστικὸν ἀγρὸν τῆς ἐθνικῆς γεωργικῆς σχολῆς τοῦ Γκρινιόν.

Ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ ἀγροῦ τούτου ἔσκαψαν εὐρείαν διατομὴν ἐνὸς μέτρου βάθους καὶ κατεσκεύασαν ἐν αὐτῇ διὰ σιδηροῦ σύρματος ἐπικεκαλυμμένου δι' ὑδροπαγοῦς κονιάματος μεγάλα κιβώτια 2 μέτρων μήκους καὶ πλάτους καὶ 1 μέτρου βάθους. Τὸ βάθος τῶν κιβωτίων τούτων, ἐντελῶς ὑδάτοστεγές εἶνε κοῖλον καὶ φέρει ὀπήν ἐν τῷ

μέσῳ, εἰς ἣν εἶνε προσηρμοσμένος σωλὴν. Διὰ τοῦ σωλῆνος τούτου ἐκρέουσι τὰ διὰ τοῦ χώματος διαρρέυσαντα ὕδατα. Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐκροῆς ταύτης τὸ βάθος τῶν κιβωτίων εἶνε ἐπιστρωμένον διὰ στρώματος χαλίκων πάχους 2 περίπου ὑφεκατομέτρων.

Οἱ σωλῆνες ἀπολήγουσιν εἰς δοχεῖα.

Τὰ κιβώτια εἶνε περὶ τὰ εἴκοσι. Καλλιεργείται ἐν αὐτοῖς εἶρα, τριφύλιον, σίκαλις, ζακχαρότευτλα, γεώμηλα καὶ σίτος. Πᾶσαι αἱ συγκομιδαὶ ἐξυγίσθησαν ἐπιμελῶς, τῆς συστάσεως δὲ τῶν φυτῶν τούτων οὐσῆς ἤδη καθωρισμένης πρὸ πολλοῦ, ἠδυνήθησαν ἐκ τοῦ βάρους αὐτῶν νὰ ὑπολογίσωσι τὴν ποσότητα τοῦ ἀζώτου, ἣν τὰ φυτὰ ταῦτα περιείχον· ἀφ' ἐτέρου συνέλεξαν ἐπιμελῶς τὰ ὕδατα τῆς ἀποστραγγίσεως, ἀνέλυσαν αὐτὰ καὶ ἀνεῦρον τὴν ποσότητα τοῦ πικρασυρθέντος παρ' αὐτῶν ἀζώτου.

Τὸ συμπέρασμα τῶν πολυαριθμῶν πειραμάτων τῶν οὕτω γενομένων ὑπὸ ὄρους λογικῶς ποικίλους εἶνε ὅτι καὶ ὅταν ἀκόμη παρέχη μεγάλην ποσότητα νιτρικοῦ ἄλατος, αἱ ἀπώλειαι διὰ τῶν ὑδάτων τῆς ἀποστραγγίσεως εἶνε μικραὶ ὅσας ἢ συγκομιδῆ εἶνε ἀρκούντως ἰσχυρὰ ὥστε νὰ ἐξατμίξη τὸ μείζον ποσὸν τοῦ πεσόντος ὕδατος. Ὅταν τὰ φυτὰ εἶνε ἀσθενικά, ὁ γεωργὸς ὑφίσταται ζημίας ἐκ δύο διαφόρων αἰτιῶν. Ἐν πρώτοις διότι ἔχει ὀλίγον προϊόν, καὶ ἀφ' ἐτέρου διότι τὰ ὕδατα τῆς ἀποστραγγίσεως λίαν ἄφθονα παρασύρουσι μεγάλην ποσότητα ἀζώτου ὑπὸ μορφὴν νιτρικοῦ ὀξέος.

Ὡς πρὸς τὴν ζωοτροφίαν κατὰ τὸ παρελθὸν τρίμηνον χρονικὸν διάστημα ἔχομεν τὴν ἀκόλουθον μέθοδον ἐφαρμοσθεῖσαν ἐπὶ βοῶν. Πρόκειται περὶ ἀφαιρέσεως τῶν κεράτων, διὰ τῆς ὁποίας οὐ μόνον καταργεῖται ἐν αἴτιον κινδύνου, ἀλλὰ καὶ ἐπέρχεται αὐξήσις γάλακτος καὶ λίπους εἰς τὰ ὑφιστάμενα τὴν ἐγχείρησιν ζῶα.

Εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἰδίως εἰς Βίσκονσεν ἡ ἐξαγωγή τῶν κεράτων γίνεται ἤδη παρὰ πάντων τῶν ζωοτρόφων εἰς τὰ ἑαυτῶν ζῶα. Εἶνε ἀπλουστάτη καὶ ἐκτελεῖται ἐπὶ νεαρωτάτων ζῶων. Συνίσταται δὲ εἰς καυτηρίασιν διὰ ποτάσεως τοῦ μικροῦ ἐξογκώματος τοῦ ἐξαγγέλλοντος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν μόσχων τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ κέρατος, συνήθως δὲ ἡ ἐπιτυχία δὲν ἀπαιτεῖ δευτέραν χρῆσιν τοῦ καυτηρίου.

Οἱ κκ. Σεβρὲ καὶ Γκέρν ὑπέδειξαν τὰ πολυαριθμὰ ζῶα τὰ βιοῦντα συνήθως ἐπὶ τοῦ ὄστρακίου τῶν θαλασσίων χελωνῶν ἐν τῇ Μεσογείῳ Θαλάσσῃ. Κατὰ τὸν τελευταῖον ἐπιστημονικὸν πλοῦν τοῦ σκάφους

«Melita» δύο τοιαῦται χελῶναι εὑρέθησαν μεταξύ τῆς Ἀλγερίας καὶ τῶν νήσων Βαλεαρίδων. Ἡ μία ἐνήχετο ἐπὶ τῶν νώτων, πλήττουσα τὸν ἀέρα διὰ τῶν ποδῶν τῆς· ἡ ἑτέρα ἐνήχετο ζωηρῶς περὶ τὴν συμπλωτῆρα αὐτῆς. Ἄμα τῇ προσεγγίσει τῆς λέμβου ἡ δευτέρα αὐτῆ ἐβυθίσθη ὑπὸ τὴν ἐπιράνειαν τῆς θαλάσσης καὶ ἐγένετο ἄφαντος, ἐνῶ ἡ ἄλλη συνελήφθη ἄνευ ἀντιστάσεως. Τὸ ὄστρακον αὐτῆς ἦτο ἀρκοῦντως καθαρὸν. Ὀλίγα τινὰ γαστερόποδα ὑπῆρχον μόνον ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ δευτέρα χελώνη συνελήφθη εἰς τὰ αὐτὰ ὕδατα μετὰ ἓνα μῆνα καὶ τὸ ὄστρακον αὐτῆς ἦτο ἐξεναντίας πλήρες παρασίτων. Εὐρίσκοντο τὰ αὐτὰ παράσιτα ὅποια εἰς τὸ ὄστρακον τῆς πρώτης, ἀλλὰ πολὺ πολυαριθμότερα, προσέτι δὲ καὶ φύκη στέγοντα ἑκατοντάδας μαλακίων καὶ μαλακόστρακα. Ἡ πρώτη χελώνη ἦτο καθαρωτέρα τῆς δευτέρας διότι αὐτῆ εἶχε καθαρῶς αὐτὴν ἀπὸ τῶν πολυαριθμῶν παρασίτων, τρεφομένη ἐξ αὐτῶν· εἶνε αὐτῆ ὑπερσία ἦν τὰ ζῶα ταῦτα προσφέρουσι συχνότατα πρὸς ἄλληλα.

Ἐν τῇ γεωλογίᾳ δεόν νὰ ἀναφέρωμεν τὴν ἀνακάλυψιν τὴν γενομένην ἐσχάτως ἐν τῇ Μάγχῃ τεκμηρίων ἀνθρακοφόρων στρωμάτων. Ἡ Ἑταιρία τῆς ὑποβρυχίου διώρυγος διενεργήσασα βολιδοσκοπήσεις εἰς Δοῦβρον, ἐξήγαγε δείγματα ἐκ βάθους 350 μέτρων περιέχοντα χαρακτηριστικώτατα φυτικά ἴχνη. Προχωρήσασα μέχρι βάθους 588 μέτρων ἀνεγνώρισε τὴν ὑπαρξίν δέκα στρωμάτων γαιάνθρακος τελείως ὀρίζοντιων ἐξ ὧν ἕκαστος ἔχουσι πάχος πλέον τοῦ ἐνός ποδός.

Ἡ παλαιοντολογικὴ ἐξέτασις ὑπέδειξε τῷ κ. Ζέιλλερ χλωρίδα ἔχουσαν στενοτάτην συγγένειαν πρὸς τὴν χαρακτηρίζουσαν τὴν μέσην στρωσίν τοῦ ἀνθρακοφόρου ἐδάφους.

Φαίνεται ὅτι γινώσκουσιν ἤδη ἀκριβῶς τὸν ἀληθῆ κοιτασμὸν τῆς πλατίνης, μετάλλου συνήθως συλλεγομένου εἰς κόκκους καὶ ψήγματα εἰς ἐδάφη προσχώσεων ὅπου προφανῶς δὲν ἐσχηματίσθη. Ῥώσσοι ἐπιστήμων, ὁ κ. Ἰνστραντζέφφ, ὑπῆρξε μάρτυς, εἰς τὰ Οὐράλια, κοιτάσματος ἀρχικοῦ λευκοχρύσου ἐν τῇ περιοχῇ τῶν περιφῆμων πλυντηρίων τοῦ Νιζνι-Ταδζίλσκ. Πάντα τὰ πέριξ μεταλλεῖα εἶνε λευκοχρυσόφορα, καὶ ὅμως δὲν εἶχον ἀνακαλυφθῆ οἱ βράχοι ὧν τὰ θρύμματα τροφοδοτοῦσι τὰς προσχώσεις. Τυχαιῶς ὅλως ἀνεκαλύφθησαν αἱ φλεβίδες ἐν αἷς τὸ πολύτιμον μέταλλον κοίτεται. Ὁ βράχος συνίσταται ἐκ μίγματος πυριτικῶν ὀρυκτῶν μαγνησιούχων χρωμιούχου σιδήρου καὶ ἐκ προϊόντων ἀποσαθρώσεως ὅποια ὁ ὀφίτης καὶ ὁ δολομίτης.

Εἰς τὴν Φυσικὴν ἀνήκει ἡ ἐπιστημονικὴ ἐργασία τοῦ κ. Ρεσσε, ἠλεκτρολόγου, ἐργασία ἧς τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε τοσοῦτον ἀπροσδόκητον ὥστε εὗρεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πολλοὺς τοὺς ἀπίστους. Πρόκειται περὶ πειραμάτων ἄτινα καθιστῶσιν ἐφικτὰς τὰς τηλεγραφικὰς συγκοινωνίας ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως οὐδενὸς τεχνητοῦ ἀγωγοῦ. Εἶνε ἀπομίμησις ἐν μεγάλῳ τοῦ κλασικοῦ περάματος δι' οὐ ἀποδεικνύεται εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων καὶ γυμνασίων ἡ ὑπαρξίν τῶν φαινομένων τοῦ ἐξ ἐπαγωγῆς ἠλεκτρισμοῦ, ἀλλ' αἱ διαστάσεις οὕτως εἰπεῖν τοῦ πειράματος τούτου ἐγένοντο τοσοῦτον μεγάλαι, ὥστε οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων.

Ἦδη δύναται τις νὰ ἴδῃ κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς τῆς νήσου Φλάτ Χόλμ, εἰς τὴν διώρυγα τῆς Βριστόλης, σύρμα μῆκους 2 χιλιομέτρων φερόμενον ἐπὶ στύλων παραλλήλως πρὸς τὴν θάλασσαν. Εἰς ἀπόστασι 4 καὶ πλέον χιλιομέτρων, ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τῆς γῆς τῆς Οὐαλλίας, μεταξὺ τοῦ Λάβερυ Πόιντ καὶ Λάβερυ Χάουζ, ὀλίγον νοτιώτερον τοῦ Καρδίφ εὐρίσκεται ὁμοιον σύρμα τοποθετημένον παραλλήλως πρὸς τὸ πρῶτον καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης μετ' αὐτοῦ διατελοῦν συγκοινωνίας, ἡ τῆς διὰ τοῦ ἀέρος καὶ τῆς γῆς. Ἦδη, ὅταν διὰ τοῦ ἐνός τῶν δύο τούτων συρμάτων διέρχεται ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, τηλεφῶνον διατελοῦν εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ δευτέρου σύρματος ἀρχεται ὁμιλοῦν. Οὕτω δὲ δύναται τις νὰ συνεννοῆται ἀπὸ ἀποστάσεως τεσσάρων χιλιάδων μέτρων ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ἀκτὴν τῆς διώρυγος ὡς διὰ τῶν συνήθων τηλεφῶνων. Πάντες θ' ἀναγνωρίσωσι τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐφευρέσεως ταύτης ἥτις καθιστᾷ ἐφικτὴν τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ δύο σημείων μεμονωμένων ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ οἷων δήποτε προσκομμάτων, ὡς τῆς νυκτός, τῶν καταγίδων, στρατοῦ πολιορκουόντος κλπ.

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΑΓΧΙΝΟΙΑ ΚΑΙ ΕΥΘΥΜΙΑ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ

ΥΠΟ

ΤΟΥ ΕΡΜΑΝΝ ΑΔΛΕΡ

Ἀρχιγραμματίου

Ὁ Ρενάν, ὁ μέγας συγγραφεὺς, τὴν ἀπώλειαν τοῦ ὁποίου θρηνεῖ ἀκόμη ὁ φιλολογικὸς κόσμος, κάμνει παράδοξόν τινα παρατήρησιν ἐν τῇ « Ἱστορίᾳ τῶν Σημιτικῶν γλωσσῶν. » Οἱ λαοὶ ὅσοι κατάγονται ἐκ τοῦ Σήμ, λέγει, στεροῦνται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου περιεργείας καὶ φιλογέλωτος διαθέσεως. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἄγγλος φιλόσοφος Κάρλαϊλ παραπλησίαν ἐκφέρει παρατήρησιν, ἀρνούμενος εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν φυλὴν πᾶσαν εὐθυμίαν. Ὁ βιογράφος αὐτοῦ Φράουδ παραθέτει συνδιάλεξιν ἐν ἣ ὁ Κάρλαϊλ παρατηρεῖ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἔδειξαν ἔχνος θυμηδίας κατὰ τινα περίοδον τῆς ἱστορίας των.

Ἐπάρχει δὲ ἀρχαῖον Ταλμουδικὸν ρητόν, τὸ ὁποῖον λέγει· « Ἐὰν σοῦ εἴπῃ τις ὅτι ἔχεις ὄτα ὄνου, μὴ σὲ μέλει· ἀλλ' ἐὰν δύο σοῦ τὸ εἴπωσι, τότε ἀμέσως βάλε σάγμα εἰς τὴν ράχιν σου. » Τῶντι δύναται νὰ φαντασθῇ τις ὅτι, ἀφ' οὗ δύο τοιοῦτοι ἔξοχοι ἄνδρες συμφωνοῦσιν ἀρνούμενοι εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν φυλὴν τὴν δύναμιν τοῦ γέλωτος καὶ τὴν ἰκανότητα τοῦ προκαλεῖν γέλωτα, πρέπει νὰ ἔχῃ βᾶσιν τινα ἢ κατηγορία. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν θὰ δυσκολευθῶ ν' ἀποδείξω ὅτι ἡ μιμρὴ εἶνε ἀνυπόστατος. Ἀληθεύει ὅτι πολλὰ τῶν ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος ἦσαν ἐλλιπέστατα περὶ τὴν ἀντίληψιν τοῦ γελίου. Τὸ στοιχεῖον τοῦ

ἀστείου ἢ το ἀσθενὲς παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις· οὐδὲν μεῖδιωμα φαίνεται ἐπὶ τῶν ὑπερμέτρως ἀνοικτῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν πλατέων καὶ γαληνίων χειλέων τῶν ἀγαλμάτων των. Οὐδ' εἶχον οἱ Ἀσσύριοι δαιμόνιον κωμικὸν πνεῦμα· οἱ μεγάλοι καὶ στρογγύλοι ὀφθαλμοὶ, ἢ προέχουσα καὶ ἐπικαμπῆς ρίς, ὁ παχὺς καὶ ρωμαλέος σχηματισμὸς τοῦ σώματος δεικνύουσιν αὐτοὺς ἀνήκοντας εἰς τύπον ὄχι φιλόγελων, ἀλλ' οὐσιωδῶς σκληρὸν καὶ φιλοπόλεμον. Ἄλλως ὅμως εἶχε τὸ πρᾶγμα παρὰ τοῖς Ἑβραίοις. Οὗτοι εἰς πρῶτον σχετικῶς σταθμὸν τῆς ἱστορίας των ἔφθασαν τὴν ὥριμον ἐκείνην καὶ ἰσχυρὰν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἣν ἀπαιτοῦσιν ἢ ἀσκήσις τῆς ἀγχινοίας καὶ ἢ κατάληψις τοῦ τερπνοῦ καὶ θυμηδοῦς. Καὶ εἶνε κορυφαῖος χαρακτήρ εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ἑβραϊκῆς φυλῆς ὅστις παρήγαγε καὶ ὥξυνεν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τὴν κωμικὴν φλέβα των, ἢ εὐχέρεια τοῦ λέγειν τερπνὰ καὶ θυμηδῆ. Ὁ Γκαίτε εἰς τὸν « Τουρκουᾶτον Τάσσον » του ἀναφρονεῖ μετὰ θαυμαστῆς ἀληθείας καὶ δυνάμεως :

Οἱ ἄνθρωποι σκληρῶς δοκιμαζόμεθα
οὐδ' ἔως τέλους θὰ τὸ ὑπερέρομεν,
ἐὰν ἡ φύσις δὲν μᾶς ἐδαψίλευε
φιλόγελων καὶ εἴρωνα διάλεσιν.

Ναί, ὁ ταλαίπωρος Ἰουδαῖος ἐδοκιμάσθη καὶ δοκιμάζεται ἀκόμη τρομερὰ. Κατατυραννούμενος ὑπὸ τῆς σιδηρᾶς χειρὸς τῆς μισαλλοδοξίας, ποτιζόμενος τὸ ψυχοβλαβὲς δηλητήριον τῆς περιφρονήσεως καὶ τοῦ ὀνειδους τὸ ὁποῖον « ποιεῖ σοφὸν ἄφρονα, » δὲν θὰ ἐπέζη, ἐὰν ἡ εὐμενὴς φύσις φιλανθρώπως δὲν τὸν ἐπροίκιζε μὲ ἔκτακτον ἐλαστικότητα, μὲ ἀξιοθαύμαστον εὐμηχανίαν, ἥτις τὸν κατέστησεν ἰκανὸν νὰ κατανικήσῃ τελεσφόρως ὅλας τὰς ἀποπείρας τὰς γενομένας ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ τόπῳ πρὸς ἐξολόθρευσίν του.

Ἄλλ' ἡ ἀρχὴ ἐξ ἧς ἐγεννήθη ἡ εὐθυμία του ἐπηρέασε καὶ τὴν φύσιν αὐτῆς καὶ μετέδωκεν αὐτῇ τοὺς ἰδίους της χαρακτῆρας. Ἡ θυμηδία τοῦ Ἑβραίου δὲν ἔρχεται πρὸς αὐτὸν αὐτομάτως. Δὲν εἶνε ἀποτέλεσμα ἀφθονίας ζωικοῦ πνεύματος. Δὲν εἶνε προῖον ἀπλῆς περισσείας τῆς ὑπάρξεως. Θὰ τὴν παρωμοιάζον μᾶλλον μὲ τὸ ὄπλον δι' οὗ ἀγαθὸς δημιουργὸς ἐφωδίασε τὰ ἀσθενῆ του πλάσματα, ὅπως καταστῶσιν ἰκανὰ νὰ ἐπιζήσωσιν εἰς τὴν σκληρὰν πάλην τοῦ βίου. Ὅστις ἀδίκως ἐξευτελίζεται καὶ μετ' ὀνειδους καταπατεῖται εὐρίσκει ἀνακούφισιν ἢ εἰς ποταμὸν δακρῶν ἢ εἰς ἔκρηξιν εἰρωνίας. Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὑπάρχει πάντοτε ὑποχθόνιον ρεῦμα θλίψεως καὶ ἐν τῇ εὐθυμίᾳ τοῦ Ἑβραίου,

έντεῦθεν, ἐὰν μοι ἐπιτρέπεται νὰ μεταχειρισθῶ μουσικὴν μεταφορὰν, ὡς καὶ τὸ γοργόν τοῦ ἄσματος τοῦ τείνει πάντοτε πρὸς τὸ θρηνηῶδες.

Εὐρίσκομεν ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ φιλολογίᾳ καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἐκείνων οἵτινες ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐτόρφησαν ὑπ' αὐτῆς μετὰ τῆς θυμηδίας καὶ τὴν συμπαθῆ παράστασιν ἀσυμβιβάστων στοιχείων ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει καὶ τῷ βίῳ. Συναντῶμεν θυμηδίαν ἣτις καταλαμβάνει ἐξ ἀπροόπτου, ἄνευ ἄλλου νόμου ἐκτὸς τοῦ φανταστικοῦ τρόπου τῆς. Ἀνακαλύπτομεν τέρψιν βραχείαν καὶ αἰφνιδίαν καὶ ὀξείαν τὸ σχῆμα ὡς κρύσταλλον καὶ τοῦτο ἐνίοτε ἐν μέσῳ τοῦ θλιβερωτάτου καὶ σκληρωποτάτου περιβάλλοντος.

Θ' ἀπαντήσω βεβαίως μεγάλην καὶ κάποτε ἀνυπέβλητον δυσκολίαν ζητῶν νὰ ἐρμηνεύσω τὰ θυμηδῆ ταῦτα ἀποφθέγματα ἐνώπιον πληθούσης ὁμηγύρεως. Ἐπειδὴ πολλὰ τῶν ἀποφθεγμάτων εἶνε διατυπωμένα ἑβραϊστὶ, γερμανιστὶ ἢ εἰς τὸ παράδοξον ἐκείνο καὶ νόθον μίγμα τῶν δύο γλωσσῶν τὸ καλούμενον Γιδδεκόν, χάνουσι ἐξ ὀλοκλήρου τὴν δύναμιν καὶ τὴν χάριν τῶν μεταφραζόμενα εἰς οἰανδήποτε γλωσσῶσαν. Τινὲς τῶν θυμηδῶν τούτων ἐκφράσεων ἀπαιτοῦσιν ἀκριβεστάτην γνώσιν τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ὡς καὶ τῶν λαβυρινθωδῶν κειμένων τοῦ Ταλμοῦδ ὅπως ὀρθῶς ἐκτιμηθῶσι. Καὶ ὅταν ἐπιχειρῆς νὰ τὰ ἐξηγήσῃς καὶ νὰ τὰ διερμηνεύσῃς, ὅλος ὁ σπινθηρισμὸς τῆς εὐφροίας καὶ τοῦ τρόπου χάνεται. Καὶ τὸ ἄρωμα αὐτῶν εἶνε ὡς τὸ τῆς χθὲς ἐκπωματισθείσης φιάλης καμπανίτου.

Τινὲς τῶν ἐμβριθεστέρων ἀναγνωστῶν τῶν Γραφῶν θὰ παρετήρησαν ἴσως ὅτι καὶ αἱ σελίδες ἐκεῖναι περιέργως περιέχουσι δείγματα εἰρωνίας καυστικῆς. Ἡ σκηνὴ λ. χ. ἢ ἐπὶ τοῦ Καρμηλίου ὄρους, μεθ' ὅλον τὸ ὑψηλὸν καὶ καταπληκτικὸν τῆς, δὲν ἀμοιρεῖ στοιχείου τινὸς εὐθυμίας.

Οἱ ψευδοπροφήται τοῦ Βάαλ εἶχον θέσιν τὸ σφάγιον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ καὶ ἐκράζον πρὸς τὸ εἰδωλὸν τῶν ἀπὸ πρωίας μέχρι ἐσπέρας «Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Βάαλ, ἐπάκουσον ἡμῶν». Τότε ὁ Ἥλιος εἰσέρχεται καὶ ἐπιφωνεῖ σκωπτικῶς· «Βοᾶτε ἐν φωνῇ μεγάλη, ὅτι ἀδολεσχία ἐστὶ τῷ θεῷ ὑμῶν». Ἐνταῦθα ἔχομεν τὰ κύρια στοιχεῖα τοῦ κωμικοῦ, τὴν γελοιοποίησιν πράγματος, θεωρουμένου παρὰ πολλοῖς ὡς κραταιοῦ καὶ σεμνοῦ. Τὸ ἐπεισόδιον δύναται νὰ παραβληθῆ ἴσως μὲ εὐθυμὸν τινα παιδιὰν τοῦ Μολιέρου, ὅστις ἐν μιᾷ τῶν κωμωδιῶν του εἰσάγει τὸν ἄγγελον τῶν θεῶν ἀποκαμωμένον ἐπὶ νέφους καθήμενον καὶ μεμφιμοιροῦντά διὰ τὰ ἀναριθμητὰ ὀλισθήματα τοῦ Διός. Ἡ θεὰ Νύξ ἐκφράζει ἐκ-

πληξιν πῶς δύναται θεὸς νὰ εἶνε ἀποκαμωμένος, ὁ δὲ Ἑρμῆς μετ' ἀγανακτῆσεως ἀπαντᾷ «μήπως οἱ θεοὶ εἶνε σιδηρῆνιοι»;

Τί εἰρωνικώτερον καὶ σκωπτικώτερον τῆς περιγραφῆς κατασκευῆς εἰδῶλου παρὰ τῷ Ἑσαίᾳ; «Κατακόπτει δένδρον καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ καίει ἐν πυρὶ· καὶ ἐν αὐτῷ ἐσθίει σάρκα· ὥπτῃσε κρέα καὶ ἐχορτάσθη· καὶ ἐθερμάνθη καὶ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ ἐθερμάνθητιν ὅτι εἶδον τὸ πῦρ. Καὶ τὸ λείψανον αὐτοῦ ποιεῖ θεόν, τὴν γλυπτὴν αὐτοῦ εἰκόνα· καὶ προσπίπτει αὐτῷ καὶ προσκυνεῖ αὐτῷ καὶ εὐχεται πρὸς αὐτὸ καὶ λέγει· σῶσόν με ὅτι σὺ εἶ θεός».

Ἐτερον σημαντικὸν παράδειγμα ἀφθόνου θυμηδίας εἶνε τὸ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ἑσθήρ, ὅπου ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης ἐρωτᾷ «Τί πρέπει νὰ γένη εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν ὅποιον ὁ βασιλεὺς θέλει νὰ τιμῆσῃ»; καὶ ὅταν ὁ Ἄμάν σκέπτεται ἐν τῇ καρδίᾳ του «ποῖον ἄλλον θέλει νὰ τιμῆσῃ ὁ βασιλεὺς παρὰ ἐμέ»; Καὶ ὅμως συμβαίνει ὅλα τὰ σημεῖα ταῦτα τῆς βασιλικῆς εὐνοίας νὰ ἐπιδαμειθῶσιν εἰς οὐδένα ἄλλον εἰμὴ εἰς τὸν ἄσπονδον ἐχθρὸν του τὸν Μαρδοχαῖον. Τὸ Μιδράς, ὡς καλεῖται τὸ Ραββινικὸν σχόλιον ἢ μᾶλλον ἢ παράφρασις τῆς βιβλικῆς διηγήσεως, κοσμεῖ τὴν ἀφήγησιν μὲ πολλὰς δραματικὰς περιστάσεις. Διηγεῖται ὅτι ὅταν ὁ Ἄμάν ζητεῖ νὰ ἐνδύσῃ τὸν βασιλικὸν εὐνοούμενον τὴν αυτοκρατορικὴν πορφύραν ὁ Μαρδοχαῖος ἀνθίσταται καὶ λέγει· «Τοῦτο εἶνε ἀνοίκειον. Δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ φορέσω τὴν βασιλικὴν ἀλουργίδα πρὶν καθαρισθῶ ὡς πρέπει». Ὁ Ἄμάν δὲν ἔχει ἄλλο καταφύγιον εἰμὴ νὰ ἐτοιμάσῃ λουτρὸν διὰ τὸν ἐχθρὸν του. Ὅταν ὁ Μαρδοχαῖος ἐφόρῃσε τὸ βασιλικὸν ἔνδυμα, ὁ Ἄμάν ἐτοιμάζεται νὰ ἐπιθέσῃ τὸ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἀλλ' ὁ Μαρδοχαῖος διαμαρτύρεται. «Δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ φέρω τὸ βασιλικὸν στέμμα πρὶν κοπῆ καλῶς ἡ κόμη μου». Καὶ ἡ ἐξοχότης του ὁ μέγας βεζύρης ἀναγκάζεται νὰ ἐνεργήσῃ ὡς κουρεὺς καὶ κομμωτής. «Τώρα ἀνάβα εἰς τὸν ἵππον», λέγει ὁ Ἄμάν. «Φεῦ, ἀπαντᾷ ὁ Μαρδοχαῖος, εἶμαι γέρον καὶ ἀσθενὴς καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀναβῶ εἰς τὸν ὑψηλὸν τοῦτον κέλητα ἄνευ βοηθείας» καὶ ὁ Ἄμάν ἐξ ἀνάγκης ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἐσχάτην ταπεινώσιν· ἀναγκάζεται νὰ κλίνη τὸν ὑπερήφανον τράχηλόν του, ἐν ᾧ ὁ μισούμενος ἀντίζηλός του πατεῖ εἰς τὴν ράχιν του καὶ ἐπιβαίνει ἐν ἀνέσει τοῦ ἵππου.

Καὶ ἕτερον δεῖγμα θὰ παραθέσω ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τοῦ Μιδράς ἢ τῆς Ἑσθήρ.

Ὁ Ραββίνος ἀπήγγελλε τὸ κείμενον «καὶ ὁ Ἄμάν ἐφρόνει ἀνάξιον

καὶ μικροπρεπὲς νὰ ἐπιβάλῃ χεῖρα ἐπὶ τὸν Μαρδοχαῖον μόνον. Ἐξήτει νὰ ἐξολοθρευθῇ ὅλους τοὺς Ἰουδαίους ἀνὰ τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἀρταξέρξου». Δυνάμεθα νὰ φάντασθῶμεν τὰ χεῖλη τοῦ ὀμιλητοῦ μορφάζοντα ἐξ ἀφάτου περιφρονησεως ἐνῶ προβαίνει νὰ διηγηθῇ τὸν ἐπόμενον μῦθον. «Χελιδὼν ἔκτισέ ποτε τὴν φωλεάν της παρὰ τὴν ὄχθην τῆς θαλάσσης· συνέβη ἢ θάλασσα νὰ εἶνε τρικυμιώδης καὶ τὰ κύματα ἐμαίνοντο ὑπὸ τῆς καταιγίδος ἕως οὗ ἐκορυφώθησαν καὶ ἐρράγησαν κατὰ τοῦ βράχου καὶ κατέστρεψαν τὴν μικρὰν φωλεάν. Ἡ χελιδὼν ὠργίσθη καὶ εἶπε· «περίμενε, ὦ κεανέ, νὰ σέ τιμωρήσω διὰ τὴν ἀυθάδειάν σου· θὰ μεταβάλω τὴν θάλασσαν εἰς ξηρὰν καὶ τὴν ξηρὰν εἰς πηγὴν ὑδάτων.» Καὶ ἔλαβε σταγόνας ὑδατος εἰς τὸ ῥάμφος της καὶ τὰς ἔχυσεν ἐπὶ τῆς ἄμμου. Καὶ πάλιν ἐπέταξε καὶ ἔλαβε κόκκους τινὰς ἄμμου καὶ ἔριψεν αὐτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, φανταζομένη μετὰ κρυφίας ὑπερηφανείας ὅτι ὁ σκοπὸς της ἐντελῶς θὰ ἐξεπληροῦτο. Τὸ ταῖρι της τὴν ἐκύτταξε μετὰ θαυμασμοῦ καὶ φρονιμώτερον αὐτῆς τὴν ἐρωτᾷ· πιστεύεις ὅτι οὕτω πως θὰ καταστρέψῃς τὸ ἔργον τοῦ Παντοδυνάμου Δημιουργοῦ; »

Ὁ μῦθος μᾶς ἐνθυμίζει τὸν παραπλήσιον τοῦ Σίδνεϋ Σμιθ περὶ τῆς κυρίας Πάρτιγκτον προσπαθούσης νὰ ἀποσύρῃ τὰ κύματα τοῦ Ἀτλαντικοῦ διὰ τοῦ μάκτρου καὶ τοῦ κάδου της. « Ἦτο ἐξαίρετος εἰς τὸ σφογγάρισμα, ἀλλὰ πῶς νὰ τὰ βάλῃ μὲ τὴν τρικυμίαν; » Ποῖαν φυσικὴν ἐντύπωσιν νὰ ἔκαμεν ἢ παραβολὴ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἀκρατῶν, ὡς ἀποδεικνύουσα τὴν ἀδυναμίαν ὅλων τῶν Ἀμὰν παντός χρόνου ὅπως ματαιώσωσι τὸν σκοπὸν τοῦ Παντοδυνάμου, εὐδοκοῦντος νὰ σώζῃ τὸν λαόν του!

Θ' ἀναγνωρίσῃτε ὡς εὐρισκόμενον ἐν πλήρει συμφωνίᾳ μὲ ὅ,τι παρετήρησα ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλίται καὶ ἐν τῇ πενθιμωτέρᾳ ἡμέρᾳ τοῦ ἡμερολογίου των, τῇ νηστείᾳ τῇ γινομένη εἰς ἀνάμνησιν τῆς καταστροφῆς τῶν δύο ναῶν των, δὲν ἐγκατελείποντο ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν λύπην καὶ τὸ πένθος. Ἐν τῷ Ραββινικῷ ὑπομνήματι τοῦ βιβλίου τῶν Θρήνων εὐρίσκομεν βραχέα ἐκφραστικὰ δείγματα θυμηδίας τὰ ὅποια ὁμοιάζουσι μὲ τὸ μειδίαμα δακρυβρέκτου προσώπου.

Ὁ Ἱερεμίας θρηνεῖ τὴν πτώσιν τῆς πόλεως ἣτις ἦτο «πεπληθυσμένη λαῶν, ἀρχουσα ἐν ἔθνεσιν, ἀρχουσα ἐν χώραις». Ὅχι κατὰ τὴν ὑλικὴν δύναμιν σχολιάζει ὁ Ραββίνος, ἀλλὰ κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἀκμὴν τῆς διανοίας· καὶ ἀπαριθμεῖ δείγματα τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὁ Ἑβραῖος ὑπερεῖχεν ἐν τῇ ἐμφύτῳ ἀγχινοίᾳ καὶ αὐτὸν

τὸν περιχόμενον Ἀθηναῖον. Διηγείται τὸ ἀνέκδοτον ὅτι Ἀθηναῖός τις παρεπιδημῶν εἰς Ἱεροσόλυμα ἔλαβε μιᾶ τῶν ἡμερῶν θρυμματισμένην ἄμμοκονίαν καὶ εἶπε πρὸς τινὰ ράπτῃν Ἑβραῖον. — Μάστορα, λάβε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ διορθώσῃς αὐτὸ τὸ ὑλικόν. — Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ Ἑβραῖος, ἀρκεῖ νὰ μοῦ κάμῃς τὴν χάριν νὰ βγάλῃς ὀλίγας κλωστὰς ἀπὸ τὸ ὑλικόν τοῦτο (προσφέρων αὐτῷ δρᾶκα ἄμμου).

Ὡς καὶ τὰ ἐβραϊόπουλα, διηγείται τὸ Ταλμουδ, ἔδωκαν εὐστόχους ἀπαντήσεις εἰς ἀγχινοστάτους Ἀθηναίους. — Ὑπαγε νὰ μοῦ εὔρῃς ὀλίγα αὐγά καὶ τυρὶ, εἶπεν Ἀθηναῖος ἐπισκέπτης πρὸς τινὰ ἐβραϊόπαιδα. Ὁ παῖς ἔκαμεν ὡς ἐπροστάχθη. — Τώρα παιδί μου, εἶπεν ὁ ξένος, εἰπέ μου ποῖον ἀπὸ αὐτὸ τὸ τυρὶ ἔγεινεν ἀπὸ γάλα λευκῶν αἰγῶν καὶ ποῖον ἀπὸ γάλα μαύρων αἰγῶν. — Εἶσαι γεροντότερος καὶ ἐμπειρότερος ἀπὸ ἐμὲ, ἀπήντησεν ὁ μικρὸς Ἑβραῖος· εἰπέ μοῦ πρῶτον ποῖον ἀπὸ αὐτὰ τὰ αὐγά ἐβγήκεν ἀπὸ λευκὴν καὶ ποῖον ἀπὸ μαύρην ὄρνιθα. Ὁ Ἑβραῖος ὑπομνηματογράφος διηγείται προσέτι ὅτι ὁ Ραββίνος Ἰωσούας ἦτό ποτε εἰς ταξείδιον, ὅταν παρετήρησε μικρὸν λάκκον ἀνὰ μέσον τῶν ἀγρῶν. Παιδίον διερχόμενον τῷ εἶπε. — Μὴ περιπατῆς μέσα εἰς τὰ χωράφια, θὰ χαθῆς. — Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Ἰωσούας, δὲν εἶνε ἐδῶ δημόσιος δρόμος; — Ναί, ἀπήντησε τὸ παιδίον, δρόμος τὸν ὁποῖον ἀνοιζαν, ὅσοι χάνουν τὸν δρόμον των, ὅπως σύ. Ὁ σοφὸς ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Καθὼς εἰσῆρχετο εἰς τὴν πόλιν βλέπει μικρὸν κοράσιον τὸ ὁποῖον ἔφερε κάνιστρον, ἐπιμελῶς σκεπασμένον. — Εἰπέ μου, παιδί μου, εἶπεν ὁ Ραββίνος, τί ἔχεις εἰς αὐτὸ τὸ κάνιστρον; Ἡ παιδίσκη ἀπήντησεν: — Ἐὰν ἡ μητέρα μου ἤθελε νὰ ξεύρῃ ὁ καθεὶς τί ἔχει μέσα τὸ καλάθι, δὲν θὰ τὸ ἐσκεπάζε.

Δὲν εἶνε βαθεῖα ἀλήθεια κρυπτομένη ὑπὸ τὰς ἀπλᾶς ταύτας λέξεις; Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα δὲν πρέπει νὰ ζητῇ νὰ ὑπερπηδῆσῃ τὰ ὄρια ὅσα ἐτέθησαν ἀπείργοντα αὐτό. Ὅλοι θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ μάθωμεν τί ἐπιφυλάσσει τὸ μέλλον δι' ἡμᾶς· ἀλλ' ἢ καλύπτρα ἦτις κρύπτει ἀφ' ἡμῶν τὰ συμβησόμενα ἐξυφάνθη ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Ἐλέους. Ἐὰν ὁ Κύριος ἤθελε νὰ προγινώσκωμεν τὸ μέλλον, δὲν θὰ τὸ ἀπέκρυπτεν ἀφ' ἡμῶν. Εἶτα ἀκολουθεῖ ἱκανὴ σειρά ὁμοίων παραδειγμάτων τὰ ὅποια ἐδανείσθη καὶ μετέφερην εἰς τὸ βιβλίον του ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ἀραβικῶν νυκτῶν» καὶ ἐκεῖθεν μετεφέρθησαν εἰς τὴν ἰταλικὴν συλλογὴν τὴν ἐπιγραφομένην «Ἐκατὸν ἀρχαῖα διηγήματα», ἀποτελέσαντα οὕτω μέρος τῆς εὐρωπαϊκῆς φιλολογίας.

Ἄφου ἀσχολοῦμαι παραθέτων χωρία ἐκ τοῦ βιβλίου Μιδρᾶς, θά μοι ἐπιτραπῆ ἴσως νά μνημονεύσω βραχύν ἀπόλογον ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς, ὅστις θά ἀπαλλάξῃ πιστεύω τοὺς διδασκάλους τοῦ Ταλμουδ τῆς τόσον συχνά ἐπιρριπτομένης ἐναντίον των κατηγορίας, ὅτι ἤγαγον τὴν γυναῖκα εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόδουλον θέσιν εἰς ἣν διατελεῖ παρὰ τοῖς Ἀσιατικοῖς ἔθνεσιν ἐν γένει. Εἰς ἐν τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων σχολίων περὶ τῆς δημιουργίας τῆς γυναικὸς τῶν περιεχομένων ἐν τῷ βιβλίῳ ἐκείνῳ, ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς εἰσάγεται συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ Ραββίνου Γαμαλιήλ ἐπὶ διαφορῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων. Μὲ σκοπὸν νά γελοιοποιήσῃ τὴν Ἰερὰν Γραφήν, ὁ Ἀδριανὸς ἐπιφωνεῖ. — Ἰδοὺ ὁ Θεὸς σας παρίσταται ὡς κλέπτης! εὔρε τὸν Ἀδὰμ ἐπάνω εἰς τὸν ὕπνον του καὶ τοῦ ἔκλεψε τὴν μίαν τῶν πλευρῶν του. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Ραββίνου παροῦσα ἐκεῖ ζητεῖ τὴν ἄδειαν ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἡ ἄδεια τῆς δίδεται. — Ἀλλὰ πρῶτον θά ἐπικαλεσθῶ τὴν αὐτοκρατορικὴν προστασίαν σου, κραταιότατε ἄναξ, ἐπιφωνεῖ. Ἡ οἰκία μας ὑπέστη βαρεῖαν προσβολήν. — Τίς ἐτόλμησε νά προσβάλλῃ τὴν οἰκίαν τοῦ φίλου μου; ἐρωτᾷ ὁ Μονάρχης. — Ὑπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς θρασὺς κλέπτης διέρρηξε τὴν θύραν μας, ἔλαβεν ἀργυρᾶν φιάλην ἀπὸ τὸν δίσκον μας καὶ ἀφῆκε μίαν χρυσὴν ἀντ' αὐτῆς. — Τί καλὸς κλέπτης, ἀνέκραξεν ὁ Ἀδριανὸς· εἶθε τοιοῦτοι κλέπται νά ἤρχοντο καθημερινῶς εἰς τὸ ἀνάκτορόν μου! — Καὶ δὲν ἦτο τοιοῦτος κλέπτης ὁ Δημιουργός, ἀπήντησεν ἡ κόρη, ὅστις ἐστέρησε τὸν Ἀδὰμ μίαν πλευρᾶς καὶ ἀντ' αὐτῆς τῷ ἔδωκε φιλόστοργον καὶ ἐρασιῶν νύμφην;

Ἀπὸ τοὺς διδασκάλους τοῦ Ταλμουδ μεταβαίνομεν εἰς τινὰς τῶν μεταγενεστέρων Ραββίνων. Διότι οἱ Μαγιδεῖμ οὔτοι ὡς ἐκαλοῦντο ἦσαν οἱ ἐν πνεύματι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων ὁμιλητῶν, ὅπως καὶ οὔτοι ἐθεώρου ἐαυτοὺς ἐν πάσῃ ταπεινότητι καὶ εὐλαβείᾳ ὡς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἀρχαίων προφητῶν. Οἱ μεταγενέστεροι λοιπὸν οὔτοι Ραββίνοι εἶχον γνώμην ὅτι οὐδαμῶς ἦσαν ἔνοχοι ἀσεβείας ἢ ἀνευλαθείας ἐὰν κατῶρθον νά προκαλέσωσι μειδίαμα ἢ καὶ νά κινήσωσι τὸν γέλωτα ἐν τῇ φορᾷ τοῦ λόγου των. Δὲν ἔβλεπον τὸν λόγον διατὶ ἱεροκῆρυξ τις ὅστις σκοπὸν ἔχων νά πείσῃ τοὺς ἀκροατὰς του περὶ πολλοῦ ποιεῖται νά κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ νά ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν των, νά μὴ ἀποβλέψῃ εἰς ὅλας τὰς δυνάμεις των, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἀστείου.

Εἰς τῶν περιφημοτέρων ἐκ τῶν περιπλανωμένων τούτων διδασκάλων

ἦτο ὁ Ραββίνος Ἰακώβ ἀκμάσας ἐν Δούβνῳ τῆς Πολωνίας περὶ τὸ τέλος τῆς προλαβούσης ἑκατονταετηρίδος. Αἱ Μασσαλήμ ἢ παραβολαί, τὰς ὁποίας ἠγάπα νά παρενθέτῃ εἰς τὰς διδασχάς του, κατέστησαν οἰκείαι εἰς τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων.

Μικρὸς κύκλος ἐν Βερολίνῳ, τὰ μέλη τοῦ ὁποίου ἦσαν γνωστὰ διὰ τὰς ἄκρας καὶ ριζοσπαστικὰς τῶν γνώμας, ἄς ἐπρέσβευον περὶ θρησκευτικῆς συμμορφώσεως, τὸν ἐκάλεσαν νά ἐκρυνήσῃ λόγον πρὸς αὐτούς. Τότε διὰ παραβολῆς ἤρχισεν.

Ἐπιθεωρητὴς τις μεταλλείων διετάχθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεώς του νά ἐξετάσῃ τὴν βιωτικὴν κατάστασιν τῶν ἐργατῶν του. Ὅταν ἐφθασεν ἀλγεινῶς ἐξεπλήγη βλέπων τὰς πελιδνάς καὶ ἠλλοιωμένας ὄψεις τῶν ἀνθρώπων. Ἐρωτήσας ἔμαθεν ἀπὸ τὸν ἐπιστάτην ὅτι μεγάλως ὑπέφερον διότι ἦσαν ἠναγκασμένοι νά κύπτωσιν εἰς τὸ πῦρ τῆς καμίνου καὶ νά φυσῶσι μὲ τὸ στόμα, ἐκεῖ ὅπου ἐξετελεῖτο ἡ τῆξις τῶν μετάλλων. Ὁ κόπος οὗτος φυσικὰ ἐξησθένισε μεγάλως τοὺς πνεύμονάς των. — Ὡ Θεέ μου, ἀνέκραξεν ὁ ἐπιτηρητής, δὲν ἠκούσατέ ποτε τὴν ὑπαρξίν ὄργανον, τοῦ φουσητήρος, διὰ νά ἐμφυσᾶτε ἀέρα εἰς τὴν κάμινον; — Ὅχι, δὲν ἠκούσαμεν ποτε τοιαύτην μηχανήν, ἀπήντησεν ὁ ἐπιστάτης. — Καλὰ, θά διατάξω νά σᾶς στείλουν φουσητήρας. Ἡ διαταγὴ του ἐξετελέσθη. Μετ' ὀλίγας ἐβδομάδας ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὰ ἐργοστάσια καὶ περιμένει νά ἴδῃ μεγάλην βελτίωσιν εἰς τὰς ὄψεις τῶν πτωχῶν ἐργατῶν. Πρὸς μεγάλην ἐκπλήξιν του τοὺς εὐρίσκει χειροτέρους ἀπὸ πρῶτα. — Δὲν σᾶς ἦλθον οἱ φουσητήρες; τοὺς ἐρωτᾷ. — Μάλιστα, τοῦ ἀπήντησαν· καὶ ὑπηκούσαμεν εἰς τὰς ὁδηγίας σας· ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἐπροσπαθῆσαμεν, τὸ καμίνι δὲν δουλεύει πλέον. Ὁ ἐπιθεωρητὴς ἔρχεται εἰς τὴν κάμινον, εὐρίσκει τὰ ξύλα εἰς τὴν θέσιν των, ἀλλ' ὅλα εἶνε κρύα καὶ σκοτεινὰ καὶ μαῦρα. — Διατί, ἀνόητοι, κραυγάζει δὲν ἀνάψατε τὴν φωτιάν. Τί θά χρησιμεύσουν οἱ φουσητήρες, ἐὰν ἡ φωτιὰ εἶνε σβυστή; Ἄ, ἀδελφοί μου, ἐξηκολούθησεν ὁ Ραββίνος, ὁ λόγος εἶνε ὁ φουσητὴρ ὅστις δύναται νά ἐξανάψῃ καὶ νά μεγαλύνῃ τὴν πίστιν ἣτις εἶνε τὸ πῦρ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν· ἀλλ' ἂν δὲν ὑπάρχῃ σπινθὴρ πίστεως παρ' ὑμῖν, εἰς τί θά ὠφελήσῃ ὁ λόγος καὶ ἡ διδασχὴ τοῦ Ραββίνου;

Ἡ παραβολὴ ἐνεποίησε πολὺ μεγαλειτέραν ἐντύπωσιν ἢ ὅσην μακρὸς καὶ ῥητορικώτατος λόγος.

Ἄλλοτε πάλιν ὠμίλει ἐνώπιον ὁμηγύρεως πτωχῶν ἐργατικῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

« Ἦκουσα, εἶπε, περί τινος πεζοδρόμου, ὅστις διήρχετο βορβορώδη ὁδὸν μὲ βαρὺν σάκκον ἐπὶ τῶν νώτων. Ὁχημα διήρχετο, καὶ ὁ ἠνίοχος εὐμενῶς τὸν προσκαλεῖ νὰ ἀναβῆ εἰς τὸ ἐδώλιον ὀπισθέν του. Ὁ κατὰ-κοπος πεζοπόρος εὐγνωμόνως δέχεται τὴν προσφοράν. Ὁ ἠνίοχος παρατηρεῖ μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ φέρῃ τὸν σάκκον ἐπὶ τῶν νώτων. — Καλέ μου ἄνθρωπε, δὲν ἀφίνεις κάτω τὸ φερτίον σου; — Ἄ φίλε μου, εἶνε τόση καλωσύνη ἐκ μέρους σου νὰ μοῦ προσφέρῃς κάθισμα εἰς τὸ ἀμάξι σου, ἀλλὰ δὲν θὰ ἦτο δίκαιον νὰ προσθέσω καὶ τὸ βάρος τοῦ σάκκου μου. Καὶ δὲν ὁμοιάζετε μὲ τὸν ἄφρονα ἐκεῖνον ἄνθρωπον, σεῖς, ἀδελφοί μου, οἵτινες φέρετε τὰς φροντίδας καὶ τὰ βάρη σας μέχρι τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀρνούμενοι νὰ τὰ ἐμπιστευθῆτε εἰς τὸν Θεόν σας, ὅστις σὰς ἔπλασε καὶ προνοεῖ διὰ σὰς. Ἐμπιστεύθητε τὸ βάρος εἰς τὸν Κύριον καὶ ἐκεῖνος θὰ σὰς ὑποστηρίξῃ »

Τινὲς τῶν διδασκάλων τούτων ἦσαν λίαν εὐστοχοὶ εἰς τὰς ἀπαντήσεις ἃς ἔδιδον εἰς τοὺς σκεπτικὸς τῆς ἐποχῆς των. Εἰς τῶν Ραββίνων ἠρωτήθη· « Διατί νὰ προσευχώμεθα; Ὁ Θεὸς δὲν εἶνε παντογνώστης; Δὲν γνωρίζει ὅλας τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἐπιθυμίας μας; Διατί νὰ κοπιᾶζωμεν ὅπως ἐκφράσωμεν τὰς ἀνάγκας μας; » Ὁ Ραββίνος εὐστόχως ἀπήντησε· « Διατί ὁ νυκτοφύλαξ νὰ φωνάζῃ κάθε ὥραν εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός; Ἐχουσιν οἱ πολῖται ἀνάγκην τῆς πληροφορίας ταύτης, ἀφοῦ εἶνε εἰς τὴν κλίνην των καὶ δὲν ἔχουσι νὰ μεταβῶσιν εἰς συνεντεύξεις ἢ νὰ τηρήσωσιν ὑποχρεώσεις; Τοῦτο γίνεται ὡς ἀσφάλεια δι' ἡμᾶς, διὰ νὰ ἤμεθα βέβαιοι ὅτι ὁ νυκτοφύλαξ εἶνε εἰς τὴν θέσιν του καὶ δὲν ἀπεκοιμήθη. Οὕτω καὶ ὁ Κύριος ἀπαιτεῖ τὰς προσευχὰς μας ὅχι δι' ἑαυτὸν ἀλλὰ δι' ἡμᾶς, διὰ νὰ ἀποδεικνύωμεν ὅτι ἐν μέσῳ τῶν φροντίδων καὶ τῶν περισπασμῶν τοῦ κόσμου δὲν τὸν ἐλησημονήσαμεν. »

Εἶνε ἄξιον περιεργείας μάλιστα πόσον ἐτοιμολογοὶ ἦσαν τινὲς τῶν Ραββίνων τούτων καὶ τοὶ βιβλιογράφοι καὶ ἀκοινωνῆτοι μᾶλλον. Ὁ Ἰεζικιήλ Λάνδου ἔλαβε τὴν πρόσκλησίν του εἰς Πράγαν νέος ἀκόμη τὴν ἡλικίαν καὶ ὁ διορισμὸς προὐκάλεσε ζηλοτυπίαν τινὰ ἐκ μέρους γεροντοτέρων ἀνταγωνιστῶν, οἵτινες ἐθεώρουν ἑαυτοὺς καταλληλοτέρους διὰ τὴν θέσιν ἐκείνην. Ὄταν διὰ πρώτην φοράν κατέλαβε τὴν ἑδρὰν του ἐν ὁμηγύρει τῶν προκρίτων ἐπὶ ὑψηλῆς ἐξέδρας, εἰς τῶν ἀποτυχόντων ἀντιζήλων παρετήρησεν εἰρωνικῶς, — Ραββί, μοὶ φαίνεται ἡ ἑδρα σου εἶνε κάπως ὑψηλὴ διὰ σέ. Ὁ Λάνδου στραφεὶς πρὸς αὐτὸν ἀπήντησε μετὰ

φαιδρῶν μειδιάματος. — Φίλε, ἀπατάσαι· ἡ τράπεζά σου εἶνε παρὰ πολὺ χαμηλὴ δι' ἐμέ.

Ἐσυνειθίσασμεν νὰ θεωρῶμεν τὸν πρεσβύτερον Μενδελσῶνα ὡς λεπτοφυῆ μεταφυσικόν, διηνεκῶς ἀσχολούμενον εἰς ἀρρηρημένους φιλοσοφικὰς μελέτας καὶ ἀποκλειστικῶς μεριμνῶντα πῶς νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς ὁμοθρήσκους του ἐκ τῆς διανοητικῆς ἀπαθείας των καὶ νὰ ἐξαλείφῃ τὰς χυδαίας προλήψεις, αἵτινες ἐπεκράτησαν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον παρ' αὐτοῖς. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος εὗρισκε ζωντὰν ἡδονὴν εἰς κοινωνικὰς ἀναστροφὰς καὶ σχέσεις καὶ ἡσμένιζεν εἰς πρόχειρα ἀποφθέγματα ἀγγιχνοίας. Ἡ ἱστορία τῆς φιλοπροσηγορίας του δὲν στερεῖται καὶ τινος ρομαντικότητος. Ἠγάπα ὠραίαν γλαυκώπιδα κόρην, ἀλλ' εἶχε τὸ δυστύχημα νὰ εἶνε κυφός, ἐλάττωμα τὸ ὁποῖον εἶχεν αὐξήσῃ ἐκ τῆς συνθηθείας τοῦ νὰ κύπτῃ ἐπὶ τῶν βιβλίων ἡμέραν καὶ νύκτα. Ἡ πρώτη ὄρμη τῆς κόρης ἦτο τὸ ν' ἀπορρίψῃ τὴν αἴτησίν του. Ὅσον δειλὸς κ' ἐπιφυλακτικὸς καὶ ἂν ἦτο, ἔλαβε μιᾶ τῶν ἡμερῶν θάρρος καὶ ἤρχισε συνδιάλεξιν μετ' αὐτῆς. — Πιστεύετε ὅ,τι ἐδίδαξαν οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ μας, ὅτι οἱ γάμοι γίνονται εἰς τὸν οὐρανόν; — Βεβαίως, ἀπήντησεν ἡ εὐλαβὴς κόρη. — Ἦκουσα, ἐξηκολούθησεν ὁ Μωϋσῆς Μενδελσῶν, ὅτι ὡς πρὸς ἐμέ κατὶ ἔκτακτον καὶ ἀλλόκοτον συνέβη. Γνωρίζετε τί διδάσκουσι περιπλέον οἱ ἀρχαῖοι διδάσκαλοι μας περὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου. Κατὰ τὴν γέννησίν μας προκηρύσσεται ὅτι τοῦτο τὸ παιδίον μέλλει νὰ συνέλθῃ εἰς γάμον μὲ τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα κόρην. Μοὶ εἶπον ὅτι, ὅταν ἐγεννήθην, τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης συζύγου μου ἐπροκηρύχθη ὡς ἔπρεπε. Καὶ ἐξεδόθη τὸ θέσπισμα ὅτι αὕτη θὰ καταθλιβῆ ἀπὸ δύσμορφον ὕβον. Τότε ἡ ψυχὴ μου κλαίουσα διεμαρτυρήθη· « Κόρη δυσειδῆς ἐξάπαντος θὰ καταστῇ δύσθυμος καὶ κακὴ. Ἡ κόρη πρέπει νὰ εἶνε ὠραία διὰ νὰ εἶνε ἀξιέραστος. Πανάγαθε Δημιουργέ, δὸς εἰς ἐμέ τὸν ὕβον καὶ ἐπίτρεψον ν' αὐξήσῃ τὸ βρέφος τοῦτο ἐν καλλονῇ ὥστε νὰ θέλγῃ πάντας τοὺς θεωμένους. » Ὄταν ἡ κόρη ἤκουσε τὰς λέξεις ταύτας, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἠκτινοβόλησαν ἀπὸ ἔρωτα καὶ θαυμάσιον. Καὶ δὲν παρήλθον πολλὰ ἡμέραι ἔκτοτε πρὶν γείνη ἡ ἐκλεκτὴ νύμφη τοῦ εὐτυχοῦς φιλοσόφου.

Λέγεται ὅτι ὁ Μενδελσῶν ἠγάπα πολὺ τὰ γλυκὰ. Ὄταν ἔτρωγε ζάχαριν, παρεπονεῖτο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν φάγῃ ζαχαρωμένην. Εἰς τῶν φίλων του τὸν ἐπέπληττε προσηνῶς διὰ τοῦτο λέγων ὅτι μόνον οἱ τρελλοὶ ἀγαποῦν τὰ γλυκὰ. — Ἄ, φίλε, ἀπήντησεν, οἱ φρόνιμοι εἶπον τοῦτο ἐπίτηδες διὰ νὰ φυλάξωσιν ὅλα τὰ γλυκὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν των. Ἐνίοτε

εφαίνετο πολὺ αὐστηρὸς. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν νέος στρατιωτικὸς τὸν ἐπλησίασε βαναύσως καὶ τοῦ εἶπεν ὀργίλως. — Τί εἶδος ἐμπόρευμα πωλεῖτε σεῖς ; — Ἐκεῖνο ποῦ σᾶς λείπει, κύριε, ἀπήνηται μυαλά !

Ἄς δώσωμεν τώρα ὀλίγα παραδείγματα τῶν κορυφαίων ἑβραίων ποιητῶν καὶ σατυρικῶν τοῦ Ἰούδα Ἀλλεβὺ, τοῦ γλυκυτέρου ψάλτου τοῦ Ἰσραήλ μετὰ τὴν Βίβλον τοῦ Ἀλχαρίση, περὶ οὗ τόσοσ ἐπισταμένως ἔγραψεν ὁ Τσήγρ, ὁ ἀποθανὼν διευθυντὴς τῶν «Καιρῶν» τοῦ Λονδίνου καὶ Ἐμμανουήλ τοῦ Ρωμαίου, φίλου τοῦ Δάντου τὸν ὁποῖον λίαν δριμέως ἔσκωψεν ἐκ μισαλλοδοξίας ὁ Μίλμαν καίτοι ἡ Μοῦσά του ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἀκόλαστον ἐκεῖνον Ἰταλὸν ἦτο ἀγνωστότη. Ἄλλ' ἐνταῦθα εὐρίσκω τὴν δυσκολίαν ὅτι ἀδύνατον νὰ μετενεχθῶσιν εἰς νεωτέραν γλῶσσαν αἱ ἑβραῖα καὶ λεπτοφυεῖς ἐκφράσεις τῶν. Ὁφείλομεν ν' ἀρκεσθῶμεν εἰς δύο παραδείγματα.

Ἰδοὺ ἐν αἰνίγμα τοῦ Ἰούδα Ἀλλεβὺ :

« Ὅμμα ἔχει καὶ εἶνε τυφλή

μᾶς ἐνδύει καὶ αὐτὴ μένει γυμνή (ἡ βελόνη).»

Ὁ Ἐμμάνουελ, ἐν ἐνὶ τῶν κεφαλαίων τοῦ Μαχβερὸθ μυκτηρίζει τάξιν τινὰ σχολιαστῶν, λόγῳ ὅτι πηγαίνουσι πολὺ μακρὰν νὰ ζητήσωσι τὰς ἐρμηνείας τῶν. «Οἱ ἄξιοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι οἵτινες γράφουσιν ἐπὶ τῶν βιβλίων ὡς οἱ λεπτοφυεῖς γράφουσιν ἐπὶ τῶν ὑάλων δι' ἀδάμαντος ἐπισκοπιζόντες τὸ φῶς μὲ τὰς ἀμυχάς.» Εἰς τῶν μαθητῶν ἐρωτᾷ τὸν διδάσκαλόν του. — Ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ἐσθήρ εἶνε γεγραμμένον, «Καὶ ὁ νόμος ἐδόθη ἐν Σοῦσαν» πῶς γίνεται τοῦτο; Ὁ νόμος δὲν ἀπεκαλύφθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ; — Ἀπατάσαι, υἱέ μου, ἀποκρίνεται ὁ ἐπιπόλαιος διδάσκαλος· τὸ Σοῦσαν δὲν σημαίνει ἐδῶ πόλιν, ἀλλὰ τὸ ἴον. Δὲν ἤξεύρεις ὅτι ὁ νόμος ἐδόθη ἐπὶ τοῦ χαρμοσύνου ὄρους, ὅταν τὰ ἴα ἀνθοῦσιν ;

Αἱ περὶ τὴν μετάφρασιν δυσκολίαι μας μειοῦνται καθόσον κατερχόμεθα εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὅτε οἱ Ἑβραῖοι συγγραφεῖς ἤρχισαν νὰ γράφωσιν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου Παρὰ τῷ Ἄινε καὶ τῷ Βέρνε εὐρίσκομεν πιθανῶς τὴν ὑψίστην καὶ τελειοτάτην ἀνάπτυξιν τῆς ἑβραϊκῆς εὐθυμίας καὶ μεθυγραφίας. Εἶνε ἀληθές ὅτι οἱ δύο οὗτοι ἔξοχοι συγγραφεῖς ἐξωτερικῶς ἠρνήθησαν τὸν Ἰουδαϊσμόν, ἀλλ' ὡς παρατηρεῖ εὐστόχως ὁ ἱστορικὸς Γραιτς, μόνον ὅπως οἱ μαχηταὶ οἵτινες ἀναλαμβάνοντες τὸ χρῶμα τῆς στολῆς τοῦ ἐχθροῦ τῶν εὐκολώτερον καταπολεμοῦσι καὶ νικῶσιν αὐτόν. Τὰ πλούσια καὶ ποικίλα ἄνθη τῶν καρπο-

φόρων διανοιῶν τῶν ἀνεφύησαν ἀπὸ Ἰουδαϊκοῦ ἐδάφους καὶ μόνον ὠρίμασαν ὑπὸ τὸν ἥλιον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ φιλαλήθειά των, τὸ φιλελεύθερον πνεῦμα των, ἀλλ' ἰδίως ἡ θυμηδία των ἦσαν Ἰουδαϊκά. Οἱ φαεινοὶ πυρσοὶ δι' ὧν κατέλαμψαν τὴν Γερμανίαν πότε μὲ ὅλα τὰ ποικίλα χρώματα τῆς Ἰριδος, πότε μὲ τῆς ἀστραπῆς τὴν φλόγα, ἦσαν μεστοὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ γένους καὶ τῆς ἀγωγῆς. Ὁ Ἄινε ἦτο ἀναμφιλέκτως ὁ εὐφυέστερος τῶν δύο. Ὁχι ἡχώ, ἀλλ' ἀληθῆς φωνή. Λυρικός ὑπέροχος, ἀριστοτέχνης τοῦ πεζοῦ λόγου, ἐφ' οὗ εἶχε πέση μέγα μέρος τῆς χλαμύδος τοῦ Γκαίτε· ὁ διάδοχος τοῦ Γκαίτε ἐν τῇ σημαντικωτέρῳ φάσει τοῦ ἔργου τῆς ζωῆς του, ἐν τῷ πολέμῳ ὑπὲρ τῆς χειραφετήσεως τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Τὰ ὄπλα του ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἦσαν θαυμασία ἐπίκαιρος σάτυρα καὶ ἀπαράμιλλος εὐφυΐα ἥτις ἦτο, φεῦ ! Ἀριστοφάνειος τὴν βωμολοχίαν καὶ Μεφιστοφελική, οἶμοι ! ἐν τῇ αὐθαδείᾳ καὶ ἀσεβείᾳ. Καὶ οὕτω τὸν βλέπομεν πότε τρυφερόν ὡς τὸν Στέρν, πότε σκληρόν καὶ βάνουσον ὡς τὸν Σουίφτ.

Ἐκάλει ἑαυτὸν ἕνα τῶν πρώτων ἀνδρῶν τῆς ἑκατονταετηρίδος λόγῳ ὅτι ἐγεννήθη τὴν ἡμέραν τοῦ νέου ἔτους τοῦ 1800. Κατέστη προσήλυτος τοῦ Χριστιανισμοῦ ὄχι ἐκ πεποιθήσεως, ἀλλὰ διότι, ὡς ἐβεβαίουν, πιστοποιητικὸν βαπτίσεως ἀπετέλει κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας τὸ μόνον εἰσιτήριον εἰς τὸν μαγικὸν κύκλον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ὁμως ὑπερηφανεύετο πάντοτε ὅτι κατήγετο ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ἦν δι' εὐστόχου ἐπιγράμματος ἀπεκάλεσε διαμαρτυρομένην Αἴγυπτον. Δὲν ἠδύνατο νὰ προοδεύσῃ ἐπαισθητῶς εἰς τὴν σπουδὴν τῆς γλώσσης τῆς.

« Δὲν ἠμποροῦσα νὰ προχωρήσω τόσοσ εἰς τὰ ἑβραϊκά, ὡς τὸ ὠρολόγιόν μου, τὸ ὁποῖον εἶχε πολλὰς οἰκείας σχέσεις μὲ τοὺς ἐνεχυροδανειστάς καὶ τοιοῦτῳ τρόπῳ ἀπέκτησε πολλὰς ἑβραϊκὰς ἔξεις· π. χ. ἔσταματοῦσε τὸ Σάββατον.»

Ἄλλ' ἐπὶ τῶν χρονικῶν τῶν προγόνων του ἐνδιατρίβει μετὰ τρυφερᾶς στοργῆς.

« Ἡ Ἰουδαϊκὴ ἱστορία εἶναι ὠραία· ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι τῶν μεταγενεστέρων χρόνων ἐπιρρίπτουσιν ὄνειδος ἐπὶ τοὺς προγόνους των, οἵτινες ἄλλως θὰ ἐτάσσοντο ὑπὲρ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ρωμαίους. Πιστεύω ὅτι, ἐὰν ἡ ἑβραϊκὴ φυλὴ ἐξωλοθρευέτο, ἀλλ' ἦτο γνωστὸν ὅτι εἰς καὶ μόνος ἐπιζῶν ἐκ τοῦ λαοῦ ἐκεῖνου ὑπάρχει ἀκόμη κάπου, οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐταξείδευον ἑκατοντάδας λευγῶν διὰ νὰ σφίξῳσι τὴν χεῖρα τοῦ ἀνδρὸς ἐκεῖνου· ἀλλὰ τώρα περιφρονοῦνται.»

Καί πάλιν λέγει:

« Ἡ νεωτέρα Ἰουδαϊκὴ ἱστορία εἶνε τραγικὴ· καὶ ὁμως ἐάν τις ἐτόλμα νὰ γράψῃ τὴν τραγωδίαν ταύτην θὰ κατεγελάτο. Τοῦτο εἶνε τὸ τραγικώτατον πάντων. »

Ἐπροτίμησε νὰ ζῆ ἐν Γαλλίᾳ, τῇ Γασκονίᾳ τῆς Εὐρώπης, ὡς τὴν ὠνόμασε, λόγῳ τοῦ σφοδροῦ ἔρωτός της πρὸς τὴν ἐλευθερίαν.

« Διότι ὁ Ἄγγλος, ὡς ἔλεγεν, ἀγαπᾷ τὴν ἐλευθερίαν, ὡς ἀγαπᾷ τὴν νόμιμον σύζυγόν του, τὴν ὁποίαν θεωρεῖ ὡς ἀσφαλὲς κτῆμά του καὶ δὲν τὴν μεταχειρίζεται μετ' ἰδιαζούσης τινὸς τρυφερότητος. Ὁ Γερμανὸς ἀγαπᾷ τὴν ἐλευθερίαν ὡς ἀγαπᾷ τὴν γηραιὰν μᾶμμην του, δι' ἣν φυλάττει πάντοτε μικρὰν γωνίαν πλησίον τῆς ἐστίας, ὅπου διηγεῖται φανταστικὰ παραμύθια εἰς τὰ προσεκτικὰ ἐγγόνια της. Ἄλλ' ὁ Γάλλος λατρεύει τὴν ἐλευθερίαν ὡς τὴν ἐκλεκτὴν τῆς καρδίας του. Ἡ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη του καίει καὶ φλογίζει· πίπτει εἰς τοὺς πόδας της μὲ τὰς ὀγκωδεδστάτας διαμαρτυρίας τῆς στοργῆς· εἶνε ἔτοιμος νὰ παλαίσῃ δι' αὐτὴν μέχρι θανάτου· εἶνε εἰς τὴν ἀκμὴν νὰ κάμῃ χιλίας τρέλλας πρὸς χάριν της. »

Πολλὰς εὐστόχους παρατηρήσεις του περὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς Γαλλίας δύναται νὰ μνημονεύσῃ τις. Ἡ ἐπομένῃ δὲν εἶνε ἀκατάλληλος διὰ τὴν ἐνεστῶσαν κρίσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας.

« Εἰς ἄλλας χώρας ὅταν πολίτης τις δὲν εὐχαριστεῖται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησίν του, μεταναστεύει· ἐν Γαλλίᾳ ἀπαιτεῖ νὰ μεταναστεύσῃ ἢ Κυβέρνησις. »

Πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν Ἔθνος μικρὰν ἔτρεφε συμπάθειαν καὶ ὀλίγην εἶχε γνώσιν αὐτοῦ. Ὀνομάζει τοὺς Ἄγγλους « τὰς θεότητος τῆς ἀνίας αἵτινες τρέχουσιν εἰς ὅλας τὰς χώρας μὲ ταχυδρομικὴν ταχύτητα, ἀφίνουσαι ὅπισθεν τῶν ἀμαξῶν των τεφρὸν κονιορτῶδες νέφος θλίψεως. »

Εἶνε ἀξιοσημείωτος περίστασις ὅτι καὶ ὅταν ὁ Ἄϊνε κατετρύχετο ὑπὸ τρομερᾶς νόσου καὶ ἐκεῖτο ἐπὶ τῆς ἐπιταφίου στρωμνῆς του ὡς τὴν ὠνόμαζεν, ἐτήρει ἀκόμη τὴν εὐθυμίαν του καὶ ἔδιδε φαιδράς ἀπαντήσεις μέχρι τέλους. Ὅταν ἠρωτήθη περὶ τῆς καταστάσεως τῶν νεύρων του τῷ 1855, ἔτει τῆς μεγάλης Ἐκθέσεως ἐν Παρισίοις, ἀπήντησε: « Τὰ νεῦρά μου εἶνε εἰς τοιαύτην ἐλευσινὴν κατάστασιν, ὥστε εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐλάμβανον τὸ μέγα βραβεῖον τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀθλιότητος εἰς τὴν Ἐκθεσιν. » Ἀνέγνωσεν ὅλα τὰ ἱατρικὰ βιβλία ὅσα ἐπραγματεύοντο

περὶ τῆς νόσου του. Ἄλλ' εἶπεν εἰς ἓνα φίλον ὅστις τὸν εὗρεν ἀσχολούμενον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην: « Δὲν ἤξεύρω τί καλὸν θὰ μοῦ κάμῃ ἡ ἀνάγνωσις αὕτη· ἐκτὸς ὅτι θὰ μὲ κάμῃ ἱκανὸν νὰ ἀπαγγείλλω διαλέξεις ἐν τῷ οὐρανῷ περὶ τῆς ἀμαθείας τῶν ἐπιγείων ἱατρῶν ὡς πρὸς τὰ νοσήματα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ. »

Εἶνε εἰς ἄκρον δύσκολον νὰ ἐκλέξῃ τις μεταξὺ τῶν ἀναριθμητῶν λαμπρῶν ἀποφθεγμάτων, ὅσα σπινθηροβολοῦσιν εἰς τὰς σελίδας του. Διηγοῦνται ἀνέκδοτον περὶ συγγραφέως τινὸς ὅστις ἔστειλε τὸ χειρόγραφόν του πρὸς ἕξοχον κριτικὸν μὲ τὴν παράκλησιν νὰ λάβῃ τὴν καλωσύνην νὰ σημειώσῃ πᾶσαν σελίδα ὅπου θὰ διεφώνει μὲ τὰς ἰδέας τοῦ κειμένου. Ὁ συγγραφεὺς ὁμως ἐκεῖνος δὲν ἠὺχαριστήθη πολὺ ὅταν εἶδεν ὅλον τὸ χειρόγραφόν του καταμελανωμένον ἀπὸ ἀνασκευᾶς καὶ ἀντιρρήσεις εἰς ὅλα τὰ περιθώρια. Παρομοίως ἠδυνάμην νὰ διεξέλθω ὅλους τοὺς τόμους τοὺς γραφέντας ὑπὸ τοῦ Ἄϊνε καὶ παραθέσω ἐξ αὐτῶν χωρία, ἀλλ' ὀφείλω νὰ περιορισθῶ εἰς ὀλίγα ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐρανίσματα.

Τὰ μυθιστορήματα ἀποκαλεῖ τὰ ἐπιδόρπια τῆς φιλολογίας.

« Οἱ σοφοὶ ἐπινοοῦσι νέας ἰδέας καὶ οἱ μωροὶ τὰς κηρύττουσιν εἰς τὸν κόσμον. »

» Πᾶς ἄνθρωπος ὅστις νυμφεύεται ὁμοιάζει μὲ τὸν Δόγην ὅστις μνηστεύεται τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ἀγνοῶν τί θὰ εὕρῃ ἐκεῖ μέσα, θησαυροὺς, μαργαρίτας ἢ τέρατα. »

Ὁ σύγχρονός του Βέρνε ἦτο ἐπίσης διάπυρος μαχητὴς ἐν τῷ πολέμῳ ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, καὶ ἐξίσου ζηλωτὴς συνήγορος τῆς πολιτικῆς χειραφετήσεως τῆς φυλῆς του, ἀλλὰ δὲν ἐχειρίζετο τὴν γραφίδα μετ' ἴσης δεξιότητος. Μία τῶν ἐκφράσεών του εἶνε λίαν ἀξιοσημείωτος ὡς ἀνιχνεύουσα τὴν γένεσιν τοῦ ἀντισημιτισμοῦ ἐκείνου, ὅστις καταισχύνει ἀκόμη τὴν Γερμανίαν. Δεικνύει τοῦτο ἐν ἀποφθέγματι τὸ ὅποῖον ἀρχόμενον ὡς λογοπαίγνιον ἀνέρχεται εἶτα εἰς τὰξιν ἀρίστου ἐπιγράμματος. Λέγει. « Μισεῖτε τοὺς Ἰουδαίους ὅχι διότι τὸ ἀξίζουσ, ἀλλὰ διότι κερδίζουν. » * Ἡ σάτυρά του δὲν εἶνε πάντοτε τόσον ὀξεῖα ἢ εὐστοχος ὅσον ἡ τοῦ Ἄϊνε. Ἐπαινεῖ ἄρα ἢ ψέγει τὴν ἀκαδημαϊκὴν ἐκπαίδευσιν, ὅταν λέγῃ: « Ἡ παρουσία Πανεπιστημίου ἀποβλακάνει μίαν χώραν ἐπὶ πολλὰ μίλια περίξ. »

* Ἐν τῇ Γερμανικῇ γλώσσῃ τὸ λογοπαίγνιον ἔγκειται εἰς τὰς λέξεις *es verdienen* (τὸ ἀξίζουσ) καὶ *verdienen* (κερδίζουν χρήματα).

Κατὰ τὸ μείζον μέρος τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης ὁ Οὐγγρος Σαφείρ ἦτο ἀνεγνωρισμένος ὡς ὁ κορυφαῖος θυμηδογράφος τῆς Αὐστρίας. Ἡ καυστική του σάτυρα τὸν κατέστησεν ἀπεχθέστατον εἰς τοὺς μικροὺς ἡγεμόνας ὧν ἔβριθε κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἡ Γερμανία. Διαταχθεὶς νὰ ἐξέλθῃ τῶν συνόρων ἐνὸς τῶν πριγκιπάτων ἐκείνων ἀταράχως ἀπήντησεν: «Ἐὰν ἡ ὑψηλότης του καταδεχθῇ νὰ κυττάξῃ ἀπὸ τὰ παράθυρα τοῦ Παλατίου του, θὰ μὲ ἴδῃ ἐξερχόμενον τῶν συνόρων τῆς κυριότητός του.» «Ἄλλοτε ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας ὅστις ἡγάπα ν' ἀσχολῆται εἰς τὴν ποίησιν, τὸν διέταξε νὰ ἐξέλθῃ τῆς χώρας ἐντὸς 24 ὥρων. Ἐρωτηθεὶς ἂν τόσος χρόνος τῷ ἤρκει ἀπήντησεν: «Ὡ βέβαια. Διότι ἐὰν οἱ πόδες μου δὲν μὲ φέρουν μὲ ἰκανὴν ταχύτητα, δύναμαι πάντοτε νὰ δανεισθῶ τινὰς τῶν περιττῶν ποδῶν ἀπὸ τὸν τόμον τῶν ποιημάτων τῆς Μεγαλειότητός του.» Συγγραφεὺς τις ζηλοτυπῶν τὴν φήμην τοῦ Σαφείρ τὸν ἐμέμφθη ὡς γράφοντα ἀντὶ χρημάτων, προσθέσας ὑπερηφάνως ὅτι αὐτὸς δὲν τὸν μιμνῆται, ἀλλὰ γράφει χάριν τῆς φήμης. «Ὁμολογῶ τὴν ἁμαρτίαν μου, ἀπήντησεν ὁ Σαφείρ, ἀλλ' ὁ καθεὶς γράφει δι' ὅ,τι τοῦ λείπει· μοῦ λείπουν τὰ χρήματα, σοῦ λείπει ἡ φήμη.»

Τινὰ τῶν ρητῶν του περὶ χρημάτων εἶνε εὐστοχα ὅσον καὶ ἀληθῆ.

«Τίς ἔχει χρήματα; Ὁ πλούσιος. Τοῦτο εἶνε δυστύχημα. Ἐὰν μόνον οἱ πτωχοὶ εἶχον χρήματα θὰ ἐβλέπομεν τι πτωχοὶ διάβολοι θὰ ἦσαν οἱ πλούσιοι οὗτοι. Δὲν εἶνε τέχνη νὰ εἶσαι πλούσιος, ὅταν ἔχῃς πολλὰ χρήματα, καὶ δὲν εἶνε ἀξία νὰ εἶσαι πτωχός, ὅταν δὲν ἔχῃς ὀβολόν.»

«Τί εἶνε τὰ χρήματα; Μεταλλινὴ πτέρνα ὑπὸ τὰ ὑποδήματα μικρῶν ἀνθρώπων διὰ νὰ φαίνωνται ὑψηλοὶ ὅσον οἱ ἄλλοι.»

Γνώριμός τις τοῦ εἶπέ ποτε, ὅτι τὸ νὰ κάμνῃ τις χρέη καταστρέφει τὸν ἄνθρωπον. «Κατὰ τὴν πείραν τὴν ἰδικήν μου, ἀπήντησεν ὁ Σαφείρ, τὸ νὰ πληρώνω τὰ χρέη μου μὲ καταστρέφει.» Ἐρωτηθεὶς νὰ εἶπῃ τὴν γνώμην του περὶ τινος κωμικοῦ ἠθοποιοῦ, ἀπήντησεν: «Ἐκτὸς εἰς τὰ κωμικὰ μέρη, κατὰ τὰ ἄλλα δὲν εἶνε κακὸς ἠθοποιός.» Ἦτο ἐξίσου αὐστηρὸς πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν του. Ἐὰν δὲν ἦτο ἐφάμιλλος τοῦ Σωκράτους κατὰ τὴν σοφίαν, ὁμοίαζεν αὐτῷ κατὰ τὴν σάτυραν. Πολλὰ βέλη τῷ ἐπέσυρεν ἡ ἀσχημία του. Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τὴν κοσμοῦσαν τὴν πρώτην σελίδα τῶν Ἀπάντων του ἔγραψε στροφὴν, τῆς ὁποίας ἡ ἔννοια εἶνε τοιαύτη: «Ὅποια εἶνε ἡ συγγραφικὴ τέχνη μου, τοιαύτη καὶ τοῦ προσώπου μου ἡ ὄψις· ἀμφοτέρω δὲν ἀρέσκουσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην μου...»

Περιορίσθην μέχρι τοῦδε εἰς τὸ νὰ παραθέσω δείγματα ἀγχινοίας καὶ θυμηδίας, οἷα παρέσχον μέλη τῆς Ἑβραϊκῆς φυλῆς. Δύνανται νὰ μνημονευθῶσι καὶ τινὰ παραδείγματα, ἀποφθεγμάτων ἢ παρατηρήσεων, τὰς ὁποίας ἐνέπνευσαν εἰς τοὺς ἀλλοπίστους συμπολίτας των τινὲς τῶν προεχόντων Ἑβραίων.

Οἱ ἔρασταὶ τῶν καλῶν τεχνῶν ἀκόμη ἐνθυμοῦνται τὸν ἐνθουσιασμὸν δι' οὗ ἔχαιρετίσθη ὁ ὠραῖος πίναξ τοῦ Ἀβραάμ Σολομών, «Ἐπίδοκοι περιμένοντες τὴν ἐτυμηγορίαν.» Ἐπειδὴ ὁ τεχνίτης δὲν ἦτο μέλος τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας, ἡ εἰκὼν ἐκρεμάσθη ἔξω τῆς στοᾶς τῶν προνομιούχων, ὅπου ἦσαν ἀνηρητημένα ὄλαι αἱ εἰκόνες τῶν μελῶν τῆς ἑταιρίας. Ὁ Θωμᾶς Λάνδσορ περιῆλθεν εἰς ἐκστασιν ἅμα εἶδε τὴν ὠραίαν εἰκόνα, καὶ ἀνέκραξεν: «Εἶνε ὁ Σολομών εἰς ὄλην τὴν δόξαν του, ἀλλ' ὁ Σολομών δὲν εἶνε μέλος τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας!»

Ἡ «Ἐπιθεώρησις τοῦ Σχβάτου,» μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ περιφήμου φιλανθρωπιστοῦ, Σίρ Μωϋσέως Μοντεφιόρε, ἐδημοσίευσεν συμπαιτικωτάτην καὶ λιαν ἐγκωμιαστικὴν νεκρολογίαν, ἐν ἣ ὁ συγγραφεὺς παρετήρει: «Τοιοῦτον στάδιον δὲν δύναται νὰ ἀπομνημονευθῇ ἐν ἐπιγράμματι οὐδὲ νὰ συνοψισθῇ εἰς ἓν **h o n m o i**» Εἰς τοῦτο ἡ σατυρικὴ ἐφημερίς τὸ **Π ο ὑ ν τ ς**, ἀπήντησε: «Μάλιστα, δύναται· **B o n M o**, «καλὸς Μωϋσῆς.» Τοῦτο εἶνε ἀξίον νὰ παραβληθῇ πρὸς ἄλλο ἐπιτυχημένον λογοπαίγιον τοῦ **Π ο ὑ ν τ ς**. Ὅταν ὁ λόρδος Ῥότσιλδ ἐδῶκε τὸν ὄρκον του ὡς ὁμότιμος τῆς Ἀγγλίας, μὲ τὴν κεφαλὴν εὐλαβῶς κεκαλυμμένην, κατὰ τὸ ἰουδαϊκὸν ἔθ.μον, ἡ ἐφημερίς ἐκείνη παρετήρησεν ὅτι ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὸ ὄνομα καὶ τὸν τίτλον τοῦ λόρδου **Hatton** *

Περαίνων, σκοπὸν ἔχω, χωρὶς νὰ ἐμπέσω, ἐλπίζω, εἰς μακρὰν σειρὰν ἀνεκδότων, νὰ παραθέσω μικρὰ τινὰ ἀνώνυμα λόγια ἢ παρατηρήσεις, αἵτινες περιγράφουσι τινὰ τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἰσραηλιτικῆς φυλῆς, ἐνίας μάλιστα τῶν ἀδυναμιῶν καὶ τῶν ἀτυχιῶν της, εὐθύμῃ τῷ τρόπῳ. Τὰ ἀποφθεγμάτα ταῦτα ἔχουσιν ὄλα τὰ οὐσιώδη προσόντα τῆς ἀληθοῦς θυμηδίας, καθόσον τὸ σκῶμμα στρέφεται κατὰ τὸ πλεῖστον, καίτοι οὐχὶ πάντοτε, ὑπὸ τοῦ λαλοῦντος καθ' ἑαυτοῦ, καὶ ὁ γέλως ὃν προκαλεῖ ὁ ἀστεϊσμὸς περιβάλλεται μὲ αὐθόρμητον, εὐμενῆ καὶ ἡπιον χαρακτήρα. Ὁ συνθέτης τοῦ λογοπαίγιου εἶνε ἄγνωστος· τὸ ρητὸν μεταβαίνει ἀπὸ στόματος εἰς στόμα· ἐνίοτε οὐδ' ἔχει γραφῆ πρότερον.

* **Hat** σημαίνει πῖλος.

Ἰουδαῖός τις ἐν Ρωσίᾳ εὐφυῶς ἐσχολίασε τελευταῖον τὴν δικαστικὴν διαφθορὰν, ἣτις νέμεται τὴν χώραν ἐκείνην. Διερχόμενος ἔμπροσθεν τῶν δικαστηρίων πόλεώς τινος τῆς αὐτοκρατορίας, παρετήρησεν ὠραῖον ἄγαλμα ἰστάμενον ἐνώπιον τοῦ κτιρίου. «Τίνα παριστᾷ τὸ ἄγαλμα τοῦτο; ἠρώτησε διαβάτην τινά. «Τὴν Δικαιοσύνην χωρὶς ἄλλο,» ἀπήντησεν οὗτος. «Πόσον θλιβερόν, ἀνεφώνησε μετὰ στεναγμοῦ ὁ Ἰουδαῖος, νὰ τεθῆ ἡ Δικαιοσύνη ἔξω τοῦ κτιρίου, καὶ νὰ τῆς ἀπαγορευῆται ἡ εἰσοδος ἐντός!»

«Ὁ θάνατος εἶνε ὁ καλλίτερος ἰατρός,» εἶπεν ἀσθενής τις πρὸς τὸν ἰατρόν του, ὅστις εἶχε καταστῆ παραπολὺ φορτικὸς μὲ τὰς ἐπισκέψεις του. «Διατί;» ἠρώτησεν ὁ ἰατρός. — «Διότι δὲν κάμνει παραπάνω ἀπὸ μίαν ἐπίσκεψιν.»

Διάλογος ἀκουσθεῖς ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ κατὰ τινα παγερὰν ἡμέραν χειμῶνος. «Κύρ Μωϋσῆ, τί μὲ συμβουλεύεις ν' ἀγοράσω σήμερον;» — «Θερμόμετρα, βέβαια· εἶνε πολὺ χαμηλὰ τώρα καὶ θὰ ὑψωθοῦν σίγουρα.»

Γόλδσμιθ τις, προσηλυτισθεὶς εἰς τὸν χριστιανισμόν, μετέβαλε τὸ ὄνομά του εἰς Σμιθ. «Τί τρελλός! ἀνέκραξεν ἐν τῶν μελῶν τῆς συναγωγῆς· εἶνε ὁ πρῶτος Ἑβραῖος ὅστις ἀπέρριψε τὸν χρυσόν του.» *

Ἐν τινι ἑορτασίμῳ συμποσίῳ εἶχον προσκληθῆ ἀντιπρόσωποι τοῦ προτεσταντικοῦ, τοῦ καθολικοῦ καὶ τοῦ ἑβραϊκοῦ Κλήρου, καὶ ἤρχισαν νὰ συνδιαλέγωνται φαιδρῶς. Ὁ Ραββῖνος, πιστὸς εἰς τὰς περὶ διαίτης ἐντολάς τῆς θρησκείας του, ὀλίγων μόνον ἐκ τῶν παροψίδων μετέσχε. Τότε παρετέθη ὀρεκτικώτατον ὄψον χοιρινοῦ ψητοῦ. Ὁ καθολικὸς ἱερεὺς, ἐστράφη πρὸς τὸν γείτονά του καὶ τὸν ἠρώτησε: «Πότε θὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς ποῦ θὰ ἔχω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς προσφέρω τεμάχιον τοῦ ἡδονικοῦ τούτου φαγητοῦ;» «Ὅταν θὰ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρευρεθῶ εἰς τοὺς γάμους τῆς αἰδεσιμότητός σας,» ἀπήντησε μετὰ φιλόφρονος ὑποκλίσεως ὁ Ραββῖνος.

Γνωρίζω κάλλιστα ὅτι ὀλίγην καὶ μικρὰν πρωτότυπον ὕλην ἐπαρουσίασα πρὸς ὑμᾶς. Ὅλη ἡ διδασκαλία καὶ ἡ τέρψις τὴν ὁποίαν ἠδυνήθηθα νὰ σᾶς δώσω ὀφείλονται εἰς τοὺς κόπους ἄλλων. Θὰ δικαιολογήσω ἄρα τὴν πράξιν μου διηγούμενος πρὸς ὑμᾶς τὸν ὅχι πολὺ γνωστὸν μῦ-

* Ἀγγλιστὶ Gold σημαίνει χρυσός, Smith σημαίνει σιδηρουργός καὶ Goldsmith, χρυσοκόπος.

θον τῆς μελίσης καὶ τῆς ἀράχνης; Ἡ μέλισσα καὶ ἀράχνη ἤριζον περὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ προϊόντος τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης. «Ἄ! εἶπεν ὑπεροπτικῶς ἡ ἀράχνη, παίρνεις τὸ ὑλικόν σου ἀπ' ἔξω. Τὸ ἐκμυζᾷς ἀπὸ κάθε ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, ἐνῶ ἐγὼ βασιζομαι ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἰδίας μου δυνάμεις. Ὑφαίνω τὰς ὀθόνας μου ἀπὸ τὸ νῆμα τοῦ ἰδίου σώματός μου.» «Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ μέλισσα, καὶ κατασκευάζεις ἀνάξια καὶ μηδαμινὰ πράγματα, τὰ ὅποια ὁ καθεὶς δύναται νὰ καταστρέψῃ. Ἐγὼ παράγω γλυκὺ μέλι καὶ εὐώδεις κηρίον, τὰ ὅποια συντελοῦσιν εἰς τὴν παντοτεινὴν ἡδονὴν καὶ ἐπάρκειαν τοῦ ἀνθρώπου χορταίνοντα τὴν πεινάν του, καὶ φωτίζοντα τὸ σκότος του». Θὰ εἶνε ἄρα θρασύτης ἐκ μέρους μου, ἐὰν ἐκφράσω τὴν ἐλπίδα ὅτι δὲν ὕψανα ἴστοις ἀράχνης ἐντός τοῦ ἐγκεφάλου σας, ἀλλὰ προέθηκα ἐνώπιόν σας μικρὸν καὶ ὄχι ἀπρόσδεκτον πινάκιον μελίτος;

ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ἡ θρησκεία τοῦ μέλλοντος, γράφει ὁ κ. Κ. Βάρτολ ἐν τῷ περιοδικῷ «Ὁ Νέος Κόσμος», δὲν θὰ εἶνε τοπικὴ, δογματικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ, ἀλλ' ἐλευθέρω, ἀνθρωπίνῃ καὶ κοσμοπολιτικῇ.

Τὸ νὰ εἶνε τις κοσμοπολίτης σημαίνει τὸ νὰ εἶνε ἀνθρώπος· ὄχι Ἀμερικανὸς ἢ Βρεττανὸς ἢ Γάλλος, ἀλλὰ πολίτης τοῦ κόσμου, ὅπως εἶπέ ποτε ὁ Θωμᾶς Πέιν καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Γάρρισον, «Συμπολιταί μου εἶνε ὅλη ἡ ἀνθρωπότης». Ἐν τῇ θρησκείᾳ τοιοῦτοι πρέπει νὰ εἴμεθα, ἄλλως δὲν εἴμεθα ποσῶς θρηστικοί. Μία αἵρεσις δὲν δύναται νὰ περιορίσῃ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς ἐκτός ἐὰν οἱ ὄροι τῶν δογμάτων τῆς εἶνε περιορισμένοι καὶ οὐδεὶς τῶν ὀρισμῶν τῆς τηρῆται πλέον. Ἐν πάσῃ ὀνομασίᾳ αἱ παλαιαὶ γραμμαὶ ἀλλοιοῦνται ἐξαλείφονται ἢ λησμονοῦνται.

Ἡ θεολογικὴ ἔρις, ὡς αἱ ἔριδες περὶ τῶν συνόρων τῶν Κρατῶν καὶ τῶν κτημάτων τῶν ἰδιωτῶν, ἐπεκτείνεται ἐφ' ὅλην τὴν χριστιανοσύνην καὶ εἰς πᾶσαν τάξιν πιστῶν ἐκρήγνυται εἰς διηνεκῆ σπαραγμὸν μᾶλλον παρατεταμένον ἢ πᾶς ἐμφύλιος πόλεμος. Οὔτε δύο ἐρμηνευταὶ ἐνός συστήματος δύναται νὰ συμφωνήσωσι. Πᾶς ὅστις ἐγείρει φραγμὸν ἀποκλείει πλέον ἢ ὅσον ἐγκλείει. Οἱ στάχυες καὶ οἱ καρποὶ ἀναπτύσσονται καὶ κομῶσιν ὠραιότεροι εἰς τὰς ἀνοικτάς πεδιάδας, ὅπου λίθινοι τοῖχοι κατεκλύπτουν τὸ πάλαι καὶ κατεπίεζον τὸ ἔδαφος. Εἰς τοὺς λειμῶνας

φύεται ἐλευθέρως ἄφθονον χόρτον. Ὅχι ν' ἀποκλείωμεν, ἀλλὰ νὰ ἐγκλείωμεν, εἶνε τὸ σύνθημα καὶ ἡ κλήσις ἡμῶν. Κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, Ἰουδαῖος εἶν' ἐκεῖνος ὅστις δὲν εἶνε ἕξωθεν ἀλλ' ἔσωθεν Ἰουδαῖος καὶ τηρητὴς τοῦ νόμου. Εἶνε καλλίτερος Χριστιανὸς ἀπὸ ἐκεῖνον ὅστις φέρει μόνον τὸ ὄνομα. Τὸ πνεῦμα ζωοποιεῖ, ἀλλὰ τὸ γράμμα κτείνει, καὶ τὸ πνεῦμα εἶνε πανταχοῦ παρὸν, ὡς ἡ διαγωγὴ καὶ ὄχι ἡ συμπεριφορὰ, ιδιότης καὶ ὄχι περιστατικόν, ζωὴ καὶ ὄχι ἐπάγγελμα, ὁ χαρακτήρ καὶ ὄχι τὸ ἔθος, ὅπως ἐν ἀνθος δὲν εἶνε εὐωδέστερον ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἢ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ θαῦμα καὶ τὴν ἐμπνευσιν, εἰς τινα παρελθόντα χρόνον καὶ εἰς μεμακρυσμένον τόπον, ἀποδίδομεν εἰς τὴν φύσιν τὸ ὑπερφυσικὸν πνεῦμα· κἄτι τι ὀλιγώτερον εἶνε ἀσθενές, παροδικὸν καὶ μάταιον. Ἄλλ' ὁ Θεὸς εἶνε εἰς καὶ ἡ ἀνθρωπότης εἶνε ἐνιαία. Τὸ ἀγαθὸν πνεῦμα προστάττει ἡμᾶς ὄχι νὰ διαιρῶμεν, ἀλλὰ νὰ συνδιεκλάττωμεν. Δὲν διαχωρίζομεν τὸ κοσμικὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, οὔτε περιορίζομεν τὴν Ἰερὰν Γραφὴν εἰς τὴν Βίβλον, οὔτε ἀποχωρίζομεν τὸ ἄρρεν ἀπὸ τοῦ θήλειος, οὔτε ἐξοβελίζομεν τὸ κακὸν ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ. Ὁ τεχνοκρίτης λέγει ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν τόσον ἀσθενεῖς, ὥστε ἐξέλαθεν ἐπὶ τινος εἰκόνας τὴν Καικιλίαν ὡς Μαγδαληνήν, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὸν ἀμαρτωλὸν ἀπὸ τὸν ἅγιον. Ὁ Ἑβραῖος Ραββῖνος, ἐν Βοστώνῃ ἢ Νέξ Ἰόρκη, ἐν Λονδίῳ ἢ ἐν Μαγχεστρίχ, δὲν δύναται νὰ διακριθῆ ἀπὸ οἰονδήποτε ἄλλον ἀληθῆ πιστὸν ἢ τίμιον ἐργάτην, καὶ εἶνε ἴσως εὐσυνειδητότερος, ὡς ἄτομον, ἀπὸ πολλοὺς ἀναξίως παριστομένους πρὸ τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Ὑπάρχει ἔρωσ καὶ σεβασμὸς, ταπεινώσις καὶ ἀνθρωπότης, ἥτις περιλαμβάνει ὅλα τὰ πράγματα, καὶ δὲν ἀφήνει πλάσμα ἐκτός. Αὕτη πρέπει νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ δημόσια σχολεῖά μας, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ διαίρεσις ἐκεῖ. Καὶ ὁμως, ὅταν ἡ ὑψηλὴ αὕτη σύμπνοια προεκκηρύχθῃ δημοσίᾳ ὡς λύουσα τὰς διαμάχας τῶν ἀντιζήλων αἱρέσεων καὶ φατριῶν, ὁ ἀξιόλογος Βούλ Ὁρελλυ κατήγγειλε ταύτην ὡς δυσπερίγραπτον καὶ ἀχαρακτήριστον θρησκείαν. Θὰ ἠδυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν ὅτι ὁ Θεὸς καὶ ὁ οὐρανὸς καὶ οἱ ἄγγελοι καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ ἔρωσ καὶ ἡ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ εἶνε δυσπερίγραπτα καὶ ἀπερίγραπτα, καὶ ὅτι ὅλα τὰ σύμβολα καὶ αἱ γραφαὶ εἶνε ἀτελεῖς ἀποχρώσεις καὶ σικαὶ πρὸς περιγραφὴν τῶν. Τὸ πνεῦμα ἐν ᾧ πράττομεν εἶνε τὸ ὕψιστον ὕλικόν, εἶπεν ὁ Γκαϊτε, καὶ τὰ σημεία του δὲν δύναται νὰ παρανοηθῶσι.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἐπίσημος θρησκεία μέρος μόνον τῆς τιμῆς τῆς

κοινωνικῆς προόδου δύναται νὰ διεκδικήσῃ ἐν πάσῃ μεταρρυθμίσει. Αὕτη δὲν ἤρκεσε ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν ἐγκράτειαν ἢ ἐλευθερίαν, ἢ τὴν οἰκιακὴν ἀγνότητά ἢ τὰ δικαιώματα τῆς γυναικός. Ὑπὲρ τὸ ἥμισυ ἢ Ἐκκλησία ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς δουλείας· ὑπὲρ τὰς πολιτικὰς διχονοίας, ἢ περὶ τὴν πίστιν διαφωνία, εἰς πολλὰς τῶν μεγάλων Συνόδων, διέρρηξε τὰς τάξεις καὶ ἤνοιξε τὸ αἱματηρὸν χάσμα διὰ τὸν πόλεμον. Θρησκεία ἣτις δὲν δύναται νὰ δεσμευθῇ, περισσότερο τῆς βιαίας πνοῆς καὶ τῶν πυρίνων γλωσσῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀποστόλοις, ἔπνευσε καὶ ἀνέλαμψεν εἰς τοὺς βορείους τόπους. Ἐπαξ τοῦλάχιστον, ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ἐταυτίσθησαν. Μεταξὺ θείου καὶ ἀνθρωπίνου, Σαβάτου καὶ ἐργασίμου ἡμέρας, ἡ μεθόριος γραμμὴ ἀφῆρέθη, τὰ δεσμὰ ἠδύναντο νὰ πέσωσι καὶ ἡ ἐλευθερία νὰ κατισχύσῃ καὶ τὸ ἔθνος νὰ ἐπιζήσῃ. Ὅχι ψηφροδέλιον, ἀλλ' ἡ ἀναριθμητος πλειονότης ἐπέτελεσε τὸ ἔργον. Τὸ πνεῦμα δίδεται ἄνευ μέτρου, καὶ ὄχι μόνον εἰς ἓν θεῖον πρόσωπον, ἀλλ' εἰς πάντας τοὺς μετέχοντας τῆς ἐμπνεύσεως αὐτοῦ. «Θὰ σὰς νικήσωμεν εἶπεν ἀρχηγός τις τῶν Νοτίων πρὸς τὸν Γαρρισῶνα, διότι ἔχομεν τὸ μέγιστον πλῆθος ἐν ὅλῃ τῇ χώρᾳ πρὸς ὑποστήριξιν ἡμῶν.» «Ἀλλὰ, ἀπήντησεν ὁ ἐλευθερωτής, ὑπάρχει εἰς τὸν ὅποιον ἀφῆνετε ἀπ' ἐξω» Μετὰ τῆς παραλείψεως ταύτης, οὐδεμίαν ἀπογραφὴν, οὐδεὶς πληθυσμὸς ἠδύνατο ν' ἀντισταθῇ ἐναντίον μιᾶς ἀρχῆς· οἱ τύποι δὲν δύναται ν' ἀντίσχωσι, διότι δὲν βασιζονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀληθείας, καὶ μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν ἐξέτασιν, καταρρέουσι. Καθὼς αἱ καλύβαι, αἵτινες παρέχουσι πρόσκαιρον σκέπην ἐπὶ τῶν Ἄλπεων, πίπτουσι εἰς ἐρείπια ὑπὸ τῆς ὀλισθηρότητος τοῦ ὄρους, οὕτως ἡ χιονοστιβὰς τῆς κριτικῆς κατέρχεται ἐπὶ τῶν παραδεγμένων ἐθίμων τῆς λατρείας, τὰ ὅποια αἱ προλήψεις ἐπὶ τινὰ χρόνον περιεφρούρησαν.

Ἡ ἀγαθότης, περαίνει ὁ κ. Βάρτολ, δὲν δύναται νὰ εἶνε τὸ μονοπώλιον ἔθνους ἢ φυλῆς. Ὅταν τεθῶσι κατὰ μέρος τὰ ἰδιάζοντα τῆς φυλῆς, τῆς αἰρέσεως καὶ τοῦ αἵματος, θὰ ἔχωμεν ἀντὶ γρίφου ἀπόσπασμα χρηστότητος πρὸς ἐξημέρωσιν καὶ καθαγιάσιν τοῦ κόσμου.

Η ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΤΗΣΙΣ

ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ

Εἰς τὸν συνήθη μηχανικὸν ἡ ἰδέα ὅτι ὁ ἄνθρωπος θὰ δυνηθῇ νὰ ἵπταται διὰ μηχανικῶν μέσων ἀναμιμήσκει τὴν φιλοσοφικὴν λίθον ἢ τὸ αἰκίνητον. Ὅσον καὶ ἂν ἀπέχη τῆς πραγματοποιήσεως τὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρωπίνης πτήσεως διὰ μηχανικῶν μέσων ἢ τοῦλάχιστον τῆς πρὸς ὠφελίμους σκοποὺς ἐφαρμογῆς, ὑπάρχουσιν ὠραία τινὰ φυσικὰ προβλήματα ἐμπερικλειόμενα εἰς τὴν μελέτην αὐτοῦ. Τελευταῖον τὸ ζήτημα ἠνέχθη εἰς προέχουσαν τάξιν διὰ τῶν τρομερῶν πραγμάτων τὰ ὅποια ὁ ἐφευρέτης Μάξιμ ἐπρότεινε νὰ καταστήσῃ προσιτὰ εἰς ἐκείνους τῶν ὁποίων τὸ ἐπάγγελμα εἶνε νὰ καταστρέφωσι τοὺς ὁμοίους των. Ὑπεσχέθη εἰς ἡμᾶς ἢ εἰς τοὺς ἐχθροὺς μας πτητικὴν μηχανὴν μέλουσαν ν' ἀνέρχεται ὑψηλὰ εἰς τὸ κυανοῦν τοῦ αἰθέρος καὶ νὰ ἐκσφενδονίζῃ βαρέλια δυναμίτιδος ἀπὸ ἀσφαλοῦς ὕψους ἐναντίον τῶν θόλων καὶ κωδωνοστασίων τῶν ναῶν καὶ τῶν ἐπάλξεων τῶν φρουρίων. Ὁ κύριος Μάξιμ δὲν ἀπέδειξε δημοσίᾳ τὸ δυνατόν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου του μέχρι τοῦδε, ἀλλ' ἔδειξεν οὐχ ἥττον συσκευὴν τινὰ, ἣτις παρέχει λαμπρὸν παράδειγμα μηχανικῆς συστάσεως. Ἐνθ' ὁ κ. Μάξιμ εἰργάζετο πρὸς μίαν δειύθυνσιν, ἕτερος μελετητῆς τῆς ἀεροστατικῆς ἐξηκολούθει τὰς ἐρεῦνας του πρὸς ἄλλην. Πρὸ ὀκταετίας ἐνηργήθησαν πειρά-

ματά τινα ὑπὸ τοῦ Ὁρατίου Φίλλιψ ἐπὶ σκοπῶν ἡ ἀποδειχθῆ ὅτι μεγάλη σχετικῶς βάρη ἠδύνατο νὰ βαστάζωνται εἰς τὸν ἀέρα ὑπὸ μικρῶν ἐπιφανειῶν, ἤρκει αἱ ἐπιφάνειαι αὐται ἢ τὰ ἔμβολα ταῦτα ν' ἀπετελοῦντο ἐκ δυσκάμπτου ὕλικου καὶ νὰ ἦσαν καταλλήλου σχήματος. Δυνατὸν, νομίζομεν, νὰ εἶπη τις ὅτι πλείστα προσπάθειαι πρὸς μηχανικὴν πτῆσιν ἐγένοντο διὰ τῆς ἀποπειρας νὰ βιασθῆ κεκλιμένον ἐπίπεδον ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ κ. Φίλλιψ προβαίνει ἐπὶ ἄλλης ἀρχῆς καὶ πιστεύει ὅτι θὰ δυνηθῆ νὰ παραγάγῃ διαφορὰν εἰς τὴν πίεσιν μεταξὺ τῆς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας ἐπιφανείας τῶν ἐμβόλων ἢ λεπίδων τὰς ὁποίας μεταχειρίζεται ὡς μέσον πτήσεως. Τοῦτο κατορθοῖ δι' ἀγωγίμων ρευμάτων κατὰ τρόπον ὃν θὰ περιγράψωμεν νῦν. Δι' ἀπειραριθμῶν πειραμάτων τὰ ὁποῖα δὲν ἔπαυσε νὰ ἐκτελῆ ἀπὸ εἴκοσιν ἐπτὰ ἐτῶν, ὁ κ. Φίλλιψ εὗρεν ὅτι πᾶν τὸ πλησιάζον ὀμαλὴν ἐπιφάνειαν εἶνε ἄχρηστον εἰς τὸ νὰ ὑποβαστάσῃ μεγάλα βάρη εἰς τὸν ἀέρα. Εἰς μικρὰς δοκιμὰς ὅπου τὸ βᾶρος τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ ὑψωθῆ ἀνέρχεται μόνον εἰς ὀλίγας οὐγκίας, καὶ ὅπου δύναται τις νὰ μεταχειρισθῆ σχετικῶς εὐρεῖαν ἔκτασιν, δυνατὸν νὰ ἐξασφαλισθῶσιν ἐπίπεδοι ὡς ἔγγιστα ἐπιφάνειαι, ἀλλ' εἰς πτητικὴν μηχανὴν ἱκανὴν νὰ ὑποβαστάζῃ ἑκατοντάδας λίτρων, ἀδύνατον, ἰσχυρίζεται ὁ κ. Φίλλιψ, νὰ βασισθῆ τις εἰς ἐπιπέδους ἐπιφανείας, ὡς δυναμένης νὰ ὑποβαστάσῃ, ἐχούσας τὴν ἀναλογίαν ἐνὸς τετραγωνικοῦ ποδῶς δι' ἐκάστην ἀνυψουμένην λίτραν. Καὶ ἂν ὑποτεθῆ ὅτι ἠδύνατο νὰ κατασκευασθῆ πτητικὴ μηχανὴ ἔχουσα ὑποβαστακτικὴν ἔκτασιν προσεγγίζουσαν τὴν ἀναλογίαν ἐνὸς τετραγωνικοῦ ποδῶς, κατὰ λίτραν, ἢ πρώτη ἰσχυρὰ πνοὴ ἀνέμου θὰ τὴν καθίστα ἄχρηστον, ἐν ᾧ θὰ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁμιλοῦντες ἐνταῦθα περὶ πτητικῶν μηχανῶν ἐννοεῖται ὅτι ἀναφερόμεθα μόνον εἰς τὰς ὑποτιθεμένης ὅτι εἶνε αὐτοῦψωτοι καὶ ὅτι φέρουσι τοὺς ἰδίους κινητήρας τῶν χωρὶς νὰ κάμνωσι χρῆσιν ἀποταμιευμένης ἐνεργείας εἰμὴ μόνον καυσίμου ὕλης. Ἀπεδείχθη ὅτι ὅπως ἐπιτευχθῆ πτῆσις, ἕκαστος τετραγωνικὸς ποῦς ὑποβαστακτικῆς ἐπιφανείας πρέπει νὰ ὑποστηρίξῃ τοῦλάχιστον τριῶν λίτρων βᾶρος. Ὁ Φίλλιψ ἰσχυρίζεται ὅτι οὐδεμία ἐπίπεδος ἐπιφάνεια ἐλκυσμένη εἰς εὐχρηστον γωνίαν καὶ ταχύτητα θὰ κατορθώσῃ τι ἐγγὺς τούτου καὶ κατὰ τοῦτο κυρίως ἀπέτυχον οἱ πρῶν πειραματισταί. Ὁ κ. Φίλλιψ ἐνεσάρκωσε τὰς ἰδέας του καὶ τὰ ἐξαγόμενα τῶν πειραμάτων του ἐν πτητικῇ μηχανῇ εὐμεταχειρίστου μεγέθους, καίτοι οὐχὶ ἀρκετὰ μεγάλη ὅπως φέρῃ ἐπιβάτην. Τὸ ἀγγλικὸν περιοδικὸν ἐξ οὗ ἀρῶμεθα τὰ

θαυμάσια ταῦτα γράφει: «Μεταχειρίζομεθα τὸν ὄρον πτητικὴ μηχανὴν ἡ σκοπίμως, διότι εἶχομεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδωμεν τὴν ὄλην συσκευὴν ὑψουμένην εἰς τὸν ἀέρα εἰς ὕψος δύο ἕως τριῶν ποδῶν καὶ εἶτα ἱπαμένην εἰς ἀπόστασιν 150 — 200 ποδῶν. Πρὸς ἀποφυγὴν παρενοήσεως ὀρείλομεν νὰ εἴπωμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ πρόσθιος τροχὸς δὲν κατέλιπε τὸ ἔδαφος, ἀλλ' οὗτος φέρει μόνον ἀσήμαντον μέρος τοῦ βάρους. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐξηγοῦμεν ἀργότερα. Δυστυχῶς ἡ ἡμέρα τοῦ εἰς ἄχρον ἀκατάλληλος. Ἀνεμοστρόβιλος ἔπνεε καὶ ἐδέησε νὰ παύσῃ ἡ δοκιμασία λίαν συντόμως μετὰ τὴν ἐναρξίν της, ἕνεκα ἐκτάκτως ἰσχυρᾶς πνοῆς, ἣτις σχεδὸν ἐξέτόπιζε τὴν μηχανὴν ἀπὸ τῆς τροχίβης της. Ὅπως καταστήσωμεν σαφές διατὶ ἡ πτητικὴ μηχανὴ χρειάζεται τροχίαν, ἀνάγκη νὰ δώσωμεν βραχεῖαν περιγραφὴν τῆς συσκευῆς.»

Εἶτα ὁ εἰδικὸς συντάκτης τοῦ περιοδικοῦ προβαίνει περιγράφων τὴν μηχανὴν, ἣτις συνίσταται ἐκ τοῦ ὑπομόγλιου, τοῦ τροχηλάτου ἢ μάλλον ἰκρίου καὶ τοῦ κινητηρίου μηχανήματος. Τὸ ἰκρίον ἔχει σχῆμα πλοιαρίου, συγκείμενον πρωτίστως ἐκ δύο σανίδων ὁμοίων μὲ τὰς δύο κορυφαίας ἐπηγεκνίδας φαλαινίδος καὶ ἔχει 25 ποδῶν μῆκος καὶ 3 ποδῶν πλάτος. Στηρίζεται ἐπὶ τριῶν τροχῶν. Φέρει μικρὰν συμπαγῆ μηχανὴν καὶ λέβητα, ἀμφότερα ὠραῖα ὑποδείγματα μηχανουργίας, ἔργα τοῦ Φίλλιψ καὶ τῶν δύο υἱῶν του, οἵτινες ἰδιοχείρως κατασκεύασαν τὰ πάντα. Ἡ μηχανὴ κινεῖ κοχλιοειδῆ ἔλικα ἐξ ποδῶν καὶ ἐξ δακτύλων διαμέτρου καὶ ἔχουσαν προεκβολὴν ἐμβολοῦ ἐπιφανείας 4.5 τετραγωνικῶν ποδῶν. Ἄνωθεν τοῦ ἰκρίου ἐπιβαίνει τὸ ὑπομόγλιον. Τοῦτο ἔχει πρόσοψιν μεγάλου ἐνετικῶ προσωπεῖου μὲ τὰ κράσπεδα ὀριζοντίως στρεφόμενα, ὅπερ πρέπει νὰ ἐνθυμῆται τις, καθόσον ἀποτελεῖ τὸ οὐσιώδες μέρος τοῦ σχεδίου τοῦ Φίλλιψ. Τὸ ὑπομόγλιον συνίσταται ἐκ πολλῶν ζυλίνων λεπίδων ἢ φολίδων, ὧν ἡ μία ἐπιβαίνει τῆς ἄλλης ἐν σχήματι θώρακος. Ἐκάστη ἔχει 19 ποδῶν μῆκος καὶ 1 1/2 δακτύλων πλάτος. Τὸ μέγεθος τοῦ ἰκρίου εἶνε 18 ποδῶν μῆκος καὶ 8 πλάτους καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὑπομογλίων εἶνε 140 τετραγωνικῶν ποδῶν. Τὸ ἰκρίον ἴσταται κάθετον καὶ εἶνε διατεθειμένον ἐγκαρσίως ὡς πρὸς τὴν γραμμὴν τῆς κινήσεως. Τὸ βᾶρος ὅλης τῆς μηχανῆς ἐν ἐργατικῇ τάξει εἶνε 360 λίτρων, καὶ κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μας δύο σφαῖραι τῶν 28 ἐτέθησαν ἐπὶ τοῦ ἰκρίου, τοῦ ὅλου βάρους ἀνεληθόντος εἰς 416 λίτρας. Μένει τώρα νὰ περιγράψωμεν τὸν σχηματισμὸν τῶν ἐμβόλων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὴν ὑποβαστάζουσαν ἐπιφάνειαν. Εἶνε, ὡς εἴπομεν, 1 1/2 δακτύλων πλάτους καὶ

19 ποδῶν μήκους, ποικίλου δὲ πάχους, οὗ ὁ μέγιστος ὄρος εἶνε ¹⁾ τοῦ δακτύλου. Ἡ ἀνωτέρα ἐπιφάνεια εἶνε κυρτὴ, τῆς καμπύλης στρεφομένης οὕτως, ὥστε ἡ μέγιστη καμπὴ νὰ εἶνε ἐγγὺς τῆς κυρίας ἀκωκῆς. Ἡ κατωτέρα ἐπιφάνεια εἶνε κοίλη, ἐκτὸς εἰς τὴν προσθίαν ἀκωκὴν, ὅπου ὑπάρχει μικρὰ καμπυλότης. Τὸ κοίλωμα εἶνε περίπου ¹⁾ 16 δακτύλου τὸ βάθος. Ἡ περίμετρος τῶν ἐπιφανειῶν ἐσχεδιάσθη ἐπιμελέστατα, καὶ τὸ προσφυῆς τοῦ σχήματος ἐπετεύχθη μόνον διὰ πολλῆς μελέτης καὶ ἀνυπολογίστων πειραμάτων. Πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν πειραμάτων τούτων κατεσκευάσθη ἰδιαιτέρα περιστροφικὴ μηχανὴ μετὰ μηχανήματος καὶ λέβητος. Αἱ περιγραφεῖσαι ἐπιφάνειαι παρέχουσιν ἀνυψωτήριον δύναμιν κατὰ λόγον τοῦ ἀέρος τοῦ πλήττοντος τὴν κυρίαν ἀκωκὴν τῶν ἐμβόλων, (καθὼς κεῖνται ὀριζοντίως ἐν τῷ ἰκρίῳ), διαιρουμένων εἰς δύο ἀποκλίνοντα ρεύματα, ὅταν ἡ μηχανὴ ὠθῆται ὑπὸ τῆς ἑλικος. Ὁ ἀήρ, πλήττων τὴν ἀπότομον προσθίαν καμπὴν τῆς ἀνωτέρας ἐπιφανείας, ρίπτεται πρὸς τὰ ἐπάνω, τῆς διευθύνσεως τοῦ ρεύματος καμπτομένης πρὸς τὴν οὐρὰν ἢ τὴν συρομένην ἀκωκὴν τοῦ ἐμβόλου. Τοιοῦτῳ τρόπῳ δι' ἐπαγωγῆς σχηματίζεται μερικὸν κενὸν ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας, καὶ τοῦτο, ὡς εἶδος, τείνει εἰς ἀνύψωσιν τῆς μηχανῆς. Συγχρόνως, τὸ κατώτερον ρεῦμα ἀέρος ἔλκεται πρὸς τὰ ἄνω ἐντὸς τῆς κοίλης ἐπιφανείας τοῦ ἐμβόλου, οὕτως ὥστε παράγεται πέραν ταύτης ὑπερβολὴ ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως. Ὁ Φίλλιψ ἐπεθεβαίωσε τὰς θεωρίας ταύτας διὰ πειραμάτων καταμετρήσεως ὕδατος. Ὁ Φίλλιψ προσέφερεν ἡμῖν εὐμενῶς (γράφει τὸ εἰρημέγον περιοδικόν) τὴν εὐκαιρίαν ὅπως ἴδωμεν ἰδίῳις ὄμμασι περαιτέρω πειράματα τῆς φύσεως ταύτης, τὰ πορίσματα τῶν ὁποίων εἶνε μεγίστου διαφέροντος καὶ σπουδαιότητος.

Ἡ συσκευὴ εἶνε τοποθετημένη καταλλήλως ἐν πεδίῳ ἐγγὺς τοῦ Χάρρου, καὶ περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῇ νὰ ἴπταται ἀδέσμευτος, διότι εἶνε παραπολὺ μικρὰ ὅπως φέρῃ ἄνθρωπον ὅστις νὰ ὀδηγῇ τὴν πτήσιν τῆς. Τούτου ἕνεκα εἶνε περιορισμένη εἰς κυκλοτερῆ τροχίαν 628 ποδῶν τὴν περιφέρειαν, διὰ συρμάτων προσηρητημένων εἰς κεντρικὸν πάσσαλον. Ὅταν θέλωσι νὰ θέσωσι τὴν μηχανὴν εἰς ἐνέργειαν ὁ ἀτμὸς στρέφεται ἄνω καὶ ἡ ἑλιξ τίθεται εἰς κίνησιν ὑπὸ τὴν ὠθησίν του ἢ συσκευὴ φθάνει πάραυτα εἰς μεγάλην ταχύτητα καὶ τότε ὑψοῦται ἀπὸ τῆς τροχιάς. Κατὰ τὴν παροῦσαν ὁμως περίστασιν, δὲν θὰ ὠφέλει ν' ἀφῆσωσι τὴν μηχανὴν νὰ ὑψωθῇ αὐτούσις, διότι δὲν ὑπάρχει μέσον,

ὅπως ἰθύνωσι τὴν πτήσιν τῆς, καὶ θὰ ὑψοῦτο εἰς τὸ τέρμα τοῦ ἰδίου τῆς τόξου ἐωσότου ἢ μηχανὴ θὰ ἐξουδετεροῦτο. Ἡ ὑψωτήριος δύναμις τότε θὰ ἐχάνετο καὶ ὅλη ἡ συσκευὴ θὰ ἐπιπτεν εἰς τὴν γῆν. Πρὸς ὑπερνίκησιν τῆς δυσκολίας ταύτης, ὁ πρόσθιος ἐκ τῶν τριῶν τροχῶν ταλαντεύεται οὕτως ὥστε δὲν καταλείπει ποτὲ τὴν τροχίαν καὶ διὰ τοῦτο χρησιμεύει ὡς ὀδηγὸς ὅπως τηρῆται τὸ ὅλον εἰς κυκλοτερῆ δρόμον. Ὁ τροχὸς οὗτος ἔχει προσέτι τὸ ὀδηγοῦν σύρμα ἄγον αὐτὸν εἰς τὴν κεντρικὴν θέσιν. Τὸ βάρος ἐπὶ τοῦ προσθίου τροχοῦ εἶνε, νομίζομεν, 17 λίτρων, καὶ τοῦτο πρέπει ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τῆς ὑψωτηρίου δυνάμεως τῶν ὑπομοχλίων. Τὸ γεγονός ὅτι ἡ μηχανὴ βαδίζει εἰς κυκλοτερῆ δρόμον εἶνε τὸ αἷτιον τῶν δυσκολιῶν κατ' ἄλλους τρόπους, ἐὰν μάλιστα πνὴ σφοδρὸς ἀνεμος.

Ἄν ἔλυσεν ὁ Φίλλιψ τὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρωπίνης πτήσεως διὰ μηχανικῶν μέσων τολμηρὸν θὰ ἦτο νὰ εἴπωμεν, ἀλλὰ πράγματι δὲν βλέπομεν διατὶ νὰ μὴ γίνωνται βραχεῖαι πτήσεις διὰ μηχανῶν ἰκανῶν νὰ φέρωσιν ἐπιβάτην, ἐὰν εὐρεθῇ τοιοῦτος τολμητίας καὶ ἐπιδέξιος. Ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου ὁ Φίλλιψ δὲν ἀνησυχεῖ καὶ προθύμως δυνάμεθα ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι, ἐὰν ὑπάρξῃ μηχανὴ με κάθετον ὄθησιν πρὸς τὰ ἄνω, οἱ ὄροι θὰ εἶνε εὐνοϊκώτεροι, παρὰ ἐὰν αὕτη ἐξαρτᾶται ἀπλῶς ἐκ τῆς κυλινδρῆτικῆς ἐνεργείας ἀπλοῦ ἐπιπέδου. Ὁ Φίλλιψ μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἐπέτυχε νὰ ὑψώσῃ ὡς ἐγγίστα τρεῖς λίτρας κατὰ τετραγωνικὸν ποδα, τὸ ὅποιον εἶνε πολὺ ὑπέρτερον παντὸς ἐξαγομένου ἐπιτευχθέντος τέως, καὶ πλησιάζει τὴν ταχύτητα τῶν πτηνῶν. Ὅτι ἐπελήφθη τοῦ προβλήματος καταλλήλῳ τῷ τρόπῳ δὲν ἀμυθιάλομεν. Διὰ τῶν πειραμάτων τούτων ἐξηγοῦνται καὶ πολλὰ τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν σκοτεινὰ μέχρι τοῦδε ἐν τῇ πτήσει τῶν πτηνῶν, καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἐν παρόδῳ ὅτι τμημά τι ἐνὸς τῶν ὑπομοχλίων εἶνε πολὺ ὁμοιον πρὸς τὸ τῆς πτέρυγος πτηνῶν τινων. Θαῦμα εἶνε πόσα δύναται ὁ μηχανικός νὰ διδαχθῇ ἀκόμη ἀπὸ τὴν φύσιν, ἐὰν ἔχῃ τὴν εὐφυίαν ν' ἀναγνώσῃ τὰ διδάγματα τῆς ὀρθῶς. Πλείστοι θέλοντες νὰ εἶνε ἐφευρεταὶ ἀπεπλανήθησαν εἰς σχέδια τὰ ὁποῖα δὲν ἀντέγραψαν ἀπὸ τὴν φύσιν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι καὶ ὁ Φίλλιψ καταφεύγει εἰς περιστροφικὴν ἑλιξ, ἥτις εἶνε τόσον ξένη πρὸς τὴν φύσιν ὡς καὶ πᾶν ἄλλο. Ἡ ὀλιγορία τῆς περιστροφικῆς κινήσεως ὡς μέσου ὠθήσεως (ἐκτὸς εἰς τὴν μεταφορὰν τῆς κινήσεως τῶν κυμάτων) εἶνε μία τῶν ἀνεξερευνητῶν ἐνεργειῶν τῆς φύσεως. Ἐὰν δὲν εἶχε τὴν λαμπρὰν ἀνυσιμότητα τῶν νευρικῶν καὶ μυϊκῶν κινήσεων τῆς, ἴσως

καὶ αὐτὴ θὰ κατέφρευγεν εἰς τὴν συνεχῆ προσπάθειαν τῶν κοχλιῶν καὶ τῶν τροχῶν μᾶλλον ἢ εἰς τοὺς ἄρμους καὶ τοὺς συνδέσμους πτερύγων καὶ σκελῶν, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται νῦν.

Ὁ Φίλλιπ ἐτοιμάζεται, ὡς ἐμάθομεν, νὰ ἐκθέσῃ εἰς κοινὴν θέαν τὴν πτητικὴν μηχανὴν του, καθόσον πολλὰ πρόσωπα ἐνδιαφερόμενα εἰς τὴν φυσικὴν καὶ τὴν μηχανικὴν ἐπιστήμην ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν ἴδωσιν εἰς τὸ ἔργον. Ἐλπίζεται ὅτι, ἐὰν εἶνε εὐνοϊκὸς ὁ καιρὸς, τὰ πειράματα θὰ στεφθῶσιν ὑπὸ μεγαλειτέρας ἐπιτυχίας.

ΠΟΙΟΝ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟΝ ΚΛΙΜΑ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΦΘΙΣΙΚΟΥΣ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΚΟΛΛΕΓΙΟΥ
ΤΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

ΥΠΟ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΟΥΪΛΛΙΑΜΣ

(ἀρχιάτρου ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τῶν φθισικῶν καὶ προέδρου
τῆς Βασιλικῆς Μετεωρολογικῆς Ἑταιρίας)

Μετὰ τινὰς εἰσαγωγικὰς παρατηρήσεις, ὁ δόκτωρ ΟὐΪλλιαμς ὠμίλησεν ὡς ἑξῆς:

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ. Πρὶν ἐπιληφθῶ τοῦ ὑποκειμένου τῶν διαλέξεων τούτων, ὅπερ εἶνε ἡ ἀεροθεραπευτικὴ ἢ ἡ ἰαματικὴ δύναμις τοῦ κλίματος ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀναγκαῖον θὰ εἶνε νὰ εἴπω ὀλίγας λέξεις περὶ κλίματος ἐν γένει, καὶ νὰ θεωρήσω διὰ βραχέων τοὺς κυρίους παράγοντάς του. Οἱ παράγοντες οὗτοι εἶνε:

1) Τὸ πλάτος, ὅπερ ἔχει ὡς εἶκος τὴν μεγίστην ἐπίδρασιν, ἅτε περιγράφον τὴν θέσιν τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν γῆν ἐν τινι χώρᾳ, καὶ οὕτω προσδιορίζον τὴν διάρκειαν καὶ τὴν ἔντασιν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός.

2) Τὸ ὕψος, δι' οὗ τ' ἀποτελέσματα τοῦ πλάτους δύνανται μέχρι τινὸς νὰ ἐξουδετερωθῶσι, διότι καὶ εἰς τοὺς Τροπικοὺς, εἰς 16 χιλ. ποδῶν ὕψος, δύνανται νὰ ὑπάρχη χιών καὶ παγετός, τῆς θερμοκρασίας πιπτούσης εἰς τὴν ἀναρρίγησιν τῶν ὀρέων, 1° Φ. κάθε 300 πόδας.

3) Ἡ σχετικὴ διανομὴ ξηρᾶς καὶ ὕδατος, καὶ ἰδίως ἡ παρουσία μεγάλων ἐκτάσεων ἐρήμου ἢ ὠκεανοῦ, καθόσον ἡ πρώτη ἐπιτείνει τὰς ἀκρότητας τῆς θερμοκρασίας καὶ ἡ δευτέρα τὰς μετριάζει.

4) Ἡ παρουσία ὠκεανείων ρευμάτων ρεόντων ἀπὸ ὑψηλότερα ἢ καὶ χαμηλότερα πλάτη, καὶ τροποποιούντων διὰ τοῦτο τὸ κλίμα.

5) Ἡ γειτνίασις σειρῶν ὀρέων καὶ ἡ ἐπίδρασις των ἐπὶ πάσης σκέπης ἀπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς βροχῆς.

6) Τὸ ἔδαφος, καὶ τὸ διαπεραστὸν ἢ ἀδιαπέραστον αὐτοῦ εἰς τὴν ὑγρασίαν.

7) Ἡ βροχῆ, τὸ ποσὸν καὶ ἡ ἐνικυσία διανομὴ αὐτῆς.

8) Οἱ ἐπικρατοῦντες ἄνεμοι.

Τοιοῦτοι οἱ παράγοντες τοῦ κλίματος. Θὰ ἔλθωμεν ἀκολούθως εἰς τὰ στοιχεῖά του, τὰ ὅποια εἶνε πέντε. Ἡ θερμοκρασία, ἡ ὑγραμετρία, ἡ ἀτμοσφαιρική πίεσις, ἡ δύναμις τοῦ ἀνέμου καὶ ὁ ἀτμοσφαιρικός ἠλεκτρισμός.

Ἡ ἐπίδρασις τοῦ ὕψους ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας δύναται νὰ καταδειχθῆ διὰ τοῦ παραδείγματος τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ὅπου εὐρίσκονται παρὰ τοὺς Τροπικούς μεγάλαι πόλεις ἀπολαύουσαι εὐκράτου κλίματος, ἕνεκα τοῦ ὕψους των. Τὸ Κουίτο, ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἐκουαδῶρ, παρὰ τὸν Ἰσημερινόν, κειμένη εἰς ὕψος 9,451 ποδῶν, ἔχει αἰώνιον ἔαρ, μὲ μέσην θερμοκρασίαν 60° Φ. δι' ἐκάστην ὥραν τοῦ ἔτους, καὶ ἡ Σάντα Φέδι-Βογοτά, ἐν τῇ νέξ Γρανάδη, εἰς ὕψος 8,648 ποδῶν, περὶ τοὺς πέντε βαθμούς βορειότερον τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἔχει κλίμα ὁμοιάζον τῷ τῆς Μαλαγᾶς, ἄνευ τῶν ἀκροτήτων. Ἐὰν ἐπιθυμοῦμεν παραδείγματα τοῦ τρίτου παράγοντος τοῦ κλίματος, τῆς ἐπίδράσεως δηλ. τῆς σχετικῆς διανομῆς τῆς ξηρᾶς καὶ τῶν ὑδάτων, εὐρίσκομεν ταῦτα ἐν διαγράμματι δημοσιευθέντι ὑπὸ τοῦ δόκτωρος Σιούπαν καὶ τοῦ Σκόττ, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ ροῆ τῆς θερμοκρασίας αὐξάνει ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν πρὸς τὰ μεσόγεια πάσης ἡπείρου. Αἱ χῶραι τῆς ἄκρας ροῆς ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ συμπίπτουσι μὲ τὰ μέρη τῆς χθαμαλωτάτης θερμοκρασίας ἐν χειμῶνι, καὶ ὡς δύναται νὰ προσδοκᾶται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ νότιον ἡμισφαίριον καλύπτεται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ ὕδατα, ἡ ροῆ εἶνε πολὺ μεγαλειτέρα εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον παρὰ εἰς τὸ νότιον. Ἡ γραμμὴ τῶν 20° Φ., ἡ εὐκρατωτέρα λόγῳ τῆς ἐπινεργείας τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἐκτείνεται ἀνὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Βαγκουβρίας καὶ τὴν Καλιφορνίαν, διασχίζουσα τὴν ἀμερικανικὴν ἡπειρον ἐν Φλωρίδι, καὶ διερχομένη βορειανατολικῶς πρὸς τὰς νήσους Φάρο, ὅπου κάμπτεται ἀποτόμως, διαθέει πρὸς μεσημβρίαν κατὰ μῆκος τοῦ δυτικοῦ μέρους τοῦ Ἠνωμ. Βασιλείου καὶ τῆς Πορτογαλλίας πρὸς τὴν βόρειον

Ἀφρικὴν, ὅπου φθάνει σχεδὸν εἰς τὴν Χρυσὴν Ἀκτὴν, ὁπόθεν τέμνει τὰς βορείους ὄχθας τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ ἕως τῆς μεσημβρινῆς Κίνας.

Τὰ μεσόγεια κλίματα τείνουσι εἰς τὰ ἄκρα, ἐνῶ τὰ τῆς ἀκτῆς καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εὐκράτου χαρακτῆρος. Εἰς τὰ ἐνδότερα τῶν ἡπείρων, ἡ ροῆ εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη ἐλαττοῦται μὲ τὸ ὑπερθεῖν τῆς θαλάσσης ὕψος, καὶ εἰς τὰ μέσα καὶ ὑψηλότερα πλάτη ἀμφοτέρων τῶν ἡμισφαιρίων αἱ δυτικαὶ ὄχθαι ἔχουσι μικροτέραν ροῆν τῶν ἀνατολικῶν, πλὴν δύο ἐξαιρέσεων εἰς τὸν κανόνα τοῦτον, τῆς Γρηλανθίας καὶ τῆς Παταγονίας, αἵτινες ὀρεῖλουσι τὸ ἰδιαιτέρον κλίμα των εἰς τὸ ὑπερβάλλον ψυχρὸς τῶν ἀρκτικῶν ρευμάτων.

Ὁ τέταρτος παράγων, τὰ ὠκεάνεια ρεύματα, εἶνε ἴσως ὁ σπουδαιότατος πάντων, καὶ τοῦτο ἀληθεύει μάλιστα ὡς πρὸς τὴν Μ. Βρετανίαν, τὸ κλίμα τῆς ὁποίας, ἄνευ τῆς ἐπιρροῆς τῶν ὠκεανείων ρευμάτων, θὰ ὁμοιάζε μὲ τὸ τοῦ Λαβραδῶρ.

Αἱ βαθεῖαι θλασσιναὶ ἔρευναι τῶν τελευταίων ἐτῶν ἀπέδειξαν νῦν ὡς ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας ὅτι ὑπάρχουσι ἐν τε τῷ Ἀτλαντικῷ καὶ τῷ Εἰρηνικῷ ὠκεανῷ ἐπιπόλαια στρώματα ὕδατος ἐκτεινόμενα εἰς βῆθος πεντακοσίων ἢ ἑξακοσίων βαθμῶν βολίδος, ὧν ἡ θερμοκρασία κανονίζεται διὰ ρευμάτων τῆς ἐπιφανείας προερχομένων ἀπὸ περιοδικούς καὶ τρεπτοὺς ἢ ἀπὸ διαρκεῖς ἀνέμους, καὶ βαθύ στρώμα πολὺ μεγαλειτέρας ἐκτάσεως, τὸ ὅποιον καλύπτει τὴν κοίτην τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ δὲν μεταβάλλεται μεγάλως τὴν θερμοκρασίαν κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους, εὐρισκόμενον πάντοτε κάτω τῶν 39° Φ. Τοῦτο εἶνε ὄγκος ψυχροῦ ὕδατος, ὅστις συνεχῶς κινεῖται βορεινῶς ἀπὸ τοῦ Ἀνταρκτικοῦ εἰς τὸν Ἀρκτικὸν Πόλον, καὶ εἶνε προφανῶς προβολὴ τοῦ Νοτίου ὠκεανοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ τε Ἀτλαντικὸς καὶ ὁ Εἰρηνικὸς πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς εἰσροαὶ ἢ κόλποι.

Τοσαῦτα περὶ τῶν βαθέων στρωμάτων τῶν ὠκεανῶν ἄς ἐπανέλθωμεν τώρα εἰς τὰ ἐπιπολῆς ρεύματα, τὰ ὅποια δύναται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς θερμὰ ἰσημεριναῖα ρεύματα, ρέοντα ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, ἀποτελεσμα ὄντα τῶν βορειανατολικῶν καὶ νοτιανατολικῶν περιοδικῶν ἀνέμων, καὶ εἰς πολικὰ ρεύματα, ρέοντα ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν καὶ ἀνταρκτικῶν κύκλων.

ΤΟ ΚΟΛΠΙΚΟΝ ΡΕΥΜΑ. Τὸ σπουδαιότατον ἰσημεριναῖον ρεῦμα εἶνε τὸ κολπικόν, τὸ ὅποιον παράγεται διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν βορειανατολικῶν καὶ νοτιοδυτικῶν ἀνέμων, καὶ ρεῖ δυσμικῶς πρὸς τὴν Νότιον

Ἀμερικὴν, καὶ διαιρούμενον εἰς δύο παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Σαιν-Ρόκ, μέρος βραίνει μεσημβρινῶς εἰς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Κέρατος καὶ τὴν Φαλκλάνδην, καὶ μέρος ρεῖ βορειανατολικῶς κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ἀμφότερα τὰ τμήματα ἐξαπλοῦνται εἰς πλείστα ἄλλα μέρη, καὶ μέρος αὐτῶν θλώμενον παραθεῖ τὰς ἀκτὰς τῆς Βορείου Εὐρώπης, ἀπὸ Μ. Βρετανίας μέχρι Σκανδιναβίας.

Οἱ χειμερινοὶ διάπλοι ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Κουήνσταουν ὑπόκεινται ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὸ ρεῦμα τοῦτο, καὶ κατὰ τι πρόσφατον ταξιδιόν μου διὰ τῶν ἀτμοπλοίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ, κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1892, ἐσημείωσα τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ὕδατος, ἣτις ἐδοκιμαζέτο δις τῆς ἡμέρας. Μετὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ πλοῦ, ἡ θερμοκρασία τοῦ ὕδατος ἦτο ἀπὸ 56° ἕως 58° Φ., ἐνῶ ἡ τοῦ ἀέρος ἦτο ἐν γένει ἓνα βαθμὸν χαμηλοτέρα. Οἱ ἐπιβάται μετεχειρίζοντο τὸ ὕδωρ πρὸς λουσίαν ἄνευ τεχνητῆς θερμάνσεως. Ἐντὸς τοῦ ρεύματος, ὁ καιρὸς ἦτο ἥπιος καὶ ἐνίοτε ἐπιπτον ψεκάδες βροχῆς. Τὸ ὕδωρ τοῦ κολπικοῦ ρεύματος εὐρέθη ὅτι ἐκινεῖτο βραδέως ἔξω τῆς μεσημβρινόθεν ἡμῶν ἀκτῆς, οὐχὶ ταχύτερον τῶν τριακοσίων ποδῶν καθ' ὥραν, ἀλλ' ἡ ἐπιρροή του, καὶ μάλιστα τὸν χειμῶνα, καίτοι διαφόρως ἐκτιμωμένη, εἶνε ἀναμφίλεκτος, ὡς θ' ἀποδείξη πᾶς χάρτης τῶν ἰσοθερμῶν τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ. Κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ αἰδεσίμου δόκτωρος Χῶτον, ἡ ἐπίδρασις τοῦ ρεύματος τοῦ κόλπου ἐπὶ τοῦ κλίματος, τὸν Ἰούλιον εἶνε δροσιστικὴ, ἀλλὰ τὸν Ἰανουάριον ὑψοῖ τὴν θερμοκρασίαν μεταξὺ 40° καὶ 60° πλάτους ἀπὸ 14 ἕως 37 Φ. Ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος ἀκολουθεῖ τὴν τοῦ ὕδατος, ἀνερχομένη ἢ κτερχομένη κατὰ ἓνα καὶ δύο ἐκάστοτε βαθμοῦς. Ὀλίγα ὑπάρχουσι καλλίτερα παραδείγματα τοῦ θερμοκρατικοῦ καὶ ἐξισωτικοῦ αποτελέσματος τῶν ὠκεανείων ρευμάτων ἀπὸ τοῦτο, δι' οὗ βορεινὴ νῆσος καθίσταται μέτοχος τῆς θερμοκρασίας τῶν τροπικῶν, ἄνευ τῆς ἄρας θερμότητός των. Διὰ πλείστων δὲ πειραμάτων καὶ καταμετρήσεων ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ἐπιρροή τοῦ μεγάλου κολπικοῦ ρεύματος ἐπεκτείνεται εἰς τὰς ὄχθας τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας, τῆς Σκανδιναβίας καὶ ἀπώτερον ἀκόμη.

ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ ΕΝ Τῷ ΕΙΡΗΝΙΚῷ. Παρόμοιον φαινόμενον παρατηρεῖται καὶ ἐν τῷ Εἰρηνικῷ ὠκεανῷ. Τὸ βόρειον ἰσημεριναῖον ρεῦμα, τὸ παραγόμενον διὰ τοῦ βορειανατολικοῦ ἀνέμου, διευθύνει τὸν ροῦν του πρὸς τὸ ἀνατολικὸν Ἰνδικὸν πέλαγος καὶ τὴν ἀκτὴν τῆς Νέας Γουίνεας, καὶ ἐκεῖ διχάζεται, τοῦ μὲν μεσημβρινοῦ τμήματος ρέοντος μέ-

χρις οὗ ραγῆ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Αὐστραλίας, καὶ ἐκεῖθεν στρεφόμενον πάλιν ἀνατολικῶς, τοῦ δὲ βορείου, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κουροσίβο, ἢ Μεγάλου Μαύρου ρεύματος τῶν Ἰαπωνικῶν θαλασσῶν, ἀναθρῶσκοντος πρὸς βορειανατολικὴν διεύθυνσιν ἔξω τοῦ συμπλέγματος τῶν Φιλιππίνων, τῶν Λοῦ Χοῦ καὶ τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων, καὶ στρεφόμενον δυσμικῶς πρὸς τὴν μεσημβρινὴν ἀκτὴν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, παραθέοντος δὲ τὴν ἀμερικανικὴν ὄχθην καὶ συναντῶντος ἴσως τὸ ἰσημεριναῖον ρεῦμα.

Τὸ θερμὸν τοῦτο ρεῦμα, ὅπερ εἶνε λίαν ἀλμυρὸν, ὑπολογίζεται ὑπὸ τοῦ δόκτωρος Χῶτον ὡς τριπλάσιον σχεδὸν τοῦ κολπικοῦ ρεύματος, ἀλλ' οὐδέποτε φθάνον τὴν ταχύτητα τούτου, λόγῳ ὅτι τὰ ὕδατά του δὲν περιορίζονται ἐντὸς στενοῦ ὄλκοῦ. Μέγα μέρος αὐτοῦ φθάνει εἰς τὴν ἀμερικανικὴν ὄχθην, καὶ παράγει, κατὰ τὸν Φόν-Μπάερ, τοιοῦτον ἀποτελεσμα ἐπὶ τοῦ κλίματός της, ὥστε κατὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ στενοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἀλάσκας εὐρίσκονται ὠδικὰ πτηνὰ, ἐνῶ τὰς βορείους ὄχθας, λουομένας ἀπὸ τὸ ψυχρὸν ρεῦμα τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, ἐπισκέπτονται ζῶα τῶν ψυχρῶν κλιμάτων. Εἰς τὸ θερμὸν ρεῦμα ὀφείλει τὸ κλίμα τῆς μεσημβρινῆς Καλιφορνίας τὴν ὀμαλότητά του, καὶ τὴν προφύλαξίν του ἀπὸ τῶν μεγάλων ἀκροτήτων τῆς μεσογείου γείτονός της, τῆς Ἀριζόνας. Τὸ ρεῦμα Κουροσίβο, ὡς τὸ κολπικόν, ἔχει δροσιστικὴν ἐπιρροὴν τὸ θέρος, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δυτικῶν ἀνέμων, τὸ ὅποιον παράγει, δύναται νὰ ἴδῃ τις ἐν τῇ ἀντιθέσει μεταξὺ τῆς κατὰ Ἰούλιον θερμοκρασίας τῶν παραθαλασσίων ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ σταθμῶν καὶ τῆς θερμοκρασίας μεσογείων μερῶν μικρῶν ἀπεχόντων. Παραδείγματος χάριν, εἰς Σάν Διέγο τῆς νοτίου Καλιφορνίας, ὁ μέσος ὄρος τοῦ Ἰουλίου εἶνε 67° Φ., ἐνῶ ἐν Γιούμαξ τῆς Ἀριζόνας εἰς τὸ αὐτὸ πλάτος, καὶ μόνον εἰς ἀπόστασιν διακοσίων μιλίων εἰς τὰ μεσόγεια, εἶνε 92° Φ., ἥτοι ἔχει διαφορὰν 25°. Ἀρ' ἑτέρου, τὸν Ἰανουάριον, αἱ διαφοροὶ θερμοκρασίαι τῶν παραλίων σταθμῶν ἐν τῷ Εἰρηνικῷ εἶνε ἀνώτερα ἢ αἱ τῶν μεσογείων, οἷον ἡ τοῦ Σάν Διέγο εἶνε 54° ἐνῶ ἡ τῆς Γιούμας εἶνε 50°.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΙΝΔΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ. Ἐν τῷ Ἰνδικῷ ὠκεανῷ τὰ ἰσημεριναῖα ρεύματα εἶνε μᾶλλον τοπικὰ, καθόσον δὲν ὑπάρχει διέξοδος πρὸς τὸ βόρειον μέρος, καὶ καθίστανται ὀρμητικὰ ρεύματα ἐξαρτώμενα ἀπὸ τὰς περιόδους τῶν ἐτησίων καὶ συμμεταβαλλόμενα μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ κύριον ἰσημεριναῖον ρεῦμα ἀνατολικῶς τῆς γραμμῆς διχάζεται

παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Μαδαγασκάρης, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ ρεῖ πρὸς τὴν Μοζαμβίκην καὶ ἀποβαίνει τὸ θερμὸν ρεῦμα Ἀγουλχὰς τὸ λούον τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου.

ΨΥΧΡΑ ΡΕΥΜΑΤΑ. Τὰ κυριώτερα ψυχρὰ ρεύματα εἶνε δύο εἰσρέοντα εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ἀπὸ τῆς Βορείου Πολικῆς θαλάσσης, ὧν τὸ ἐν διέρχεται παρὰ τὴν δυτικὴν ἀκτὴν τοῦ Βαφρὶν καὶ τὸ ἄλλο παραθεῖ τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τῆς Γρηλανδίας μὲ ταχύτητα 4 μιλίων τὴν ἡμέραν. Τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ Βαφρινείου κόλπου παραθεῖ τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν καὶ διακρίνεται ὡς ἐπιπολῆς ρεῦμα, μέρος δὲ τούτου ἀπολήγει εἰς τὸ κολπικὸν ρεῦμα. Αἱ ἔρευναί τῶν Ἀμερικανῶν ἀπέδειξαν ὅτι τότε καταδύεται καὶ δύναται νὰ εὐρεθῇ εἰς βάθος 100 βαθμῶν τῆς βολίδος ρέον ὑποκάτω τοῦ κολπικοῦ ρεύματος πρὸς ἀντίθετον διεύθυνσιν καὶ διαιρούμενον ἐν τῷ πορθμῷ τῆς Φλωρίδος εἰς δύο ρεύματα, ὧν τὸ ἐν μεταβαίνει ὑπὸ τὸ θερμὸν κολπικὸν ρεῦμα εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ καὶ τὸ ἕτερον περιρρέει τὴν Κούβαν. Τὸ ρεῦμα τοῦτο ρέον πρὸς μεσημβρίαν περιβάλλει τὴν ἀκτὴν τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας μεσημβρινῶς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κόδ εἰς πλάτος 42° συντελοῦν εἰς τὸ ψυχρὸν τοῦ κλίματος τοῦ Λαυραδὸρ τῆς Νέας Σκωτίας τῆς Νιομφαουνλάνδης καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ Καναδᾶ.

Τὰ ψυχρὰ ρεύματα τὰ ὀρμώμενα ἀπὸ τοῦ Ἀνταρκτικοῦ Πόλου εἶνε τὸ Οὐμβόλδειον ρεῦμα, ὅπερ φαίνεται ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ ψυχραίνει τὸ κλίμα τῆς Χιλῆς καὶ τοῦ Περροῖ καὶ ἕτερον ἀνταρκτικὸν ρεῦμα ἐκβάλλει πρὸς τὴν δυτικὴν Ἀφρικανικὴν ἀκτὴν ἐγγὺς τῆς πόλεως τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου, καθιστῶν τὴν θερμοκρασίαν περὶ τοὺς 20° χαμηλοτέραν ἢ εἰς τὸ ἀντιστοιχοῦν πλάτος τῆς Ἀνατολικῆς ἀκτῆς καὶ γεμίζον τὸν κόλπον ἐκείνον ἀπὸ ἀφθόνοισι ἰχθύσι, ὧν οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν ἐδωδύμων διαφόρων εἰδῶν τῶν διαιτωμένων εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα. Ἀμφότερα τὰ ρεύματα ταῦτα ἐξασκοῦσι λίαν ἐπαισθητὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τὰς παρακειμένας ἀκτάς. Ἡ ἀνωτέρω περιγραφὴ τῶν ὠκεανείων ρευμάτων δύναται νὰ ληφθῇ μετὰ τῆς παρατηρήσεως ὅτι τὸ σύνολον τοῦ ὑποκειμένου ὑποβάλλεται εἰς νέαν ἔρευναν καὶ πιθανόν αἱ γνώσεις μας μεγάλως νὰ αὐξηθῶσι διὰ τῆς ἐρεῦνης ταύτης.

Αἱ ΣΕΙΡΑΙ ΤΩΝ ΟΡΕΩΝ. Ἡ γειτνίασις τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων καὶ ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐπὶ τῆς βροχῆς καὶ ἐπὶ τῆς σκέπης ἀπὸ τοῦ ἀνέμου εἶνε ὁ πέμπτος τῶν παραγόντων μας, περὶ οὗ ἄπειρα παραδείγματα

ἠδύνατο νὰ ἀναφέρῃ τις. Ἡ γειτνίασις τῶν ὀρέων καὶ μάλιστα τῶν ὑψηλῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν, ἀπέδειχθη ὅτι αὐξάνει τὴν βροχὴν, ἐκτὸς ὑπὸ τινὰς ὄρους στεγασμοῦ· διότι ἐὰν τὸ ὄρος ἀνέρχεται ἀποτόμως εἰς μέγα ὕψος, καὶ ἡ πόλις κεῖται εἰς τὸ ὑπὲρνεμον μέρος αὐτοῦ, τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος, τὰ ἐπικρατοῦντα πρὸς τὸ ὑπερῆνεμον βιάζονται ν' ἀνέλθωσι καὶ τότε ψυχραίνοντα ἀναγκάζονται ν' ἀποχωρισθῶσι τῆς ὑγρότητός των καὶ οὕτω διέρχονται ὑπεράνω τοῦ ὄρους ὡς ξηρὸς ἄνεμος. Τοιοῦτόν τι συμβαίνει ὡς πρὸς τὰ ὑγιεινὰ ἐνδαιτήματα τοῦ Κολοράδου, τὰ ὅποια κεῖνται εἰς τὸ ὑπὲρνεμον τῶν Βραχωδῶν ὀρέων, καὶ ἔχουσιν εἰς ἄκρον ξηρὸν τὸ κλίμα.

ΤΟ ΕΛΑΦΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΤΕΙΑ. Ὁ ἔκτος παράγων εἶνε τὸ ἔδαφος καὶ ἡ φυτεία καθαρῶς τοπικὸν γνώρισμα· ἀλλ' ἡ ἐπίδρασις του ἐπὶ τοῦ κλίματος εἶνε ἐνίοτε ἐκπληκτικὴ. Γνωστὴ εἶνε ἡ ἐπιρροὴ τοῦ ἐδάφους ἐπὶ τῆς ἐπισωρεύσεως τῆς ὑγρασίας καὶ ἡ στενὴ συνάφεια τοῦ ἀδιαβρόχου τοῦ ἐδάφους μὲ τὴν γέννησιν νόσων οἷα ἡ φθίσις· ἀπέδειχθη ὑπὸ διακεκριμένων Ἀγγλων ἰατρῶν, τοῦ Βούχαν, τοῦ Βόουδιτς καὶ ἄλλων. Ἡ ἐπίδρασις τῶν διαφόρων ἐδαφῶν ἐπὶ τῶν ἀκτίων τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σχετικῆς ἀγωγῆς δυνάμεώς των εἶνε ἐπίσης μεγίστης σπουδῆς ἀξία. Θὰ ἐφαίνετο σχεδὸν ὅτι τὰ ἐλαφρὰ καὶ ἀραιὰ ἐδάφη, ὡς τὰ ἀμμώδη καὶ τὰ παραπλήσια, ἐπειδὴ τὰ μόριά των δὲ συνάπτονται στενωῶς πρὸς ἄλληλα, ταμιεύουσι μεγάλας ποσότητας ἀέρος εἰς τὰ κενὰ μέρη καὶ οὕτως ἐλαττοῦσι τὴν θερμομαγωγὸν δύναμιν τοῦ ἐδάφους· ἐνθ' τὰ βαρῆα πυκνὰ ἐδάφη, ὡς τὰ ἀργιλλώδη, ἐπειδὴ τὰ μόριά των εἶνε ὁμοῦ συνημμένα, εἶνε καλλίτεροι ἀγωγοὶ θερμότητος. Τούτου ἕνεκα τὰ ἐλαφρὰ καὶ ἀραιὰ ἐδάφη ὑπόκεινται εἰς μεγάλας θερμοκρασίας καὶ εἰς μεγαλείτερον βαθμὸν πάγου πλησίον τῆς ἐπιφανείας παρὰ τὰ πυκνὰ καὶ βαρῆα ἐδάφη· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης ὑπὸ τὴν μορφὴν μεγάλων παγετῶν καὶ ὑπερβολικῶν καυσῶνων δὲν εἰσδύουσι τόσον βαθεῶς εἰς τὰ ἐλαφρὰ ὅσον εἰς τὰ βαρῆα ἐδάφη. Κατὰ τὸν δόκτωρα Βούχαν πειράματα τινὰ γενόμενα ἐν Σκωτίᾳ ἀπέδειξαν ὅτι τρεῖς δακτύλους κάτω τῆς ἐπιφανείας ἡ θερμοκρασία ἐπιπτεν εἰς 26.5° Φ. εἰς τὰ ἀραιὰ ἀμμώδη ἐδάφη καὶ εἰς βάθος 12 δακτύλων ὁ βαθμὸς τοῦ παγετοῦ ἀπαξ μόνον εὐρέθη. Ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰ ἀργιλλώδη ἐδάφη εἰς βάθος τριῶν δακτύλων τὸ χθαμαλώτερον ἦτο 28° Φ. καὶ εἰς βάθος 12 δακτύλων ἡ θερμοκρασία συχνὰ ἐπιπτεν εἰς τὸν παγετὸν ὡς καὶ εἰς τοὺς 22 δακτύλους 32° Φ. ἀπαξ ἐσημειώθη.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ θερμότης τοῦ ἐδάφους δὲν εἰσδύει τόσο βαθέως εἰς τὴν ἄμμον ἥτις εἶνε κακὸς ἀγωγὸς καὶ ἀντὶ τὰ ἀγῆ τὴν θερμότητα εἰς μεγαλιέτερον βάθος ὡς ὁ βράχος καὶ ἡ ἀργιλλοτίτανος ἐπισωρεύει αὐτὴν καὶ ἐντεῦθεν ὁ μέγας καύσων τῆς ἐρήμου ὅστις ἐγνώσθη ὅτι ἀνέρχεται εἰς 120° 140° καὶ εἰς 200° Φ. Ὅταν τὰ μόρια ταῦτα τῆς ἄμμου ὑψωθῶσιν εἰς τὸν ἀέρα διὰ τῶν ἀνέμων ὡς κατὰ τὴν περίοδον τοῦ τρομεροῦ Σιμουὺν, ἡ ἀτμοσφαῖρα ἐγνώσθη ὅτι ὑψοῦται εἰς 125° Φ. ἐν σκιᾷ καὶ οὕτως αἱ ἔρημοι τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς βεβαιοῦνται ὅτι ἔχουσι μέσην θερινὴν θερμοκρασίαν ἀπὸ 92°—95° Φ. τὴν νύκτα ὅμως τὸ ἔδαφος ἐγείρει ἐπαισθητὴν διακτίνωσιν καὶ ἐντεῦθεν μέγαν ὑποβιβασμὸν θερμοκρασίας καὶ τοιουτοτρόπως ἔχομεν ἀμέτρους διαφορὰς θερμότητος. Ἡ κάλυψις τοῦ ἐδάφους διὰ φυτείας στεγάζει αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἀμέσων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου καὶ ἡ θερμοκρασία τῶν φυτῶν ἐκτεθειμένων εἰς τὸν ἥλιον δὲν ἀνέρχεται τόσο ὑψηλὰ ὅσον ἡ τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ, διότι πολὺ τῆς θερμότητος χάνεται διὰ τῆς μεγάλης ἐξατμίσεως ἥτις γίνεται διὰ τῶν κλάδων καὶ φύλλων καὶ ἥτις δίδει ἀρχὴν εἰς ρεύματα ἀέρος τείνοντα εἰς ἐλάττωσιν τῆς θερμοκρασίας. Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ἡ θερμότης μᾶλλον ὀμαλῶς διανέμεται εἰς τὰς 24 ὥρας καὶ ἔχει ὀλιγωτέραν ἔντασιν ἐν τῇ θερμοτέρᾳ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν δασῶν ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας καὶ τῆς βροχῆς συνεζήτηθήσαν πολλάκις, καὶ τὸ γενικὸν συμπέρασμα ὅπερ προέκυψεν εἶνε ὅτι ταῦτα δροσοκρατοῦντα καὶ ἀπορροφῶντα τὸ ὑγρὸν μετριάζουσι τὸν καύσωνα. Κατὰ τὸν Βούχαν τὰ δένδρα ἀποκτῶσι τὴν μεγίστην θερμοκρασίαν τῶν εἰς τὰς 9 μετὰ μεσημβρίαν καὶ ὄχι μεταξὺ τῶν 2 καὶ 3 μετὰ μεσημβρίαν ὅτε εἶνε ὁ μέγιστος ὅρος τῆς θερμοκρασίας τοῦ ἀέρος καὶ τότε διακτινοῦσιν αὐτὴν βραδέως τὴν νύκτα. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπίδρασιν τῶν δασῶν ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῆς βροχῆς, ἀπόδειξις τούτου ἐδόθη πρῶτον διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς βροχῆς εἰς μέρη γειτνιαζόντα μὲ ἐκτεταμένας φυτείας καὶ τανάπαλιν, τούτεστι τὸ ἄδενδρον χώρας τινὸς ἢ ἡ παῦσις τῆς καλλιεργείας ἐν αὐτῇ ἐπιφέρει ἐλάττωσιν ὑγρασίας ὡς ἡ ἀποξήρανσις τῶν ποταμῶν· π. χ. ἡ τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Σκαμάνδρου. Καλὸν παράδειγμα τῆς ἐπιρροῆς τῶν δασῶν ἐπὶ τοῦ κλίματος εἶνε ἡ κοιλάς τῆς Ἀρακούας ἐν Βενεζουέλα ἥτις κλείεται πανταχόθεν καὶ οἱ διαθρέγοντες αὐτὴν ποταμοὶ μὴ ἔχοντες διέξοδον πρὸς τὴν θάλασσαν ἐνοῦνται καὶ σχηματίζουσι τὴν Τακαρίκαν λίμνην. Ἡ λίμνη αὕτη

κατὰ τὰ τελευταῖα 30 ἔτη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ ξηραίνεται ἀνευ προδήλου ἀφορμῆς. Ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος ἡ κοιλάς κατέστη τὸ θέατρον θανασίμων συμπλοκῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον ὅστις διήρκεσεν 22 ἔτη. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἡ χώρα ἔμενεν ἀκαλλιέργητος καὶ τὰ δάση τὰ ὅποια τόσο ταχέως αὐξάνουσι εἰς τοὺς τροπικοὺς ἐκάλυψαν μετ' οὐ πολὺ μέγα μέρος τῆς χώρας. Τῷ 1822 παρετήρησαν ὅτι τὰ ὕδατα τῆς λίμνης ὑψώθησαν καὶ ἤρχισαν νὰ κατακλύζωσι πολλὰς χέρσους γαίας.

Η ΒΡΟΧΗ. Αὕτη εἶνε παράγων δυνάμενος δυστυχῶς νὰ ἔχη δυσᾶρεστον ἐπιρροήν, καὶ χάρις εἰς τὰς μελέτας ἐπιφανῶν ἰατρῶν τὰ αἷτια τῆς ἀφθονίας καὶ τῆς ἐλλείψεως τῆς βροχῆς ἐν πολλοῖς ἐξηγήθησαν. Κατὰ τὸν Σκῶτ τὰ τρία μεγάλα ἐνεργοῦντα αἷτια πρὸς πτώσιν τῆς βροχῆς, εἶνε: 1) ἀνιόντα ρεύματα τὰ ὅποια ἐλαττούμενα τὴν θερμοκρασίαν διὰ τῆς ἀνόδου τῶν βιάζονται ν' ἀποβάλλωσι τὴν ὑγρότητά των, 2) ἡ ἐπαφὴ τοῦ θερμοῦ ἀέρος μὲ τὴν ψυχρὰν ἐπιφανείαν τοῦ ἐδάφους, 3) ἡ μίξις ὄγκων ἀέρος διαφόρων θερμοκρασιῶν.

Τοῦ πρώτου ἀνεμος διασχίζων τὸν ὠκεανὸν καὶ συναντῶν σειρὰν ὑψηλῶν ὄρέων ἥτις τὸν βιάζει ν' ἀνέλθῃ καὶ ν' ἀποβάλλῃ τὴν ὑγρότητά του εἶνε καλὸν παράδειγμα, οἷον δύναται νὰ ἴδῃ τις εἰς τοὺς νοτιοδυτικούς ἐτησίαις, τοὺς πλήττοντας τὰ Χάσια ὄρη εἰς Ἀσσάμ καὶ παράγοντας τὴν καταπληκτικὴν βροχὴν 493 δακτύλων εἰς Χερραποννῆ· τοῦ δευτέρου, ἡ ἐπαφὴ τοῦ θερμοῦ μεσημβρινοδυτικοῦ ἀνέμου μὲ τὰς ἀκτὰς τοῦ Κόρνις καὶ τοῦ Δέβονσιρ ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅστις ἐπειδὴ εἶνε πολὺ ψυχρότερος τὸν χειμῶνα ἐπιφέρει πτώσιν βροχῆς. Τὴν ἐνέργειαν τοῦ τρίτου δύναται νὰ ἴδῃ τις εἰς τὰς χώρας ὅπου συναντῶνται ὠκεάνεια ρεύματα ποικίλης θερμοκρασίας, συμμίνυνται δὲ τὰ συνοδεύοντα αὐτὰ ἐναέρια ρεύματα καὶ προκαλοῦσιν ὄγκωδη ἀποβολὴν ὑγρασίας ὡς δύναται νὰ ἴδῃ τις εἰς τὰς ὀμίχλας τῶν ὄχθων Νιουφαιουντλάνδης, ὅπου συναντῶνται τὸ κολπικὸν ρεῦμα καὶ τὸ τοῦ Βαφρινεῖου κόλπου.

Ὅπου ὁ ἀγωγὸς τῆς βροχῆς εἶνε ὁ ἀνεμος, ὡς εἶνε συνήθως τὰ ὑπὲρνεμα ὑπὸ τὰς σειρὰς τῶν ὄρέων μέρη, ἔχουσι μικρὰς βροχὰς, καθόσον ἡ ὑγρασία ἀποτίθεται εἰς τὰ ὄρη. Εἰς χώρας περικυκλουμένης ἀπὸ σειρὰς ὄρέων, ὡς τὸ Οὐτὰ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὸ Γουβὶ ἐν Σιθηρίᾳ ἢ ξηρασία καθιστᾷ ἔρημον, καθόσον τὰ ὄρη ἀπεστεγνώσαν τοὺς ἀνέμους πάσης ἰκμάδος, πρὶν οὗτοι κατέλθωσιν εἰς τὰς ἐκτάσεις ἐκείνας.

Ὁ κανὼν περὶ τῆς βροχῆς εἶνε ὅτι, ὅταν οἱ ἄλλοι ὄροι εἶνε ἴσοι, ἐλαττοῦται τὴν ποσότητα ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς τοὺς πόλους, ἐν ᾧ ὁ ἀριθμὸς τῶν βροχερῶν ἡμερῶν αὐξάνει. Αἱ τροπικαὶ χῶραι ἔχουσι περιόδους βροχῆς, ὅταν ἡ βροχὴ πίπτῃ εἰς μεγάλας ποσότητας ἐπὶ ἑβδομάδας, τοῦ λοιποῦ τοῦ ἔτους μένοντος ἀύχμηροῦ· εἰς δὲ τὰς εὐκράτους χώρας βροχαὶ συμβαίνουσι δι' ὅλου τοῦ ἔτους. Ἐν Εὐρώπῃ βορειόθεν τῶν Ἄλπεων ἡ περισσοτέρα βροχὴ πίπτει τὸ θέρος· μεσημβρινόθεν τῶν Ἄλπεων ἡ περισσοτέρα πίπτει τὸ φθινόπωρον. Ἐν Ριβιέρῃ π. χ. σπανίως γίνεται βροχὴ κατὰ τὸ θέρος καὶ σχεδὸν τὸ ἡμισυ τῆς ἐνιαυσίας βροχῆς πίπτει τὸν Σεπτέμβριον, Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον. Καθόσον προχωροῦμεν ἀνατολικῶς ἡ θερινὴ βροχὴ αὐξάνει. Εἰς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Γαλλίας εἶνε 24 τοῖς ἑκατόν· εἰς τὰ βόρεια τῆς Πρωσίας 36 τοῖς ἑκατόν· ἐν τῇ κεντρῷ Ἀσίᾳ 38· καὶ εἰς τὸ ὀρεινὸν διαμέρισμα τῶν Οὐραλίων 53 τοῖς ἑκατόν, πλέον τοῦ ἡμίσεως τοῦ ὅλου τῆς βροχῆς πίπτει τὸ θέρος.

Τὰ ὄρη ἐξακουοῖσι μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὴν συμπύκνωσιν τῆς ὑγρότητος καὶ εἰς τοὺς ῥαγδαίους ὑετούς, καὶ ἡ ἰδιότης αὕτη φαίνεται νὰ αὐξάνῃ μὲ τὴν ὑψοσιν μέχρι τριῶν ἢ τεσσάρων ποδῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ εἶτα νὰ σμικρύνεται πέραν τοῦ ὕψους τούτου.

Ο ΑΝΕΜΟΣ. Ὁ τελευταῖος ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ ἐλάχιστος κλιματικὸς παράγων εἶνε ὁ ἄνεμος. Καὶ ὁ ἐπικρατῶν ἄνεμος εἶνε πολλὰκις ἢ κλείς εἰς τὸ κλίμα τόπου τινός. Ἐχομεν διάφορα εἶδη ἀνέμων· τὸν διαρκῆ ἄνεμον, οἷοι οἱ συνήθεις βορειανατολικὸς καὶ βορειοδυτικὸς, οἵτινες πνέουσι πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀνιόντος διακεκαυμένου ἀέρος τῶν τροπικῶν καὶ λόγῳ τῆς ἀνατολικῆς κατευθύνσεώς των πρὸς τὴν περιστροφικὴν κίνησιν τῆς γῆς οὗτοι ἐπικρατοῦσι συνεχῶς, ἀλλὰ μεταβάλλουσι τὴν ἔκτασιν τῆς ἐπικρατήσεώς των κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Εἶτα ἔρχονται οἱ ἐτησῖαι ἢ περιοδικοὶ ἄνεμοι, ὧν παραδείγματα εἶνε ὁ βορειανατολικὸς καὶ ὁ νοτιοδυτικὸς. Οὗτοι κατὰ τὸν Ἰωσήφ Φέυερ ἐγείρονται τὸν Ἀπρίλιον μῆνα διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ διακεκαυμένου ἀέρος ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς χώρας, διὰ σχετικῶς δροσερῶν ρευμάτων μεστῶν ὑγρότητος προερχομένης ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ ἀπὸ Ἀφρικῆς μέχρι Μαλάκκας. Οὗτος εἶνε ὁ νοτιοδυτικὸς ἄνεμος ὅστις ἀνερχόμενος εἰς ὑψηλοτέρας χώρας ἅτε διακοπτόμενος ὑπὸ τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων συμπυκνεῖ τὴν ὑγρότητά του εἰς βροχὴν κατὰ τὰ δυτικὰ Γὰτς καὶ κατὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Ἀρακάν. Ἀκο-

λουθῶν βορειανατολικὴν πορείαν ἀποβάλλει τὴν ἐπίδρασιν καὶ τὴν ὑγρότητα του καθόσον πλησιάζει τὰ βορειὰ ὄρια τῆς Ἠπείρου καὶ περὶ τὸν Ὀκτώβριον ἐπέρχεται ἐκεῖ μετατροπὴ τοῦ ρεύματος, τὸ ὅποιον πνέει τότε μεσημβρινῶς ὡς ξηρὸν ρεῦμα, ἕως ὅτου ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ Κορομάνδελ κομίζει ὑγρότητα ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Βεγγάλης, ἣτις πίπτει ὡς βροχὴ ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς Καρνατικῆς καὶ τῶν ἀνατολικῶν Γὰτς, ἐνῶ τινὰ μέρη τῆς Ἰνδίας δέχονται βροχὴν κατὰ πᾶσαν περίοδον τῶν ἐτησίων.

Ἄλλοι ἄνεμοι εἶνε εὐμετάβλητοι, ὡς πλείστοι τῶν ἀνέμων τῶν εὐκράτων χωρῶν, ἀλλ' εἰς τινὰ κλίματα ἰδιάζοντες ἄνεμοι εἶνε χαρακτηριστικοί, ὡς ὁ ἀργέστης τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ὁ εὖρος τῆς Νοτίου Ἰταλίας καὶ Σικελίας, ὁ Χαμψίν τῆς Αἰγύπτου καὶ ὁ Ἀματτάν τῆς ἐρήμου Σαχάρας, καὶ ὁ λιψ καὶ ὁ ἀππλιώτης τοῦ κλίματος τούτου.

Ἄλλὰ δυνάμεθα νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι πλὴν τῆς χρησιμότητος τῶν ἀνέμων πρὸς ὄθησιν τῶν πλοίων καὶ τῶν μηχανῶν, οὗτοι ὑπηρετοῦσι καθαρῶς ὑγιεινὸν σκοπὸν, διασκορπίζοντες τὰς ἐπιβλαβεῖς ἀναθυμιάσεις, ζωϊκὰς ἢ φυτικὰς, ἐπιτρέποντες τὴν ἐλευθέραν ἐξάτμισιν καὶ προλαμβάνοντες οὕτω τὴν συσφύρευσιν τῆς ὑγρασίας, καὶ διατηροῦντες τὴν κυκλοφορίαν τοῦ ἀέρος ἣτις εἶνε ἀναγκαῖα πρὸς καθαρισμόν τῆς ἀτμοσφαιρας.

Η ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ. Ἐρχόμεθα τώρα εἰς τὰ στοιχεῖα τοῦ κλίματος τὰ ὅποια κατηριθμήσαμεν ἀρχόμενοι, καὶ ἐν πρώτοις ἄς θεωρήσωμεν τὴν θερμοκρασίαν ἐν σχέσει πρὸς τὴν εὐεξίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι οἱ ἰθαγενεῖς τῶν εὐκράτων χωρῶν, οἵα αἱ τῆς Εὐρώπης, δύνανται νὰ ὑποφέρωσι μεγάλας ἀκρότητας καύσωνος μὲ μικρὰν μόνον ὑψοσιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος, ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀτμοσφαῖρα νὰ εἶνε ξηρὰ, τοῦ δερμάτος ἐλευθέρως ἐνεργοῦντος, καὶ ἡ περίοδος τῆς δοκιμασίας νὰ μὴ εἶνε λίαν μακρά. Ὁ Τριγιέ ἀναφέρει ὅτι ἐν τῇ πόλει Λαροσφουκῶ αἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰ ἀρτοποιεῖα γυναῖκες κατὰ κανόνα ἔμειναν δέκα λεπτὰ εἰς τὸν κλίβανον εἰς 301,60 Φ. χωρὶς νὰ ὑποφέρωσι πολὺ. Πρόσωπά τινα, ὡς ὁ Βλάγδεν, ὁ Φόρδαῦς, ὁ Βάμξ καὶ ὁ Σολῶνδερ, ὑπέφερον θερμοκρασίαν 200° Φ. μετὰ τῆς μικρᾶς ὑψώσεως 1 1/2 Φ., ἐφ' ὅσον ὁ ἀήρ ἦτο ξηρὸς καὶ ἡ διαπνοὴ ἐλευθέρη, ἀλλ' ἐὰν ὁ ἀήρ καθίστατο ὑγρὸς καὶ ἡ ἐξάτμισις παρημποδίζετο, ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος ἀνήρχετο εἰς 80 Φ. Ἐν τῷ αὐτῷ κλίβανῳ μὲ τοὺς

παρατηρητάς τὰ αὐγὰ ἐψήνοντο καὶ ἐγίνοντο σκληρὰ εἰς εἴκοσι λεπτά, μπηφτέι ἐψήνετο εἰς ἡμίσειαν ὥραν καὶ τὸ νερὸν ἔβραζε.

Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπερβολικοῦ καύματος τοῦ ἡλίου ὑπῆρξεν ἐνίοτε ὀλεθριώτατον εἰς στρατεύματα ἐν πορείᾳ, καθὼς συνέβη κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ στρατηγοῦ Βυζῶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ὀράν ἐν Ἀλγερίᾳ, τῷ 1836, ὅτε ἡ θερμοκρασία τοῦ ἡλίου ἀνῆλθεν εἰς 161° Φ., καὶ εἰς ὀλίγας ὥρας ἔνδεκα στρατιῶται ἠτύχοντο καὶ διακόσιοι ἄνδρες ἔπαθον συμφορήσιν τοῦ ἐγκεφάλου.

Ἡ ἡλίασις εἶνε ἐν γένει ἀποτέλεσμα ἡλιακοῦ ἢ τεχνητοῦ καύματος εἰς τὰ τροπικὰ, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ εἰς τὰ εὐκρατα κλίματα, κατὰ δὲ τὸν Φέιυερρ τὰ συχνότερα κρούσματα συμβαίνουσιν εἰς οἰκίας, παραπήγματα καὶ σκηνάς, ἐξω τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, καὶ οἱ μᾶλλον ὑποκείμενοι εἰς τὸ πάθημα εἶνε ὅσοι εἶνε ἤδη ἐξησθημένοι ἀπὸ ἐπισφαλῆ ὑγείαν, ἀπὸ ἄτακτον βίον ὡς καὶ κάματον μᾶλλον ἢ ὅσοι εἶνε εὐρώστου κράσεως καὶ εἶνε ἤδη ἐγκλιματισμένοι. Διὰ πλείονας πληροφορίας μετὰ παραδειγμάτων περὶ τῶν διαφόρων περιπτώσεων τῆς ἡλιάσεως, παραπέμπω τοὺς βουλομένους εἰς τὸ «Λεξικὸν τῆς Ἰατρικῆς» τοῦ Ριχάρδου Κουαί, ἔνθα πρὸς τοῖς ἄλλοις παρατηρεῖ: «Οἱ ἰθαγενεῖς τοῦ Ἰνδοστάν, ἐπὶ τῶν γυμνῶν κεφαλῶν καὶ τῶν λαιμῶν των, ὑποφέρουσι τοσοῦτον καῦμα ἡλίου, ὅσον θὰ ἦτο ὀλέθριον εἰς Εὐρωπαῖον· ἀλλ' ἐὰν ἡ θερμοκρασία ὑψωθῆ πέραν βαθμοῦ τινος, ὅλοι ὑποκύπτουσι, καὶ οἱ ἰθαγενεῖς ὑποφέρουσιν ὡς οἱ ἄλλοι, καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐξ ἡλιάσεως.»

Ἡ ἀτμοσφαῖρα τῶν πεδιάδων τῆς Ἰνδίας καὶ μάλιστα τῆς Βεγγάλης, περιέχει μεγάλην ποσότητα ὑγροῦ, ἥτις καθιστᾷ δυσκολώτερον τὸ νὰ ὑποφέρῃ τις τὸν καύσωνα, ἀλλ' εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἰνδίας καὶ εἰς τὰς ξηρὰς χώρας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, μέχρι τοῦ δυτικοῦ μέρους τῶν Βραχωδῶν Ὀρέων, μεγάλοι βαθμοὶ καύσωνος, ἦτοι 118° μέχρι 12° Φ., καθίστανται ὑποφερτοὶ διὰ τῆς ξηρότητος τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ ὡς παρατηρεῖ ὁ στρατηγὸς Γρηῦ, διευθυντῆς τῆς ὑπηρεσίας τῶν σωμάτων ἐν τῷ στρατῷ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, «οἱ κάτοικοι τῶν ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ κεντρικῶν σταθμῶν τῆς χώρας μετ' ἐκπλήξεως ἀκούουσι περὶ τῶν ὑπερβολῶν τοῦ καύσωνος, τῶν ἀναγγελλομένων ἐκ τῶν ἀγόνων χωρῶν τῆς Ἀριζόνας καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ Κολοράδου, ὡς εὐρισκομένων ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἀνθρωπίνης ἀντοχῆς, καὶ ἀδυνατοῦσι νὰ πιστεύωσιν ὅτι εἶνε δυνατόν ν' ἀσχολῶνται οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἰς τὰ ἔργα των ἄνευ πολλῶν δυστυχημάτων· ἡ ἐξήγησις ὁμῶς ἐγκτεται εἰς

τὸ ἀνέφελον καὶ ξηρὸν τοῦ κλίματος, ὅπερ προάγει οὕτω ταχεῖαν ἐξάτμισιν, καὶ ἐπομένως δὲν ἐπέρχεται κακοπάθεια καὶ αἱ ἡλιάσεις εἶνε ἄγνωστοι».

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ μεγάλου καύσωνος ἐπὶ τῶν πνευμόνων εἶνε τὸ νὰ μείσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰσπνοῶν, κατὰ τὸν Ράτρεϋ, ἀπὸ 16,5 εἰς τὰς εὐκράτους χώρας εἰς 13,74, καὶ μάλιστα εἰς 12,74, εἰς τοὺς Τροπικούς, μετὰ μικρᾶς ἅμα σπειρομετρικῆς αὐξήσεως, ὅχι ἱκανῆς νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰσπνοῶν, καὶ οὕτω ἡ ἀναπνευστικὴ λειτουργία ἐλαττοῦται τούλάχιστον 8,43 τοῖς ἑκατὸν, καθὰ δὲ παρατηρεῖ ὁ Πάρκερ, ἐὰν δέκα οὐγκίαι ἄνθρακος ἐκπνέωνται ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ, μόνον 8,17 θὰ ἐκπνέωνται εἰς τοὺς Τροπικούς. Τὸ ὕδωρ τὸ ἐκπεμπόμενον ἐκ τῶν πνευμόνων ἐπίσης ἐλαττοῦται, καὶ αἱ παρατηρήσεις τοῦ Πάρκερ καὶ τοῦ Φράνους δεικνύουσιν ὅτι οἱ πνεύμονες τῶν Εὐρωπαϊῶν τῶν ἀποθηνησκόντων ἐν Ἰνδίᾳ εἶνε, μετὰ θάνατον, ἐλαφρότεροι τοῦ συνήθους ἐν Εὐρώπῃ βάρους. Τοῦτο δύναται νὰ προσδοκᾶται ἀπὸ τὴν μείωσιν τῆς χρήσεως τῶν ὀργάνων τούτων, ὡς μαρτυρεῖται διὰ τῆς μείωσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰσπνοῶν καὶ ἐκπνοῶν. Ἡ ἐνέργεια τῆς καρδίας δὲν ἐπιταχύνεται ἐπαισθητῶς εἰς τοὺς Τροπικούς, καὶ ὁ σφυγμὸς δὲν γίνεται ταχύτερος παρὰ εἰς τὰς εὐκράτους χώρας. Ἡ πεπτικὴ δύναμις ἐξασθενίζεται, ἡ ὄρεξις λείπει, τὸ ἥπαρ συσπᾶται καὶ ὑφίσταται μεταβολὰς δυναμίας ν' ἀπολήξωσιν εἰς σκλήρωσιν ἢ εἰς ἀπόστημα. Τὸ οὔρον ἐλαττοῦται τὴν ποσότητα, ἡ οὐρὴν μειοῦται, ἔνεκα τοῦ μικροῦ ποσοῦ τῆς καταναλισκομένης ζωικῆς τροφῆς. Τὸ νευρικὸν σύστημα ἐκπίπτει, καὶ μάλιστα ἂν συνυπάρχῃ ὑγρασία μετὰ καύσωνος, ἀλλ' ἡ διαπνοὴ εἶνε ἄφθονος, καὶ ὑπελογίσθη ὅτι αὐξάνει 24 τοῖς ἑκατὸν εἰς τοὺς Τροπικούς.

Παρατεταμένη διατριβὴ εἰς τοὺς Τροπικούς φαίνεται νὰ ἐξασκῇ ἐπιβλαβῆ ἐπιρροὴν, ἐλαττοῦσα τὴν ἐνεργητικότητα τῶν νεύρων, καὶ ἐπηρεάζουσα τὴν λειτουργίαν τῆς πέψεως, ἀφομοιώσεως, ἀναπνοῆς καὶ αἱμογονίας, καὶ τὴν δύναμιν πρὸς μόρφωσιν νέων καὶ ὑγιῶν μεμβρανῶν. Ὁ χρῶς τῆς ἐπιδερμίδος καὶ τῶν ὑποφθαλμίων, καὶ ἡ ἐμφάνισις προῦρου γήρατος παρ' Εὐρωπαίους ἐπὶ μακρὸν διαμείνασιν εἰς τοὺς Τροπικούς, ὅλα συντείνουσιν εἰς ἐπιβεβαίωσιν τοῦ συμπεράσματος τούτου.

Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα φαίνεται προσέτι ἱκανὸν νὰ ὑποφέρῃ μέγα ψύχος, ὅταν λαμβάνωνται κατάλληλοι προφυλάξεις περὶ τροφῆς καὶ ἐνδυμασίας καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε νήμενος· πᾶς ἄνεμος ἀφόρητα καθιστᾷ

καὶ τὰ μέτρια φύγη. Εἰς τὰς ἀρκτικές χώρας, ὁ πλοίαρχος Πάρρυ ἐσημείωσε τὸ θερμομέτρον χαμηλὸν εἰς 55° Φ., ἤτοι 87° κάτω τοῦ σημείου τῆς ψύξεως, καὶ ὁ Γεώργιος Βάκ εἰς 70° Φ., ἤτοι 102° κάτω τοῦ σημείου τῆς ψύξεως.

Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις μου εἰς Ἑγγαδίνην τὸν χειμῶνα, πολλάκις ἐξετέθη ἀβλαβῶς εἰς θερμοκρασίαν 4° Φ., ἤτοι 36° κάτω τοῦ σημείου τοῦ παγετοῦ, καὶ ἐσημείωσα τὸ γεγονός εὐπαθῶν ἀσθενῶν κοιμωμένων μὲ τὰ παράθυρα ἀνοικτὰ ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ ἐκείνῃ, ὡς καὶ ἐν θερμοκρασίᾳ τόσον χθαμαλῇ ὅσον 11° Φ. (43° ὑπὸ τὸ σημεῖον τοῦ παγετοῦ), καὶ ὁμως οὐδεμίαν βλάβην πασχόντων. Ἡ χθαμαλωτάτη σημειωθεῖσα θερμοκρασία εἶνε 90° Φ. εἰς Βερχογιάνσκην τῆς Σιβηρίας, εἰς 67.5° βορείου πλάτους· ἡ μέση θερμοκρασία διὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1885 ὑπῆρξεν 63.9° Φ., καὶ διὰ τὸν Φεβρουάριον 84.3°, διὰ τὸν Μάρτιον 77.4°, καὶ διὰ τὸν Δεκέμβριον 78.2° ἡ μεγίστη διὰ τὸν Δεκέμβριον 33° Φ. Ὁ ψυχρὸς οὗτος σταθμὸς κεῖται ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἰάνα, 330 πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ ἐνεκα τοῦ πλάτους εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκεται, ὁ ἥλιος λείπει ἐξ ὀλοκλήρου τὸν Δεκέμβριον, ἐνῶ τὸ ὕψος τοῦ ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντος διὰ τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος εἶνε τόσον μικρὸν, ὥστε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν εὐθειῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου εἶνε ἀνίκανον ν' ἀντιδράσῃ κατὰ τοῦ ὑπερβολικοῦ ψύχους, τὸ ὅποιον προκαλεῖ ἢ διακτίνωσις.

Ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ, τὸ θερμομέτρον κατέρχεται ἐπίσης πολὺ χαμηλὰ, φθάσαν εἰς τὸν Πόπλαρ ποταμὸν τῆς Μοντάνας εἰς 63, 1° Φ. κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1885, ἐκτὸς πλείστων ἄλλων περιπτώσεων ἀπὸ 40° μέχρι 54° εἰς διαφόρους σταθμοὺς, καὶ πολλοὶ τῶν ἐσωτερικῶν τούτων σταθμῶν παρέχουσι παραδείγματα σφοδροτέρου ἀπὸ ὅσον οἱ Ἀρκτικοὶ ψύχους.

Γενᾶται τὸ ζήτημα, πῶς αἱ χαμηλαὶ αὗται θερμοκρασίαι ἐπηρεάζουσι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα; Ἐὰν ἡ ἐκθεσις εἰς τὸ ψύχος εἶνε μακρὰ, ἢ δὲ κυκλοφορία καὶ αἱ θερμογόνοι δυνάμεις δὲν δύνανται νὰ διατηρηθῶσι, τὰ ἀγγεῖα τοῦ αἵματος, ἰδίως αἱ μικρότεροι ἀρτηρίαι καὶ τὰ τριχοειδῆ, συσπῶνται, καὶ δὲν ἐπιτρέπουσι πλέον τὴν δίοδον σωματίων τοῦ αἵματος, καὶ πᾶσα φυσιολογικὴ καὶ χημικὴ μεταβολὴ παύει. Διάφορα μέρη, τὰ ἄκρα μάλιστα, ἀτροφοῦσι, καὶ ἐντεῦθεν ἐπέρχεται θάνατος τῶν μερῶν τούτων διὰ ψύξεως ἢ γαγγραινῆς, ἀναφαινομένης τὸ πρῶτον εἰς

τοὺς δακτύλους χειρῶν καὶ ποδῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ψύχους ἐπὶ τοῦ αἵματος καλῶς προσδιωρίσθη ὑπὸ τῶν ἰατρῶν Βρίσταον καὶ Κόπμαν ἐν τινι περιπτώσει αἰμοσφαιρουρίας, ἀνακοινωθείσῃ εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἐταιρίαν τῷ 1889, ὅπου ἐπιμελὴς προσδιορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐρυθρῶν σωματιδίων πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ψύχους εἰς τὸν πάσχοντα, ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἐκθεσις εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα παρήγαγε πρόσκαιρον ἐλάττωσιν ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ἐρυθρῶν σωματιδίων ἀπὸ 1,9,000 ἕως 824,000 κατὰ κυβικὸν χιλιοστόμετρον. Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα παρήχθη διὰ ψυχροῦ λουτροῦ, ὡς καὶ δι' ἐμβαπτίσεως τῶν χειρῶν εἰς ψυχρὸν ὕδωρ, ἐν ἑκατέρᾳ δὲ τῶν περιπτώσεων ἡ αἰμογονία πάλιν ἤρχισεν ἅμα ὁ πάσχων μετεφέρθη εἰς θερμὴν ἀτμοσφαῖραν. Παρατεταμένη ἐκθεσις εἰς ὑπερβολικὸν ψύχος ἐπιφέρει μαρασμὸν, ἐλάττωσιν εὐαισθησίας, καὶ τὸ ἄτομον χάνει πᾶσαν δυνάμιν ἀντιδράσεως καὶ βυθίζεται εἰς ὕπνον, ἐξ οὗ πολλάκις δὲν ἐξυπνᾷ, ὡς ἐμαρτυρήθη εἰς μακρὰς ἐν μέσῳ τῆς γιόνος πορείας, τοῦ θανάτου ἐπερχομένου ἐν εἰδει ληθάργου. Ἐτερον ἀποτέλεσμα τοῦ ψύχους εἶνε τὸ νὰ παρήγῃ ἐγκεφαλικὴν ἕξαψιν μετὰ λήρου, ἀσυναρτησίας καὶ παχυστομίας, συμπτώματα ὁμοιάζοντα πρὸς τὰ τῆς ἐκ μέθης δηλητηριάσεως. Ὁ θάνατος ἐπέρχεται ἐν γένει διὰ συγκοπῆς ἢ ἀσφυξίας.

Ἡ ἰκανότης τοῦ ἀνθρώπου τοῦ νὰ ὑποφέρῃ ποικιλίας καὶ ἀκρότητας θερμοκρασίας ἀπεδείχθη μεγίστη διότι ὁ στρατηγὸς Γρηλὺ ἀναφέρει ὅτι εἰς Φόρτ Κόγγερ τῶν Ἦνωμ. Πολιτειῶν, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1882, ὑπέστη τὴν χαμηλὴν θερμοκρασίαν τῶν 66, 2° Φ., καὶ ἄλλοτε ἐν τῇ ἐρήμῳ Μαρικόπα, τῆς Ἀριζόνας, εἶδε τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἀέρος σημειουμένην εἰς 114° Φ., ἐνῶ τὸ μέταλλον τοῦ βαρομέτρου τοῦ ἀνέλαβε θερμοκρασίαν 144° Φ.

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΟΥ ΚΑΙΜΑΤΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΟΝΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ.

Ἄφοῦ ἐσκιαγραφῆσαμεν ἐν τῶν στοιχείων τοῦ κλίματος, τὴν θερμοκρασίαν, ὀφείλομεν νὰ θεωρήσωμεν τοῦτο ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἐπὶ τῶν πνευμονικῶν νοσημάτων, προεξηγοῦντες ὅτι τὰ εὐεργετικὰ ἀποτέλεσματα καθαρᾶς ἀτμοσφαιρας δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῶσιν εἰς ἕν εἶδος κλίματος μόνον, καθόσον καλῶς ἐξηκριβώθη ὅτι πάσχοντες, καὶ μάλιστα φθισικοὶ, ἀνέλαθον ἐν παντὶ κλίματι, θερμῷ καὶ ψυχρῷ, ξηρῷ καὶ ὑγρῷ, διαυγῇ καὶ νεφελῶδει, καὶ ὅτι ἡ ἐπίσχεσις τῆς φυματιώσεως δυνατὸν νὰ ὀφείλεται εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ὀργανικῶν δυνάμεων τοῦ πάσχοντος, ὑποθαλαπομένην ἀπὸ εὐνοϊκώτερα περιβάλλοντα, ὧν ἐν καὶ τὸ

ἥπιον κλίμα· ἀλλ' ὅπου εὐρίσκομεν ἱκανὸν πλῆθος παραπλησίων περιπτώσεων προφανῶς βελτιουμένων σὺν τῇ μεταβολῇ κλίματος καὶ τῇ συνοδευούσῃ αὐτὴν μείζονι εὐκολίᾳ ὑπαιθρίου βίου καὶ ἀσκήσεως, καὶ εὐρίσκομεν τὴν ἀναλογίαν τῆς βελτιώσεως μεγαλειτέραν ἢ μεταξὺ παραπλησίων περιπτώσεων ὑπὸ διαφόρους κλιματικούς ὄρους, ἐλλείπει ἄλλων παραγόντων, ὀρθῶς δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν τὴν βελτίωσιν εἰς τὴν ἀλλαγὴν κλίματος.

Πρὶν ἢ προδῶμεν περαιτέρω, καλὸν νὰ θίξωμεν τὸ ζήτημα περὶ ἀσφαλείας ἀπὸ τῶν νόσων, καὶ ἰδίως ἀπὸ τῆς φθίσεως, ἣτις ἀπεδόθη εἰς τινὰ κλίματα, καὶ ἣτις ἐπροβλήθη ὡς βάσις πρὸς ἐκλογὴν κλίματος. Τὰ μέρη ὅσα λέγονται ἀσφαλῆ καὶ ἀπρόσιτα εἰς τὴν φθίσιν ποικίλλουσι τόσον μεγάλως κατὰ τοὺς κλιματικούς ὄρους, τινὰ μὲν ὄντα μεγίστου ὕψους, τινὰ δὲ χαμηλότερα τοῦ ὕψους τῆς θαλάσσης, ἄλλα μετέχοντα τοῦ καύσωνος τῶν Τροπικῶν, καὶ ἄλλα σφοδροῦ ψύχους, ὥστε ἀδύνατον εἶναι ν' ἀνακαλύψῃ τις κοινόν τι χαρακτηριστικὸν τὸ ὁποῖον νὰ κατέχωσι. Τὸ ὑποκείμενον τοῦτο συνεζήτησα διὰ μακρῶν ἐν διαλέξεσιν ἐνώπιον τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου πρὸ τινῶν ἐτῶν, καὶ παραπέμπω τοὺς ἐταίρους εἰς τὰ ἐπιχειρήματα ὅσα ἀνέπτυξα τότε· ἀλλὰ τὸ κυριώτερον τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐνθυμηταί τις ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀπρόσιτον εἰς τὴν φθίσιν τόπου τινός εἶναι ἂν οἱ ὄροι τοῦ βίου ἐκεῖ εἶναι τοιοῦτοι ὥστε νὰ υποθάλωσιν ἢ παράγωσιν τὴν φθίσιν, καὶ, ἐὰν οὕτως ἔχῃ, μένει ὁ τόπος οὗτος ἀσφαλῆς, διότι ἡ δοκιμασία αὕτη μόνη θὰ ἦτο βάσιμον ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς συστάσεως τῆς λόγῃ ἀσφαλείας;

ΘΕΡΜΑ ΚΑΙ ΨΥΧΡΑ ΚΛΙΜΑΤΑ. Οὐδὲν ὄφελος νὰ συζητῶμεν ἀπολύτως περὶ Τροπικῶν κλιμάτων, καθόσον ἡ πείρα διδάσκει ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι ἐπιθυμητὰ πρὸς θεραπείαν τῶν νόσων· ἀλλὰ μέγα ὄφελος θὰ εἶναι τὸ νὰ βεβαιώσωμεν τί κατωρθώθη ὑπὸ μετρίως θερμῶν κλιμάτων διὰ τοὺς πάσχοντας, δι' οὓς τοιαῦτα κλίματα ἐξελέγησαν πρὸς θεραπείαν.

Τὰ θερμὰ κλίματα δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς θερμὰ ὑγρὰ καὶ θερμὰ ξηρά.

ΘΕΡΜΑ ΥΓΡΑ ΚΛΙΜΑΤΑ. Τὸ ἄριστον πρότυπον τῶν ὑγρῶν θερμῶν κλιμάτων εἶναι ἡ Μαδέρα, καθόσον ἔχει τὰ πλεονεκτήματα τῆς θαλασσίας ἀτμοσφαιρας, καὶ ὁ ἀῆρ διὰ τοῦτο διαπεραθταὶ ἀπὸ ποσότητά τινα ἀλατικοῦ ἀτμοῦ. Πρὸ ἐξήκοντα ἐτῶν, ἡ Μαδέρα ἦτο τὸ ὠραῖον ἰδανικὸν κλίματος διὰ τὴν φθίσιν καὶ τὰ νοσήματα τῶν πνευμόνων, καὶ

ἀπῆλαυεν ἕως μείζονος ὑπολήψεως ἢ πᾶν ἄλλο ὑγιαστήριον. Ἡ ἐνιαύσιος μέση θερμοκρασία εἶναι μικρὸν τι ὑπεράνω τῆς θερμάνσεως τῶν οἰκιῶν μας ἐν χειμῶνι. Οἱ χειμῶνες εἶναι θερμοὶ καὶ τὰ θέρη δροσερὰ, καὶ ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς μέσης θερμοκρασίας χειμῶνος καὶ θέρους δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 9° Φ. ψυχροὶ ἄνεμοι δὲν πνέουσι, καὶ μόνον κἄποτε θερμὸς ἄνεμος ἐκ τῆς ἐρήμου. Ἡ νυκτερινὴ διακτίνωσις εἶναι βραδεία. Ἡ ἀναλογία τῆς σχετικῆς ὑγρότητος εἶναι μεγάλη, καὶ αἱ βροχεραὶ ἡμέραι πολυάριθμοι, ἡ δὲ ὁμαλότης εἶναι τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ κλίματος. Ἡ ἀρχὴ τοῦ νὰ στέλλωσιν ἀσθενεῖς εἰς Μαδέρας ἦτο τὸ νὰ τηρῶσιν αὐτοὺς ἐν ὁμαλῇ ἀτμοσφαιρᾷ εἰς εἶδος ἀερώδους θερμοῦ λουτροῦ, τὸ ὁποῖον ἐμάλασσε τοὺς ἀναπνευστικούς πόρους (καὶ πόσον εὐπρόσδεκτος εἶναι ὁ ὑγρὸς θερμὸς ἀῆρ εἰς εὐερεθίστους πνεύμονας!) καὶ προῆγε τὴν ἀπόχρεμψιν, ἐπιτρέπον ἐπίσης καὶ τὸ νὰ κάθηται τις ἢ ν' ἀνακλίνεται ἐν ὑπαίθρῳ. Ἀτυχῶς ἡ ἀπαλὴ αὕτη ἀτμοσφαιρὰ ἔσχε πολλὰκις ἐπιβλαβὲς ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς ὑγείας καθόλου, ἐπενεγκούσα μαρασμὸν, ἀνορεξίαν ὡς καὶ διάρροϊαν καὶ προάγουσα προφανῶς τὸ νόσημα τῆς φυματιώσεως.

Αἱ στατιστικαὶ ἄς ἐδημοσίευσαν εἰς τὰς «Ἰατρικοχειρουργικὰς Πράξεις» δεικνύουσιν ὅτι μεταξὺ 63 φθισικῶν, οἵτινες διῆλθον ἕνα ἢ πλείονας χειμῶνας ἐπὶ τῆς νήσου, 53.01 τοῖς ἑκατὸν ἐκαλλιτέρευσαν, 14.28 τοῖς ἑκατὸν ἔμειναν στάσιμοι καὶ 31.91 τοῖς ἑκατὸν ἐχειροτέρευσαν, καὶ τὸ δυσάρεστον τοῦτο ἀποτέλεσμα ἐπῆλθε καίτοι 63 τοῖς ἑκατὸν εἶχον φυματίωσιν ἄνευ σπηλαιῶν, εὐάρεστον ὅψιν καὶ εἰς οὐχὶ πλείονας τῶν 40 τοῖς ἑκατὸν ἡ νόσος ἦτο δίπλευρος. Ἐν τούτοις πολλοὶ τῶν βελτιωθέντων ὄχι μόνον ἐκαλλιτέρευσαν, ἀλλὰ μεγάλως ἐκαλλιτέρευσαν καὶ πολλοὶ τῶν σπηλαιώδους φυματιώσεως οἵτινες ἀπετέλουν σχεδὸν τὸ 1/3 τοῦ ἀριθμοῦ ἔδειξαν σημεῖα συστολῆς τῶν σπηλαιῶν ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι ἀναμφιβόλως ἡ Μαδέρα ἀρμόζει διὰ τινὰς τῶν φθισικῶν. Αἱ στατιστικαὶ τοῦ δόκτωρος Λοὺνδ περὶ ἑκατὸν φθισικῶν εἶναι κατὰ τι εὐνοϊκώτεροι, ἀλλὰ τοῦ δόκτωρος Ρέντων εἶναι ὀλιγώτερον εὐνοϊκαὶ καὶ ἀπὸ τὰς ἰδικὰς μου. Ἄξιον μνησίας εἶναι ὅτι ἐξ 20 φθισικῶν σταλέντων ὑπὸ τοῦ Νοσοκομείου Βρόμπτωνος εἰς Μαδέραν ἐπὶ ἕνα χειμῶνα μόνον τρεῖς ἐκαλλιτέρευσαν, εἰς ἀπέθανε καὶ οἱ λοιποὶ ἐπέστρεψαν εἰς Ἀγγλίαν χειρότεροι ἢ ὅτε ἀνεχώρησαν, καὶ ὅμως αὐταὶ ἦσαν περιπτώσεις ἐπιμελῶς ἐκλεχθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἰατρικοῦ ἐπιτελείου ὡς πιθανώτεροι νὰ βελτιωθῶσιν ἐκ τοῦ κλίματος.

Διὰ τούς πλείστους τῶν φθισικῶν τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ κλίματος μᾶλλον βλάπτει ἢ ὠφελεῖ, ἀλλὰ διὰ τὴν κάταρροειδῆ φθίσιν εἶνε ὡς δεικνύουσιν αἱ στατιστικαὶ μου καταφανῆς ἐπιτυχία.

Ἡ χρονία βρογχίτις μετ' ἐμφυσήματος, ὁ βρογχικὸς κατάρρου, ἡ πνευμονικὴ φθίσις εἰς ἡλικιωμένα πρόσωπα, ἡ ἄσχετος μετ' τὸ νόσημα τῆς καρδίας, θαυμασιῶς ἀνακουφίζονται, καὶ οἱ πάσχοντες πολλάκις ἀποβάλλουσι τὰ οικεῖα συμπτώματα. Ἡ ἐπιρροή εἶνε μεγίστη εἰς τὴν χρονίαν βρογχίτιδα, ἡ ἀπόχρεμψις γίνεται εὐκολωτέρα καὶ κατ' ἀρχὰς ἀφθονωτέρα, εἶτα βαθμηδὸν ἐλαττοῦται καὶ ὁ βήξ γίνεται ὀλιγώτερον ὄκληρὸς καὶ ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ παύει. Ὁ ὕπνος εἶνε φυσικώτερος καὶ ὁ πάσχων ἀνακουφίζεται δυνάμενος εὐκολώτερον ν' ἀναπνέη. Τὸ βρογχικὸν ἄσθμα πολλάκις καλλιερεῖται ἐν Μαδέρα καὶ μάλιστα ἐν συνδέηται μετὰ πολλοῦ κατάρρου. Ἐσχον τρεῖς ἀσθενεῖς μετ' σπασμωδικὸν ἄσθμα συνοδευόμενον ὑπὸ κατάρρου οἵτινες διήλθον ἕκαστος ἓνα ἢ πλείονας χειμῶνας ἄνευ προσβολῶν ἐκεῖ, καὶ ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσιν ἀσκήσεις καθ' ὅλον τὸν χρόνον. Ἡ γενικὴ ἐντύπωσίς μου περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς Μαδέρας εἶνε ὅτι οἱ πάσχοντες ὅσοι ἐκαλλιτέρευσαν ἦσαν ἐκεῖνοι παρ' οἷς ὁ κατάρρου ἀπετέλει τὸ προέχον καὶ ὄκληρότατον σύμπτωμα τῆς νόσου, εἴτε ἡ νόσος ἦτο ἄσθμα εἴτε φθίσις ἢ βρογχικὴ φλόγωσις· καὶ προσέτι ὅτι οἱ πάσχοντες ὅσοι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἰππεύωσιν ἐκαλλιτέρευσαν περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους οἵτινες ἐφέροντο ἐντὸς αἰωρῶν καὶ κοιτίδων.

ΔΙ ΚΑΝΑΡΙΟΙ ΝΗΣΟΙ. Αἱ Κανάριοι νῆσοι, κείμεναι εἰς πλάτος 27°—29° συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Τενερίφης καὶ τῆς μεγάλης Κανάριαν, ἔχουσι κλίμα παραπλήσιον πρὸς τὸ τῆς Μαδέρας, ἀλλὰ θερμότερον καὶ ξηρότερον κατὰ τι καὶ συχνάζονται πολὺ ἀπὸ Ἀγγλοὺς πάσχοντας τοὺς πνεύμονας.

Ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ χειμῶνος εἶνε 64.7° ἢ ῥοή 11°—14° καὶ ἡ βροχὴ 15 δακτύλων.

Τὸ μέγα πλεονέκτημα τὸ ὁποῖον παρέχει ἡ Τενερίφη εἶνε ἡ ποιικιλία τῶν πρὸς διατριβὴν τοπειῶν εἰς διάφορα ὕψη ἐπὶ τῆς ὄρεινῆς ταύτης νήσου, ἀνερχομένης ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἰς ὕψος 12,200 ποδῶν εἰς τὴν περιφέρημον κωνοειδῆ κορυφὴν καὶ μετ' ἐκλογῆς χωρίων καὶ ξενοδοχείων εἰς διάφορα ὕψη. Εἶνε δυνατόν νὰ διέλθῃ τις τὸ ὅλον τοῦ ἔτους ἐν τῇ νήσῳ χωρὶς νὰ ὑποφέρῃ ἀπὸ τὸν καύσωνα.

Ἡ ἐκ τοῦ θερμοῦ τούτου κλίματος πείρά μου εἶνε περιορισμένη ἀλλ'

εἶδον ἀσθενεῖς νὰ ὠφελῆθῶσι μεγάλως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἄσθμα καὶ τὴν χρονίαν βρογχίτιδα, ἀλλ' οἱ ὀλίγοι φθισικοὶ τοὺς ὁποίους ἔστειλαν ἐκεῖ δὲν ὠφελήθησαν. Τὰ κυριώτερα θέληγτρα τοῦ κλίματος τούτου φαίνεται νὰ εἶνε ἡ θερμότης καὶ ἡ ὁμαλότης μετὰ τῆς ξηρότητος.

Ἡ ΑἴΓΥΠΤΟΣ. Ἐκ τῶν ξηρῶν θερμῶν κλιμάτων τὸ μᾶλλον πρότυπον εἶνε τὸ τῶν ἐρήμων οἶαι εὐρίσκονται εἰς τὸ κέντρον τῆς Αὐστραλίας, ἡ τοῦ Γοβὶ ἐν τῇ Κινεζικῇ Ταρταρίῳ, αἱ μεγάλαι ἐρημοὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ ἡ ἔκτασις ἣτις ἀπλοῦται ἀπὸ τῆς μεγάλης Σαχάρας διὰ τῆς Ἀραβίας εἰς τὴν Περσίαν μέρος τῆς ὁποίας εἶνε καὶ ἡ Αἰγυπτιακὴ ἐρημος. Ἡ Αἴγυπτος θὰ χρησιμεύσῃ καλῶς ὡς παράδειγμα καθόσον μάλιστα ἀπὸ μακροῦ ἐχρησίμευσεν ὡς ὑγιεινὸν χειμῶδιον καὶ ἔχουσι συσσωρευθῆ πλείστα πορίσματα περὶ τούτου.

Οἱ κύριοι χαρακτῆρες τοῦ κλίματος τῆς Αἰγύπτου, τοῦ ἀναφερομένου ὡς πρότυπον δι' ὅλα τὰ κλίματα τῆς ἐρήμου εἶνε ὡς παρατήρησαν πολλοὶ τῶν ἰατρῶν:

Πρῶτον ἡ θερμότης. Ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ Καίρου εἶνε ἐν χειμῶνι 58.3° Φ, ἡ μέση τοῦ θέρους εἶνε 76.1° Φ., ὁ μέγιστος ὅρος ἐν Καίρῳ εἶνε 111° Φ. καὶ ὁ ἐλάχιστος 35°.

Δεύτερον. Μεγάλῃ διαφορᾷ μεταξὺ τῆς θερμοκρασίας τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας, ὀφειλομένην εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ κέντρου ἐξάπλωσιν ἀνερχομένην κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς 23° Φ. ἢ καὶ εἰς 38° Φ.

Τρίτον. Ξηρότης ἀτμοσφαιρᾶς. Ἡ βροχὴ εἶνε ὀλίγη· ἐν Καίρῳ 1.22 δάκτυλοι πίπτουσιν ἐντὸς 12 ἢ 15 ἡμερῶν καὶ ἀκόμη ὀλιγώτερον ἐν τῇ ἄνω Αἰγύπτῳ. Ἐν Θήβαις εἶνε σπάνιον νὰ πέσῃ βροχὴ, καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ἐσνέχ εἶνε σχεδὸν ἄγνωστος. Ἡ διαφορᾷ μεταξὺ τῆς ὑγρας καὶ τῆς ξηρᾶς ποσότητος ἐνίοτε ἀνέρχεται εἰς 24° Φ. καὶ ἡ ἀναλογία τῆς ἐνιαυσίας σχετικῶς ὑγρασίας ποικίλλει ἀπὸ 58.46 ἐν Καίρῳ εἰς 45 ἐν Λουξόρῃ. Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ ξηρότης ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰς μουμίας αἵτινες μένουσιν ἀναλλοίωτοι ἀπὸ αἰώνων.

Τέταρτον. Μεγάλῃ ἀτμοσφαιρικῇ καθαρότητι. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Ζαγιέλ ἐνῶ ὁ συνήθης ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ περιέχει τέσσαρα μέρη CO₂ εἰς 10 χιλιάδας μέρη, ὁ ἀήρ τῆς ἐρήμου οὐδόλως περιέχει καὶ ἡ σῆψις φαίνεται περιστελλομένη· κρέας ἐκτιθέμενον εἰς τὸν ἀέρα ἄνευ ἔχρους ἀποσυνθέσεως νομμοιοποιεῖται εἰς τρεῖς ἐβδομάδας. Οἱ χειρουργοὶ λέγουσιν, ὅτι αἱ πληγαὶ καὶ τὰ τραύματα ταχέως ἐπουλοῦνται. Τὸ κλίμα ὑπόκειται εἰς θερμοτάτους ἀνέμους οἷος

ὁ Χαμψίν ἢ νοτιανατολικὸς ὅστις φέρει τὴν ἄμμον τῆς ἐρήμου καὶ εἶνε ἀρκετὰ θερμὸς ὥστε νὰ ρυτιδώσῃ τὰ ρόδα καὶ τ' ἄλλα ἄνθη καὶ νὰ συστειλῇ καὶ κάμψῃ ἀκαίρως βλαστάνοντα δένδρα. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασίν του οἱ τε ἰθαγενεῖς καὶ οἱ εὐρωπαϊοὶ κλίνουσιν εἰς νάρκην καὶ καθίστανται νοχελοί.

Τὸ κλίμα καίτοι θερμὸν εἶνε εἰς μεγάλην ἀντίθεσιν πρὸς τὸ τῆς Μαδέρας καθόσον εἶνε ξηρὸν καὶ ὑφίσταται μεγάλως τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀπορροφήσεως τῶν ἀκτίνων ἀντὶ νὰ εἶνε λίαν ὀμαλὸν, καὶ ἔχει ἐνεργητικωτάτην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν φθισικῶν, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἔχη προσβληθῆ εἰς παραπολὺ μεγάλην ἔκτασιν ὁ πνεύμων καὶ νὰ μὴ ὑπάρχῃ πυρετός.

Ἐχω σημειώσεις 26 φθισικῶν οἵτινες ἐδοκίμασαν τὸ κλίμα τοῦτο ἐπὶ ἓνα ἢ πλείονας χειμῶνας καὶ τὰ ἀποτελέσματα εἶνε εὐάρεστα. Οἱ πάσχοντες ἦσαν 23 ἄρρενες καὶ 3 γυναῖκες, τῆς μέσης ἡλικίας τῶν ἀρρένων οὔσης 28.43 καὶ τῶν γυναικῶν 21.33. Ἡ μέση προύπαρξις τῆς νόσου πρὸ τῆς εἰς Αἴγυπτον ἀποστολῆς τὸν χειμῶνα ἦτο 36.65 μηνῶν ἦτοι ὀλίγον τι περισσώτερον τῶν τριῶν ἐτῶν ἐξ οὗ ἐμφαίνεται ὅτι αἱ περιπτώσεις δὲν ἦσαν τῶν πρώτων βαθμῶν φθίσις. Ἡ οἰκογενειακὴ προδιάθεσις ὑπῆρχεν εἰς 17 περιπτώσεις ἢ αἰμοπτυσία εἰς 18. 17 τῶν πασχόντων εἶχον μόνον πνευμονικὴν φυματίωσιν καὶ 9 φυματίωσιν σπηλαιώδη. 6 τούτων ἔπασχον καὶ εἰς τοὺς δύο πνεύμονας, οἱ δὲ 20 ἔπασχον τὸν ἓνα πνεύμονα μόνον.

Τινὲς τῶν πασχόντων διῆλθον ἓνα μῆνα ἐν Αἴγυπτῳ, ἄλλοι δύο καὶ τινες τρεῖς ἢ πλείονας, ἡ δὲ μέση διάρκεια τῆς διατριβῆς δι' ἕκαστον τῶν πασχόντων ἦτο 6.46 μῆνες.

Τὰ γενικὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν· ἐκαλλιτέρευσαν 17 ἦτοι 65 τοῖς ἑκατὸν, ἔμειναν στάσιμοι 3 ἦτοι 11 τοῖς ἑκατὸν, ἐχειροτέρευσαν 6 ἦτοι 23 τοῖς ἑκατὸν. Τὰ τοπικὰ ἀποτελέσματα ἦσαν· ἐπίσχεσις εἰς ἓνα τῶν πασχόντων, ἐλάττωσις τοῦ νοσήματος εἰς 10, στάσιμος κατάστασις εἰς τρεῖς, πρόοδος τοῦ νοσήματος εἰς 4, πρόοδος καὶ ἐπέκτασις εἰς 3, ἐπέκτασις μόνον εἰς τρεῖς, ἦτοι τοπικὴ βελτίωσις εἰς 11, στάσιμος κατάστασις εἰς τρεῖς, χειροτέρευσις εἰς δέκα. Ἀποτέλεσμα πολὺ χειρότερον τοῦ γενικοῦ.

Τὸ ξηρὸν τοῦτο κλίμα ἀρμόζει κάλλιστα εἰς ἄσθμα, καὶ ἐγνώρισα πολλοὺς ἀσθματικούς οἵτινες ἔμειναν ἐντελῶς ἐλευθεροὶ προσβολῶν δι' ὄλου τοῦ χειμῶνος παρὰ τὸν Νεῖλον. Εἰς τὰς περιπτώσεις, τῆς χρονίας βρογχίτιδος ὁ βῆξ ἐλαττοῦται, ἢ ἀπόχρεμψις ταχέως μειοῦται καὶ τέλος

παύει ἐξ ὀλοκλήρου· ἐν ᾧ τὸ κλίμα ἀρμόζει εἰς τὸ ἐμφύσημα, λόγῳ τοῦ ξηροῦ θερμοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ἰσάλου τῆς χώρας καὶ τοῦ ἀφθόνου ἀέρος ὃν ἀναπνέει τις ἄνευ ἀσκήσεως ἐπὶ τῶν ἀτμοπλοίων τοῦ Νεῖλου. Οἱ ἀσθενεῖς ὅσους εὗρον τὰ μάλιστα ὠφελουμένους ἐν Αἴγυπτῳ εἶνε οἱ πάσχοντες ἐκ χρονίας πνευμονίας ἢ χρονίας ξηρᾶς πλευρίτιδος, βρογχίτιδος καὶ χρονίων ρευματισμῶν, ἀξιοσημείωτος δὲ εἶνε ἡ ἀποκάθαρσις τῆς χρονίας πνευμονίας καὶ πλευρίτιδος μετὰ τῆς παύσεως τῶν συμπτωμάτων. Ἐν τῶν ἀρίστων ἀποτελεσμάτων εἶνε τὸ ὅτι ἐπιφέρουσιν ὕπνον, ὅπερ δυνατὸν νὰ ὀφείληται ἐν μέρει εἰς τὰς χλιαρὰς νύκτας καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν ἀπουσίαν τῆς θαλασσίας ἐπιρροῆς, ἥτις εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐρεθιστικὴ. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι διὰ νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τὸ κλίμα οἱ πάσχοντες, πρέπει νὰ κατοικῶσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἢ ἀναπλέοντες τὸν Νεῖλον ἢ διαμείνοντες ἐν Λουξόρῃ ἢ καὶ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ «Μένα» παρὰ τοὺς πόδας τῶν πυραμίδων, καθ' ὅσον τὸ Κάϊρον ἔχει ὅλα τὰ μειονεκτήματα μεγαλοπόλεως πρὸς διαμονὴν τῶν ἀσθενῶν.

Παραθέτω καλὸν παράδειγμα τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Αἴγυπτιακοῦ κλίματος.

Ἐλλην τις εἴκοσι δύο ἐτῶν ἡλικίας με ἐσυμβουλευθῆ τῇ 21 Ἰανουαρίου 1877. Ὁ πατὴρ του καὶ ὁ ἀδελφός του εἶχον ἀποθάνῃ ἐκ φθίσεως, ὁ δεῦτερος με ὀξείαν καὶ περίπλοκον μορφήν τοῦ νοσήματος ἐν ἡλικίᾳ 22 ἐτῶν. Παρεπονείτο ὅτι εἶχε βῆχα καὶ ἀποχρέμψις καὶ δὲν εἶχε μὲν γείνη πολὺ ἰσχνὸς ἀλλ' ἐφαίνετο κατὰ τι μαρασμώδης. Ἡ θερμοκρασία του δὲν ἦτο ὑψωμένη οὔτε ὁ σφυγμὸς του. Ἐξετάσας τὸ στῆθος του εὗρον μικρὰν ἀμβλύτητα ὑπεράνω τῆς δεξιᾶς ὠμοπλάτης, σωληνώδεις ἤχους ὑπεράνω τῆς κλειδῆς μετὰ κριγμοῦ κατὰ τὸν βῆχα καὶ τινὰς σωληνώδεις ἤχους ἄνωθεν τῆς ἀριστερᾶς ὠμοπλάτης καὶ διέταξα μουρουνέλαιον μετὰ τονικοῦ· 5 μῆνας ὕστερον ἀφ' οὗ ἐπέστρεψεν ἐκ Παλέρμου, ὅπου διέτριψεν ἐν τῷ μεταξῷ, τὸν εὗρον πάσχοντα ἐκ διαρροίας τριῶν ἢ τεσσάρων κενώσεων καθ' ἡμέραν καὶ ἰσχνότερον κἄπως μετ' ἐρυθρᾶς γλώσσης καὶ μετ' αὐξήσεως σωματικῶν σημείων. Ὁ κριγμὸς ἠδύνατο νῦν ν' ἀκουσθῆ εἰς τὸ δεξιὸν ἀπὸ τῆς κλειδῆς εἰς τὴν τρίτην πλευρὰν, εὐκρινῆς δὲ κριγμὸς ἠκούετο ἐπίσης καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν ἄκρον. Μετὰ τινὰ δίαιταν καὶ θεραπείαν ἡ διάρροια ἔπαυσεν, ὁ βῆξ ἠλαττώθη καὶ ὁ ἀσθενὴς ἐκαλλιτέρευεν· ἀλλ' ἔνεκα τοῦ θανάτου συγγενοῦς του ἐταξείδευεν ἀπὸ Λονδίνου εἰς Λιθόρνον περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου καὶ ἐκεῖ ἔπεσε κλινῆρης ὑπὸ προσβολῆς πυρετοῦ μετ' ἔπα-

νόδου τῆς διαρροίας. Δὲν ἤκουσα πλέον περὶ αὐτοῦ μέχρι τῆς 20 'Ιουνίου τοῦ 1878 ὅτε προσεκλήθη ἐπειγόντως εἰς Νεάπολιν καὶ εὔρον τὸν ἀσθενῆ κακῶς ἔχοντα καὶ πολὺ ἀδύνατον, πάσχοντα ἐξ ἀφθόνου διαρροίας ἀπὸ 4—12 κενώσεων τὴν ἡμέραν, ἀδυναμίας καὶ ὄχρας μετ' ὀχληροῦ βηχὸς καὶ πύων, κοκκινωπῆς γλώσσης, ἑσπερινῆς θερμοκρασίας 100° Φ. σφύξεων 96, ἀναπνοῶν 28. Μόλις ἐλάμβανε τροφήν, καὶ ὅσῃν ἐλάμβανεν ἦτο στερεὰ καὶ ἀτελής. Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς εὔρον σωληνώδη ἦχον εἰς τὸ πρῶτον κενόν, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἀμβλύτητα ἕως τὴν ἕκτην πλευρᾶν, ἦχον τεθραυσμένου ἀγγείου ἐν τῷ πρώτῳ κενῷ, κριγμὸν μέχρι τῆς 4 πλευρᾶς καὶ ὑπεράνω τῆς κλειδὸς καὶ μεμκρυσμένους σπηλαιώδεις ἦχους εἰς τοὺς δύο πρώτους χώρους· ἀκολουθῶς ὑπῆρχεν ἀμβλύτης ἐπὶ τῶν δύο ἀνωτέρω τρίτων μετὰ λεπτοῦ κριγμοῦ, ἡ δὲ ἀναπνοὴ ἦτο πολὺ ἐλλιπὴς εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ πνεύμονος.

Ὁ Ἴταλὸς Ἰατρός, μετ' οὗ συνέτυχον ἐν συμβουλίῳ, μὲ ἐπληροφόρησεν ὅτι ὁ ἀσθενὴς εἶχεν ὑποφέρει ἐπὶ μῆνας ἀπὸ διάρροϊαν, ἣτις μετὰ δυσκολίας περιστάλη, ἀλλὰ δὲν ἔπαυσε καὶ τῷ ἐπιτεράπη στερεὰ τροφή μετ' οἴνου Κλαρέττης. Εὔρον τὸν πάσχοντα μετ' ἀγαθῆς νοσοκόμου ἣτις παρεπονεῖτο ὅτι δὲν εἶχε σύστημα θεραπείας ν' ἀκολουθήσῃ, μετ' ἀρίστης μαγείρου ἱκανῆς μὲν νὰ ὑπηρετήσῃ διαιτητικὸν σύστημα, ἀλλὰ μὴ ἐχούσης ὀδηγίας· καὶ μετ' ἀφωσιωμένου ἀδελφοῦ καὶ πιστῶν θεραπόντων, ποθοῦντων νὰ φανῶσι χρήσιμοι· καὶ ὅμως ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος ἔκειτο ἐν τῷ πνιγηρῷ καύσῳ τῆς Νεαπόλεως κατὰ μῆνα Ἰούνιον, ἀτροφῶν δι' ἔλλειψιν καταλλήλου τροφῆς καὶ εὐκολιῶν αἵτινες δὲν λείπουσι ἀπὸ κανὲν νοσοκομεῖον ἐν Ἀγγλίᾳ. Κατώρθωσα νὰ τὸν μεταφέρω εἰς Λιβόρνον ἐντὸς ἀμάξης δι' ἀσθενεῖς καὶ ὑπέφερε καλῶς τὸ ταξίδιον, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν διαίτης διὰ ρευστῶν τροφῶν, ὡς καὶ τοῦ δροσεροῦ ἀέρος ταχέως ἐκαλλιτέρευσε, τῆς διαρροίας ἐλαττωθείσης τέλος δι' ἐνέσεων τείου. Ἡ θερμοκρασία καὶ ὁ σφιγμὸς ἔπεσον καὶ τὸ φθινόπωρον εἶχεν ἀναλάβῃ ἀρκετὰ ὅπως ὑποφέρει ταξίδιον καὶ τῷ ἐσύστησα νὰ διαχειμιάσῃ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ν' ἀναπλεύσῃ τὸν Νεῖλον δι' ἀτμοπλοίου. Ἐπέστρεψεν εἰς Ἴταλίαν τὸ ἐπόμενον ἔαρ μεγάλως βελτιωμένος, γενόμενος εὐσαρκότερος μετ' ἐλαττώσεως τοῦ βηχὸς καὶ τῶν ἀποχρέμψεων καὶ τὰ σωματικὰ σημεῖα ἠλαττώθησαν, ὡς μοι ἀνέφερον ὁ ἰατρός ἐκ Καίρου. Διῆλθε δεύτερον χειμῶνα παρὰ τὸν Νεῖλον μετ' ἀποτελεσματικῶν εὐνοϊκῶν, ἀλλὰ διέτριψε τὸ θέρος τοῦ 1880 ἐν Νεαπόλει,

ὅπου διήγαγεν, ὡς φαίνεται, ἀπροφύλακτον βίον καὶ ἡ διάρροια τοῦ ἐπανῆλθε. Ἀπέθανε κατὰ Ὀκτώβριον, καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ὁ ἀδελφός του ἤγειρε μεγαλοπρεπῆ μίμησιν ἐνὸς τῶν ἐν Λουζόρη ναῶν, ὡς φόρον πρὸς τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ πάσχων ἦτο τέκνον τῆς Μεσημβρίας· ἡ φυματιώδης νόσος ἦτο κληρονομικὴ καὶ ἀνεπτύχθη βραγδαίως, καὶ ὁ ἐπίμονος χαρακτῆρ τῆς διαρροίας καὶ τῶν κενώσεων μικρὰν κατέλιπεν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ὑπάρξεως ἐντερικῆς ἐλκώσεως. Ὅταν τὸν ἐπεσκεύθη ἐν Νεαπόλει, ἡ νόσος του ἔκαμε τοιαύτας βραγδαίας προόδους, ὥστε δὲν ἐφαίνετο πιθανόν ὅτι θὰ ἐπέζη ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας, ἀλλὰ σὺν τῇ ἀλλαγῇ τοῦ κλίματος καὶ μετ' ἐπιμελοῦς διαίτης καὶ ἰατρικῆς θεραπείας ταχέως ἐκαλλιτέρευσε, καὶ ὑπὸ τὸ ξηρὸν καὶ θερμὸν κλίμα τῆς Αἰγύπτου ἐπέζησεν ὑπὲρ τὰ δύο ἔτη ἐν ἀνέσει καὶ μεγίστη ἀνακουφίσει. Ἀναμφιβόλως ἡ μεσημβρινὴ καταγωγὴ του εἶχε τινα ἐπιρροὴν εἰς τὸ νὰ φανῇ τὸ κλίμα τῆς Αἰγύπτου τόσον συντελεστικὸν πρὸς αὐτόν.

Ο ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ Η ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

ΥΠΟ
ΤΗΣ ΜΙΣ ΦΟΔΕΡΓΙΛΑ

Πῶς καὶ διατί συμβαίνει αἱ διηγήσεις τοῦ Ἰταλικοῦ βίου ν' ἀποτυγχάνωσι πάντοτε νὰ ἰκανοποιήσωσι πᾶσαν αἰσθητικὴν ἀντίληψιν; Ἐχω ἄρα τοὺς ἀσπάζομένους καὶ ὑποστηρίζοντας τὴν γνώμην μου ταύτην ἢ παραφέρομαι ὑπὸ δυσθυμίας νικώσης τὴν κρίσιν καὶ ἐπισκοτιζούσης τὴν κριτικὴν δύναμιν; Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, τὰ διηγήματα ὅσα ἀντανακλῶσιν εἰς τὰς σελίδας των τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου μὲ κουράζουσιν ὅπως καὶ αἱ ζωγραφίαι, εἰς τὰς ὁποίας καταβάλλεται προσπάθεια πρὸς παράστασιν τῆς λαμπρότητος τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου, ἢ ὑπαίθριος τέχνη τοῦ Μονὲ καὶ τῆς σχολῆς του, οὐ μόνον μὲ κουράζουσιν, ἀλλὰ μὲ παροργίζουν. Καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Μονὲ μιμείται καὶ ἀντιγράφει τὴν φύσιν, δυνάμεθα πάλιν ν' ἀπηχῆσωμεν τὴν διαμαρτυρίαν τοῦ κριτικοῦ ὅστις ἀνέκραξεν: «Ἐστὼ, παραδέχομαι ὅτι τοῦτο εἶνε ὅμοιον μὲ τὴν φύσιν, ἀλλὰ ποῖον δικαίωμα ἔχει εἰς ἄνθρωπος νὰ προβάλλῃ τὴν ὄψιν ταύτην ὡς μετόπην τοῦ ὄλου;» Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι τὸ καλούμενον φαιδρὸν φῶς τοῦ ἡλίου δὲν εἶνε φαιδρὸν διόλου. Ἐννέα εἰς τοὺς δέκα ἀνθρώπους τὸ ἐπιθυμοῦσι διακαῶς, διότι δίδει αὐτοῖς εὐκαιρίαν ὅπως προσπαθῇ ἕκαστος κατὰ τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ τρόπον, νὰ κάμνη τοὺς ἄλλους νὰ πιστεύωσιν ὅτι εἶνε εὐτυχής. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς φυσικῆς ἀναρ-

μοστίας ἦν προξενούσιν αὐτῷ αἱ εὐσυνειδήτοι προσπάθειαι του ὅπως φαντάζεται ἑαυτὸν κώνωπα καὶ χορεύη καὶ περιτριγυρίζῃ εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ἔχει διηνεκῶς βαθεῖαν τὴν συνειδήσιν τῆς ἀνησυχίας καὶ τῆς ἐνδείας του· τὸ ἄμετρον βάθος τῆς λύπης ἥτις ἀποχωρίζει αὐτὸν ἀπὸ τῆς εὐτυχίας, ἀποκαλύπτεται αὐτῷ μετ' ἀδιαλλάκτου ἐναργείας. Ἡ μελαγχολία τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου εἶνε φιλόγελως καὶ φιλοπαίγμων μελαγχολία. Ἡ μελαγχολία τῆς ἀμφιλύκης, τὸ πάθος τῶν ἐντυπώσεων τῆς ἀμαυρᾶς ἀποχρώσεως, εἶνε ἡ σεμνοπρεπῆς μελαγχολία τῆς ἐγκαρτερήσεως καὶ τῆς ἀναπαύσεως. Ὁ ἄνθρωπος ἔφερεν ἑαυτὸν εἰς ἄρμονίαν μὲ τὸ πεπρωμένον του, ὅταν ἀπαξ παρεδέχθη ὅτι δὲν ἦτο προωρισμένος νὰ εἶνε εὐθυμον ζῶον χορευὸν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ἄς παραδεχθῇ τὸ ὑποσκότεινον καὶ τὴν ἀμφιλύκην καὶ ἄς εὐχαριστήσῃ πρεπόντως αὐτὰ διότι ἐπισκοτίζουνσι τὰ δυσειδῆ γεγονότα τοῦ βίου. Ταῦτα ἐννοοῦσι τί ὑποφέρει ἡ ψυχὴ του καὶ διηγοῦνται γαλήνια ἀλλὰ παρήγορα πράγματα πρὸς αὐτόν. Ἐννοοῦσι ποῦ ἔγκειται ἡ λύπη του· καὶ ἀναλαμβάνουσιν εἰς βᾶρος των τὰ εἰδεχθῆ φαντάσματα καὶ τὰ φυλάττουσι κεκρυμμένα καὶ κλειδωμένα, ἐπὶ τινος ὥρας τοῦλάχιστον. Δυνατὸν ν' ἀντίπη τις ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶνε λίαν περιορισμένα· ὅτι τὸ νὰ ὑποστηρίξῃ τις ὅτι ἡ ἕκτασις ὡς πρὸς τὸ σημερινὸν ἔδαφος ὡς πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ὡς πρὸς τὸν χρόνον εἶνε περιορισμένη διὰ τὸν ρωμαντικὸν διηγηματογράφον καθ' ὃν ὑπέδειξα τρόπον, εἶνε ἀπλῶς ὡς νὰ γράφῃ ὁ ἴδιος ὡς ἀπαισιόδοξος, ὡς σκυθρωπὸς Τεύτων, εἰς τὸ αἷμα τοῦ ὁποίου ἐνυάρχει δόσις φλέγματος. Δυνατὸν νὰ ἔχη οὕτω καὶ δυνατὸν νὰ εἶμαι ἀκατάλληλος κριτῆς διὰ τὸ διήγημα τῆς Μίσις Φόδεργιλ' («Ἡ θυγάτηρ τοῦ Ὀριόλε» εἰς τόμους τρεῖς)· περὶ ἐνός εἶμαι βέβαιος ὅτι αἱ σκηναὶ τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου καὶ τῆς φαιδρότητος, ὧν βρῖθαι τὸ κείμενον, θ' ἀποπλανήσωσι πολλοὺς ἀναγνώστας νὰ πιστεύωσιν ὅτι ἀπήλασαν σπανίαν αἰθρίαν. Τὸ βιβλίον δὲν εἶνε φορτικὸν καθ' ἑαυτὸ, καὶ ἂν τις τὸ εὖρη μελαγχολικόν, ὁ λόγος θὰ εἶνε ὅτι ἕνεκα ἰδίου αὐτοῦ σφάλματος ἀνακαλύπτει ὅτι οἱ μετεωρολογικοὶ ὄροι εἶνε ὅλως καινοὶ καὶ ἀνούσιοι.

Ἡ Μίνα Ἄστιγξ εἶνε γλύπτρις γυνή, σπουδάζουσα ἐν Ρώμῃ καὶ προσπαθοῦσα ν' ἀνεγείρῃ νέον κλασικισμὸν ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ παρακμάζοντος ρωμαντισμοῦ. Εἶνε καλλίστη γυνή, ἀλλὰ συναντᾶται λίαν πρωίμως ἐν τῷ διηγήματι μὲ δύο τρομερὰς τραγωδίας. Ἐν μιᾷ τούτων ἔρχεται λίαν ἐγγὺς πρὸς τὸν θάνατον. Ὁ Ἰωσήφ ἢ Γκιουζέππε Ὀριόλε

εύρίσκεται εις δεσμά, οί κρίκοι τῶν ὁποίων, σφυρηλατηθέντες κατὰ τὴν νεότητά ἐκ λείου καὶ εὐκάμπτου μετάλλου, ἐσκληρύνθησαν εἰς σίδηρον. Ἐθυσίασε τὰ πάντα, τὸν τίτλον του, τὴν περιουσίαν του, τὴν θέσιν του εἰς τὸν κόσμον, χάριν ἀπίστου γυναικὸς, τῆς κυρίας Δίτρηχ. Ἡ θυγάτηρ ταύτης καὶ τοῦ Ὀριόλε, Φουλβία, πρόκειται νὰ δοθῇ εἰς γάμον εἰς τινα ἑκατομμυριοῦχον ἐξ Αὐστραλίας, νεόπλουτον ἄποικον προτύπου εἶδους. Ἡ κυρία Δίτρηχ δικαιολογεῖ τὴν διαγωγὴν της, τοῦ νὰ ὀλιγωρήσῃ τὰς εὐχὰς τῆς κόρης καὶ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ πατρὸς της καὶ τῆς Μίννας Ἀστιγξ ὡς ἐξῆς:

ΙΤΑΛΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ. «Ἐζήσατε ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν πατρίδα μας ὥστε νὰ γνωρίσητε ὅτι αἱ περὶ γάμου διατάξεις μας καὶ αἱ ιδέαι μας ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων διαφέρουσι κάπως ἀπὸ ἐκείνας αἰτινες ἐπικρατοῦν εἰς τὴν πατρίδα σας, εἶπεν ἡ κυρία μετὰ καγχασμοῦ τὸν ὁποῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ. Εὐχαριστῶ τὸν Πανάγαθον Θεόν, διότι οὕτως ἔχει. Δυνατὸν νὰ εἶμαι προκατειλημμένη, ἀλλὰ προτιμῶ τὴν ἀπόλυτον ὑπακοὴν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τὴν σεμνοπρεπῆ μετριοφροσύνην ἣτις χαρακτηρίζει τὰς νεάνιδας τοῦ τόπου μου ἀπὸ τὴν θρασύτητα καὶ τὴν ἐπιχειρηματικότητα τῶν γυναικῶν, τὴν ὁποίαν βλέπει τις ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἀκόμη χειρότερα ἐν Ἀμερικῇ εἶπεν ἡ κυρία Δίτρηχ, μετὰ σαφηνείας καὶ ἀταραξίας. Ἦκουσα πολλάκις νὰ λέγωσιν ὅτι οὐδὲν κακὸν προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν τὴν ὁποίαν παραχωρεῖτε εἰς τὰς κορασίδας σας. Δὲν τὸ πιστεύω. Εἶδα πολλὰς ἐξ αὐτῶν νὰ κάθηνται τριγύρω εἰς τὴν τράπεζάν μου, ὡς καὶ εἰς τὰς δημοσίας πλατείας καὶ εἰς οἰκίας φίλων μου. Ἐχουν μίαν σκληρότητα, μίαν τόλμην, μίαν ἀνδρώδη τραχύτητα ἢ ὁποία δὲν μοῦ ἀρέσει», ἐξηκολούθησε νὰ λέγῃ προφανῶς μὲ εὐκρινεστάτην καὶ ἰσχυρὰν πεποίθησιν. Ἡ Μίννα εἶδεν ὅτι ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν, τώρα τοῦλάχιστον.

«Περιπατοῦσι μόναι των εἰς τοὺς δρόμους, ἐξηκολούθησεν ἡ Σινιώρα. Ποία κόρη ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ αὐτὸ χωρὶς κακὰς συνεπειὰς; Εἶνε ἀδύνατον. Δὲν κατηγορῶ τὰς νεάνιδας. Τὰς οἰκτεῖρω. Δὲν ἐνομοθέτησαν αὐταὶ τοὺς θεσμοὺς τοῦ τόπου των, καὶ δὲν εἶνε ὑπεύθυνοι δι' αὐτούς· ἀλλ' ἐὰν ἐγνωρίζον ποῖα θέληγητρα θὰ προσετίθεντο εἰς αὐτάς, πόσον θὰ ἠῤῥξανεν ἡ χάρις καὶ ἡ γοητεία των, ἐὰν μόνον εἶχον τὴν μετριοφροσύνην καὶ τὴν αἰδῶ τῶν νεανίδων τῆς Ἰταλίας, μόναι των θὰ παρητοῦντο τοῦ νὰ φέρωνται ὅπως νῦν φέρονται. Μίαν φορὰν διὰ πάντοτε, κυρία, ἐνόησατε ὅτι γνωρίζω ὅτι τὰ ἔθιμα τῶν πατρίδων μας

εἶνε διαφορετικὰ καὶ ὅτι προτιμῶ τὰ τῆς ἰδικῆς μου πατρίδος. Εἰς τὸν τόπον σας λέγεται ὅτι πᾶσα κόρη ἐκλέγει διὰ τὸν ἑαυτὸν της — σύζυγον ἐννοῶ —. Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι ὑπάρχουσι περισσότερα δυστυχῆ γερωντοκόριτσα εἰς τὴν Ἀγγλίαν παρὰ εἰς πᾶσαν ἄλλην χώραν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Ἴσως νὰ χαίρωσιν ἢ νὰ νομιζῶσιν ὅτι χαίρουσιν, ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἐλευθερίας των, ἐνόσω ἀκόμη εἶνε νέαι καὶ ὁ κόσμος εἶνε ὠραῖος δι' αὐτάς. Ἀλλὰ μετανοοῦσι πικρῶς ἀργότερα καὶ ἤκουσα φιλαλήθεις ἀγγλίδας μητέρας εὐχομένας νὰ ὑπῆρχε κάτι τι ὅμοιον μὲ τὸ ἰδικόν μας σύστημα ἐπικρατοῦν εἰς τὴν πατρίδα των. Εἰς τὸν τόπον σας συμφωνεῖτε τοὺς γάμους κρυφίως καὶ πολλάκις ἀνεπιτυχῶς, διότι τὸ ἔχετε εἰς ἐντροπὴν νὰ γνωσθῇ ὅτι μία κόρη χρειάζεται σύζυγον. Παρ' ἡμῖν ὅμως εἶνε γενικῶς ἀνεγνωρισμένον ὅτι μόνον ἂν ἔχη σύζυγον δύναται ν' ἀποκτήσῃ κοινωνικὴν θέσιν. Ἐκ τῶν δύο μεθόδων ἡ ἐντιμοτέρα εἶνε ἡ ἰδική μας. Ἀγάμος γυνὴ εἶνε ἐδῶ μία ἀνωμαλία ἢ θέσις της περιφρονεῖται καὶ τὰ προνόμιά της μηδενίζονται. Εἶνε καθήκον πάσης καλῆς μητρὸς νὰ προνοήσῃ ἐγκαίρως μὴ τυχὸν τοιοῦτος ἄχαρις κληρὸς πῆσῃ ἐπὶ τῆς κόρης της. Καθῆκόν της ἐπίσης εἶνε, ἐξηκολούθησεν ἡ Σινιώρα μετ' ἐμφάσεως, νὰ τὴν ἀναθρέψῃ ὅπως γείνη μετριοφρων καὶ ἐνάρετος. Κάμε τοῦτο ἐνόσω εἶνε παιδίσκη. Ὅταν μεγαλώσῃ, δὸς αὐτῇ σύζυγον. Εἶνε ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ νόμος τῆς φύσεως, καὶ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας προτάσσεται ὅπως κατὰ τὸ πλεῖστον μία γυνὴ εἶνε σύζυγος καὶ μήτηρ· καὶ αἱ φαντασιοκοπίαί μιᾶς παιδίσκης δὲν συγχωρεῖται νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει εἰς τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς της ἐκτέλεσιν τοῦ ἱερωτάτου χρέους. Ἡ φιλοστοργία, ἡ ὑπακοή, ἡ αὐτοθυσία, ταῦτα εἶνε τὰ χρέη τῆς γυναικὸς, τὸ προνόμιόν της, ἡ εὐτυχία της. Εἰς τὴν Φουλβίαν μου δὲν θὰ κλεισθῇ ἡ ἄγουσα εἰς αὐτὰ ὁδὸς καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν μητέρα της. Συγχωρήσατε τὴν μακρὰν ταύτην ἐκ μέρους μου διδαχὴν. Φαντάζομαι ὅτι ἠθέλατε νὰ εἶπητε κάτι τι καὶ εἶμαι πρόθυμος νὰ σὰς ἀκούσω προσεκτικῶς ἐξ ἀβοφροσύνης, ἣτις εἶνε συνήθης εἰς τὴν πατρίδα μας, ὄχι διότι ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράσητε γνώμην ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.»

Ἡ Σινιώρα Δίτρηχ ἐκέρδισεν. Ἡ ἀτυχὴς κόρη ἄγεται εἰς τὴν σφαγὴν καὶ ἡ Μίννα δὲν παύει νὰ ἐρωτᾷ μέσα της τί θ' ἀπογείνη αὐτή.

ΑΚΑΝΘΩΔΕΣ ΖΗΤΗΜΑ Τί θὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὴν Φουλβίαν ὁ γάμος της, ἢ ὁ οἶονεῖ γάμος της; Ἐπόμενον εἶνε νὰ ἐπιφέρῃ μεγάλην τινὰ μεταβολὴν ἢ ἀνάπτυξιν εἰς τὸν χαρακτῆρά της. Θὰ ὠριμάσῃ

αὐτὴν πρῶίμως εἰς εὐγενεστέραν τοῦ συνήθους γυναῖκα, ὑπερήφανον καὶ σιωποῦσαν, ἰσχυρὰν καὶ πάσχουσαν; Θὰ τὴν καταβάλλῃ εἰς ἀπηλπισμένην δούλην περιδεῆ καὶ ὑποκλινῆ ἐνώπιον τοῦ τυράννου πρὸς ὃν ἐδεσμεύθη; Ἡ θὰ τὴν σκληρύνῃ καὶ θὰ μεταβάλλῃ ὅλην τὴν παιδικὴν λάμψιν τῆς εἰς ψυχρὰν στιλβηδόνα τῆς συνθηματικῆς καὶ τεχνητῆς φαιδρότητος ἣν ὅλοι πρέπει νὰ φέρωσιν, ἐκτὸς ἐὰν ἐπιθυμῶσι νὰ ἐπινοήσῃ ὁ κόσμος τὰς χειρίστας συκοφαντίας δι' αὐτοὺς καὶ τὴν ζωὴν των; Διότι εἶνε ἀληθὲς ὅτι οἱ ἐνδομύχως δυστυχεῖς εἰς τινὰς περιστάσεις πρέπει ἢ νὰ συκοφαντῶσιν ἑαυτοὺς ἢ νὰ συκοφαντῶνται ἀπὸ ἄλλους.

Ἡ Φουλβία Μάρχημοντ προτιμᾷ νὰ συκοφαντῇ ἑαυτὴν, ὡς ἀποδεικνύει ἡ συνδιάλεξις μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Μίννας, ἣτις συνέβη πέντε ἔτη μετὰ τὸν γάμον τῆς.

ΤΡΕΙΣ ΤΑΞΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ «Ὡμίλου πρὸς τὴν κυρίαν Ἄστιγξ περὶ τοῦ βίου μου καὶ τῶν ἀσχολιῶν μου. Τῆς ἔλεγα (καὶ ἔστρεψε βλέμμα πρὸς τὴν Μίνναν) ὅτι τὸ νὰ πέσῃ τις εἰς ἔρωτα θὰ ἦτο μόνον μέγα ἐμπόδιον εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὸ στάδιόν μας. Βλέπετε, κάθε πρᾶγμα μεταβάλλεται οὕτω — αἱ σχέσεις τῶν ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους, τάξεως πρὸς τάξιν, κοινωνίας πρὸς κοινωνίαν, καὶ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο αἱ σχέσεις τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναίκος πρὸς ἀλλήλους. Καὶ αἱ σχέσεις τῶν γυναικῶν πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ τὸν κόσμον θαυμασιῶς μεταβάλλονται. Ἄνομολογεῖται πανταχοῦ τώρα, τοῦλάχιστον ἀπὸ ὅλους ὅσοι ἔχουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς των ἀνοικτούς, ὅτι αἱ γυναῖκες μέλλουσιν ἀπὸ τοῦδε νὰ διαδραματίσωσι διάφορον πρόσωπον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου. Ὑπάρχει τάξις γυναικῶν ὑφισταμένων τώρα αἰτινες ποτὲ δὲν θὰ ὑπανδρευθῶσι, τὰς ὁποίας ποτὲ δὲν προτρέπει τις νὰ ὑπανδρευθῶσι καὶ δὲν εἶνε οὐδ' ἐπὶ ἐλάχιστον δυστυχέστεραι διὰ τοῦτο. Καὶ διατί; Διότι καίτοι δὲν θέλουσι ποτὲ νὰ νυμφευθῶσιν, ἔχουσι τὴν θέσιν των σαφῶς ὠρισμένην ἐν τῷ κόσμῳ. Ὑπάρχει θέσις δι' αὐτὰς τώρα, ἂν καὶ πρότερον οὐδεμία ὑπῆρχεν. Ἀποτελοῦσιν ἐν τμήμα ὅλως νέον τοῦ γυναικείου φύλου, εἶδος συνεκτικῆς κρίκου μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Καλῶς αὐτὰς τὸ τρίτον φύλον, ἐξηκολούθησεν ἡ Φουλβία πρὸς τὰς σιωπηλὰς ἀλλ' ὄχι εὐχαριστημένας ἀκροατρίδας τῆς. Ἐπειτα ὑπάρχουσι πάλιν γυναῖκες, αἰτινες νυμφεύονται ἐξ ἔρωτος, ἐπὶ σκοπῶν νὰ συζήσωσι μὲ τοὺς συζύγους των εἰς ἰδίους αὐτῶν οἴκους, καὶ ν' ἀποκτήσωσι τέκνα καὶ νὰ δαιωνίσωσι τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν παράδοσιν τῶν μεγάλων οἰκιακῶν ἀρετῶν, αἰτινες ὑποτίθεται ὅτι ἀναπτύσσονται τόσον σταθερῶς εἰς τὸν τόπον μάλιστα τοῦτον.» Λέγουσα ἐμειδίασεν,

ἀλλ' ὄχι πολὺ εἰλικρινῶς. «Καὶ αὐταὶ εἶνε ἀξιότιμοι, οὔτε θὰ ἡδυνάμεθα πράγματι νὰ ὑπάρχωμεν ἄνευ αὐτῶν. Ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι, αἰτινες νυμφεύονται πότε ἐν συνειδήσει χάριν θέσεως καὶ ἐπιρροῆς καὶ περιουσίας· πότε ἀσυνειδήτως — καὶ ποτε ὁ γάμος τοὺς ἔρχεται ὡς ἔρμαιον.» Δὲν ἐμειδίασε τὴν φορὰν ταύτην, καὶ ἡ Μίννα ἠσθάνθη ὅτι ὑπῆρχέ τι εἰλικρινῶς θανάσιμον ὅπισθεν τῆς ἀταραξίας τοῦ τρόπου τῆς. «Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, εἰσέρχονται εἰς τὸν βίον τοῦτον καὶ εὐρίσκουσιν ὅτι ὑπάρχει καὶ δι' αὐτὰς κόσμος, θέσις καὶ δι' αὐτὰς εἰς τὰς δημοσίους ὑποθέσεις, εἰς τὸ κοινωνικὸν κοινοβούλιον καὶ εἰς τὸ νὰ δίδωσι χρῶμα εἰς τὸν νεώτερον βίον ἐν γένει. Αἱ τοιαῦται γυναῖκες ἐξ ἀνάγκης ἔχουσιν ἀριθμὸν ἀπὸ, ὅπως θέλετε νὰ τοὺς ὀνομάσητε, θαυμαστάς, ἢ προσηλύτους, ἢ φορτικούς ἐραστὰς, εἶνε ὄνομα τοῦ παλαιοῦ συρμού. Αὐταὶ γνωρίζουσιν ἀκριβῶς ποῖαν χρῆσιν νὰ κάμωσι τοιαύτης καταστάσεως πραγμάτων· γνωρίζουσιν ὅτι τὰ αἰσθήματα καὶ ὁ ἔρωσ καὶ ὅλα τὰ τοιαῦτα δὲν εἶνε δι' αὐτὰς. Ἐχουσι κἄπως χωριστὴν σφαῖραν, μίαν δρᾶσιν καὶ ἓνα κόσμον ἔξω παντὸς αἰσθήματος, ἐκτὸς ὅ,τι συμβαίνει νὰ εἶνε τοῦ συρμού ἐπὶ τινὰ χρόνον· καὶ ὁ ἔρωσ δὲν εἰσέρχεται πλειότερον εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς των, παρ' ὅσον εἰσέρχεται εἰς τοὺς λογισμοὺς ἐκείνων τῶν γυναικῶν περὶ ὧν πρώτων ὠμίλησα. Μεταχειρίζονται ἐν ἄλλο εἶδος δυνάμεως, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει εἰς αὐτὰς καλλίτερον καὶ περισσότερον ἀξίζει, δι' αὐτὰς τοῦλάχιστον. Κατὰ τρόπον ἀόριστον καὶ ἀμυδρὸν, πᾶς τις γνωρίζει τοῦτο. Μίαν ἡμέραν θὰ διατυπωθῇ καὶ θὰ γραφῇ καὶ θ' ἀναγθῇ εἰς σύστημα· καὶ μέχρι τοῦ καιροῦ ἐκείνου, νέα ἀναπτύξεις θὰ ἐπέλθωσιν. Ἄλλ' ἐνίοτε μία τις καὶ ἐκ τῆς τάξεως ταύτης τῶν γυναικῶν λησμονεῖ ἑαυτὴν καὶ κάποιος τὴν διδάσκει ὅτι ἔχει καρδίαν καὶ αὕτη τρέχει μετ' αὐτῆς, καὶ τότε — Καὶ τότε ὁ διάβολος ζητεῖ τὴν πληρωμὴν του, παρετήρησεν ὁ Σινιὸρ Γκιουζέππε, ὅστις εἶχε ζήσει πέντε ἔτη εἰς Ἀγγλίαν καὶ εἶχε συλλέξῃ ἔνθεν κἀκεῖθεν κομψὰς τινὰς ἐκφράσεις, τῶν ὁποίων ἕκαμνε συχνὴν χρῆσιν λίαν εὐστόχως καὶ ἐπικαίρως.

— Ἀκριβῶς, ἀπήντησεν ἡ Φουλβία μετ' ἑλαφροῦ σκληροῦ γέλωτος, σείουσα τοὺς ὤμους. Εἶνε, διότι εἶνε ἀσθενὴς τότε. Δὲν ἀνήκει ἐκ φύσεως εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην. Εὐθύς ὡς ἀποδειχθῇ τὸ γεγονός αὕτη πίπτει ἀπὸ αὐτὸ εἰς ἕν ἄλλο, διὰ τὸ ὁποῖον εἶνε καλλίτερον πλασμένη, τὸ καλλίτερον δι' αὐτὴν καὶ διὰ κάθε ἄλλην.

— Ἡ διδασκαλία σας μοῦ φαίνεται σκληρὰ καὶ ἄκαρδος, εἶπεν ἡ Μίννα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον στενοχωρημένη.

— Ἄλλὰ, ἴσα, ἴσα! ἀνέκραξεν ἡ Φουλβία, σχεδὸν ἀνυπομόνως. Δὲν εἶπα τώρα, ὅτι ἡ καρδιά εἶνε διὰ μίαν τάξιν ἀνθρώπων μόνον; Ὑπάρχουσιν ἄλλοι, οἵτινες εἶνε εὐτυχέστεροι καὶ καλλίτεροι χωρὶς νὰ τὴν λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψει. Βεβαίως καλλίτερον εἶνε νὰ γνωρίζωσι τοῦτο καὶ νὰ ἐπωφελῶνται ὡς ἄριστα τὴν ζωὴν των, ἐφ' ὅσον δύνανται νὰ ἐπωφεληθῶσιν αὐτὴν μᾶλλον, παρὰ νὰ ἐξοδεύωσι τὸν καιρὸν των παλαιούσαι πρὸς θήραν ἀδυνατοῦ τινὸς ἰδανικοῦ καὶ νὰ ἀποθνήσκωσιν ἀπαρηγόρητοι καὶ παρεγνωρισμένοι».

Καίτοι ταῦτα εἶνε ἀπλῶς τολμηραὶ γενικότητες, ὅσοι παρακολουθοῦσι τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν δὲν θὰ ἀρνηθῶσιν, ὅτι ὑπάρχει πολὺ τὸ ἀληθὲς ἐν ταύταις.

Ἦτο ἄρα γε λαμπρὸν τεμάχιον ὑποκρίσεως πρὸς κάλυψιν τῆς ἀληθείας ἢ ἀγόρευσις αὐτῆ; Τοῦτο διερωτῶσι καθ' ἑαυτοὺς ὁ πατὴρ τῆς Φουλβίας καὶ ἡ Μίννα. Ἀληθεύει ὅτι ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ὁ ἀναγνώστης θὰ εὕρῃ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ἡ Μίννα Ἄστιγξ εἶνε καλῶς διαγεγραμμένος χαρακτήρ καὶ τὸ ἄθλιον πλᾶσμα, εἰς ὃ ὑποδηλοῦται ἡ Φουλβία εἶνε καλλίστη ἐπίνοια. Ἄλλ' εὐρίσκομεν περισσότερον ἐνδιαφέρον εἰς τὸν Γκιουζέππε Ὀριόλε, ἢ εἰς πάντα ἄλλον χαρακτήρα, καίτοι, διὰ νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν, αἱ παρεκβάσεις του περὶ Νέρωνος καὶ Ἀδριανοῦ καὶ ἄλλων Ρωμαίων αὐτοκρατόρων δὲν ἔχουσι τὸν τόπον των ἐνταῦθα. Οὐχ ἦττον οἱ ἀναγνώσται ὅσοι παρακολουθήσωσι τὸ βιβλίον θ' ἀναμνησθῶσιν εὐμενῶς καὶ μετὰ λύπης τῆς εὐφυοῦς συγγραφῆως, ὁ κάλαμος τῆς ὁποίας εὐρίσκεται νῦν εἰς ἀνάπαυσιν δια πάντοτε.

ΑΥΓΗ ΑΙΩΝΟΣ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΠΑΤΡΙΣ, ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Παρίσιον, 13[25] Ἀπριλίου 1893.

Τὸ μέγα τῆς κοινωνίας πρόβλημα, καὶ ὑπὸ τὴν φιλοσοφικὴν καὶ ὑπὸ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ ἔποψιν, ὑπῆρξεν αἰείποτε ἡ μεγάλη διαρκὴς τῆς ἀνθρωπότητος ἐνασχόλησις. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τοῦ τέρματος τοῦ φοβεροῦ αἰῶνος ὃν διατρέχομεν, τὸ ζήτημα τοῦτο προσλαμβάνει διαστάσεις σχεδὸν φαντασμαγορικὰς. Ὑπὲρ τὸν πεπολιτισμένον κόσμον πλανᾶται ὡς ἀπειλητικὸν μετέωρον ἀσαφῶς διαγραφόμενον ἀνά τὴν ἀγλὴν ἣτις περιβάλλει τὸ μέλλον, τὸ αἰώνιον ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀπειλεῖ, ὡς ἠφαιστειώδης ἔκρηξις, νὰ καταρρίψῃ τὴν κοινωνίαν τῶν παλαιῶν παραδόσεων. Εἶνε ἡ νευρικὴ ταραχὴ τῶν συγχρόνων πνευμάτων, εἶναι ἡ νευροπάθεια ἢ γενεᾶ ὁ θάνατος ἐνὸς αἰῶνος γίγαντος καὶ ἡ αὐγὴ ἐτέρου ἐπιφυλάττοντος τίς οἶδε τίνας φοβεράς ἐκπλήξεις. Καὶ ἡ ταραχὴ αὕτη σημειοῦται πανταχοῦ, ἐν τῇ φιλολογίᾳ, ἐν τῇ τέχνῃ, ἀλλὰ προπάντων ἐν τῇ κοινωνιολογίᾳ. Καὶ πρὸ ἡμῶν τίθεται ἀμείλικτον τὸ φοβερόν πρόβλημα, ὅπερ συγκινεῖ ὅλον τὸν κόσμον ὡς μέγα ἠλεκτρικὸν ρεῦμα. «Ποῖον εἶνε τὸ μέλλον τῆς κλυδωνιζομένης ταύτης κοινωνίας;»

Εὐρέθησαν ἢ θὰ εὐρεθῶσιν ἄρα γε συνθήκαι ἐπιτυχέστερου πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου ἢ ἡ ἀνθρωπότης θὰ ἐξακολουθήσῃ περιστρεφομένη

ἐν τῷ αὐτῷ φαύλῳ κύκλῳ; Ἡ μαύρη Ἡπειρος, ἡ ἄγνωστος Λιβύη, πέπρωται νὰ διασκεδάσῃ ἄρα γε ἐπ' ὀλίγον τὴν ἀνυπομονησίαν ταύτην, ἢ θὰ εὐρεθῶμεν ἐντὸς ὀλίγου μίαν ἡμέραν, πρὸ τετελεσμένου γεγονότος, πρὸ τῆς ἀνατινάξεως τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης εἰς τὸν ἄερα τῆ βοηθείᾳ ὀλίγων γρχμμαρίων δυναμίτιδος; Καὶ ἡ Σφιγξ σιωπᾷ, ἀγωνία δὲ καταλαμβάνει τὸν κόσμον, ἐφ' ὅσον ὁ αἰὼν ἐκπνέει, ἐφ' ὅσον ὁ αἰὼν ἀνατέλλει.

Ἡ Γαλλία ὑπῆρξε πάντοτε ἡ ἐστία τῶν ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν ἐπαναστάσεων. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην φαίνεται ὅτι ἡ δόξα νέου τινὸς σάλου θὰ ἀνήκῃ μᾶλλον εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ὅπως δὴποτε εἶνε λίαν ἐνδιαφέρον νὰ ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τὴν σύγχρονον γαλλικὴν νεότητα ἣτις ἀείποτε ἐπέδρασεν ἐπὶ τὴν τύχην τῆς πατρίδος τῆς. Ποῖον εἶνε τὸ πνεῦμα τῆς νεολαίας ταύτης, ἣτις θὰ προίσταται τῶν κοινῶν ὅταν τὸ κοινωνικὸν ζήτημα θὰ ἦναι πρὸς λύσιν; Τίνα εἶνε τὰ φρονήματα καὶ τίς ἔσται ἡ ἐνέργεια τῶν ἀπειραριθμῶν αὐτῶν γάλλων σπουδαστῶν οἵτινες πληροῦσι τὴν φαιδρὰν συνοικίαν τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Σηκουάνα διὰ τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς ζωηρότητός των; Τὸ κοινὸν αὐτῆς χαρακτηριστικὸν εἶνε τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα ὑφ' οὗ ἐμπνέεται. Ὑπῆρξε πολεμία τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας καὶ διετήρησε τὰ φρονήματά της καὶ πρὸ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ὀργίων τῆς ρεπουβλικανικῆς βουλευτοκρατίας. Ἀλλὰ τὸ σύγχρονον πνεῦμα τῆς νεότητος εἶνε μᾶλλον ὑπερτάτη τις ἀδιαφορία πρὸς πᾶν σοβαρὸν ζήτημα. Ὁ Γάλλος σπουδαστὴς ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ μακρὰν τῆς πολιτικῆς καὶ οἱ πολιτικοὶ ἐσεβάσθησαν τὴν ἀπόφασιν ταύτην. Ἐσχηματίσθησαν προϊόντος τοῦ χρόνου καθ' ὅλον τὸ Κράτος διάφοροι πανεπιστημιακοὶ σύλλογοι ἀφ' ὧν ἀπεκλείσθη αὐστηρῶς πᾶσα συζήτησις ἐπὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων. Ἀπέναντι τῆς οὕτως ἀδιαφόρου δημοκρατικῆς νεότητος ἴστανται τὰ καθολικὰ σωματεῖα τῶν σπουδαστῶν ἀπαρτιζόμενα ἐκ νέων οἰκογενειῶν ἀριστοκρατικῶν καὶ κληρικοφρόνων, οἵτινες ἐκδηλοῦσι τὰ αἰσθήματά των ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἱερωμένων διδασκάλων.

Ἡ μεγάλη ὁμως πληθὺς τῶν νέων εἶνε καθαρῶς δημοκρατικὴ. Ἀλλ' ἡ ἀδιαφορία αὐτοῦ κατέστησε τὸν σύγχρονον νέον γάλλον ὃν ἀληθῶς ἐπικουρείον ἄμα καὶ πλήρη σκεπτικισμοῦ. Ἡ πόρνη, ὁ ζῦθος καὶ ἡ φλυαρία ἀπερρόφησαν τὸν βίον του καθ' ὅλοκληρίαν. Οὕτως ἐσχηματίσθησαν οἱ τύποι ἐκεῖνοι τῶν *je m'en fiche*, ἐκεῖνων δηλονότι οἱ

ὁποῖοι δὲν δίδουν μίαν πεντάρα δι' ὅ,τι δὴποτε ζήτημα, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν καὶ τὰ σοβαρώτερα πράγματα ὡς φάρσες. Τί φρονεῖς περὶ σοσιαλισμοῦ;— Εἶνε κοροϊδία.— Τίνα θὰ ψηφίσῃς;— Οὐδέποτε ψηφίζω· ἀγαπῶ τὴν ἡσυχίαν μου.— Ἀνέγνωσες τὸ περὶ αὐτονομίας τῆς Ἰρλανδίας νομοσχέδιον τοῦ Γλάδστωνος;— Ὦχ! καυμένε! Ὑπάρχει περὶ μεγάλος *farceur* ἀπὸ τὸν Γλάδστωνα;

Εἰς τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην ὁρεῖλεται ἡ μεγάλη τῆς νεότητος ἀποχὴ ἀπὸ τῆς ψηφοφορίας, παρὰ τὰ σοβαρὰ ζητήματα ἄτινα καλεῖται καθ' ἑκάστην νὰ λύσῃ ὁ λαὸς διὰ τῆς ψήφου του. Ἀπὸ τινος ὁμως χρόνου παρατηρεῖται ποιὰ τις συγκίνησις μεταξὺ τῆς σπουδαζούσης νεολαίας ἧς ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἴδρυσις τοῦ συνδέσμου τῆς δημοκρατικῆς νεότητος, ποιησαμένου πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν του διὰ λόγου τοῦ δημοκρατικοῦ *K. Aulard*, περὶ ἐπιστήμης, πατρίδος, θρησκείας. Σημεῖω δ' ἐνταῦθα τὸ γεγονὸς τοῦτο, διότι ἡ εἴσοδος τῆς γαλλικῆς νεολαίας εἰς τὸ κοινωνικὸν ζήτημα πέπρωται νὰ δώσῃ νέαν ὄθησιν εἰς αὐτό. Οἱ Γάλλοι φοιτηταὶ δὲν εἶνε μικρὰ παιδιά, ὧν αἱ κινήσεις στεροῦνται σημασίας, ἀλλ' ἄνδρες σχεδὸν κατὰ μέγα μέρος, ἐπειδὴ αἱ σπουδαὶ ἐν Γαλλίᾳ εἶνε μακροχρόνιοι.

Τινὲς κατέκριναν τὴν νέαν πορείαν τῶν σπουδαστῶν ὡς ὑποκινήσεις προσώπων θελόντων νὰ ἐπωφεληθῶσι προσωπικῶς ἢ πολιτικῶς. Νομίζω ὁμως ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶνε ὑπερβολικὸς φόβος, ἡ δὲ νεότης καθήκον ἔχει νὰ μελετήσῃ ἐπισταμένως τὰ μεγάλα ζητήματα, ἄτινα συγκινοῦσι τὸν κόσμον καὶ ἐνθα εἶνε κεκλημένη νὰ δράσῃ μετ' ὀλίγον.

* *

Ὅπως δὴποτε συνοψίζω κατωτέρω ἐν μεταφράσει τὰς κυριωτέρας περιόδους τοῦ σπουδαιοτάτου λόγου τοῦ *K. Aulard*, καθηγητοῦ τῆς Ἱστορίας τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἐν τῇ Σορβόννῃ.

«Συννηθροίσθητε ἐνταῦθα ὅπως σχηματίσθητε, μεταξὺ δημοκρατικῶν σπουδαστῶν, σύλλογον πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν σπουδῶν, μακρὰν τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς τῶν κομμάτων. Εἴσθε σπουδασταὶ καὶ σκοπὸς σας εἶνε καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἐν τοῖς σχολείοις, ἡ σπουδὴ. Διατί νὰ μὴ σπουδάσετε πῶς νὰ καταρτισθῆτε πολῖται καθὼς σπουδάζετε καὶ πῶς νὰ γίνητε διδάκτορες; Ὅταν ἄλλοτε νεανίας τις ἀνήρχετο τὴν ἄμαξαν ἣτις θὰ τὸν ἔφερον εἰς Παρισίους χάριν τῶν σπουδῶν του, ἡ τελευταία συμ-

βουλή ἦν τῶ ἐψιθύριζον εἰς τὸ οὖς κατὰ τὸν ἐναγκαλισμὸν τοῦ ἀποχαι-
 ρετισμοῦ ἦτο : « Κατ' ἐξοχὴν, μὴ ἀναμιγνύου εἰς τὴν πολιτικὴν ». Ἡ
 μητρικὴ τρυφερότης ὠρίζεν οὕτως ἀκριβῶς τὰ καθήκοντα ἐνός ὑπηκόου
 ἐν μοναρχίᾳ. Νὰ κάμνη ἕκαστος τὴν ἐργασίαν του, νὰ εἶνε καλὸς σύ-
 ζυγος, καλὸς πατήρ, μέτριος ἐθνοφύλαξ, πιστὸς ὑπάλληλος, νὰ μὴ βλέπη
 πέραν τούτων, νὰ βαδίξῃ ἐπὶ στενῆς ὁδοῦ φυλαττομένης ὑπὸ χωροφυ-
 λάκων, χωρὶς νὰ παρατηρῇ δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Εἶνε ἀληθῶς εὐκολον
 νὰ εἶνε τις πολίτης ἐν μοναρχίᾳ, ἀλλ' οὐχὶ βεβαίως καὶ ἐν Δημοκρατίᾳ.
 Τὸ Κράτος, εἶνε ὅλοι ἡμεῖς, καὶ ἡ φροντίς τῶν κοινῶν, ἥτις ἄλλοτε
 ἀνῆκεν εἰς ἓνα ἢ εἰς ὀλίγα πρόσωπα, ἤδη ἐπιβαρύνει ἅπαντας ἡμᾶς.
 Καὶ δὲν πρόκειται μόνον νὰ ψηφίσῃτε πρόσωπα ἢ συστήματα· ὑμεῖς
 εἶσθε οἱ δεδειγμένοι νὰ φωτίσῃτε τοὺς συμπολίτας σας, νὰ ἀναλάβῃτε
 μέρος τῆς εὐθύνης ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ ἔθνους. Ποῦ θὰ ζητήσῃτε τὰς
 γνώσεις ταύτας ; Ἐν τῶ ἡμερησίῳ ἢ περιοδικῷ τύπῳ ; Θὰ ἀρκεσθῆτε
 εἰς τοιαύτην ἡμιμάθειαν ; Δὲν πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ἱστορία τῆς
 ἡμετέρας γενεᾶς.

Μανιώδεις διὰ τὴν πολιτικὴν, ἐχθροὶ ἀδιάλλακτοι τῆς αὐτοκρατορίας,
 ἀγαπῶντες τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Δημοκρατίαν, ἐρρίφθημεν εἰς τὸν πο-
 λιτικὸν βίον ὡς μόνον ἐφοδία ἔχοντες τὴν καλὴν ἡμῶν θέλησιν καὶ τινὰς
 λατινικοὺς στίχους. Ἐνθυμοῦμαι ποίαν στενοχωρίαν ὑπέστην ὅτε εὐρέθην
 μεταξὺ δύο ὑποψηφίων δημοκρατικῶν ὧν ὁ εἰς ἐζήτει δύο Βουλὰς καὶ
 ὁ ἕτερος μίαν. Ἀμφότεροι ἐκήρυττον τὴν Δημοκρατίαν χαμένην ἐὰν
 δὲν ὑπερίσχυεν ἡ γνώμη των· ἐγὼ δὲν ἐγνώριζον τί θὰ ἦτο τὸ καλλί-
 τερον, διότι δὲν εἶχόν ποτε σκεφθῆναι περὶ τούτου· ἐγνώριζα μόνον ὅτι ὁ
 Πίνδαρος εἶναι ὠραῖος ἀλλὰ δύσκολος συγγραφεὺς. Καὶ ἠναγκάσθη νὰ
 ψηφίσω ὑπὲρ ἐκείνου ὅστις μοὶ ἐφάνη ἔχων τὴν τιμιωτέραν φυσιογνω-
 μίαν. Καὶ δὲν ὑπῆρξα ὁ μόνος οὕτω πράξας. Ἄλλ' ἡ ἀμάθεια ἡμῶν
 αὕτη ἐν τῇ πολιτικῇ δικαιολογεῖται, διότι ἡ αὐτοκρατορία εὖρε κλη-
 τήρας οἵτινες παρεκάλουν τοιαύτας σπουδὰς. Καὶ ἕνεκα τούτου δὲν
 ἐνεπιστεύθημεν πάντοτε τὰς τύχας τῆς Γαλλίας εἰς ἀθρώπους ἀξίους τῶν
 περιστάσεων. Ἐὰν δὲ ἡ Δημοκρατία παρ' ὅλα ταῦτα εὐδαιμονῆ, ἐὰν
 ἡ Γαλλία δὲν ἔπεσεν εἰς τὴν δουλείαν ἢ τὴν ἀναρχίαν, τοῦτο ὀφείλε-
 λεται εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἐπαναστάσεως τὸ ὅποιον ζῆ εἰσέτι ἐν τῇ συνει-
 δήσει τοῦ ἔθνους.

Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι σήμερον ἀγγέλλονται φοβερὰ πολιτικὰ καὶ θρησκευ-
 τικὰ ζητήματα ὧν ἡ λύσις ἐπιβαρύνει ἡμᾶς. Δέον δὲ κατ' αὐτὴν ἡ

ἐπιστήμη νὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν φυσικὴν ταύτην ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων,
 διότι ἄλλῶς ἡ κρίσις θὰ ἦναι βιαία καὶ θὰ καλύψῃ τὴν Γαλλίαν πτω-
 μάτων. Ἄνδρες πεπαιδευμένοι θὰ διαλεχθῶσι μεθ' ἡμῶν περὶ τῶν μεγάλων
 γενικῶν ζητημάτων, οἷα ἡ σχέσις τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ Κρά-
 τος, ὁ ὀργανισμὸς τῆς ἰδιοκτησίας, ἡ μεταρρυθμίσις τοῦ φόρου, τοῦ
 κεφαλαίου καὶ τοῦ ἡμερομισθίου, αἱ κοινωνιστικαὶ θεωρίαι, ἡ κατάστα-
 σις τῶν ζητημάτων τούτων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Δὲν θὰ ἀρκεσθῆτε δὲ μόνον εἰς τοῦτο, οὔτε εἰς ἐπιστημονικῶν βιβλίων
 τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ θὰ ζητήσῃτε τὴν συζήτησιν μετὰ πολιτῶν πάσης
 τάξεως καὶ πάσης γνώμης, διότι συχνάκις περισσότερα ἔχει τις νὰ
 μάθῃ ἀπὸ ἓνα ἐργάτην καὶ ἓνα χωρικὸν παρὰ ἀπὸ τὰ βιβλία καὶ τὰς
 παραδόσεις. Θὰ διδάξῃτε δὲ ὑμεῖς εἰς τοὺς ἀδελφούς σας τούτους τὰ
 πορίσματα τῆς ἐπιστήμης.

Καὶ ἰδοὺ ἀμέσως ἐν σπουδαίῳ ζητήματι πρὸς συζήτησιν. Ἡ ἰδιοκτη-
 σία. Ἄλλὰ μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως τῶν νοικοκυρέων
 οἵτινες θεωροῦσιν ἔγκλημα πᾶσαν συζήτησιν περὶ ἰδιοκτησίας. Αἱ ση-
 μεριναὶ συνθήκαι τοῦ κληρονομεῖν ἀποτελοῦσι δι' αὐτὴν δόγμα ἐπίσης
 ἱερὸν ὡς τὰ δόγματα τῆς ἐκκλησίας. Ἡ bourgeoisie αὕτη λέγει εἰς
 τοὺς πτωχοὺς « Δύνασθε καὶ σεῖς νὰ γίνετε πλούσιοι ». Ὅποια εἰρωνικὴ
 συμβουλή ἀνθρώπων χορτασμένων ! Χωρὶς νὰ φαντάζησθε ὅτι πρόκειται
 νὰ θεραπεύσωμεν τὰ πάντα ἀνατρέποντες τὸ πᾶν, δὲν θὰ εἶσθε βεβαίως
 πεπεισμένοι ὅτι μία κοινωνία ἔνθα τινὲς μόνον κατέχουσιν, οἱ δὲ λοιποὶ
 δυστυχοῦσιν, εἶνε ἡ τελευταία λέξις τῆς ἀνθρωπίνου σοφίας. Ἄς συζη-
 τήσωμεν λοιπὸν εἰρηνικῶς, ἄνευ ξηρότητος καρδίας, ἄνευ προκαταλή-
 ψων. Τῇ βοηθεῖ τῆς λογικῆς καὶ τῆς ἱστορίας, ἡ κοινωνικὴ αὕτη ἐπα-
 νάστασις τὴν ὁποίαν τινὲς θέλουν νὰ κάμουν διὰ τοῦ μίσους καὶ ἄλ-
 λοι νὰ ἀποφύγουν διὰ τῆς βίας, θὰ περατωθῇ οὕτω διὰ τῆς ἀγάπης.

Στραφῆτε πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως. Δὲν πρόκειται νὰ
 ἀναστήσωμεν τοὺς τύπους αὐτῆς ἀλλὰ νὰ ἐμπνευσθῶμεν ἀπὸ τὸ πνεῦμά
 της τὸ ὅποιον ζῆ πάντοτε. Ἐκεῖνη μᾶς εἶπε : Ἐστὲ ἐλεύθεροι, ἐστὲ
 κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ σας, σκέπτεσθε δι' ἡμῶν αὐτῶν, ἐστὲ πολῖται, ἐστὲ
 ἄνθρωποι. Δυσπιστήτε πρὸς ἐκείνους οἵτινες ἐπιδεικνύουν περιφρόνησιν
 πρὸς τὸν κοινοβουλευτισμὸν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο ἐπιβουλεύονται
 τὴν ἐλευθερίαν. Γνωρίζετε ποῦ κατέληξεν ὁ δεσποτισμὸς· εἰς τὸ Βα-
 τερωὶ καὶ εἰς τὸ Σεδάν, ἐνῶ ἡ πρώτη Δημοκρατία ὑπέγραψε τὰς ἐν-
 δοξότερας τῆς Γαλλίας συνθήκας. Καὶ σήμερον εἶνε ἐπίσης ἰσχυρὰ καὶ

ἀξία τῆς ἐπαναστροφῆς τῆς τύχης. Προσάπτουσιν εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὅτι δὲν ἔλυσε τὸ κοινωνικὸν ζήτημα, ὅτι ὑπῆρξεν ἐπανάστασις πολιτική. Μήπως δὲν κατήργησε τὸν φεουδαλισμὸν καὶ δὲν ἔλυσε τόσα ἄλλα κοινωνικὰ ζητήματα; Δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ λύσῃ καὶ ἐκεῖνα ἅτινα δὲν ὑπῆρχον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὀφείλομεν ὄχι μόνον τὸν νέον καὶ ἀληθῶς ἀνθρώπινον πατριωτισμὸν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν πατρίδα ὅπως ὑπάρχει σήμερον. Ἡ Γαλλία ὑπῆρχε βεβαίως καὶ πρὸ τοῦ 1789, ἀλλ' ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος ἦτο ἀόριστος καὶ συγκεχυμένη. Διότι τὸ Κράτος δὲν ἦτο παρὰ ὁ βασιλεύς. Ἄλλ' ἡ πατρίς αὕτη δὲν εἶνε ἀποκλειστική, ὡς τὴν φαντάζονται οἱ σωβινισταί. Ἡ Γαλλία ἐνωθεῖσα διὰ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς μίαν μεγάλην πατρίδα, ὡς πρώτην φροντίδα ἔσχε νὰ κηρύξῃ ὅτι ὅλοι οἱ λαοὶ εἶνε ἀδελφοί. Ὁ σωβινισμὸς τούναντίον εἶνε τὸ ἀντίθετον τοῦ πατριωτισμοῦ τούτου· ἐγωϊστικός, ἀμαθής, ἀλαζών, ἀπάνθρωπος, ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν στρατιωτικὸν δεσποτισμὸν, οὗ εἶναι ὁ κόμπος καὶ ἡ μεγαληγορία. Πᾶσα διεθνὴς διαδήλωσις εἶνε ὑποπτος εἰς τοὺς σωβινιστάς. Βλέπουσι μετὰ φρίκης τὰς προσεγγίσεις τῶν θεωρητικῶν καὶ τῶν ἐργατῶν τῆς Εὐρώπης, συνεργομένων πρὸς λύσιν κοινῶν προβλημάτων. Ἐὰν εἶπῃ τις ὅτι ἡ λογικὴ καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲν ἔχουσιν ὅρια, φωνάζουσιν ὅτι λησμονεῖται ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Λωραίνη. Ἡ Γαλλία οὐδέποτε τὰς λησμονεῖ καὶ ἡ εἰρήνη δὲν θὰ βεβαιωθῇ πρὶν ἢ λυθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο. Τίς οἶδεν ὅμως ἐὰν ἡ λύσις αὕτη δὲν ἐπέλθῃ ἐκ τῶν λαϊκῶν τούτων διεθνῶν συνεδρίων ἐὰν ἡ κοινὴ συνεννόησις δύο ἔθνων δὲν λυθῇ οὕτως εἰρηνικῶς;

Εἶνε ἴσως παλαιὸν νὰ ὀμιλῇ τις σήμερον περὶ εὐρωπαϊκῆς τινος συμπολιτείας. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν πρέπει νὰ εἶνε αὐτὸ τὸ ἰδεῶδες κάθε λογικοῦ πατριωτισμοῦ; Τί θὰ ἀπολέσωσι τὰ ἔθνη ἐκ τοιαύτης τινὸς ἐνώσεως; Εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν λογικὴν ἀνήκει ἡ προπαρασκευὴ τῆς συμφωνίας ταύτης τῶν ἔθνων, ἣν θὰ ἐπιβάλῃ εἰς ἡμᾶς μίαν ἡμέραν αὐτὴ ἡ ἀνάγκη. Τὰ ἔθνη δὲν θὰ ἀπολέσωσιν ἐκ τούτου τὴν ἀτομικότητά των, ἀναγκαίαν ἄλλως τε πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος ἣτις ἄνευ ἐθνικοτήτων θὰ ἦτο μάταιος κυκεὼν, ἄνευ συνειδήσεως, ἄνευ ἰσχύος, ἄνευ προόδου. Ἴδου ὁ πατριωτισμὸς ὅστις δέον νὰ σᾶς ἐμπνέῃ, ἀληθῶς γενναῖος, ἀληθῶς λογικός, ἀληθῶς ἀνθρώπινος.»

* *

*

Ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ ἐπιτίθεται κατ' ἐκείνων οἵτινες ζητοῦσι νὰ παρασύρῃσι τὴν νεότητα εἰς τὸν μυστικισμὸν, νὰ ὑποβάλωσι τὸ πνεῦμα ὑπὸ ἀρχὰς θεοκρατίας, νὰ δημιουργήσωσιν εἶδος τι νεο-χριστιανισμοῦ, νεο-μυστικισμοῦ, ὅστις δὲν τείνει ἢ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν πνευματικὴν ὑποδούλωσιν, ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Ἐκκλησίας, χάριν σκοπῶν πολιτικο-θρησκευτικῶν.

Ἄπωθήσατε γελῶντες τὰ ἐργαλεῖα ἐκεῖνα τοῦ μυστικισμοῦ ἅτινα σᾶς προσφέρουσι πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σας. Σᾶς λέγουσιν: «εἰσθε ἀσθενεῖς» τοὺς ἀποκρίνεσθε: «εἴμεθα ἀλλίστα εἰς τὴν υἰεῖαν μας.» Θὰ σᾶς ἐκθέσωσι τότε ὅλα τὰ θείλητρα τῆς μελαγχολίας των, θὰ σᾶς ὀμιλήσωσι μετὰ κομψότητος περὶ τῶν ἀορίστων αὐτῶν πόθων οὓς δὲν ἱκανοποιοῦσι τὰ λογικὰ συστήματα καὶ θὰ σᾶς προτείνωσι διὰ θελκτικῆς τινος τέχνης ὅλας τὰς θείας ἡδονὰς τοῦ παραλόγου. Δέον νὰ τοῖς ἀποκριθῆτε: «Συκοφαντεῖτε τὴν λογικὴν, τὸν ἄνθρωπον, τὴν ζωὴν. Ἐὰν τὸ καθῆκον, ἐὰν ἡ ἐπιστήμη δὲν ἀρκοῦσιν εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς τὸ πνεῦμά σας, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι εἰσθε μύωπες καὶ δὲν δύνασθε νὰ ἀντιληφθῆτε τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἐνοίας τῶν πραγμάτων, διότι τὸ ἀνθρώπινον ἰδεῶδες σᾶς διεκφεύγει. Ἡ φαντασία σας καὶ ἡ ἐνεργητικότης σας παραλύουσι πρὸ τοῦ τέρατος τῆς ὁδοῦ τοῦ εἰδέναι καὶ τῆς πρακτικῆς. Εὐρίσκετε εὐκολώτερον νὰ εὐρεθῆτε δι' ἐνὸς πηδήματος ἐκτὸς τῆς ζωῆς, παραδίδοντες τὴν ψυχὴν σας εἰς τὰς χιμαίρας. Ὑμεῖς οἵτινες ὀμιλεῖτε περὶ πίστεως, εἰσθε ἄνθρωποι ἐλαχίστης πίστεως· δὲν πιστεύετε εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Νομίζετε ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ ἐξαγορασθῶσι καὶ νὰ σωθῶσιν ἢ διὰ δυνάμεώς τινος ἣτις κεῖται ἐκτὸς αὐτῶν. Ἡμεῖς πιστεύομεν ὅτι ἡ τύχη των δημιουργεῖται ἐν αὐτοῖς καὶ δι' αὐτῶν, ὅτι εἶναι ἀλληλέγγυοι, ὅτι προοδεύουσιν. Καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἀλληλεγγύης ταύτης, ἡ ἐλπίς τῆς προόδου ταύτης τῆς ἀνθρωπότητος δι' ἑαυτῆς, εἶναι ἀπείρως ποιητικώτερα καὶ θρησκευτικώτερα τοῦ θαυμασίου τῶν μεταφυσικῶν σας δογμάτων. Ἐναντίον λοιπὸν τοῦ θεοκρατικοῦ πνεύματός σας, ἐναντίον τῆς μυστικιστικῆς πίστεώς σας, ἀντιτάττομεν τὴν πίστιν ἡμῶν τὴν ἀνθρώπινον, τὴν ἐλευθεράν ἡμῶν πίστιν.»

Ἐμμένετε εἰς τὰ φιλελεύθερα φρονήματά σας. Ἡ libre pensée δὲν ἐγεννήθη χθὲς ἐν τῷ κυκεῶνι δημοσίας τινὸς συναθροίσεως· ἐγεννήθη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι. Εἶνε ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ, ἡ ἀληθῶς παραδειγματικὴ αὕτη φυλὴ ἣτις ἐθεμελίωσε τὸ πνεῦμα τῆς φιλοσοφίας καὶ πάσης ἐπιστήμης, ἀποσπάσασα ἀπὸ τοῦ τεμένους καὶ τῶν μυστηρίων τὴν

έσκεμμένην ιδέαν, ιδρύουσα αὐτὴν κατ' ἰδίαν, ὅταν αἱ κοσμογονίαι ἀντικατέστησαν ὑπὸ θεογονίας, ὅταν ἡ καθαρὰ λογικὴ ἐφηρμύσθη εἰς τὴν φύσιν, εἰς τὴν κοσμικὴν φύσιν ὑπὸ τοῦ Θάλητος καὶ τῶν φυσιολόγων, εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὰ ἠθικὰ καὶ πολιτικὰ πράγματα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους. Ἄλλ' ἡ φαινή αὕτη τῶν Ἑλλήνων ἀντίληψις τῆς ἐνεργείας τῆς φύσεως (naturalisme) ἠλλοιώθη ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Ἀνατολῆς, ἔνθα ὁ μυστικισμὸς καὶ ἡ ἔκστασις τοῦ ὑπερφυσικοῦ.»

Ἐνταῦθα ὁ ρήτωρ ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Καθολικισμοῦ, ὅστις ὑπεδούλωσε τὴν λογικὴν, τὴν ἐλευθέραν ἀντίληψιν καὶ σκέψιν καὶ κατηράσθη τὴν φύσιν. Ἀναπτύσσει πῶς ἡ ἐλευθέρη σκέψις ἀνεγεννήθη ἐν Εὐρώπῃ, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Descartes ὅστις ἐπανεθεσε τὴν ἀνθρωπότητα ἐν τῇ φύσει καὶ θεμελίωσε τὴν τέχνην τοῦ ζῆν οὐχὶ πλέον ἐπὶ τοῦ μυστικισμοῦ, ἀλλ' ἐπὶ συστήματός τινος λογικῶν γνώσεων, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὴν ἱατρικὴν, τὰς μηχανικὰς τέχνας καὶ τὴν ἠθικὴν. «Πᾶς ἀληθὴς δημοκράτης, λέγει, δεόν νὰ ἐπιθυμῇ τὴν διάλυσιν πάσης σχέσεως πολιτείας καὶ ἐκκλησίας, τὴν κατάργησιν τοῦ concordat δι' οὗ ἡ Γαλλία συνεμάχησε μετὰ τῆς Παπῶσιν ὅπως αὕτη ὑποβοηθήσῃ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τοῦ Ναπολέοντος. «Χαρῆτε διότι ἡ Δημοκρατία ἐφάνη εἰς τὸν Πάπαν ἄρκετὰ ἰσχυρὰ ὥστε νὰ παραγγείλῃ εἰς τοὺς Καθολικοὺς νὰ μὴ ἐπιμένωσιν εἰς τὰς μοναρχικὰς αὐτῶν ιδέας· ἀλλὰ φοβεῖσθε μήπως ὁ Πάπας ὑπεισῆλθεν εἰς τὴν Δημοκρατίαν δι' οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅπως τὴν προσελκύσῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Κατ' ἐξοχὴν, δεόν νὰ φοβώμεθα τὴν πιθανὴν συνεννόησιν τῶν σοσιαλιστικῶν καὶ κληρικῶν δυνάμεων, καὶ φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην παρασκευάζονται παράδοξοι συμμαχίαι, ὅτι στήνονται πλεκτάναι ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν λαϊκὴν δημοκρατίαν.»

* *

«Νεότης! Ἐλπίζω ὅτι θὰ μείνετε πιστοὶ εἰς τὴν νεότητα, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην. Δὲν θὰ καταντήσητε βεβαίως σοβαροὶ πρὸ τῆς ἡλικίας, μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι θὰ ἐνασχοληθῆτε περὶ σπουδαῖα, καὶ δὲν θὰ περιπέσητε εἰς τὴν σχολαστικότητα θέλοντες νὰ ἀποφύγητε τὸν μυστικισμόν. Δὲν θὰ γίνητε ὀλιγώτερον εὐθυμοὶ, ὀλιγώτερον νέοι, ὀλιγώτερον γελῶντες. Ὁ γέλως, ἂν εἶναι τὸ φόβητρον τοῦ μυστικισμοῦ, εἶναι ἴσως τὸ κάλλιστον ἐπιχείρημα ὅπερ δεόν ν' ἀντιτάξῃτε κατὰ τῶν μελαγχολικῶν ἱεροκηρύκων οἵτινες σᾶς ἐνοχλοῦσι.

Δὲν θὰ παύσητε ὄντες ἀνεξίθρησκοι· τὸναντίον, πρόκειται νὰ ἀσφαλίσῃτε τὴν ἐλευθερίαν, ὅπως πᾶς δύναται νὰ σκέπτηται ἀλλέως ἢ ὑμεῖς, πρόκειται νὰ ἀγαπᾶτε ἐκείνους οἵτινες ἐξασκουσι τὴν ἐλευθερίαν ταύτην. Μόνη ἡ ἀλήθεια εἶναι φανατικὴ, καὶ μόνος ὁ φανατισμὸς εἶναι μισαλλόδοξος· ὑμεῖς δὲν εἰσθε ἀληθεῖς, δὲν εἰσθε φανατικοί, οὐδέποτε θὰ ἴσθε μισαλλόδοξοι.

Θέλετε νὰ ἦσθε πολῖται, νὰ ἦσθε ἄνθρωποι· θὰ ζητήσητε τὴν εὐτυχίαν ἐν τῇ δράσει, ἀπὸ τὴν λογικὴν, ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην, ἀπὸ τὸν βίον.»

* *

Ἐὰν ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ μεταφέρω ἐνταῦθα τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ λόγου τοῦ K. Aulard, εἶνε διότι σκοπὸς τοῦ «Νέου Πνεύματος» εἶνε ἡ εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἑλλάδα νέων ιδεῶν καὶ νέων ἀρχῶν, ἡ πνευματικὴ οἶονεὶ ἐπικοινωνία τῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Βεβαίως πρὸ τῆς Ἑλλ. νεότητος δὲν τίθενται τὰ αὐτὰ προβλήματα οἷα καὶ πρὸ τῆς γαλλικῆς, διότι ἐν Ἑλλάδι τὸ κοινωνικὸν ζήτημα δὲν ἔφθασεν εἰσέτι εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ὥστε νὰ προσδοκᾶται προσεχῆς ἡ λύσις αὐτοῦ, ἡ δὲ θρησκεία ἡμῶν εἶνε τόσο ἀνεξίθρηστος, τόσο ὀλίγον πολιτικὴ, ὑπῆρξε τόσο πρὸς τὸ Ἔθνος εὐεργετικὴ, ὥστε νὰ μὴ σκεπτόμεθα νὰ διαρρηθῶμεν ἀλλέως τὰς πρὸς αὐτὴν θεμελιώδεις ἡμῶν σχέσεις. Ἄλλ' ἔχομεν ἐν Ἑλλάδι ὅσον οὐδαμῶς ἄλλοι ἀνάγκην νέων ιδεῶν καὶ νέου πνεύματος, ὅπως καταρρίψωμεν τὸ τέρας τῆς μικροπολιτικῆς, ἣτις πλησιάζει νὰ μᾶς καταπνίξῃ, ὅπως δώσωμεν εἰς τὸν λαὸν ἡμῶν τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν. Διότι ἡ Ἑλλάς εἶνε ἡ ὀλιγώτερον ἐλευθέρη χώρα τοῦ κόσμου. Ὁ μουζικός δὲν εἶνε μᾶλλον δυστυχῆς τοῦ θεσσαλοῦ κολιγίου, ὁ Ρῶσος ὑπὸ τὴν ἀπολυταρχίαν εἶνε πολὺ μᾶλλον ἐλεύθερος ἢ ὁ Ἕλληνας ὑπὸ τὴν μοναρχικὴν ἡμῶν Δημοκρατίαν. Φορολογία ἄνιστος καὶ ἄλογος, ἔλλειψις ἀσφαλείας τιμῆς, ζωῆς, περιουσίας, ἰδοὺ τὰ προϊόντα τοῦ ἐλευθέρου ἡμῶν βίου· καὶ τὸ αἶμα ἡμῶν ρεεῖ ἄφθονον ἐν ἐμφυλίοις σπαραγμοῖς καὶ ὁ λαὸς ἡμῶν δουλεῖ εἰς ὀλίγους ὁμοφύλους πασάδες.

Εἰς τὴν ἑλληνίδα νεότητα ἀνήκει ἐπίσης τὸ ἔργον τοῦ μέλλοντος καὶ πρὸς αὐτὴν ἀπευθύνομαι καὶ ἐγὼ σήμερον. Ἄλλὰ δυστυχῶς περὶξ μου δὲν βλέπω τι τὸ ἐνθαρρυντικόν. Πολλάκις ἔθεσα εἰς ἐμαυτὸν τὸ ἐξῆς ἐρώτημα. «Μὰ τέλος πάντων τί κάμουν αἱ χιλιάδες τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν οἱ πληροῦντες τὰ πανεπιστήμια τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμα-

νίας, τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης; Τί νέον, τί ἀναμορφωτικὸν εἰσάγουν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀντὶ τοῦ χρυσοῦ ὃ ἐξάγουν ἀπὸ τὴν χρυσοδιψὸν αὐτῶν πατρίδα;» Καὶ μία φωνὴ σκληρὰ καὶ ἀπαισία μοὶ ἀπήντησεν, «εἰσάγουν κομπογιαντισμὸν, εἰσάγουν δοκησισοφίαν καὶ στρεψοδικίαν, εἰσάγουν σχολαστικότητα, ἀλλ' οὐχὶ νέας καὶ ὑγιεῖς ιδέας. Εἰσάγουν ἀκόμη ὑψηλοὺς πύλους καὶ μονυέλους, τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὰ πάτρια καὶ πρὸς τὴν θρησκείαν, ὡς σημεῖον δῆθεν προόδου καὶ φιλελευθέρων σκέψεων, ἀλλὰ δὲν εἰσάγουν οὐδὲ μιᾶς δραχμῆς ἠθικὴν δύναμιν εἰς τὸ Ἔθνος. Καὶ ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἀναμιγνύονται εἰς τὴν πολιτικὴν — καὶ ὑπάρχουσι δυστυχῶς ὑπὲρ τὸ δέον πολλοὶ — καὶ ἂν ἀνέγνωσαν καὶ ἂν συνεκινήθησαν ἀπὸ νέας τινὰς ιδέας, μόλις φθάσωσιν εἰς τὴν πατρικὴν ἐστίαν, ἀσπάζονται τὰς ἔριδας καὶ τὰ πάθη τῶν γονέων των, ὅπως συνεχίσωσι τὴν πολιτικὴν τῆς στενοκεφαλίας, τῆς ρουτίνας, τῆς ἀφιλοτιμίας.» Οὐδὲ ἀνὰ δεκαετίαν ἀναφαίνεται εἰς νέος εὐελπιδίαι, εἰς νέος μέλλοντος. Ἀλλὰ δὲν δύναται πλέον νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ κατάστασις αὕτη. Καὶ ὀλίγον ὄξυδερκῆς τῶν πραγμάτων παρατηρητῆς ἀδύνατον νὰ μὴ ἀντελήφθῃ ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τελεῖται ἐν Ἑλλάδι ὑπόκωφός τις ζύμωσις ἣτις παρασκευάζει δεινὴν τρικυμίαν.

Δὲν ὑπάρχουσιν ἄρα γε ἐν Ἑλλάδι ὑγιεῖς τινες καὶ φιλοπάτριδες ἄνδρες οἵτινες συνερχόμενοι νὰ σκεφθῶσι πῶς δύνανται νὰ προλάβωσι μεγάλα κακὰ, τίνι τρόπῳ νὰ δώσωσιν εἰς τὸν λαὸν τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν, ἧς διψᾷ ἡ τλήμων Ἑλλάς; «Κάτω ἡ ὀλιγαρχία!» ἔστω τὸ συνθημά των.

Γ. Σ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ.

ΤΑ ΔΟΚΙΜΙΑ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΜΑΚΕΝΖΗ

Η ΕΙΔΙΚΟΤΗΣ ΕΝ ΤΗ ΙΑΤΡΙΚῃ

Ἐν Λονδίῳ ἀνεδημοσιεύθησαν εἰς τόμον εἴκοσι περίπου δοκίμια τοῦ διασήμου Ἀγγλοῦ ἱατροῦ Σὶρ Μόρελ Μακενζῆ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα γνωστότερον κατέστη ἐν Εὐρώπῃ πρὸ πενταετίας περίπου ἀπὸ τῆς ἀπαισίας νόσου ἣτις προέπεμψεν ἄωρος εἰς τὸν τάφον τὸν χρηστὸν καὶ φιλόσοφον Αὐτοκράτορα Φρειδερίκον τὸν Γ'. Τὰ δοκίμια ταῦτα πραγματεύονται περὶ διαφόρων ζητημάτων ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην. Ἐπειδὴ ὁ ἐσχάτως μόνον ἀποθανὼν συγγραφεὺς τῶν δοκιμίων ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἐξοχωτέρων εἰδικῶν τοῦ καιροῦ του, οὐδὲν ἄπορον, ἂν τὸ πρῶτον δοκίμιον πραγματεύεται περὶ «Εἰδικότητος ἐν τῇ ἱατρικῇ». Οὐδ' ἐκπληττόμεθα βλέποντες ἐν τῷ δευτέρῳ δοκιμίῳ «Ἀπάντησιν» εἰς ἐπίθεσιν τινα κατὰ τοῦ πρώτου δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ «Δεκαπενθημέρῳ Ἐπιθεωρήσει», ἐν ἐνθυμηθῶμεν μάλιστα, ὅτι κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον (1855) ἡ ὑπόθεσις αὕτη (δηλαδή τὸ περὶ εἰδικότητος ζήτημα) ἦτο ὑπόδικος οὕτως εἰπεῖν, καίτοι ἡ νῦν ἀναπτυσσομένη γενεὰ ἀγνοεῖ ἴσως τί συνέβαινε πρὸ τεσσαρακονταετίας, ὅποτε ἡ εἰδικότης πολὺ ἠγωνίσθη καὶ ἐπάλαισε ν' ἀνοίξῃ δρόμον ἐν μέσῳ τῶν προλήψεων καὶ τῆς ἀκάμπτου συντηρητικότητος τοῦ ἱατρικοῦ ἐπαγγέλματος. Πρῶτον ἡ εἰδικότης ἐπολεμεῖτο ὡς νέα ὄλως ἀφετηρία, καὶ οἱ

ὑπέρμαχοι πάσης τοιαύτης σπανίως διέφυγον τὴν καταδίωξιν. Δεύτερον ὑπῆρχεν ἡ ἔμφυτος τάσις ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, τοῦ ν' ἀτενίζῃ δυσπίστως πρὸς πᾶσαν ἐπιστήμην καὶ ἰκανότητα, οὕσαν κτῆμα ὀλίγων ἐκλεκτῶν. Τρίτον ὁ ἰατρικὸς τύπος πλὴν ὀλίγων ἐντίμων ἐξαιρέσεων εὑρίσκει συμφορώτερον νὰ ὑπηρετῇ τὰς προλήψεις εἴκοσι χιλιάδων ἐν γένει πρακτικῶν ἰατρῶν, παρὰ τὰ συμφέροντα ὀλίγων ἑκατοντάδων ἐιδικῶν. Παραθέτομεν αὐτολεξεῖ τὰς παρατηρήσεις τοῦ συγγραφέως περὶ τῆς ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐιδικότητος:

« Ἡ ἀντίστασις κατὰ τῆς ἐιδικότητος ἐν τῇ ἰατρικῇ εἶνε τόσῳ μᾶλλον περιεργότερα, ὅσῳ, καθὼς γνωρίζω, οὐδὲν ὄνειδος, οὔτε δυσφημία ὑπετέθη ποτὲ ὅτι περιάπτεται εἰς τοὺς ἐιδικούς εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ἐπαγγέλματα. Ἡ ἐξάσκηση τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος εἶνε διηρημένη εἰς πλειοτέρους τῆς ἰατρικῆς κλάδους, καὶ ὁμως οὐδεμία ἀντίρρησης προεβλήθη ποτὲ ἢ ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων ἢ ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ κατὰ τῆς διανομῆς ταύτης τῆς ἐργασίας... Καὶ πάλιν οἱ ζωγράφοι δὲν περιφρονοῦνται, ὅσοι νομίζοντες τὴν ἐν ἐνὶ ἐξοχότητα προκρινώτεραν τῆς περὶ πολλὰ μετριότητος, ἀφιερῶνται ὀλοσχερῶς εἰς ἓν εἶδος ζωγραφίας... Κατεγελάσθη ποτὲ ὁ Κοῦπερ, διότι ἐδαπάνησεν ὅλας τὰς ἡμέρας του εἰς μόνην τὴν προσπάθειαν τοῦ νὰ ζωγραφῇ κτήνη ἐν ἄκρῃ ἐπιτυχίᾳ;... Τὸ μηχανικὸν ἐπάγγελμα εἶνε σχετικῶς νεωτέρας γενέσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ πολλαπλοῦν τῶν κλάδων, καὶ ὁμως ἐκτός τῶν στρατιωτικῶν, τῶν ναυτικῶν καὶ πολιτικῶν μηχανικῶν, ὑπάρχουσιν ἐιδικοί εἰς τὴν μεταλλουργίαν, εἰς τὰ ὑδραυλικά, εἰς τοὺς σιδηροδρόμους, εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν, εἰς τὸ ἀέριον καὶ τὰ ὑγιεινὰ μέτρα... Δυνατὸν νὰ νομίση τις ὅτι τόση πληθώρα ἐιδικοτήτων ἦτο εἰς τὴν περίστασιν ταύτην περιττὴ ἂν ὄχι ἐπιβλαβής· ἡ πείρα ὁμως ἀπέδειξε τὸ ἐναντίον.»

Ἄληθεύει ὅτι τοῦτο εἶνε μόνον μία τάξις συλλογισμοῦ, ἀλλὰ τὰ ἐπιχειρήματα ἐκ τῆς ἀπόψεως τῆς διανομῆς τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἐιδικῆς ἰκανότητος, ἥτις ἐκπηγάξει ἐκ τῆς διανομῆς ταύτης (ὅπερ εἶνε πρᾶγματι αὐτὸς ὁ λόγος τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐιδικοῦ ἰατροῦ) ὑπῆρχαν πάντοτε λίαν ἰσχυρὰ εἰς τὸ ἡμέτερον πνεῦμα. Ἐν τούτοις τὸ κοινὸν ἐν γένει ὀρθῶς ἔλυσε τὸ ζήτημα, καὶ αὐτοὶ οἱ τοῦ ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος δύναται νὰ εἴπη τις ὅτι ἐκύρωσαν πανηγυρικῶς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐιδικότητος καὶ ἀνεγνώρισαν τὸ εὐεργέτημα τῆς ὑποδιαίρεσεως τῆς ἐν αὐτῷ ἐργασίας, διὰ τῆς συγκλήσεως διεθνῶν συνεδρίων τὰ ὅποια συνῆλθον κατὰ

τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ τὰ ὅποια ἐβασίσθησαν ἐξ ὀλοκλήρου ἐπὶ τοῦ συστήματος τῆς διαίρεσεως εἰς τμήματα καὶ εἰς κλάδους, ἀποτελοῦντας ἐν ταῦτῳ ρητὴν ἀναγνώρισιν καὶ γιγαντιαῖον συγκεκριμένον παράδειγμα ἐιδικότητος.

Τὸ ζήτημα, «Εἶνε ἡ ἰατρικὴ προοδευτικὴ ἐπιστήμη;» (ὅπερ εἶνε ὁ τίτλος ἐτέρου δοκιμίου) ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν εἶνε τόσον σχολαῖον, ὅσον δύναται νὰ φανῇ ἐκ πρώτης ὄψεως:

«Φάρμακα ἐξυμνούμενα ὡς ὑψίστης δυνάμεως ἐναντίον ἰδιαιτέρας τινὸς νόσου, μετὰ νεωτέραν βάσανον ἀποδεικνύονται ἀνωφελῆ· τρόποι θεραπείας ἐπιφέροντες τὰ λαμπρότερα ἀποτελέσματα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δόκτωρος Διαγνωστικοῦ ἀποτυγχάνουσι τελείως ὡς πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς τοῦ δόκτωρος Ἀγνωστικοῦ, καὶ οὕτω καθεξῆς.»

Ἄλλ' ἀφ' ἐτέρου ἡ πρέπουσα τιμὴ ἀπονέμεται εἰς τοὺς μεγάλους ἀγῶνας, τοὺς γενομένους ἐν τῇ χειρουργικῇ, τῇ ὑγιεινῇ καὶ τῇ γενικῇ ἐξυγιάνσει τῶν πόλεων, αἵτινες εἶνε συγγενεῖς, ἂν δὲν ἀποτελῶσι στενῶς μέρος τῆς ἰατρικῆς ἐν γένει.

Περὶ τῆς νεωτέρας ἰατρικῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν μεσαιωνικὴν ἰατρικὴν, ὁ Σίρ Μόρελ Μακενζῆς γράφει:

« Ἄς ρίψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἥτις ἐπεκράτει τότε, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀρβεῦ. Ἡ ἀναγνώρισις τῶν νοσημάτων τῶν πνευμόνων καὶ τῆς καρδίας ἦτο μέχρι τοῦ τελευταίου βαθμοῦ κατ' εἰκασίαν, ἐν ᾧ ὅσον ἀφορᾷ ἄλλα ἐσωτερικὰ ὄργανα ἦτο ἡ ἀπλουστάτη εἰκοτολογία. Οἱ πυρετοὶ καὶ ἄλλα νοσήματα ἐταξινομοῦντο ὁμοῦ καὶ ἐθεραπεύοντο δραστηκωτάτῳ τῷ τρόπῳ. Ἐὰν ἀνθρωπὸς τις εἶχε τὸ δυστύχημα νὰ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν χειρουργῶν ὤφειλε νὰ ὑποφέρῃ τὸν ψυχρὸν χάλυθα καὶ τὸν πεπυρακτωμένον σίδηρον μὲ ὅσῃν ἠδύνατο ἀνδρείαν. Ὁ θάνατος δὲν ἦτο σπάνιος ἀπὸ ὄξυ ἄλγος ὑπὸ τὸ μαχαίριδιον τοῦ χειρουργοῦ, καὶ οἱ πάσχοντες ἀπεποιοῦντο ἐγγειρήσεις αἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ σώσωσι τὴν ζωὴν των, φρόβῳ τῆς ἀγωνίας, ὑφ' ἧς συνωδεύοντο αὐταί. Οἱ ἰατροὶ δὲν ἔβλεπον τίποτε τὸ κακὸν νὰ μαιεύωσι τὰς λεχοὺς εὐθὺς ὡς ἐξήρχοντο τοῦ ἀνατομείου ἢ τοῦ νεκροσκοπείου, καὶ χιλιάδες γυναικῶν πρέπει νὰ ἐχάθησαν ἀπὸ αὐτὴν μόνον τὴν αἰτίαν. Ἡ ἀγνοία τῶν νόμων τῆς ὑγιεινῆς καθίστα τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰς φυλακὰς σχεδὸν ὄχι καλλίτερα ἀπὸ τὰ λοιμοκομεῖα. Ἡ θνησιμότης ἐκ νόσων δυναμένων νὰ προληφθῶσιν, οἷον τῆς εὐλογίας, τοῦ τύφου, τοῦ ἐντερικοῦ πυρετοῦ καὶ ὄλων τῶν φρικωδῶν γεν-

νημάτων τῆς ρυπαρότητος καὶ τοῦ μεμολυσμένου ἀέρος εἶνε ἀνωτέρα παντός ὑπολογισμοῦ. Οἱ ἐπιληπτικοὶ ἐδεσμεύοντο ὡς ἄγρια θηρία καὶ ἡ δυστυχία των ἐξείθετο εἰς τὰ σκώμματα ἀναισθητῶν ἀνδρῶν καὶ εἰς τὰ βλέμματα ἀνικιδῶν γυναικῶν.»

Ἡ ἀντίθεσις πρὸς ὅλα ταῦτα εἶνε μεγίστη εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους. Μετὰ τινὰς συντόμους παρατηρήσεις περὶ τῆς καθολικῆς βακτηριολογίας τῆς σήμερον διὰ τῆς ὁποίας ἀπὸ τῆς λέπρας μέχρι τοῦ κατάρρου ὅλα σχεδὸν τὰ εἶδη τῆς ἀσθενείας ἀποδίδονται εἰς τὸν κατακτητὴν τοῦτον σκώληκα, τὸν καλούμενον βακτηρίδιον, ὁ συγγραφεὺς ἐξηγεῖ διατὶ ἡ ἰατρικὴ δὲν εἶνε προοδευτικώτερα ἐπιστήμη:

«Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι ἡ ἰατρικὴ δὲν προοδεύει τόσον, ὅσον ἄλλαι ἐπιστήμαι, ἀπλῶς διότι ἔχει νὰ κάμῃ μὲ πράγματα ἀσυγκρίτως πλέον περίπλοκα καὶ δυσνόητα ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην. Ἐκτὸς τούτου ἡ πρωτότυπος ἐργασία δὲν εἶνε ὑλικῶς συμφέρουσα, καὶ ἡ φήμη ὅτι εἶνέ τις ἐφευρέτης εἶνε πολλὰκις ἐπιβλαβὴς εἰς τὸν μετερχόμενον τὴν ἰατρικὴν.» Πολλὰ ἰδέα: ὑποβάλλονται καὶ σχέδια προτείνονται πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης. Ἐπιμελὴς καὶ πλήρης αὐτοψία πάντων τῶν νεκρῶν σωμάτων εἶνε τολμηρὰ ἰδέα, ἀλλ' ἴσως δὲν θὰ ἐπροκάλει τοιαύτην κατακραυγὴν, ὅποιαν ἄλλη τις ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἡ ἀπαλὴ αἰσθηματικότης τῆς ἀνθρωπιστικῆς ταύτης γενεᾶς θὰ ὠπισθοχώρει μετὰ φρίκης, ἢτοι ἐνὶ λόγῳ, ἡ διὰ τῆς χρήσεως ἀναισθητικῶν μέσων ζωντοτομία κακούργων, καταδεδεικασμένων εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν.» Ἀς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ ἐκτίμησις τοῦ συγγραφεύς μας περὶ τοῦ ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων εἶνε ὀρθή.

«Φιλοσοφικώτερον πνεῦμα διέπει τὴν γνώμην καὶ ἰθύνει τὰς προσπάθειάς τῶν μετερχομένων τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα. Ὑπάρχει ὀλιγωτέρα ὑποκρισία, καὶ ἐπιστημονικὸς φανατισμὸς καὶ ἀφοσίωσις εἰς αἰρετικὰ δόγματα ἢ ὅση ἐν τῷ ἀμέσῳ παρελθόντι χρόνῳ ἡ τέχνη τοῦ θεραπεύειν εἶνε νῦν ἐκλεκτικὴ κατὰ τὴν ἀρίστην σημασίαν τῆς λέξεως καὶ δὲν διστάζει νὰ δανείζηται βοθητήματα ἐκ πάσης πηγῆς, ἔστω καὶ αἰρετικῆς.»

Τέλος ἐὰν ἡ ἰατρικὴ ἔχει τὸ τριπλοῦν καθήκον νὰ θεραπεύῃ, νὰ προλαμβάνῃ καὶ ν' ἀνακουφίῃ τὰς ἀνθρωπίνους παθήσεις, καὶ ἐὰν δὲν δυνάμεθα νὰ καυχηθῶμεν μετὰ τῆς τῆς πεποιθήσεως περὶ προόδου γεννομένης ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴν πρόληψιν τῶν νοσημάτων καὶ τὴν ἀνακούφισιν τῶν πόνων ὀλίγοι θὰ ἀρηθῶσιν, ὅτι ἡ

ἰατρικὴ ἐπιστήμη διεξήγαγε γιγαντιαίαν πάλιν κατὰ τὰ τελευταία ἔτη.

Τὰ κεφάλαια περὶ φωνῆς καὶ ἄσματος εἶνε τεχνικώτερα μᾶλλον παρὰ τὰ ἄλλα, ὅπερ οὐδὲν ἄπορον ἂν ἀποβλέψῃ τις πρὸς τὴν εἰδικότητα τοῦ συγγραφεύς, ἀσχοληθέντος ἰδίως περὶ τὰ νοσήματα τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ λάρυγγος. Εἶνε δὲ τὰ κεφάλαια ταῦτα ἄξια μελέτης διὰ τοὺς ἀοιδούς, τοὺς ἠθοποιοὺς καὶ ἄλλους δημοσίους ἀγορητάς. Ἡ πρὸς ἐπιτυχίαν σπουδὴ διὰ τῆς ὁποίας τῶσαῦται καλαὶ φωναὶ καταστρέφονται ἐν τῇ ἀσκήσει εἶνε ἐν τῶν αἰτίων τῶν καταριθμουμένων διὰ τὴν σπάνιν καλῶν ἀοιδῶν παρ' ἡμῖν, ὅπως παρ' ἄλλοις ὑπάρχει ἔλλειψις καλῶν διδασκάλων, καὶ διὰ τὴν βαθμιαίαν ὑψωσιν τῆς τιμῆς τῶν εἰσιτηρίων εἰς τὰς συναυλίας. Μᾶς λέγουσιν ὅτι τὸ κύριον πρόσκομμα πρὸς ὑποβίβασιν τῆς τιμῆς ταύτης εἶνε ἡ δαπάνη τῆς τροποποιήσεως τῶν ἀντιστοιχῶν ὀργάνων τῆς ὀρχήστρας. Ἡ λέπρα εἶνε ἀντικείμενον τὸ ὁποῖον πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν πιθανῶς θὰ παρατρέξωσιν, ἀλλ' ἡ λεγομένη αὐξήσις τῆς εἰδεχτοῦς ταύτης νόσου καθ' ὅλον τὸν κόσμον κατὰ τὰ τελευταία ταῦτα ἔτη πρέπει νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν. Ἐἴτε εἶνε βλάβαις ἡ περὶ κληρονομικότητος θεωρία τοῦ Δανιέλσον, βεβαίως ἡ περὶ κολλητικότητος θεωρία ἡ ὑποστηριζομένη ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Χάνσεν, τοῦ ἀνακαλύψαντος τὸ βακτηρίδιον τῆς λέπρας, φαίνεται μεγάλως σχετιζομένη μὲ τὸ δεινὸν τοῦτο. Ἡ διάδοσις τῆς νόσου ἀποδίδεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ θεωρία περὶ τῆς μὴ κολλητικότητος εἶχεν ἐπικρατήσῃ ἐπὶ τινὰ ἔτη, καὶ ἐπὶ τῇ ὀλεθρῇ ταύτῃ πλάνῃ ὡς καὶ δι' ὅλας τὰς καταστρεπτικὰς συνεπειὰς αἰτινες ἐξεπήγασαν καὶ ἐξακολουθοῦσι νὰ ἐκπηγάζωσιν ἐξ αὐτῆς, εὐθύνεται πρωτίστως τὸ Βασιλικὸν Κολλέγιον τῶν ἰατρῶν τοῦ Λονδίνου διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς περὶ λέπρας ἐκθέσεως τῷ 1857 τὴν ὁποίαν αὐστηρῶς κατακρίνει καὶ καταδικάζει ὁ Μακενζῆς. Ἴσως νὰ μὴ εἶνε γενικῶς γνωστὸν ὅτι ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης τοὺς πλείστους λεπρούς περιέχει ἡ Νορβηγία.

Τὸ ζήτημα τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Κολλεγίου τῶν Χειρουργῶν συζητεται ἐμβριθῶς ἐν ἐτέρῳ σελίδι, καὶ ἡ περὶ ψήφου ἀξίωσις κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀξιωματικῶν ὑπὸ τοῦ γενικοῦ σωματείου τῶν μελῶν συζητεῖται καὶ διαλευκαίνεται τόσον, ὅσον καὶ τὸ δικαίωμα τῶν νῦν χειραφετηθειῶν τάξεων τοῦ νὰ ψηφίζωσι πρὸς ἐκλογὴν βουλευτῶν.

Περὶ τοῦ ζητήματος τῶν νοσοκομείων, ἢτοι περὶ τοῦ πῶς ταῦτα δύνανται ν' ἀποβῶσι χρησιμώτερα, καὶ περὶ ἀποφυγῆς τῶν καταχρήσεων,

πραγματεύεται επίσης κατὰ πλάτος, ἀλλὰ πολὺ ἀμφίβολον εἶνε ἂν τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον ὑποβάλλει, ὅπως τὰ νοσοκομεία μετατεθῶσιν εἰς ἐξοχικὰς τοποθεσίας, καθὼς νῦν τὰ μεγάλα σχολεῖα, θὰ εἶνε εὐκολοφάροστον. Ἄλλ' ὁμολογητέον ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τοῦ πρωσικοῦ συστήματος τῆς ἀσφαλείας πάντων τῶν ἐργατῶν ἐναντίον τῆς ἀσθενείας, ἐὰν ἐγίνετο δεκτὴ ὡς πρᾶξις ἐκουσία, φαίνεται νὰ εἶνε μέτρον τὸ ὁποῖον θὰ ἐπλησίαζε σχεδὸν νὰ λύσῃ τὸ νομισματικὸν μέρος τῆς δυσχερείας. Ἀρίστας συμβουλὰς ὅμως δίδει ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν νεότητα ἐν τοῖς ὠραίοις δοκιμίαις του περὶ «Λεμβοδρομίας», περὶ «Κολυμβητικῆς» περὶ «Γυμνασίων καὶ Σωμαστικῆς». Τὰ κύρια κεφάλαια περὶ ἃ ἐνδιατρίβει εἶνε ἡ βαθμιαία πρόοδος τῆς ἀσκήσεως κατὰ τὰς ἡλικίας τῶν ἀσκουμένων καὶ κατὰ ἐβδομάδας καὶ μῆνας. Τὸ Σπεῦδε βραδέως πρέπει νὰ εἶνε τὸ σύνθημα τοῦ γυμναστοῦ. Οἱ φυσιολογικοὶ λόγοι τούτου ἐκτίθενται ἐν κοινῇ γλώσσει, ἀλλ' οὐχ ἤττον μετ' ἐπιστημονικῆς ἀκριθείας.

Ἐν τῷ περὶ «Ἰμφλουέντσας» δοκιμίῳ δίδει τὴν πολύτιμον καὶ ἀφιλοκερδῆ συμβουλὴν νὰ μὴ βασιζέται τόσο ὁ ἀσθενὴς εἰς τὰ ἀντιπυρετικά φάρμακα, τὰ ὁποῖα πλειστάκις βλάπτουσι τὸν πυρέσσοντα ὅσον καὶ τὸν πυρετὸν, καὶ συμβουλεύει τοὺς πάσχοντας νὰ μένωσι κλινῆρεις ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀποχῇ τροφῆς, τὸ ὁποῖον, ἂν ἐτίθετο πλειότερον εἰς πρᾶξιν, θὰ ἔσωζε πολλῶν ἀνθρώπων τὴν ζωὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

«Ἡ σχέσις τῆς μορφώσεως πρὸς τὴν ἐν τῷ ἐπαγγέλματι ἐπιτυχίαν» εἶνε λίαν ἀξιοσύστατον κεφάλαιον, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, καὶ θὰ ἐσυμβουλεύομεν ἕκαστον νέον ὑποψήφιον διὰ κάθε ἐπάγγελμα νὰ τὸ ἀναγνώσῃ, νὰ τὸ χωνεύσῃ, καὶ εἶτα νὰ πράξῃ κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ συμβουλὰς.—Τίποτε δὲν ἔχει τις νὰ χάσῃ, ἀλλὰ πολλὰ ἔχει νὰ κερδήσῃ διὰ τῆς μορφώσεως, διὰ τῆς καλλιιεργείας τοῦ πνεύματος, διὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς μελέτης, διότι ἄνθρωπος στερούμενος μορφώσεως δυνατὸν νὰ γνωρίζῃ τὸ ἔργον του, ἀλλὰ δὲν θὰ γνωρίζῃ αὐτὸ τόσο καλῶς ὅσον ἐκεῖνος ὅστις ἐξήσκησεν ἐντελῶς τὸ πνεῦμά του. Πρὸ παντός δὲ ἄλλου δὲν θὰ γνωρίζῃ τὰ ἴδια αὐτοῦ τρωτὰ καὶ ἀσθενῆ μέρη τόσο σαφῶς, καὶ ἡ γνώσις τῶν ἀκριβῶν ὀρίων τῶν ἡμετέρων δυνάμεων, ἦτο: τὸ Γ ν ὤ θ ι σ α υ τ ὸ ν, εἶνε ἀναγκαία πρὸς ἐπιτυχῆ τούτων χρῆσιν.

Ἐὰν ἐπέτρεπεν ἡμῖν ὁ χῶρος, θὰ παρεθέτομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας

περίληψιν τῶν τερπνοτάτων περιγραφῶν τῶν ἐκδρομῶν τοῦ σοφοῦ δόκτωρος εἰς τὰς Καναρίους νήσους καὶ τὴν Μεσόγειον, ἐξ ὧν ἡ δευτέρα τόσο γλαφυρῶς καὶ εὐθύμως περιγράφεται ἐν ἐνὶ τῶν δοκιμίων. Αὕτη ἦτο διάπλους τις διὰ τοῦ ἀτμηλάτου θαλαμηγοῦ «Κιμποράζο,» τὸ ὁποῖον ἐπεσκεύθη πολλοὺς τόπους ἀξίους ἐνδιαφέροντος ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἐὰν ἀναγνωσθῇ τελευταῖον, θὰ εἶνε ὡς τὸ τράγημα τῆς ἡμισυστίτου κόρης ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ, τὸ ὁποῖον αὕτη τρώγει τελευταῖον, «διὰ νὰ γλυκαθῇ.»

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΠΡΟΣ ΜΙΜΗΣΙΝ

ΤΥΦΛΟΙ ΚΑΙ ΚΩΦΑΛΛΟΙ

Παρίσιον, 16[28 Ἀπριλίου 1893.

Ἄπεραντος εἶνε τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν τῆς Δύσεως ἡ μέριμνα περὶ τῶν διαφόρων ἀποκλήρων τῆς κοινωνίας καὶ τῶν θυμάτων τῆς φυσικῆς ἀδικίας, ἃν καὶ βεβαίως δὲν εἶνε ἀνάλογος οὔτε πρὸς τὰς συμφορὰς ταύτας οὔτε πρὸς τὰ μέσα ἅτινα θὰ ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ἡ εὐποροῦσα κοινωνία ὑπὲρ τῆς πασχούσης καὶ βασανιζομένης. Ἄλλὰ δὲν προτίθεται ἐνταῦθα νὰ ὁμιλήσῃ περὶ κοινωνισμοῦ. Ἐν Γαλλίᾳ ἰδίως ἡ φιlanθρωπία ἀνεπτύχθη ἐπ' ἐσχάτων εἰς μέγιστον βαθμόν, διὰ τῆς συνεργασίας τοῦ Κράτους, τῶν Δήμων, τῶν ἐταιριῶν, τῶν ἀτόμων. Λαμπρὰ καὶ ἀπέραντα νοσοκομεῖα περιθάλλουσι πάντα πτωχὸν ἀσθενῆ, τὸ ταμεῖον τῆς «Δημοσίας Ἀντιλήψεως» παρέχει ἄφθονα τὰ βοηθήματά του εἰς τοὺς ἐνδεεῖς, ἄσυλα νυκτὸς ἰδρύθησαν, μαιευτήρια πρὸς περιθαλψίν ἀτυχῶν γυναικῶν, βρεφοκομεῖα, καὶ τόσα ἄλλα. Δὲν πρέπει δὲ νὰ νομιζώμεν ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες μόνον εἴμεθα οἱ φιlanθρωποὶ καὶ οἱ γενναιοῦδροι, διότι καὶ ἐδῶ πλείστα ὅσα φιlanθρωπικὰ καταστήματα ὀφείλονται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν, εἰς γενναῖα κληροδοτήματα καὶ δωρεάς. Δὲν ὁμιλῶ περὶ τῆς Ἀγγλίας, ἐνθα ἡ φιlanθρωπία εἶνε ἀπαράμιλλος.

Ἐν Ἑλλάδι ἡ ἐπίσημος φιlanθρωπία, ἡ ὑπὸ τῆς Πολιτείας δη-

λαδῆ ὀφειλομένη εἰς τοὺς πολίτας, εἶνε λέξις ἄγνωστος. Ἄλλ' οὐδὲ λόγος βεβαίως δύναται νὰ γίνῃ τοιαύτης φιlanθρωπίας, προκειμένου περὶ πολιτείας ἀνικάνου νὰ προστατεύσῃ τὴν τιμὴν, τὴν ζωὴν, τὴν περιουσίαν τῶν πολιτῶν. Τὸ Κράτος περὶ ἄλλο τυρβάξει, ἡ δὲ περιουσία τῶν δήμων εἶνε ἡ λεία τῶν βασιβουζούκων καὶ ἀγριανθρώπων ἐλλήνων δημάρχων, οἵτινες δὲν ἔχουσι κόκκον συνειδήσεως εἰς τὴν ψυχὴν των, καὶ τῆς σπείρας αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἐν Ἑλλάδι οὐδὲν φιlanθρωπικὸν κατάστημα ἰδρύθη δημοσίᾳ δαπάνῃ, τὰ δὲ ἐνιαχοῦ νοσοκομεῖα ἢ εὐρίσκονται εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν ἢ ὑποστηρίζονται ἰδιωτικῇ πρωτοβουλίᾳ.

Ἐὰν ἐπωφελοῦμενος προσφάτου ἐπισκέψεως προτίθεται νὰ γράψω ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ περὶ δύο ἐκτάκτως εὐεργετικῶν ἰδρυμάτων, τοῦ τῶν τυφλῶν καὶ τῶν κωφαλάλων, δὲν εἶνε ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ συγκινήσω τοὺς παχυδέρους δημοτικούς μας ἄρχοντας ἢ τὸ Κράτος, τὸ ὅποῖον ἄλλως τε διατρέχει σήμερον τοιαύτην κρίσιν, ἀλλ' ἄγνωστόν τινα φιlanθρωπον, ὅστις τίς οἶδεν ἐὰν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν ρεμβάζῃ πᾶς κάλλιον νὰ χρησιμοποίησῃ ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος τὴν μεγάλην αὐτοῦ περιουσίαν. Θὰ ἔλεγον εἰς τὴν εὐγενῆ αὐτὴν καρδίαν: «Δὲν θὰ ἠδύνασο ἄνθρωπε, νὰ ἀρέσης πλείοτερον εἰς τὸν Θεόν, ἢ δίδων ἀκτῖνά τινα φωτὸς εἰς ἐκείνους οἵτινες στεροῦνται ἐντελῶς τοῦ μεγαλειτέρου δώρου τῆς φύσεως.» ὦ φῶς! πόσον εἶσαι ὠραῖον! ὦ σκότος, σκότος!

Ναί! Σήμερον ἡ ἐπιστήμη κατώρθωσε νὰ ἀποδώσῃ εἰς τοὺς τυφλοὺς οὐχὶ βεβαίως τὸ φῶς, ἀλλ' ἀκτῖνά τινα τῆς λάμψεώς του, ἱκανὴν ἵνα τοὺς παρηγορήσῃ, μανθάνουσα εἰς τοὺς ἀτυχεῖς αὐτοὺς τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν, τέχνην τινα πρὸς ἐνασχόλησιν καὶ βιοπορισμὸν καὶ μουσικὴν, δι' ἧς φωτίζεται ἡ ψυχὴ των, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους τὸ ὅποῖον τοὺς περιβάλλει. Ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη, τῆς ἀνθρωπίνου θεϊότητος ἀπαύγασμα, ἀπέδωκεν εἰς τοὺς κωφαλάλους τὴν λαλίαν. Ἐν Ἑλλάδι δυστυχῶς, ἀλλὰ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Ἀνατολῇ, τῇ κοιτίδι τοῦ φωτὸς, οἱ τυφλοὶ εἶνε ἀφημένοι εἰς τὸ ἐρεβῶδες αὐτῶν σκότος καὶ οἱ κωφάλλοι εἰς τὴν οἰκτρὰν ἀσπλαγχτιαν φυσικῆς ἰδιοτροπίας.

*
**

30,000 περίπου τυφλῶν ὑπάρχουσιν ἐν Γαλλίᾳ. Πρὸς ἐκπαίδευσιν αὐτῶν ὑφίστανται πλείστα ἀνά τὸ Κράτος τυφλοκομεῖα —ἐκπαιδευτή-

ρια, ὧν μέρη μέρος ἰδιωτικά. Τὸ ἐνταῦθα εἶνε δημόσιον παρέχον ἄσυλον εἰς 250 τυφλοὺς παῖδας, δωρεὰν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὧν 80 νεάνιδες ἐνδιατιμώμεναι ἐν χωριστῷ τοῦ ἰδρύματος διαμερίματι.

Ἐνταῦθα βλέπει τις πόσον ἡ συνήθεια εἶναι δευτέρα φύσις. Οἱ τυφλοὶ μανθάνουσι διαφόρους τέχνας καὶ χειρίζονται μετ' εὐκολίας ἐκπληκτικῆς διάφορα λεπτὰ ἐργαλεῖα, καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν τόνον, χωρὶς οὐδέποτε νὰ πληγώνουν τὰς χεῖράς των· ἐν τῷ κήπῳ τοὺς βλέπει τις νὰ τρέχουν καὶ νὰ ἀποφεύγουν ἐπιτηδείως τὰ ἐκεῖ δένδρα, χωρὶς οὐδέποτε νὰ προσκρούωσιν ἐπ' αὐτῶν. Τὸ ἥμισυ τῆς ἡμέρας ἀριερωοῦσιν εἰς τὴν σπουδὴν. Πρὸ 100 περίπου ἐτῶν εὐρέθη ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος τρόπος τῆς γραφῆς δι' ἀναγλύφων χαρακτῆρων, καὶ διὰ τῆς ἀφῆς κατορθοῦσι νὰ ἀναγινώσκωσι μεθ' ὅσης ἡμεῖς οἱ βλέποντες εὐκολίας ἀναγινώσκωμεν διὰ τῆς ὀράσεως. Πρὸ 40 ὅμως ἐτῶν τυφλὸς τις ὑπότροφος τοῦ ἐνταῦθα τυφλοκομείου εὗρε νέον τρόπον γραφῆς πολὺ ἐπιτυχέστερον, συνιστάμενον εἰς εἶδος τι κεντητῶν χαρακτῆρων, ὅπῳ γινομένων διὰ σμιλῆς ἐπὶ χυνδρῷ χάρτου, τρόπον ἀντικαταστήσαντα ἤδη κατὰ μέγα μέρος τὴν παλαιὰν γραφὴν. Ἡ σμιλῆ εἶνε διὰ τοὺς τυφλοὺς ὡς ὁ ἰδικὸς μας κάλαμος, καὶ δύνανται νὰ γράφωσι πολὺ καθαρώτερον ἡμῶν, διότι δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην μελάνης. Ὅλοι οἱ συγγραφεῖς εἶνε οὕτω γεγραμμένοι, καὶ οἱ τυφλοὶ δύνανται νὰ ἀπολαύσωσιν αὐτῶν ὅπως καὶ οἱ βλέποντες. Οὐχ ἤττον ὅμως καὶ νὰ γράφωσιν ὡς ἡμεῖς μανθάνουν, ὅπως συγκοινωνῶσι μετὰ τοῦ λοιποῦ κόσμου ὅστις καθὼ μὴ τυφλὸς δὲν γνωρίζει τὴν συμβολικὴν αὐτῶν γραφὴν, ἣτις εἶνε ἀποκλειστικῶς χρήσιμος εἰς αὐτοὺς ὅπως ἀναγινώσκουν καὶ συνεννοῶνται ἐγγράφως μετὰ τῶν.

Τοιουτοτρόπως ἐκπαιδευόμενοι καὶ τέχνην τινα ἐκμανθάνοντες οἱ ἀτυχεῖς τυφλοὶ δύνανται νὰ ἐργάζωνται ὅπως κερδαίνωσι τὸν ἄρτον καὶ μὴ καθίστανται βάρος εἰς τοὺς πτωχοὺς συγγενεῖς των, εὐρίσκοντες συγχρόνως ἐνασχόλησιν τινα δυναμένην νὰ μετριάσῃ τὴν θλίψιν των. Καὶ ὅμως εἶνε ὅλοι εὐθυμοὶ, καὶ ὡς ὁ ὀδηγῶν με ἀνά τὸ κατάστημα ἐπιμελητῆς μοὶ παρετήρησε, δὲν ἀκούει τις ποτὲ αὐτοὺς νὰ παραπονῶνται κατὰ τῆς σκληρᾶς τῆς φύσεως ἀδικίας. Ἄρα γε οἱ ἐκ γενετῆς τυφλοὶ ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς βλάκας οἵτινες δὲν αἰσθάνονται τὴν διανοητικὴν των κατάστασιν; Πόσος κόσμος τότε θὰ ἐθρήνηι διὰ τὴν δυστυχίαν του!

Οἱ τυφλοὶ ἰδίᾳ ἐπιδίδουσιν εἰς τὴν μουσικὴν. Μανθάνουσι μετὰ μεγαλειτέρας δυσκολίας ἢ οἱ βλέποντες, διότι εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ μαν-

θάνωσι τὰ διάφορα μουσικὰ τεμάχια διὰ τῆς ἀφῆς καὶ κατόπιν νὰ ἐφαρμόζωσι τὴν μουσικὴν διὰ τῆς μνήμης των. Ἄλλ' ἀποκτῶσι σὺν τῷ χρόνῳ τοιαύτην εὐκολίαν ὥστε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κατορθοῦσι νὰ παίζωσι διὰ τῆς μιᾶς χεῖρός καὶ νὰ ἀναγινώσκωσι διὰ τῆς ἐτέρας. Γίνονται δὲ ἄριστοι μουσικοὶ καὶ λαμβάνουσι μεγάλους μισθοὺς ὡς παῖκται τῶν μεγάλων τῶν ἐκκλησιῶν ὀργάνων. Πολλοὶ εἶνε ἀριστοῦχοι τοῦ Ὠδείου καὶ ἄλλοι κερδαίνουσι πολλὰ χρήματα ὡς συνθέται. Οἱ καλλίτεροι δὲ τῶν μαθητῶν μένουσιν ὡς διδάσκαλοι ἐν τῷ καταστήματι μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν των, καὶ εἶνε λίαν συγκινητικὸν νὰ βλέπη τις τυφλοὺς διδασκάλους τυφλῶν μαθητῶν.

Παρέστην εἰς μικρὰν τῶν μαθητῶν συναυλίαν· δὲν ἤκουσα μουσικὴν παθητικωτέραν. Ὅλοι δεξιὸι μουσικοὶ, ἔθετον εἰς τὰ ὄργανά των τὸ φῶς τῆς ψυχῆς των καθιστάμενον ἐναργέστερον ἐκ τοῦ σκότους τῶν ὀφθαλμῶν των. Ὡ! ἐὰν ἐτυφλονόμην, ἢ μουσικὴ μόνη ἴσως θὰ με ἐκράτει εἰς τὴν ζωὴν. Εἶνε τὸ φῶς τὸ ὁποῖον ἐπεκαλεῖτο γράφων ὁ μέγας Μίλτων, ὁ τυφλὸς αἰοδὸς τῆς Ἀγγλίας.

Καθηγητῆς τις μοὶ ὠμίλησε μετὰ πολλῶν ἐπαίνων περὶ Ἑλληνὸς τινος ἰατροῦ ἐν Ἀμερικῇ, ὅστις πολλὰς κατέβαλε προσπάθειάς πρὸς ἐξάπλωσιν τῶν τοιούτων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων ἐν τῷ Νέφ Κόσμῳ. Νομίζω ὅτι εἶνε ὁ ἴδιος ὅστις πρὸ τινος χρόνου ἤλθεν εἰς Ἑλλάδα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἄπρακτος.

*
*

Οἱ κωφάλαοι ἐν Γαλλίᾳ εἶνε ὅσοι περίπου καὶ οἱ τυφλοὶ 30,000. Καθ' ὅλον τὸ Κράτος ὑπάρχουσι πλεῖστα καταστήματα ἔνθα οἱ κωφάλαοι μανθάνουσι νὰ γράφωσι, νὰ ὀμιλῶσι, νὰ ἀναγινώσκωσι. Λαμπρὰ εἶνε τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εὐρεθείσης νέας μεθόδου ἣν καθιέρωσε τὸ πρὸ δεκαετίας μέλις συνελθὼν ἐν Μιλάνῳ συνέδριον. Καὶ τὰ ἐκπληκτικὰ ταῦτα ἀποτελέσματα ἄτινα ἐκίνησαν κατ' αὐτὰς τὴν περιέργειαν ὅλου τοῦ κόσμου — ἐν Ἑλλάδι δὲν γνωρίζω ἐὰν ἔχη τις ἰδέαν μόνον — εἶδον ἐκ τοῦ πλησίον ἐπισκεφθεῖς πρὸ τινῶν ἡμερῶν τὸ ἐνταῦθα κατάστημα κωφαλάων, ἔνθα διδάσκονται 250 μαθηταί. Πρόκειται νὰ δώσωμεν φωνὴν εἰς ἀνθρώπους μὴ δυναμένους νὰ ἀκούσουν, διότι τὰ ἀκουστικὰ αὐτῶν ὄργανα εἶνε τελειῶς κατεστραμμένα. Τὸ παιδίον μανθάνει νὰ ὀμιλῇ, διότι ἀκούει τὴν φωνὴν τῶν ἄλλων ἣν

σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἀπομιμείται. Ἄλλ' ἐδῶ ἴσα ἴσα εἶνε τὸ θαῦμα τῆς ἐπιστήμης. Ὁ κωφάλαλος δὲν ὀμιλεῖ διότι δὲν ἀκούει· ἀλλ' ἔχει ὅλα τὰ φωνητικὰ αὐτοῦ ὄργανα, ἐπομένως δύναται νὰ φωνάξῃ, ὅπως τὰ μικρὰ παιδιά. Τὸ ζήτημα λοιπὸν ἦτο νὰ δώσωμεν σχῆμα, νὰ φθογγοποιήσωμεν οἰονεὶ τὴν ἀσχημάτιστον φωνὴν ἣν δύναται νὰ δώσῃ εἰς κωφάλαλος. Καὶ τοῦτο κατορθοῦται διὰ φοβερᾶς ὑπομονῆς. Ὁ διδάσκαλος ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἀναγκάζει τὸν μαθητὴν νὰ ἐκβάλλῃ ἤχους μέχρις ὅτου ὁ κωφάλαλος παραγάγῃ τὸν ἦχον ἐκεῖνον ὅστις ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰ διάφορα γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου. Τότε τὸν ἀναγκάζει νὰ ἐπαναλάβῃ πολλάκις τὸν ἦχον ἐκεῖνον, π. χ. τὸ Λ μέχρις ὅτου τὸ μάθῃ. Πρὸς τοῦτο ὁ διδάσκαλος μεταχειρίζεται καὶ τὰς διαφοροὺς παλμικὰς κινήσεις τῶν νεύρων τοῦ λαιμοῦ, τὰς παραγομένας κατὰ τὴν ὀμιλίαν. Ὁ μαθητὴς θέτει τὴν χεῖρα εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ διδασκάλου, ὅστις προφέρει τὸ Λ, καὶ αἰσθάνεται διὰ τῆς ἀφῆς ὅτι ἡ προφορὰ τοῦ ψηφίου ἐκεῖνου παρήγαγε παρ' αὐτῷ τόσον ἀριθμὸν παλμικῶν κινήσεων. Κατόπιν θέτει τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ἰδικοῦ του λαιμοῦ, ἢ ἀκόμη καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ ἀρχίζει νὰ ἐκβάλλῃ ἤχους, μέχρις ὅτου αἰσθανθῇ εἰς τὸν λαιμὸν ἢ εἰς τὸ στήθος τὰς αὐτὰς δονήσεις ὅσας ἡσθάνθη καὶ παρὰ τῷ διδασκάλῳ, ὅτε ἐννοεῖ ὅτι καλῶς ἐπρόφερε τὸ Λ. Τότε ὁ διδάσκαλος γράφει τὸ ψηφίον ἐπὶ τοῦ πίνακος καὶ οὕτως ὁ μαθητὴς μανθάνει καὶ τὴν γραφὴν.

Ἄλλ' ἵνα εἰς κωφάλαλος μάθῃ τὸ ἀλφάβητον χρειάζεται εἰς ἐνὸς ἔτους ἐπίμονος ἐργασία. Ἀπαγορεύεται πρὸς τοῦτο αὐστηρῶς πᾶσα μεταξὺ τῶν μαθητῶν διὰ χειρονομιῶν συνεννόησις. Αἱ σπουδαὶ διαρκοῦσιν ὀκτὼ ἔτη, καθ' ἃ μανθάνουσι νὰ γράψωσι καὶ νὰ ἀναγινώσκωσι καλῶς. Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν μάλιστα κατώρθωσαν ἐξεληθόντες τῆς σχολῆς νὰ ἀκολουθήσωσι γυμνασιακὰ μαθήματα καὶ νὰ λάβωσι δίπλωμα. Ἄλλ' ἡ φωνὴ τῶν οὐδέποτε δύναται νὰ λάβῃ τὸν φυσικὸν ἦχον τῆς φωνῆς τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, ἣν οὐδέποτε ἤκουσαν. Παρέστην εἰς σπαραξικάρδιον ἀκρόαμα, ὅταν ὁ διδάσκαλος παρήγγειλλεν εἰς τοὺς 10 κωφάλαλους τῆς ἀνωτέρας τάξεως νὰ ἀπαγγείλωσι συγχρόνως ἐνώπιόν μου. Φωνὴ παρατεταμένη, ὑπόκωφος, ἀγρία, γρυλλισμοὶ ἀνθρώπων προσπαθούντων νὰ ὀμιλήσωσι μετ' ἀγωνίας. Ἄλλ' ἀδιάφορον, κατορθοῦσι νὰ ὀμιλῶσι καὶ ἴσως ἡ ἐπίμονή ἐπιτύχη σὺν τῷ χρόνῳ περισσότερα.

Δὲν ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ μάθωσι νὰ ὀμιλῶσι· δεόν ἀκόμη νὰ μάθωσι καὶ πῶς νὰ ἀκούωσι. Τὸ τοιοῦτο βεβαίως εἶνε ἀδύνατον, ἀφοῦ ἡ

ἀκοὴ εἶνε κατεστραμμένη. Ἄλλ' αὐτὸ ἀναπληροῦται ἀλλέως. Ὁ κωφάλαλος συνειθίζει νὰ ἐννοῇ τὸν μεθ' οὗ ὀμιλεῖ ἐκ τῆς κινήσεως τῶν χειλῶν του. Ἐπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν τινες τόσον ἐξησκημένοι ὥστε ἀντιλαμβάνονται εἰς ἀπόστασιν 10 μέτρων. Παρατηρήθη ὅτι 10—12% ἐκ τῶν κωφάλαλων εἶνε τέκνα ἐκ γάμου πρώτων ἐξαδέλφων. Καὶ παρὰ τὰς φοβερὰς ἄλλας ἀκόμη συνεπειὰς ἃς ἔχουσιν οἱ τοιοῦτοι αἰμομικτικοὶ γάμοι, ἡ πολιτεία δυστυχῶς ὀλιγώτερον σοφῆ τῆς ἐκκλησίας, ἐπιτρέπει τὸν γάμον πρώτων ἐξαδέλφων.

Ἐκαστος κωφάλαλος μανθάνει μίαν τέχνην οὕτως ὥστε ἐξερχόμενος τοῦ καταστήματος δύναται νὰ κερδαίνῃ εὐκόλως τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐγένιναν διακεκριμένοι καλλιτέχναι, πλείστα δὲ τῶν ἀγαλμάτων ἄτινα κοσμοῦσι τοὺς Παρισίους ὀφείλονται εἰς τὴν σμίλην κωφάλαλων. Εἰς τὸ μικρὸν τοῦ σχολείου μουσεῖον εἶδον καὶ ἔργα τοῦ Ἑλληνος κωφάλαλου κ. Βαρβέρη ὅστις μετὰ λαμπρὰς ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ τῶν Ἀθηνῶν σπουδὰς τελειοποιεῖται ἐνταῦθα.

Καθ' ἣν ὥραν ἡτοιμαζόμεν νὰ ἐξέλθω τοῦ καταστήματος, ἀκούω μικρὸν τύμπανον νὰ ἤχῃ ἐν τῇ αὐλῇ, καλοῦν τοὺς παίζοντας μαθητὰς εἰς τὰς τάξεις. Τύμπανον καλοῦν κωφάλαλους, μοὶ ἐφάνη τόσον περίεργον, ὥστε ἠρώτησα τὸν συνοδεύοντά με καθηγητὴν. Τί σημαίνει αὐτό; —Δὲν πρέπει διολοῦ νὰ ἀπορῆτε, μοὶ ἀπήντησεν· οἱ μαθηταὶ μου δὲν ἀκούουν τὸ τύμπανον ἀλλὰ τὸ αἰσθάνονται εἰς τὸ ἐπιγᾶστριον διὰ τῶν παλμικῶν κινήσεων τοῦ ἀέρος.

Εἶθε ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ φιlanθρωπία νὰ κατορθώσουν νὰ ἐλαφρύνουν ἀκόμη τὴν κακομοίραν αὐτὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἀπὸ ἄλλα κακὰ ἄτινα τὴν καταμαστίζουσι οἰκτρότατα!

Γ. Σ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ

Η ΓΕΡΜΑΝΙΣ

Ειθισμένη από μακρῶν αἰῶνων νὰ περιφρονῆται ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς τῆς φυλῆς αὐτῆς, ἥκιστα φιλόφρονος ἐκ φύσεως, ἡ γερμανὶς γυνὴ παρέμεινε ταπεινὴ ὑπηρέτρια, καὶ θεωρεῖ ἑαυτὴν ὡς ὄν κατώτερον τοῦ ἀνδρὸς. Οὕτω δὲν ἐπιδιώκει τὴν τιμὴν τῆς μύθεως ἑαυτῆς εἰς τὰ ἐκείνου ἔργα, τοῦ συμμερισμοῦ τῶν πυρετωδῶν ἀγῶνων καὶ τῶν ἀγωνιῶν τῶν ἐπιχειρήσεών του, δὲν ἐπιζητεῖ νὰ βοηθῆ αὐτὸν ἐν τῇ τραχείᾳ ὑπὲρ ὑπάρξεως πάλη. Ἀρκεῖται ἀπλούστατα εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν τοῦ οἴκου καὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων τῆς, ἐργαζομένη ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγότερον. Ἐὰν ἐν γερμανικῇ τινι οἰκογενείᾳ τὰ τέκνα εἶνε πολυάριθμα, καταλαμβάνουσι πολὺ μικρὰν θέσιν. Ἀπὸ τῆς τρυφερωτέρας ἡλικίας παραδίδονται ταῦτα εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα, καὶ εἰς τὰς εὐπόρους οἰκογενείας ἡ παιδαγωγὸς — κατὰ γῆρας ἐλβετικῆς τὸ πλεῖστον — ἀντι-καθιστᾷ τὴν μητέρα καὶ ἀπαλλάσσει αὐτὴν πάσης μερίμνης.

Ἡ Γερμανὶς στερεῖται ἐντελῶς τῆς ἐλαστικότητος ἐκείνης τοῦ πνεύματος ἣτις καθιστᾷ ἱκανὰς τὰς γυναῖκας τὰς πλουσιοπαρόχως πεπρωκισμένας ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην νὰ ἐκπληρῶσι καθήκοντα πολλαπλᾶ καὶ ποικίλα. Δὲν ἐδόθη αὐτῇ ἄνωθεν νὰ εἶνε ταῦτοχρόνως γυνὴ τοῦ κόσμου, γυνὴ τοῦ σπιτιοῦ καὶ μήτηρ. Ὁ στενὸς αὐτῆς ἐγκέφαλος μόλις τῇ ἐπιτρέπει τὴν ἐκπλήρωσιν ἐνὸς μόνου τῶν καθηκόντων τούτων. Οὕτω βλέπομεν ἐν Γερμανίᾳ γυναῖκας αἵτινες ζῶσι διὰ τὸν οἶκον αὐτῶν μό-

νον, ἢ διὰ τὸν κόσμον καὶ τὰς ἀπαιτήσεις του. Ἄλλὰ πάντα ταῦτα ἄνευ μέτρου, ἄνευ λεπτότητος, ἄνευ χάριτος. Ἡ Γερμανὶς δὲν εἶνε χαρίεσσα.

Ὅστις εἶδεν αὐτὴν περιηγουμένην τὴν Ἑλβετίαν τὴν Ἰταλίαν ἢ τὰς πόλεις ἐν αἷς ὑπάρχουσιν ἰαματικαὶ πηγαί, παρετήρησε βεβαίως τοῦτο. Σημειωτέον ὅτι ἡ Γερμανὶς ἀγαπᾷ πολὺ τὰ ταξείδια ταῦτα.

Εἰς τὰς κοινὰς τραπέζας τῶν ξενοδοχείων ἀποτελεῖ αὕτη κηλίδα. Περιβεβλημένη ἐσθῆτα πλουσίαν — ἣτις μολονότι ἀντιγεγραμμένη ἀπὸ παρισινῶν προτύπων, φαίνεται ἀπολέσασα πᾶσαν τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς χάριν ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν φέρεται ὑπὸ τῆς κατόχου αὐτῆς, — ἡ Γερμανὶς ἐπισπᾷ τὴν προσοχὴν πρῶτον ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν τρώγει, μεταχειριζομένη τὸ μαχαίριον ἀντὶ περονίου καὶ φέρουσα αὐτὸ ἀενάως εἰς τὸ στόμα διὰ χεῖρὸς ἥκιστα συνήθως ἐπιμεμελημένης, εἶτα ἐκ τοῦ συνεχοῦς γέλωτος δι' οὐ συνοδεύει τὰς περὶ τῶν παρακαθημένων παρατηρήσεις αὐτῆς, τὰς ὁποίας κάμνει ἀρκούντως ἀναιδῶς.

* *

Κόρη ἡ Γερμανὶς εἶνε ῥομαντικὴ καὶ αἰσθηματικὴ. Κατὰ τὸ μάθημα τοῦ χοροῦ τὸ ὁποῖον λαμβάνουσιν ὁμοῦ οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι, ἐπιλαμβάνεται ἀσμένως ἀθῶας τινὸς ἐρωτικῆς περιπετείας μετὰ τινος σπουδαστοῦ θεραπεύοντος τὰς μούσας. Ἄλλὰ πάντα ταῦτα δὲν εἶνε σοβάρᾳ! Τῶν μεγάλων περιουσιῶν οὐσῶν σπανιωτάτων, καὶ τῶν προικῶν — ἕνεκα τῆς πολυτεχνίας — ἀσημάντων ἢ μηδαμινῶν, γινώσκει αὕτη ἄριστα ὅτι εἰς ἑαυτὴν μόνην πρέπει νὰ ἐλπίζῃ διὰ τὸν γάμον. Οὕτω, παρὰ τοὺς πολυαριθμούς αἰωνίους ἐρωτικούς ὄρκους τοὺς ἀνταλασσομένους ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης μετὰ τοῦ νεαροῦ αὐτῆς ἐρωμένου, ὄρκους συνοδευομένους ὑπὸ τρυφερῶν φιλημάτων, τὰ ὁποῖα παρέχει ἄνευ πολλῶν παρακλήσεων, πείθεται εὐκόλως νὰ νυμφευθῆ τὸν φαλακρὸν καὶ πλούσιον ἄνδρα, ὅστις ἐξασφαλίζει αὐτῇ ἄνετον καὶ εὐάρεστον βίον.

Ὅταν εἶνε νεαρῶτάτῃ ἡ Γερμανὶς — χάρις εἰς δρισερὰν εὐχροίαν τοῦ προσώπου, εἰς διαυγῆ ὄμματα, εἰς ξανθὴν κόμην, εἰς σῶμα λεπτὸν καὶ λιγυρὸν — εἶνε μᾶλλον εὐειδής. Ἄλλὰ πόσῳ ταχέως ἀντιπαρέρχεται καὶ ἐξαφανίζεται ἡ « καλλονὴ αὐτῆ τοῦ διαβόλου! » Τῶν φιλαρέσκων αὐτῆς ἀγῶνων στεφθέντων ὑπὸ ἐπιτυχίας καὶ τοῦ συζύγου κατακτηθέντος, ἡ νεόνυμφος μεταβάλλεται καὶ μεταφορροῦται ὀφθαλμοφανῶς. Ἡ φιλαρέσκεια — τὸ δῶρον τοῦτο τῶν μοιρῶν — δι' ἧς ὡς ἐξ ὀρμεμφύτου

έκοσμήθη ἐπὶ βραχὺ χρονικὸν διάστημα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐπιδιω-
κομένου σκοποῦ, — μὴ οὐσα ἔμφυτος παρ' αὐτῆ, ἐγκαταλείπει αὐτὴν
καὶ χάνεται διὰ παντός. Μετ' ὀλίγον ἢ νεαρὰ γυνὴ ἀμελεῖ ἑαυτὴν, γί-
νεται « βαρεῖα » καὶ καθίσταται ἀγνώριστος. Πολλάκις ἐγκαταλείπει
καὶ αὐτὴν τὴν μουσικὴν καὶ τὸ ἄσμα, δι' ὧν ἄλλοτε ἤρατο θριάμβους
εἰς τὰς αἰθούσας. « Πρὸς τί τόρα ποῦ εἶμαι ἔγγαμος; » διαλογίζεται.

Ἐσφαλμένη θὰ ἦτο ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἐξ αἰσθήματος πίστεως πρὸς τὸν
σύζυγόν της ἢ ἐξ ἀρχῶν ὑπερβολικῆς ἀρετῆς πράττει οὕτω.

Ἡ αἰτία ἔγκειται μᾶλλον εἰς εἰδός τι νωθρότητος καὶ νάρκης σω-
ματικῆς τε καὶ ἠθικῆς, ἥτις εἶνε ὁ κύριος χαρακτήρ τῆς λυμφατικῆς καὶ
χλιαρωτάτης φύσεώς της. Ἄλλ' ἔγκειται ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἐλαχίστην
προθυμίαν ἥτις καταβάλλεται πρὸς ἐρωτόφρονα πρὸς αὐτὴν θεραπείαν.

*
* *

Οἱ ἄνδρες ἐν Γερμανίᾳ, ἦπτον ἴσως λεπτῆς καλαισθησίας ἢ ἀλλαγῶ, ἀρκοῦνται εἰς τὰς ὑπαλλήλους τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων, εἰς τὰς
γυναίκας τῶν ζυθοπωλείων καὶ εἰς τὰς ἀγνάς θαλαμηπόλους, αἵτινες,
πᾶσαι νεαρῶταται καὶ πολλάκις εὐειδέσταται, λαμβάνονται πολὺ ὑπ'
ὄψει εἰς τοὺς οἴκους τῶν ἀστῶν. Καὶ τείνει τις νὰ πιστεῦσῃ ὅτι ἔνεκα
τῶν εὐκόλων τούτων ἐρώτων, τυγχάνουσι τοσοῦτον ἀπρόθυμοι νὰ ὑπο-
στῶσι τὴν ἀνίαν καὶ νὰ διατρέξωσι τοὺς κινδύνους οἵτινες εἶνε ἀναπό-
σπαστοι ἀπὸ πάσης σχέσεως μετὰ γυναικὸς ἐγγάμου. Τὸ βέβαιον εἶνε
ὅτι ἡ ἔγγαμος Γερμανίς σπανιώτατα γίνεται ἀντικείμενον ἐρωτικῆς
θεραπείας.

Ἐκτὸς τῆς κοινῆς Γερμανίδος, ἣν συναντᾷ τις ἀνὰ πᾶν βῆμα, ὑπάρ-
χει προσέτι — ὅπως πανταχοῦ ἄλλοῦ — ἡ γυνὴ τοῦ συρμοῦ ἢ «*profes-
sional beauty*». Εἶνε ἡ γυνὴ, ἥτις μόλις εὐειδῆς ἐπεβλήθη εἰς τὸν
γενικὸν θαυμασμὸν διὰ τοῦ πνεύματός της, τῶν ἀριστοκρατικῶν καὶ
ἐπιδεικτικῶν αὐτῆς τρόπων, διὰ τῆς κοσμοπολιτικῆς αὐτῆς κομψότητος.
Δύναται τις νὰ εἶνε βέβαιος ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη ἐνδύεται εἰς Παρισίους,
ὅτι συχνάζει ἐνδελεχῶς εἰς τὰ παρισινὰ θέατρα, ὅτι ἀκολουθεῖ μετὰ
πολλοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ πολλῆς προσοχῆς τὴν φιλολογικὴν ἐν Γαλλίᾳ
κίνησιν, καὶ ὅτι ὀφείλει τὴν ἐπὶ τῶν συμπατριωτῶν αὐτῆς ἐπιρροὴν εἰς
τὴν ἰκανότητα ἣν ἔχει τῆς ἀπομιμήσεως καὶ ἀφομοιώσεως οὕτως εἰπεῖν
τῆς χάριτος τῶν παρισινῶν γυναικῶν.

GINA SASEBEY

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΑΝΑΠΝΕΕΙΝ

ΥΠΟ

ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΔΡΕΪΣΟΝ

(Ἐκ τῆς «ΙΘ' ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΑΔΟΣ» ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ)

Κατὰ κανόνα ἀναπνέομεν αὐτομάτως, καὶ εἰσδεχόμεθα εἰς τοὺς πνεύ-
μονας κάθε εἰκοσιτέσσαρας ὥρας περὶ τοὺς 425 κυβικούς πόδας ἀέρος.
Ὅσον σπουδαῖα καὶ ἂν εἶνε ἡ βρῶσις καὶ ἡ πόσις πρὸς ὑποστήριξιν
τῆς ζωῆς, εἶνε ἀσήμαντα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἀέρα. Ἄνθρωπος δύ-
ναται ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας νὰ ζῆσῃ ἄνευ τροφῆς, ἀλλ' ἀποθνήσκει ἐὰν
μείνῃ μόνον ὀλίγα λεπτὰ ἄνευ ἀέρος. Διὰ τῆς ἀναπνοῆς τὸ ὄξυγονον
φέρεται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ αἷμα καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ ἀποπέμπεται
εἰς τὸν ἀέρα. Τὸ ἐν τῷ ἀέρι ὄξυγονον εἶνε τὸ ὑποστηρίζον τὴν ζωὴν,
καὶ ἂν διὰ τινος καταστροφῆς τὸ ὄξυγονον ἐχάνετο ὑπερθεν τῆς γῆς
ἐπὶ δέκα λεπτὰ μόνον, ὅλη ἡ ζωικὴ πλάσις, ἐξαιρουμένων τινῶν νη-
χομένων ζώων, θὰ ἔπαυε νὰ ὑπάρχῃ.

Κατὰ μέσην ἀναλογίαν εἰσπνοῆς, ὁ ἄνθρωπος εἰσδέχεται περὶ τὰς
δεκατέσσαρας κοτύλας ἀέρος κατὰ λεπτόν, εἰκοσιὲν δὲ τοῖς ἑκατόν ἐκ
τοῦ ἀέρος τούτου συνίσταται ἀπὸ ὄξυγονον. Ἐπομένως τρεῖς περίπου
κοτύλα ὄξυγονου φαίνεται ὅτι χρειάζονται πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ζωῆς.

Ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι θὰ ἠδυνάμεθα μόνον νὰ ἐπιτύχωμεν τὸ ἥμισυ τῆς
ποσότητος ταύτης κατὰ λεπτόν, τί θὰ ἠκολούθει;

Δύναμαι νὰ ὀμιλήσω ἐκ πείρας περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τούτων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1877 κατέλιπον τὰ ἰνδικὰ πεδία καὶ ἐπορεύθην εἰς Σίμ-
λαν, καὶ ὁ θάλαμος ἐν ᾧ κατώκουν ἦτο περὶ τοὺς ἑπτακισχιλίους πό-
δας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἔλαβον μαζὺ μου βαρό-
μετρον νέου συστήματος, ἀλλ' εὔρον τὸ ὄργανον τοῦτο ἄχρηστον, διότι
ἐλειτούργει μόνον εἰς ὕψος 5 χιλ. ποδῶν, καὶ ἔμνε ἀκίνητον, οἰαδή-
ποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ κατάστασις τοῦ καιροῦ, καθόσον εὐρισκόμενῃ δισχι-
λίους πόδας ὑπεράνω τῆς δυνάμεώς του.

Εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν δροσερότητα τοῦ ἀέρος, μετὰ τὸν πνιγηρὸν
καύσωνα τῶν πεδιάδων, ἐξεκίνησα εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου
ὅπως περιπατήσω περὶ τὸ ὄρος Ἰακκό. Διανύων μὲ τὸ σύνηθες βῆμά
μου τρία περίπου μίλια τὴν ὥραν, ἀνέβην τὸ ὄρος· ἀλλὰ παράδοξος
αἰσθησις μοὶ ἐπῆλθε πάραυτα· ἠσθάνθην ζάλην· ὁ σφυγμὸς καὶ ἡ καρ-
διά μου ἔπαλλον 132 παλμούς κατὰ λεπτόν· ἄφθονος διαπνοὴ καὶ ἰδρῶς
μοὶ ἐπῆλθε, καὶ ἠσθανόμην ὡσεὶ πνιγμονήν. Ἦναγκάσθην νὰ καθίσω
χαμαί, διότι ἤμην ἀσθενὴς καὶ λιπόθυμος. Ἐπέστρεψα εἰς τὸν θάλα-
μόν μου, ἀλλὰ παρῆλθον δύο ὥραι ἐωσότου συνέλθω.

Ἐπειδὴ ἤμην ὑγιέστατος κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, εὐρισκόμενῃ εἰς με-
γάλην ἀπορίαν ὅπως ἐννοήσω τὴν παράδοξον πείραν ἣν ἔλαβον, καὶ
ἦτις, καίτοι οὐχὶ μετ' ἴσης σφοδρότητος, μ' ἐπεσκέφθη καὶ πάλιν ἀπὸ
καιροῦ εἰς καιρὸν, καὶ ὅταν ἐκαθήμην ἡσύχως ἐπὶ μακρᾶς θρονίδος.

Πᾶν ἀποτέλεσμα πρέπει νὰ ἔχῃ αἰτίαν τινὰ, καὶ ἐνῶ παρετήρουν
τὸ ἀκαμπτον βαρόμετρόν μου, αἰφνης μοὶ ἐφάνη ὅτι εὔρον τὴν αἰτίαν,
καθόσον μᾶλλον τὸ ὅ,τι ἠσθάνθην ἦτο λίαν παραπλήσιον πρὸς ὅ,τι
ὑπέστην ἐν πολυανθρώπῳ καὶ κακῶς ἀεριζομένῳ θεάτρῳ ἢ θαλάμῳ.

Ὅταν ἤμην κάτω εἰς τὰς πεδιάδας, εἶχον προσλάβει, κατὰ τὴν
συνήθη ἀναλογίαν τῆς ἀναπνοῆς, εἰς τοὺς πνεύμονάς μου περὶ τὰς δε-
κατέσσαρας κοτύλας ἀέρος κατὰ λεπτόν, περικλείοντας περὶ τὰς τρεῖς
κοτύλας ὀξυγόνου. Ἐὰν αἱ δεκατέσσαρες αὗται κοτύλαι ἐνεκλείοντο
ἐντὸς φούσκας καὶ ἀνεφέροντο εἰς ὕψος ἑπτακισχιλίων ποδῶν ἢ φούσκα
θὰ ἔσπαζε, διότι αἱ δεκατέσσαρες κοτύλαι ἀέρος θὰ ἐξωγοῦντο, καὶ
μόνον χάριν τοῦ λόγου θὰ ὑποθέσωμεν ὅτι θὰ ἐξωγοῦντο εἰς εἰκοσιο-
κτῶ κοτύλας, ἢ ἀκριβῶς τὸ διπλάσιον.

Ἐπειτα ἄρα ὅτι, ὀπότεν ἀνέπνεον αὐτομάτως εἰς ὕψος ἑπτακισχι-
λίων ποδῶν, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν καθ' ἣν εἶχον ἀναπνεύσει εἰς
τὰς πεδιάδας, προσελάμβανον εἰς τοὺς πνεύμονάς μου περὶ τὰς δεκα-
τέσσαρας κοτύλας ἡραιωμένου ἀέρος, ἴσας πρὸς ἑπτὰ μόνον κοτύλας

τοῦ ἀέρος τῶν πεδιάδων. Κατ' ἀκολουθίαν, ἀντὶ νὰ ἐφοδιάζω τὸ αἷμά
μου μὲ τρεῖς κοτύλας ὀξυγόνου κατὰ λεπτόν, τὸ ἐφοδιάζον μόνον μὲ
μίαν καὶ ἡμίσειαν κοτύλην.

Φυσικώτατον ἦτο ὅτι ἀποτελέσματα τινὰ θὰ ἐπῆρχοντο διὰ τῆς μειώ-
σεως ταύτης τοῦ ὀξυγόνου, τοῦ προσλαμβανομένου εἰς τοὺς πνεύμονας,
κ' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐδοκίμασα ἦσαν μεγάλη αὐξήσις τῶν παλμῶν τῆς
καρδίας μου καὶ αἰσθημα πνιγμονῆς. Διατί ἡ καρδιά μου ἔπαλλε τα-
χύτερον ἕνεκα τοῦ ὀλιγωτέρου εἰσπνεομένου ὀξυγόνου; ἦτο νῦν τὸ
ζήτημα.

Χωρὶς νὰ κάμω χρῆσιν ἐπιστημονικῶν ὄρων, θὰ περιγράψω μὲ ἀπλᾶς
λέξεις τὰ συμπεράσματα εἰς τὰ ὁποῖα ἔφθασα.

Ἡ καρδιά ἐνεργεῖ αὐτομάτως, οἶονεὶ δυναμικὴ τις ἀντλία, ἐλαύ-
νουσα τὸ αἷμα δι' ὄλου τοῦ συστήματος καὶ φέρουσα τὸ αἷμα τοῦτο
εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἀέρα, τῇ βοήθειᾳ τῶν πνευμόνων, ἢ, μὲ ἀπλήν
γλῶσσαν, ὀξυγονίζουσα τὸ αἷμα. Ἄλλ' ἕνεκα τῆς ἐξογκώσεως τοῦ ἀέ-
ρος εἰς ὕψος ἑπτακισχιλίων ποδῶν, μόνον τὸ ἡμισυ τῆς ποσότητος τοῦ
ὀξυγόνου περιείχετο εἰς τοὺς πνεύμονας, τὸ ὁποῖον θὰ περιείχετο ἐὰν
ἤμην εἰς τὰς πεδιάδας. Ἦτο δυνατόν ὅτι ἡ καρδιά μὲ τὸ νὰ πάλλῃ τὸ
διπλάσιον σχεδὸν τῆς συνήθους ἀναλογίας τῆς ἐγένετο αἰτία ὥστε ἡ κυ-
κλοφορία νὰ προβαίη ταχύτερον καὶ ἐπομένως νὰ διέρχεται συχνότε-
ρον διὰ τῶν πνευμόνων καὶ οὕτω νὰ ἐπιτυγχάνῃ εἰς δύο διόδους τὸ αὐτὸ
ποσὸν ὀξυγόνου τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ μιᾶς διόδου, ὅτε
ὁ ἀήρ ἦτο πυκνότερος, ὡς ἦτο εἰς τὰς πεδιάδας; Ἐὰν τοῦτο ἦτο τὸ
αἷτιον τοῦ τί εἶχον παραδόξως αἰσθανθῆ, ἔβλεπον δυνατόν φάρμακον,
τὸ ὁποῖον ἀπεφάσιζα νὰ δοκιμάσω πρακτικῶς τὴν ἐπομένην πρωίαν. Τὸ
φάρμακον ἦτο νὰ ἀσκήσω τὴν θέλησιν καὶ ἀντὶ νὰ ἀναπνέω αὐτομάτως,
νὰ ἀναπνέω τὸ διπλάσιον τοῦ συνήθους καὶ προσέτι νὰ λαμβάνω πολὺ
μακρὰς εἰσπνοάς. Ἐὰν ἄρα ὑπὸ κανονικᾶς περιστάσεως προσελάμβανον
εἰς τοὺς πνεύμονάς μου περὶ τὰ δύο γαλλόνια ἀέρος κατὰ λεπτόν, εἰσ-
πνέων ραγδαϊότερον, θὰ προσελάμβανον περὶ τὰ τέσσαρα γαλλόνια καὶ
οὕτως ἐκάστη εἰσπνοὴ θὰ μοὶ ἔδιδε προμήθειαν ἰσοδυναμοῦσαν μὲ τρεῖς
κοτύλας ὀξυγόνου κατὰ λεπτόν. Ἦρχισα τὸν περίπατόν μου ὡς πρὶν
καὶ τάχιστα ἠσθάνθην τὰ αὐτὰ συμπτώματα. Ἡῤῥηξα τότε τὸ ποσὸν
τῆς ἀναπνοῆς μου εἰς 40 κατὰ λεπτόν, καὶ εἰς δύο λεπτὰ πᾶσα αἰ-
σθησις λιποθυμίας ἔπαυσε, μετὰ 5 δὲ λεπτὰ ἡ ταχύτης, μεθ' ἧς ἡ καρ-
διά μου ἔπαλλε, ἠλαττώθη κατὰ πολὺ. Ἐξηκολούθησα τὸν περίπατόν

μου και επανέλαβον τὸ πείραμα μετὰ τῶν αὐτῶν πάντοτε ἀποτελεσμάτων, ἐωσότου ἐπέισθην ὅτι εὖρον φάρμακον διὰ τὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα τῆς εἰσπνοῆς ἡραιωμένου ἀέρος. Ἐντὸς μιᾶς ἐβδομάδος ἢ δέκα ἡμερῶν τὸ σύστημά μου ἀπέβη οἰκτεῖον πρὸς τὸν ἡραιωμένον ἀέρα και δὲν ἠσθάνομην ἀσυνήθη ἀποτελέσματα ἐκ τῆς ἀναπνοῆς.

Ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν πείραν ταύτην ἀπῆλθον εἰς ἐκδρομὴν πρὸς τὸ Θιβέτ, και ὅταν ἀνῆλθον εἰς τὸ ὄρος Οὐττώ, τὸ ὁποῖον εἶνε πιστεύω περὶ τοὺς 12,000 πόδας ὑψηλόν, ἠσθάνθην γὰ αὐτὰ συμπτώματα οἷα τὸ πρῶτον μοι ἐπῆλθον ἐν Σίμλα. Πάραυτα εἰσέπνευσα λίαν ραγδαίως και μετ' ὀλίγα λεπτά ἠσθάνθην τὸν ἑαυτόν μου καλά. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, προστιθέμενον εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συνέβη ἐν Σίμλα, ἐνόμισα ὅτι ἦτο ἰκανὸν τεκμήριον ὅτι ὑπάρχει τέχνη ἐν τῷ ἀναπνεῖν.

Ἐὰν τοῦτο ἦτο τὸ μόνον πλεονέκτημα τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῆ ἐκ τοῦ γινώσκειν πῶς νὰ ἀναπνῆ τις, δὲν θὰ ἦτο πολὺ χρήσιμον διὰ τὸ πολὺ κοινόν. Οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων σπανιώτατα ἔχουσι ν' ἀναπνεύσωσι εἰς ὕψος και 7,000 ποδῶν· ἀλλ' ἀφ' οὗ εὖρον τ' ἀποτελέσματα τῆς ραγδαίας εἰσπνοῆς, ἐσκέφθην περὶ τοῦ ὑποκειμένου τούτου και ἐσχημάτισα τοὺς ἰδίους συμπερασμούς μου.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν περὶ τῆς ὠμίλησα, ἦτοι πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν, συχνὰ ὑπέφερον, τὴν νύκτα μάλιστα, ἐκ σφοδροτάτου πόνου περὶ τὴν καρδιακὴν χώραν· ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν πρότερον ὑπέφερα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, και ἔφθασα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καρδιακὴ νόσος ἔμελλε νὰ τελειώσῃ τὸ ἐπίγειον στάδιόν μου. Ὁ παλμώδης οὗτος πόνος θὰ ἐξηκολούθει μετὰ μικροῦ διαλείμματος ἐπὶ μίαν ἢ δύο ὥρας.

Σκεπτόμενος περὶ τούτου, ὑπόπτευσά ὅτι δυνατόν νὰ ὠφείλετο εἰς τὸ ὅτι τὸ αἷμά μου δὲν ἐφωδιάζετο ἐπαρκῶς μετ' ὀξυγόνου. Ἐὰν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, τὴν πρώτην φορὰν, καθ' ἣν θὰ ἠσθάνομην τὸν πόνον, ἠδύναμην νὰ δοκιμάσω τὸ ἰατρικόν μου. Δὲν ἐπερίμενα ἐπὶ πολὺ, διότι ὁ πόνος ἦλθε σφοδρότατος μίαν νύκτα, και πάραυτα ἤρχισα νὰ ἀναπνέω περὶ τὰς 40 εἰσπνοὰς κατὰ λεπτόν μετὰ τοῦ ἀποτελέσματος ὅτι ὁ πόνος ἔπαυσε εἰς ὀλίγα δευτερόλεπτα και δὲν ἐπανῆλθε τὴν νύκτα ἐκείνην. Ἀπὸ τοῦ χρόνου ἐκείνου ἔσχον πολλὰς εὐκαιρίας νὰ δοκιμάσω τὸ ἰατρικόν μου μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε ἐπιτυχίας. Καθόσον ὁ χρόνος προέβαινε, οἱ πόνου καθίσταντο οὐ μόνον ὀλιγώτερον συχνοί, ἀλλ' ὀλιγώτερον δριμεῖς, και τώρα, ἐὰν ὑπάρχῃ τὸ ἐλάχιστον ἔχνος τοιούτου ἄλλοι, ραγδαία εἰσπνοὴ ἐμποδίζει αὐτὸ νὰ φθάσῃ εἰς ὠριμότητα.

Ἐν τινι ἰατρικῷ βιβλίῳ, ὅπερ ἔχω ὑπ' ὄψει, φέρεται ὑπὸ τὸ κεφάλαιον «Λειτουργικὰ νοσήματα τῆς καρδίας» ὅτι ὁ παλμὸς αὐξάνει διὰ τῶν καθιστικῶν ἐνασχολήσεων, ἀλλ' ἀνακουφίζεται διὰ μετρίας ἀσκήσεως.

Τί κατορθοί ἢ μετρία ἀσκήσις; Αὐξάνει τὸ ποσὸν τῆς εἰσπνοῆς και ἐντεῦθεν δίδει μεγαλειτέραν προμήθειάν ὀξυγόνου εἰς τὸ αἷμα ἢ ὅση δίδεται, ὅταν κἀθηται ἄτομόν τι. Ἀλλὰ διατί νὰ λαμβάνηται ἢ ἀσκήσις πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἀποτελέσματος τούτου; Φαίνεται ὡς νὰ κατακαίῃ τις οἰκίαν διὰ νὰ ψῆσῃ ἕνα χοῖρον. Αὐξήσον τὸ ποσὸν τῆς ἀναπνοῆς και τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα προσκτάται, ἀρκεῖ μόνον νὰ δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν καθαρὸν ἀέρα, ἔστω και ἂν εἴμεθα καθισμένοι ἡσύχως ἐπὶ ἀναπνευστικῆς ἔδρας. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων φαίνονται φρονούντες ὅτι ἐὰν δὲν δύνανται νὰ λάβωσι μιᾶς ἢ δύο ὥρων ἀσκήσιν καθ' ἐκάστην, δὲν δύνανται νὰ εἶνε ὑγιεῖς. Εἰς τινὰς τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες τρώγουσι και πίνουσι παρὰ πολὺ, τοιαύτη συνήθεια δυνατόν νὰ εἶνε ἀναγκαία· ἀλλ' ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔλαβον ἐν γένει ὀλιγίστην ἀσκήσιν, ἀλλ' ἐπέτυχον περίπου τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, αὐξήσας τὴν ἀναλογίαν τῆς ἀναπνοῆς μου μίαν ἢ δύο ὥρας τὴν ἡμέραν, και ὅταν εἶνε ἀνάγκη, δύναμαι νὰ βαδίσω 10—12 μίλια, ἀνὰ τέσσαρα μίλια τὴν ὥραν, ἄνευ δυσκολίας.

Ἄλλοι εἶπον ὅτι συνέβησαν πολλὰ παραδείγματα ἀνθρώπων οἵτινες ἔπασχον τοὺς ὀδόντας και ἀπεφάσισαν τέλος νὰ τρέξωσι πρὸς τὸν ὀδοντοῖατρον, ὅπως τοὺς ἀποσπάσῃ τὸν ὀδόντα. Ἄμα ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὀδοντοῖατροῦ, οἱ ἀνθρωποι εὖρον ὅτι ὁ πόνος ἔπαυσε και τούτου ἔνεκα μεταμεληθέντες ἐπέστρεψαν οἰκαδε. Ὑποτίθεται ὅτι τὸ αἷτιον τοῦ ἀποτελέσματος τούτου ἦτο ὁ φόβος, ἀλλ' ἐγὼ τὸ ἀποδίδω εἰς τὴν ραγδαίαν ἀναπνοὴν ἣν ἐπέφερον ὁ δρόμος εἰς τοῦ ὀδοντοῖατροῦ. Ἀλλὰ διατί νὰ βαδίζῃ τις τὸν δρόμον πρὸς αὐξήσιν τῆς ἀναπνοῆς; Διὰ τῆς θελήσεως μόνης ἢ ἀναπνοῆς δύναται νὰ αὐξήσῃ μέχρι 50 εἰσπνοῶν κατὰ λεπτόν, ἐν ᾧ ἀναπαύεται τις ἐπὶ τοῦ κλιντῆρος· και δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι ἀπεδίωξα τὸν κεφαλόπονον, τὸν ὀδοντόπονον και ἄλλους πόνους εἰσπνεύσας ραγδαίως ἐπὶ πολλὰ λεπτά.

Ἄλλο ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποῖου ἔλαβον πείραν ἐκ τῆς ραγδαίας εἰσπνοῆς εἶνε ἡ θεραπεία τῆς ἀνησυχίας και ἀϋπνίας, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν οὐχὶ σπανίως πάσχουσιν ὅσοι ἐργάζονται πολὺ διανοητικῶς. Ὅπως ἀποφυγῇ τις τὸ νὰ ἀναπνῆ ὑποδεέστερον ἀέρα, καλόν εἶνε νὰ ἐγερθῇ τῆς κλίνης και περιπατήσῃ ἐν τῷ θαλάμῳ, εἰσπνέων λίαν ραγδαίως ἐπὶ ἐν ἡ δύο λεπτά.

Ἐν ᾧ ὀλίγοι ὑπάρχουσι οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναπνέωσιν εἰς μέγα ὕψος καὶ οὕτω νὰ εὐρίσκωσι τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὴν ἐντὸς τῶν πνευμόνων εἰσδοχὴν μικροτέρας προμηθείας ὀξυγόνου ἢ ὅση εἶνε ἀναγκαία διὰ τὴν ὑγείαν, ὑπάρχουσι μυριάδες ἀνθρώπων οἵτινες ὑποφέρουσι, πολλάκις χωρὶς νὰ ἐννοῶσι τὴν αἰτίαν, ἐκ τῆς εἰσπνοῆς ἀέρος ὅστις εἶνε ἀπολύτως δηλητηριώδης. Ἄνθρωπός τις κἀθηται εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἀσχολούμενος εἰς φιλολογικὴν ἐργασίαν, ἐπὶ μίαν ἢ δύο ὥρας· δὲν ὑπάρχει κυκλοφορία ἀέρος ἐν τῷ θαλάμῳ καὶ ἀναπνέει ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἐφ' οὗ γράφει ἢ ἐπὶ τοῦ βιβλίου ὅπερ ἀναγινώσκει. Εἰς ὀλίγιστα λεπτὰ ὁ ἀὴρ τὸν ὁποῖον ἀπέπνευσεν ἐκ τῶν πνευμόνων του εἰσπνέεται καὶ πάλιν, καὶ ἐνῶ κἀθηται ἡσυχῶς ἐξακολουθῶν τὴν ἐργασίαν του, δηλητηριάζει πράγματι τὸ αἷμά του προσλαμβάνων εἰς τοὺς πνεύμονας τὰ μόρια ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα οἱ πνεύμονες ἀπέριψαν πρὸ ἡμῶν λεπτοῦ.

Ὅσοι τῶν ἀνθρώπων δὲν σκέπτονται περὶ τῶν πραγμάτων τούτων, φαίνονται ἀγνοοῦντες ὅπως εἶναι διαπράττουσιν αὐτοκτονίαν διὰ βραδείας, ἀλλ' ἀσφαλοῦς μεθόδου δηλητηριάσεως. Οἱ πλήρεις ἀνθρώπων θάλαμοι, οἱ ἀνευ καταλλήλου ἀερισμοῦ, ἐνθα ὑπάρχουσι πολλὰ φωτᾶρια καὶ ὀλίγη μόνον ἀλλαγὴ ἀέρος, εἶνε κινδυνωδέστεροι εἰς τὴν ὑγείαν, παρὰ οἱ ἐκτεθειμένοι εἰς τὸν ἀέρα λάκκοι καὶ ὑπόνομοι. Ὅμοίως μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τὸ παραγόμενον ἀπὸ ἄλλα δηλητήρια, οἷον ἀπὸ ὑπερβολικὴν χρῆσιν οἴνου πνεύματος ἢ νικοτίνης, οἱ πάσχοντες ἔχουσι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐπανάληψιν τοῦ δηλητηρίου· δυσκόλως δύναται νὰ ὑποφέρωσι θάλαμον περιέχοντα δροσερὸν καθαρὸν ἀέρα. Σπεύδου νὰ κλείσωσι πᾶν παράθυρον καὶ θύραν διότι αἰσθάνονται ψῦχος, τὸ ὁποῖον ὀφείλεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν τοῦ αἵματος τὴν προερχομένην ἐκ τῆς εἰσπνοῆς διεφθαρμένου ἀέρος. Ὅταν νόσος τις προσβάλλῃ τοὺς τοιοῦτους, ἔστω καὶ τόσον μικρὰ κακοδιαθεσία, οἷον κρυολόγημα, λαϊμόπνοος ἢ βήξ, τὸ αἷμα τῶν εἶνε τόσον ἀκάθαρτον, ὥστε αὕτη ἀναπτύσσεται συνήθως εἰς σοβαρὰν νόσον· ἐν ᾧ ὅστις δὲν ἐδηλητηρίασε τὸ αἷμά του διὰ τῆς εἰσπνοῆς ἀκαθάρτου ἀέρος, οὔτε ἀπὸ τὴν πρώτην ἀσθένειαν θὰ ὑποφέρῃ.

Πρὸ τινων ἐτῶν προσεκλήθη ὑπὸ τινος φίλου, ὅστις ἐφημίζετο διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οἶνους καὶ τὰ δειπνα, νὰ συνδειπνήσω μετ' αὐτοῦ. Συνήθως ἀπέφευγον νὰ παρευρεθῶ εἰς γεῦμα, διὰ τὸν λόγον ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ἐστιατορίων ἀποβαίνουσιν ἀφόρητα, ἕνεκα τῆς ἀκαθαρσίας τοῦ

ἀέρος, πρὶν παρέλθῃ τὸ ἡμισυ τοῦ γεύματος. Μετὰ πολλὰς πιέσεις ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν ταύτην, καὶ μετ' ὀλίγον εὐρέθη καθήμενος μετὰ τεσσάρων ἄλλων συνδαιτυμόνων παρὰ τὴν τράπεζαν ἐν θαλάμῳ 12 τετραγωνικῶν ποδῶν καὶ 8 ποδῶν ὕψους. Ἵπερθεν τῆς τραπέζης ἔκκισιν τρία φῶτα ἀερίου, καὶ ἐπειδὴ τὰ παράθυρα ἦσαν κλειστὰ, τὸ δωμάτιον εἶχε τὴν ὁσμὴν τοῦ κλειστοῦ ἤδη ὅταν εἰσήλθομεν.

Ὁ ξενίζων ἡμᾶς εἶχε παρασκευάσῃ ἐξαίρετον δειπνον, ἀλλὰ μόλις ἐτελείωσα τὰ ὀστρεῖδιά μου καὶ τὴν ἐκ τρυγόνων σοῦπαν, ὅταν ἤρχιζα νὰ αἰσθάνωμαι ζάλην καὶ ἀδυναμίαν. Μέγας ἰδρῶς μὲ περιέχυσε καὶ ἡ καρδιά μου ἔπαλλεν 120 φορὰς κατὰ λεπτόν. Ἐπροσπάθησα νὰ λάβω μακρὰς καὶ ραγδαίας εἰσπνοάς, ἀλλ' ἀνευ ἀγαθοῦ ἀποτελέσματος. Δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο μέσον εἰμὴ νὰ ζητήσω συγγνώμην ἀπὸ τὸν ἐστιάτορα, λέγων ὅτι δὲν εἶμαι καλὰ καὶ ἀνάγκη ν' ἀπέλθω. Ἄμα ἔφρασα εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα, ἐκρατήθη ἀπὸ τὰς κιγκλίδας, διότι ἠσθανόμην ζάλην καὶ ἀσθένειαν καὶ τότε ἀπέπνευσα ὅσον ἡδυνάμην ραγδαίως. Εἰς διάστημα ὀλιγώτερον τοῦ λεπτοῦ, ὅλα τὰ δυσάρεστα συμπτώματα ἔπαυσαν καὶ ἐβάδισα ἡσυχῶς οἴκαδε εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεως μιλλίου, μὴ παύων ν' ἀναπνέω ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπὶ ἡμισυ λεπτόν ἢ περισσότερον, ὅσον ταχύτερον ἡδυνάμην. Εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἠσθάνθη ὅτι ἐπέινων πολὺ καὶ διέταξα νὰ μοῦ φέρωσι κρῦον κρέας καὶ ἄρτον καὶ τυρίον καὶ διὰ τῶν λιτῶν τούτων ὄψων ἐδειπνήσα κάλλιστα, διότι ἤμην εἰς καθαρὸν ἀέρα. Ὁ ἐστιάτωρ περὶ οὗ ὠμίλησα, καίτοι πολὺ νεώτερος τὴν ἡλικίαν, ἀπέθανε πρὸ πέντε ἐτῶν. Ὅποῖον καὶ ἂν ἦτο τὸ ὕστερον αἷτιον τοῦ θανάτου του δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ ἀληθὴς αἰτία ἦτο ἡ δηλητηρίασις τοῦ αἵματος, ἕνεκα τῆς καθημερινῆς εἰσπνοῆς διεφθαρμένου ἀέρος.

Εἶνε γνωστότατον ὅτι δὲν παύομεν ποτὲ νὰ ὑφαίνομεν νέας μεμβράνας εἰς τὸ σῶμά μας καὶ νὰ ἀποβάλλωμεν τὰς παλαιὰς καὶ τὸ αἷμα εἰς τὸν ὀργανισμόν μας εἶνε τὸ κύριον ὑλικὸν ἐξ οὗ αἱ νέαι αὐταὶ μεμβράναι κατασκευάζονται. Ἐὰν τὸ αἷμα δὲν λαμβάνῃ ἱκανὸν ὀξυγόνον, θὰ κατασκευάσῃ ἀκαθάρτους μεμβράνας καὶ μετὰ τινὰ ἔτη δυνατὸν ἀνθρώπος τις δι' αὐτῶν τῶν ἀνοήτων ἐνεργειῶν του νὰ ἀποκτήσῃ σῶμα συγκείμενον ἐξ ὑλικῶν ὑποκειμένου εἰς διαφόρους ἀσθενείας ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ἀφορμῇ νύγματος σφικτὸς ἢ κοπῆς μαχαιριδίου, ἐχούσης σοβαρότατα ἀποτελέσματα. Εἶνε σύνθηρος νὰ λέγωσιν, ὅταν τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἐπέλθωσι, «Τὸ αἷμα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἦτο εἰς νοσηρὰν κατὰ-

στασιν»· ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνον τὸ αἷμα εἰς νοσηρὰν κατάστασιν, ἀλλὰ καὶ ἡ σὰρξ, ἥτις ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐσχηματίζετο ἐξ ἀκαθάρτου αἵματος.

Ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐπιτρέπει νὰ γίνωνται αἱ ἐπισκευαὶ τοῦ σώματος τοῦ δι' ἀκαθάρτου ὑλικοῦ, πράττει καθ' ὃν τρόπον ὁ ἰδιοκτῆτης οἰκίας, ὅστις καθημερινῶς ἐπισκευάζει μικρὸν μέρος τῆς οἰκίας του μὲ σχισμένα ξύλα καὶ μὲ ἄψητα κεραμίδια. Ἐὰν αἱ ἐπισκευαὶ καθ' ἐκάστην ἦσαν μικραὶ, ὡς συμβαίνει μὲ τὰς ἐπισκευὰς τοῦ σώματος, δυνατὸν νὰ παρέλθωσι πολλὰ ἔτη πρὶν καταρρέυση ἡ οἰκία· ἀλλ' ἡ καταστροφή ἀσφαλῶς θὰ ἐπέλθῃ. Τότε ὁ κάτοχος τοῦ σώματος ἀπορεῖ τις ἡ αἰτία τῆς ἀσθενείας του. Συμβουλευέται ἰατρὸν ὅστις φαίνεται σοφός, χαρακτηρίζει τὸ πρᾶγμα ὡς ἡπατίτιν ἢ καρδιακὸν νόσημα, διατάττει διαφόρους συνθέσεις ὡς ἰατρικὸν καὶ ὁ ἀσθενὴς δυνατὸν νὰ ἀναλάβῃ ἢ νὰ μὴ ἀναλάβῃ.

Ἐὰν ἡ καρδιά καὶ οἱ πνεύμονες ἠδύναντο νὰ ὁμιλήσωσιν, αἱ πολυχρόνιοι διαμαρτυρίαι των ἐναντίον τοῦ ἀκαθάρτου ἀέρος, τοῦ ποριζομένου αὐτοῖς ὅπως ἐργάζωνται, ὅπως συνιστῶσι καὶ ἐπισκευάζωσι τὸ σῶμα τοῦ κυρίου των, θὰ ἐπλήρουν ἓνα τόμον. Ἡ καρδιά κάμνει τὸ κατὰ δύναμιν διαμαρτυρομένη κατὰ διαφόρους τρόπους, καὶ οὐδὲν ἄπορον ὅτι εἰς τινὰς περιπτώσεις κηρύττει ἀπεργίαν ἐναντίον ἐνὸς κυρίου ὅστις τόσον βαναύσως τὴν παρημέλησεν.

Ὅποταν ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν παραθύρων ἐνὸς δωματίου καλυφθῇ δι' ὑγρασίας οἱ ἔνοικοι πρέπει νὰ εἶνε βέβαιοι, ὅτι εἰσπνέουσι δηλητηριώδη ἀέρα· ὁ εὐρὸς ἢ ἡ ὑγρασία ἐκείνη περιέχει ἄχρηστον ὑλικὸν ἀποπεμφθὲν ἀπὸ τοὺς πνεύμονας, καὶ ἀπεδείχθη ὅτι εἶνε θανάσιμον δηλητήριον.

Δὲν ὑπάρχει τις, πιστεύομεν, ὅστις νὰ μὴ ἀποστραφῇ μετ' ἀηδίας, ἐὰν διαταχθῇ νὰ λάβῃ εἰς τὸν στόμαχον ἐξημεσμένην τροφήν. Ἀλλὰ τὸ νὰ δέχεται εἰς τοὺς πνεύμονας ἐξημεσμένον ἀέρα, ὁ ὁποῖος μόλις πρὸ ἐνὸς λεπτοῦ ἀπεβλήθη ἀπὸ ἄλλο ἄτομον, εἶνε πρᾶγμα πρὸς ὃ οἱ πλείστοι ἀδιαφοροῦσιν.

Ἡ ἕξις τὴν ὁποίαν ἔχουσιν ἄνθρωποι τινες νὰ φράττωσι τοὺς ῥώθωνας καὶ νὰ εἰσπνέωσι διὰ τοῦ στόματος, ὅταν αἰσθάνωνται κακὴν ὄσμην, εἶνε λίαν κινδυνώδης. Οἱ ῥώθωνες διηθοῦσι τὸν ἀέρα εἰς μέγαν βαθμὸν, καὶ τὰ μικρὰ μόρια τῆς δηλητηριώδους ὕλης ἀποτίθενται εἰς τοὺς ῥώθωνας, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἀφαιρεθῶσι διὰ τοῦ ρινομάκτρου. Ὅταν ὁ ἀήρ εἰσπνέεται διὰ τοῦ στόματος, τὰ μόρια ταῦτα, ἐὰν δὲν φθάσωσιν

εἰς τοὺς πνεύμονας, ταμιεύονται εἰς τὸν λαϊμὸν καὶ παράγουσι πονόλαιμον ἢ καὶ διφθερίτιν.

Ὅταν ἀναπνέῃ τις ραγδαίως κατὰ τὸν τρόπον τὸν περιγραφέντα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ ἄρθρου τούτου, μίᾳ πτυχῇ ρινομάκτρου δύναται ἐπωφελεῶς νὰ τίθηται ἐπὶ τῶν ῥωθίωνων καὶ ὁ ἀήρ νὰ εἰσπνέηται διὰ τοῦ διυλιστηρίου τούτου. Ὁ ἀήρ οὗτος πρέπει τότε νὰ ἐξέρχεται διὰ τοῦ στόματος. Ἐὰν τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ρινομάκτρου διὰ τοῦ ὁποίου διυλίσθη ὁ ἀήρ, ἐξετασθῇ τῇ βοθηεῖα μικροσκοπίου, περιεργά τινα πράγματα ἴσως ἀποκαλυφθῶσιν.

Ἡ ἀβρότης τοῦ αἰσθητηρίου τῆς ὀσφρήσεως μικρὸν ἀπέχει τοῦ θαυμασίου καὶ πιθανῶς ἔγεινε τόσον εὐαίσθητος διὰ νὰ φυλαττώμεθα ἀπὸ τῶν δηλητηρίων ἐκεῖνων, τὴν γειτνίασιν τῶν ὁποίων δὲν ἔχομεν ἄλλα μέσα νὰ γνωρίσωμεν· οὐχ ἡττόν τινα τῶν θανασίμων ἀερίων ἀδύνατον νὰ τὰ ὀσφρανθῇ τις.

Πρὸς διατήρησιν τῆς ὑγείας καὶ τῆς ῥώμης ἡ ὑγιεινὴ τροφή εἶνε ἀναγκαία, καὶ τὸ γεγονός τοῦτο εἶνε γνωστὸν εἰς τὸ πλεῖστον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἀλλ' ἀναγκαιότερον ἀκόμη εἶνε, ὁ ἀήρ τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν νὰ εἶνε καθαρὸς καὶ νὰ περιέχῃ τὴν πρέπουσαν ἀναλογίαν ὀξυγόνου· τὸ γεγονός ὅμως τοῦτο καὶ ἂν εἶνε γνωστὸν κοινῶς ὀλιγωρεῖται. Δὲν εἶνε μόνον ὅτι τὸ ὀξυγόνον ἐλαττοῦται τὴν ποσότητα εἰς θαλάμους ἀτελεῶς ἀερίζομένους καὶ ὅπου πλείστοι ἄνθρωποι συναθροίζονται, ἀλλ' ἀποπνέομεν μετὰ τοῦ ἀέρος ὀργανικά τινα δηλητήρια εἰσπνεόμενα εἴτε ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν εἴτε ὑπὸ τῶν γειτόνων μας. Τὰ δηλητήρια ταῦτα τὰ καλούμενα πτωμαῖνα εἶνε θανασίμου χαρακτῆρος. Δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ εἰσπνεύσωμεν ἀτιμωρητέι. Καὶ ὅμως εἰς ἐστιατόρια, θέατρα καὶ αἰθούσας χοροῦ, μέρη λίαν πολυάριθμα καὶ κακῶς ἀερίζομενα, ἀδύνατον ν' ἀποφύγωμεν τὸ νὰ εἰσπνεύσωμεν αὐτά. Χωρὶς νὰ ἔχω σκοπὸν νὰ κομπάσω, θὰ εἶπω τώρα κάτι τι περὶ ἀτομικῶν μου ἕξεων. Ἐὰν εἰσέλθω εἰς κουρεῖον καὶ ὁ κουρεὺς μὲ συνιστᾷ νὰ κάμω χρῆσιν κομμωτικοῦ τινος τὸ ὁποῖον κατ' αὐτὸν ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ προλαμβάνῃ τὴν τριχορροῖαν, καὶ βλέπω ὅτι αὐτὸς εἶνε φαλακρότερος κολοκύνθης, δὲν πιστεύω εἰς τὸ κομμωτικὸν του μέσον. Ὅταν βλέπω ἰατρὸν ὅστις ἐπαγγέλλεται ὅτι θεραπεύει ἢ προλαμβάνει διάφορα νοσήματα ἐκ τῶν ὁποίων συχνὰ πάσχει ὁ ἴδιος, νομίζω ὅτι ἡ αὐτοπεποίθησις του εἶνε μεγαλειτέρα τῆς ἐπιστήμης του.

Ἐπὶ δέκα πέντε περίπου ἔτη εἰς Γούλουιτς, ἐν ᾧ κατεῖχον θέσιν κα-

θηγητοῦ τῆς Βασιλικῆς Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας καὶ συγχρόνως ἐπιμελητοῦ τοῦ Βασιλικοῦ Μετεωροσκοπείου, τὸ ἔργον μου ἦτο ἐπιπονώτατον. Συχνότατα εἰργαζόμενος εἰς τὸ Μετεωροσκοπεῖον ἕως τὴν 1 μετὰ τὸ μεσονύκτιον καὶ ἤμην ὑποχρεωμένος ν' ἀρχίσω τὸ μάθημα εἰς τὰς 8 πρὸ μεσημβρίας ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ μετὰ ὕπνον περίπου πεντάωρον.

Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1877 ἤμην εἰς τὴν κεντρῶν Ἰνδιάν· κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1878 ἤμην εἰς τὴν Νέαν Σκωτίαν ὅπου ἡ θερμοκρασία εἶνε συχνὰ κάτω τοῦ μηδενικοῦ. Μὲ ὄλην τὴν ἐπίπονον ἐργασίαν δύναμαι νὰ καυχῆθῃ ὅτι ἐπὶ 30 ἔτη καὶ πλέον δὲν ἠσθένησα ἀρκετὰ ὥστε νὰ λάβω πρόγευμα ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ ἐκτὸς τραύματός τινος ἐπὶ τοῦ προσθίου τῆς κνήμης οὐδέποτε ἐγράφη ἐπὶ τριάκοντα ἔτη εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀσθενῶν. Ἀπὸ κρυώματα, ἀπὸ βῆχα, πονολαίμους καὶ ἄλλας ἀδιαθεσίας ἀπὸ τὰς ὁποίας ὑπέφερα ὡς νέος, εἶμαι τώρα ἐλεύθερος. Δύναμαι λοιπὸν νὰ καυχῆθῃ ὅτι εἶμαι κἄτι περισσότερο ἀπὸ ἓνα φαλακρὸν συμβουλευόντα ἀλοιφήν τινα πρὸς πρόληψιν τῆς τριχορροίας. Ἀποδίδω τὸ ἄτροτόν μου ἀπὸ πολλὰς τῶν ἀσθενειῶν, εἰς ὅσας ὑπόκειται ἡ σὰρξ, εἰς τὸ ὅτι ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐμελέτησα τὴν τέχνην τοῦ ἀναπνεῖν.

Διακεκριμένος μηχανικὸς μοὶ διηγείτο τελευταῖον τὸ ἐξῆς. Εἰς τῶν φίλων του κατέβη εἰς μέγα βάθος ἐν μεταλλείῳ καὶ ἐν ᾧ ἦτο ἐκεῖ ὑπέκειτο εἰς πίεσιν δύο ἀτμοσφαιρῶν. Ἦτο ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν ἀνέπνεε τοιαύτην ἀτμοσφαιραν. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐπεβιβάσθη εἰς λέμβον ὅπως διαβῆ ποταμὸν καὶ αἰφνιδίως ἀνεκάλυψεν ὅτι δὲν ἀνέπνεε καὶ ἔκραξε πρὸς τὸν σύντροφόν του ὅστις ἦτο συνειθισμένος εἰς βαθύτατα μεταλλεῖα, «Δὲν ἀναπνέω.»— «ᾠ!, ἀπήντησεν ὁ σύντροφός του, τοῦτο μοὶ συμβαίνει συνήθως, ὅταν ἔμεινα ἐπὶ μίαν ὥραν ἢ περισσότερο ὑπὸ πίεσιν δύο ἀτμοσφαιρῶν.» Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἦτο ἀντίθετον ἐκεῖνου τὸ ὅποιον συνέβη εἰς ἐμὲ ἐν Σίμλχ, ὅταν ἀνέπνεον ὅ,τι δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἡμίσεια ἀτμοσφαιρα. Τὸ ἄτομον τὸ ὅποιον ἀνέπνευσε δύο ἀτμοσφαιρας ἀντὶ μιᾶς, εἶχεν εἰσαγάγη παραπολὺ ὀξυγόνον εἰς τὸ αἷμά του καὶ ἡ ἐπανόρθωσις ἐγένετο αὐτομάτως μὲ τὸ νὰ ἀναπνῆ ἑλάχιστα. Μέγας λόγος γίνεται τανῦν περὶ τῆς ὑγιεινῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ πιθανῶς ἡ σπουδαιότερα καὶ ἡ μᾶλλον παρημελημένη μέθοδος, ἡ συντελεστικὴ εἰς τὴν ὑγίαν μας εἶνε ἡ τέχνη τοῦ ἀναπνεῖν.

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

ΥΠΟ
ΕΛΕΟΝΩΡΑΣ ΧΟΥΛΛ

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ «Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ»)

Ἡ μετάφρασις τοῦ περὶ «Χειραφετήσεως τῶν Γυναικῶν» βιβλίου τῆς γερμανίδος κυρίας Ἀδέλης Κρεπὼζ ἐξεδόθη φέρουσα τὴν ἔγκρισιν τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας. Μετὰ τῆς φιλοφροσύνης ἐκείνης, ἦν τόσον προθύμως δαψιλεύει εἰς τὰ ἔργα γυναικῶν συγγραφέων, ὁ Γλάδστων συνιστᾷ αὐτὸ ὡς τὸ περιληπτικώτερον, διαυγέστερον καὶ ἐμβριθέστερον σύγγραμμα τὸ ὅποιον ἀνέγνωσέ ποτε περὶ τοῦ ὑποκειμένου τούτου. Μετ' ἐκπλήξεως διὰ τοῦτο ἀναγινώσκωμεν ἐν ὑστερογράφῳ ἔκφρασιν λύπης ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Τζῶν Στούαρτ Μίλλ, ὅστις, ὡς ὀρθῶς λέγει, εἶχεν ἴσως τὸ μᾶλλον ἀνειμένον πνεῦμα τῆς κατ' αὐτὸν γενεᾶς. Ἡ πρέπει νὰ ἐλησμόνησεν ὁ κ. Γλάδστων τὰς λίαν ἐμφαντικὰς δηλώσεις καὶ θεωρίας τοῦ Μίλλ, ἃς ἐξέθηκεν οὗτος ἐν τῷ περιφῆμῳ περὶ τῆς «Ἑποδουλώσεως τῶν γυναικῶν» δοκιμῆι του, ἢ ἴσως δὲν ἀνέγνωσε τὸ παρὸν βιβλίον, ὑπὲρ τῶν θεμελιωδῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ ὁποίου τόσον ἰσχυρῶς συνηγορεῖ. Θὰ ὑποθέσωμεν μᾶλλον τὸ δεύτερον, ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἦλθε πρὸς αὐτὸν μὲ γερμανικοὺς χαρακτῆρας, ὅπερ εἶνε ἱκανὴ δικαιολογία δι' ἄνδρα ὅστις παραπονεῖται ἐπὶ ἑλλίπει ὀράσει. Αἱ γυνῶμαί αἱ ὑποστηριζόμεναι ὑπὸ τῆς κυρίας Κρεπὼζ εἶνε ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ Μίλλ πρεσβευομένας, οὐδὲ συμφωνοῦμεν μὲ

τὸν περικλητὴν Γλάδστονα λέγοντα ὅτι αὐτὴ ἐξήντησεν ἐντελῶς τὸ θέμα. Εἶνε ἀπολογητρία ἀγωνιζομένη νὰ ὑποστηρίξη θέσιν διὰ τῶν πραγμάτων ἀναπόδεικτον, καὶ βιαζομένη ὑπὸ τοῦ ἐντίμου τοῦ χαρακτηρὸς τῆς νὰ παραδεχθῆ γνώμας ἀνατρεπούσας ἄρδην τὰ ἴδια ἐπιχειρήματά της.

Ἐν ὀλίγοις, ἡ θέσις τῆς ἔχει ὡς ἐξῆς: Ἀναγνωρίζει μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς καὶ φόβους τὸ δικαίωμα τῶν ἀγάμων γυναικῶν τοῦ νὰ ὑποστηρίζωσιν ἑαυτὰς, καίτοι ἀντιτείνουσα εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν περὶ κοινωνικῆς ἰσοτιμίας πρὸς τοὺς ἄνδρας· εἰς τὰς ἐγγάμους γυναῖκας καὶ τὰς χήρας οὕτω τὸ προνόμιον τοῦτο θὰ ἐπέτρεπε. Τὸ πολιτικὸν ζήτημα οὐδόλως σχεδὸν θίγει, καίτοι εὐκόλως δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ὅτι πᾶσα πολιτικὴ ἐξουσία εἰς τὰς χεῖρας τῆς γυναικός, θὰ ἐπέσυρε τὴν ἐγκάρδιον ἀποδοκιμασίαν τῆς. Ὁ τρόμος τῆς σχεδὸν ἔχει τι τὸ παθητικὸν ἐν ἑαυτῷ. « Αἱ γυναῖκες βιάλλουσι πέραν τοῦ σκοποῦ, ἀνακράζει· καλὸν νὰ σταματήσωσιν ὡς ἐν σταθμῷ, ἰδρυμένῳ διὰ νὰ σημαίνῃ εἰς τὸν ὁδοιπόρον τὴν ὁδὸν ἐξ ἧς ἦλθε καὶ ποῦ ἄγει αὐτὴ. Ὁ χεῖμαρρος κατέρχεται ἀκατάσχετος ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ ὄρους εἰς τὴν χθαμαλὴν κοιλάδα· τίς δύναται νὰ σταματήσῃ τὸ ρεῦμά του; » Ἡ Ἀμερικανὶς γυνὴ πληροῖ αὐτὴν ἀνησυχίας:

« Ὑποκαθιστᾷ τὸν ἄνδρα εἰς τὰ ἐπαγγέλματα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δικαίωματι ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸν λόγῳ τῆς ὑπερτέρας ἰκανότητός του, χωρὶς νὰ διαπρέπῃ αὐτὴ εἰς αὐτὰ, ἀποξενούσα ἑαυτὴν καὶ ἀπωτέρω ἀκόμη ἀπὸ τὸ τέρμα τοῦ φυσικοῦ τῆς προορισμοῦ. Δὲν ἀντιλαμβάνεται τὴν ἰδέαν τοῦ βιωτικοῦ ἔργου τῆς ὡς ἀληθῆς γυνή· ἀλλ' ὑποθέτουσα ἴσα δικαιώματα μὲ τὸν ἄνδρα λησμονεῖ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, οἵτινες ὀρίζουσιν εἰς ἑκάτερον φύλον τὸ βιωτικὸν ἔργον τῶν. Τὸ ἀνεξάρτητον τῆς στάσεώς της δὲν εἶνε ἄνευ ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς πνευματικῆς της διαθέσεως· ἡ καρδιά της καθίσταται ὀλιγώτερον εὐαίσθητος πρὸς τρυφερὰς συγκινήσεις καὶ γάμος ὑπολογισμοῦ εἶνε ὁ μόνος τὸν ὁποῖον σκέπτεται. »

Συγχρόνως ἐπειδὴ τὸ βιβλίον ἔχει ὄχι ὀλίγας ἀντιφάσεις, παραδέχεται ὅτι ἡ Ἀμερικανὶς γυνὴ εἶνε ὁ σκαπανεὺς τοῦ πολιτισμοῦ, ἡ τροφὴ τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης, ὁ ἐνθερμότερος συνήγορος τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ ὅτι ὁ μέγας βαθμὸς μορφώσεως μεταξὺ τῶν γυναικῶν τοῦ νέου κόσμου τείνει νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐταῖς τὸ σέβας ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βλέπομεν ἀπονεμόμενον εἰς αὐτὰς ὑπὸ πάσης τάξεως ἀνδρῶν. Ἡμεῖς δὲν θεωροῦμεν τὴν κοινὴν Ἀμερικανίδα ὡς τὸ ἰδεώδες τῆς γυναικός· ἡ

ἀνάπτυξις τοῦ Ἀμερικανικοῦ πολιτισμοῦ ὑπῆρξε τόσον ραγδαία, ὥστε, εἶνε ἐν πολλοῖς βεβιασμένη καὶ ἀφύσικος. Δὲν παρῆλθεν ἀκόμη γενεά, ἀφοῦτοι αἱ γυναῖκες ἀντεποιήθησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν καὶ πᾶς νέος ὄρος κοινωνικῆς ἀναπτύξεως πρέπει νὰ μετέχη κακῶν τινῶν. Ἐκτάκτου δυνάμεως πρόσωπα εὐρίσκονται πάντοτε εἰς τὴν πρώτην τάξιν εἰς πᾶν κίνημα καὶ ἡ ἄρμοδιότης δὲν ἐπιτυγχάνεται ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Ὅλον τὸ ζήτημα τοῦ ἔργου τῆς γυναικός καὶ τῆς θέσεως τῆς γυναικός εἶνε ἀκόμη εἰς τὸ πειραματικὸν στάδιον καὶ εἶνε ἀδύνατον ἕωσού καὶ ἄλλη γενεά τοῦλάχιστον παρέλθῃ, νὰ ἐξαγάγωμεν γενικὰ συμπεράσματα περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων μεταβολῶν τινῶν ἐπὶ τῆς φύσεως ἢ τοῦ χαρακτηρὸς. Τὰ διδόμενα ἐξ ὧν δύνανται νὰ ἐξαχθῶσι τὰ γενικὰ ταῦτα συμπεράσματα δὲν ὑπάρχουσιν ἀκόμη.

* Ἄς ἐξετάσωμεν τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ βιβλίου. Ἡ συγγραφεὺς λέγει, ὅτι αἱ γυναῖκες λησμονοῦσι τὸν νόμον τῆς φύσεως, τὸν ὀρίζοντα ἴδια ἔργα εἰς ἑκάτερον τῶν φύλων, ἀξιοῦσαι ἴσα δικαιώματα πρὸς τοὺς ἄνδρας· καὶ πάλιν ὅτι βιάλλουσι τὰ συμφέροντα τῶν ἀνδρῶν ὑποκαθιστῶσαι ἑαυτὰς εἰς τὰ στάδια ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δικαίωματι ἀνήκουσιν εἰς ἐκείνους. Ἐν τίνι δικαίωματι στάδιά τινα ἀνήκουσιν εἰς τοὺς ἄνδρας; καὶ διὰ τίνος νόμου τῆς φύσεως εἶνε ἡ γυνὴ κατωτέρα τοῦ ἀνδρός; Δὲν ὑπάρχει ἴσως σφαλερώτερος ὄρος ἀπὸ τὸν «νόμον τῆς φύσεως»· ὅ,τι εἶνε πράγματι ἀπλῆ ὀνομασία ἐπιτιθεμένη εἰς τινα παραπλήσια συμπλέγματα φαινομένων, συνεπιφέρει μεθ' ἑαυτοῦ διὰ τὸ ἀνεπιστῆμον πνεῦμα ὅλον τὸ ἀδιαφιλονείκητον κύρος θεσπίσματος αὐθαιρέτως ἐπιβαλλομένου ἐξωθεν. Ὁ Πτολεμαῖος ἐνόμιζε νόμον τῆς φύσεως τὸ ὅτι ὁ ἥλιος κινεῖται περὶ τὴν γῆν καὶ συνεπέβαινε περὶ τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης βασιζόμενος. Πρὸ ὀλίγου μόνον μᾶς ἔλεγον ὅτι ἡ φύσις μισεῖ τὸ κενόν, ἀφ' οὗ οὐδὲν πείραμα ἀπέδειξε τὸ ἐναντίον. Νόμος τῆς φύσεως εἶνε μὲ ἄλλας λέξεις ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, διότι παραπολὺ συχνὰ συνέβη, ἐσυνειθίσασμεν νὰ τὸ περιμένωμεν· καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην καὶ ὄχι κατ' ἄλλην παιδίον τι, διότι συμβαίνει νὰ γεννηθῆ κόρη τίθεται ὑπὸ μειονεκτήματα ἀπὸ τῶν ὁποίων θὰ ἀπηλλάσσετο ἂν εἶχε γεννηθῆ υἱός. Δὲν παύομεν νὰ εὐρισκώμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ μεταβάλλωμεν τὰς ἰδέας μας περὶ φυσικῶν φαινομένων· διατί οἱ νόμοι τοῦ κοινωνικοῦ βίου νὰ ὑποθεθῆ ὅτι μένουσι ἀναλλοίωτοι; Ἄς παραθέσωμεν μίαν μόνην φράσιν ἐκ τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Μίλλ:

«Ἡ γνώμη ὑπὲρ τοῦ παρόντος συστήματος, τὸ ὁποῖον ὑποτάσσει καθ' ὀλοκληρίαν τὸ ἀσθενέστερον φύλον εἰς τὸ ἰσχυρότερον, στηρίζεται ἐπὶ τῆς θεωρίας μόνον· διότι δὲν ἐδοκιμάσθη ποτὲ ἄλλο σύστημα, οὔτε ἡ ἀποδοχὴ τοῦ συστήματος τούτου τῆς ἀνισότητος ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα σκέψεώς τινος ἢ βουλής ἢ γνώσεώς τινος περὶ τοῦ τί συνετέλεσεν εἰς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος ἢ εἰς τὴν εὐταξίαν τῆς κοινωνίας.... Οἱ νόμοι καὶ τὰ πολιτεύματα ἄρχονται πάντοτε ἀναγνωρίζοντα τὰς σχέσεις τὰς ὑφισταμένας μεταξὺ τῶν ἀτόμων. Μετατρέπουσιν ὅ,τι ἦτο φυσικὸν γεγονός εἰς ἔννομον δικαίωμα. Ἡ ἀνισότης τῶν δικαιωμάτων μεταξὺ ἀνδρῶς καὶ γυναικὸς δὲν ἔχει ἄλλην πηγὴν εἰμὴ τὸν νόμον τοῦ ἰσχυροτέρου, νόμον ὅστις ἐξ ὀλοκλήρου ἐγκατελείφθη ὡς κανονιστικὴ ἀρχὴ τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου.

Πολλὰ τῶν μειονεκτημάτων ὑφ' ἃ διετέλουν αἱ γυναῖκες, ὅταν ἔγραφεν ὁ Μίλλ κατηργήθησαν ἔκτοτε, ἀλλ' αἱ προλήψεις δὲν ἐνίκηθησαν ἀκόμη καὶ παντοῦ ὅπου στραφῆ ἡ γυνὴ τὰς συναντᾷ. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν γυνὴ ἰατρός μετὰ μέγала προτερήματα διωρίσθη μεταδότρια τῶν ἀναισθητικῶν φαρμάκων ἐν τῷ Βασιλικῷ Ἐλευθέρῳ Νοσοκομείῳ, ἀλλὰ πάραυτα ὅλοι οἱ δόκτορες ἠπειλήσαν νὰ δώσωσι τὰς παραιτήσεις των, ὥστε ἐδέησε ν' ἀνακληθῆ ὁ διορισμός· καὶ τοῦτο μετ' ὅλην τὴν ἀνεγνωρισμένην ἰκανότητά της διὰ τὴν θέσιν. Ἡ ἀπάντησις τοῦ Τοῦ Τούλλιβερ εἰς ὅλας τὰς παρακλήσεις τῆς Μάγης εἶτε ἀκόμη ἔναυλος εἰς τὰς ἀκοὰς πολλῶν. «ὦ! εἶσαι κορίτσι· τὰ κορίτσια δὲν εἶνε καλὰ, εἶνε ἀνόητα». Ἀλλ' ἐὰν αἱ γυναῖκες εἶνε ἀνίκανοι, διατί οἱ ἄνδρες ἐνοχλοῦνται τόσο; ὅ,τι ἐν ἀνθρώπινον πλάσμα ἀδυνατεῖ νὰ πράξῃ, δὲν θὰ τὸ πράξῃ. Περιττὸν πράγματι νὰ ἐπεμβαίνῃ τις ὑπὲρ τῆς φύσεως καὶ νὰ προσπαθῆ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν πραγμάτων καθ' ἑαυτὰ ἀνικάνων. Ἡ κυρία Κριπὼζ ἐπιμένει ὅτι ἡ φύσις τῆς γυναικὸς εἶνε ἀνίκανος νὰ ὑποφέρῃ τὸν κόπον τῆς ἐργασίας καὶ ὅτι πᾶσα ἐνίσχυσις τῆς κράσεώς της δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ μόνον ἀναλώμασι τοῦ ἰδιαιτέρου προορισμοῦ της. Ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ ἐγκέφαλος τῆς γυναικὸς εἶνε μικρότερος ἀπὸ τὸν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τοῦτο, λέγει, φέρει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ γυνὴ δὲν ἰσοῦται μετ' ἄνδρα κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ ἐγκεφάλου. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ὁ ἐγκέφαλος φαλαίνης ἢ ἐλέφαντος ἔπρεπε νὰ εἶνε ἀσυγκρίτως ὑπέρτερος ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ ἀνδρὸς. Διατί εἰς μύρμηξ, τοῦ ὁποίου ὁ ἐγκέφαλος δὲν δύναται νὰ μετρηθῆ διὰ κυβικῶν δακτύλων, δεικνύει τόσο πλεόνα δραστηριότητα πνεύματος ἀπὸ ἔν πρόβατον;

Εἶνε πασίγνωστον ὅτι τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκεφάλου ἐλαχίστην σχέσιν ἔχει μετ' ἰκανότητά του, ἥτις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς πτυχὰς του καὶ ἀπὸ τὴν παρουσίαν ποσῶν τινῶν οὐσίας καλουμένης ὑπὸ τῶν φυσιολόγων «φαιᾶς ὕλης».

Ὁ χρόνος καὶ ἡ πείρα μόνον δύναται ν' ἀποδείξῃ τί δύναται αἱ γυναῖκες· ἀλλ' ἡ ἀφετηρία των ἔχει πολλὰ τὰ μειονεκτήματα. Ἐκατονταετηρίδες ἰδιαιτέρας ἀγωγῆς, σωματικῆς καὶ διανοητικῆς, ἐμόρφωσαν τοὺς ἄνδρας πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων τὰ ὁποῖα αἱ γυναῖκες ἐδιδάχθησαν νὰ θεωρῶσιν ὡς ἔξω τῆς δικαιοδοσίας των, καὶ ἡ σταδιοδρομία δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῆ πρὶν παρέλθωσι δύο ἢ τρεῖς γενεαί. Λέγεται ὅτι μόνον γυναῖκες ἰδιαιτέρα χαρίσματα ἔχουσαι εἰσέρχονται νῦν εἰς τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τούτου ἕνεκα δὲν δύναται νὰ συγκριθῶσι πρὸς τοὺς ἄνδρας οἵτινες εἶνε ὑπόχρεοι νὰ ἐργάζωνται εἴτε θέλουσιν εἴτε ὄχι· ἀλλ' ὅταν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει τὰ μειονεκτήματα μεθ' ὧν ὀρμᾶται μία κόρη καὶ αἱ δυσκολίαι ἐκ τοῦ ἀτελοῦς συστήματος τῆς ἀγωγῆς καὶ τοῦ βίου ὑφ' ὧν εἶνε βεβαρημένη, ὁ ἀγὼν δὲν εἶνε τόσο ἀνίσος· ἀμβιβάλλομεν ἂν ἡ κόρη πλεονεκτεῖ. Ὁ ὑπὸ τοῦ Κάρλαὺλ ὀρισμός τῆς μεγαλοφυΐας ὡς ἰκανότητος τοῦ ὑποφέρειν μόχθους ἐφαρμόζεται ἐξίσου καὶ εἰς τὰ δύο φύλα. Κόρη μετὰ χαρίσματα καὶ ἀνὴρ μετὰ ἀξίαν ἐπιτυγχάνουσιν ὁμοῦ. Τὰ χαρίσματα δὲν ἀντικαθιστῶσι τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἡ κόρη δὲν θριαμβεύει μᾶλλον τοῦ ἀνδρὸς, ἐκτὸς διὰ βαρέων μόχθων. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ γενικὸν ζήτημα τῆς σωματικῆς κατὰστάσεως, φρονοῦμεν διαφωνοῦσαι πρὸς τὴν κυρίαν Κρεπᾶζ, ὅτι εἶνε κατὰ μέγα μέρος ἀποτέλεσμα ἀγωγῆς. Ὑπάρχουσι χωραὶ ὅπου αἱ βαρύτεραι χειρωνακτικαὶ ἐργασίαι ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν γυναικῶν, χωρὶς νὰ παραβιάπτονται καὶ τὰ ἰδιαιτέρα καθήκοντά των. Αἱ πτωχότεραι τάξεις μας ὑποχρεοῦνται νὰ ἐργάζωνται ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἅμα εἰς βαρείας πολλάκις καὶ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν ἐνασχολήσεις. Μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων τάξεων μάλιστα ἡ κράσις εἶνε κατὰ μέγα μέρος τεχνητόν τι. Οἱ περιορισμοὶ οἱ ὑποβαλλόμενοι εἰς τὴν ἄσκησιν τῶν κορασίων, ὁ ἐν ὑποστέγῳ βίος, αἱ διφρηλασίαι καὶ ἀμαξοδρομίαι, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἢ ἔλλειψις τακτικῆς καὶ ἐξευγενιστικῆς ἀσχολίας, τείνουσι νὰ καθιστῶσι τὰς γυναῖκας ἀσθενεῖς, νευρικὰς καὶ ὑστερικὰς. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι αἱ γυναῖκες καταβάλλονται ἐνίοτε ἀπὸ ὑπερβολικὸν κόπον, ὡς ἀκούομεν πολλὰ παραδείγματα· δὲν ἔμαθον ἀκόμη ὅτι στερεὰ τροφὴ, ἀνάπαυσις καὶ ἄσκησις εἶνε ἀναγκαῖα βοήθημα πρὸς ἐπιτυχῆ ἐργασίαν, καὶ ἐν τῇ φιλοδοξίᾳ των ὅπως φθά-

σωσι τὸν ἀνώτερον ὄρον παραμελοῦσι τὴν τε τακτικὴν τροφήν καὶ τὴν ἀναψυχὴν. Καὶ πάλιν τινὲς τῶν ἀσχολιῶν τῶν περιζητήτων νῦν εἰς τὰς νεάνιδας εἶνε λίαν βαρεῖαι ἐργασίαι. Τὸ ἐπάγγελμα τῆς νοσοκόμου ἐγκολποῦνται προθύμως μὲ ὅλα τὰ βάρη του, διότι πρόληψις τις κάμνει τοὺς ἔξω ν' ἀγνωῶσι τὸ γεγονὸς ὅτι μία κόρη ὀφείλει νὰ κερδίῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ διότι ἡ κοινωνία δὲν τὴν βιάζει νὰ κατέλθῃ κατὰ συνέπειαν ἐν τῇ κοινωνικῇ κλίμακι. Ἄλλ' ὁ καθηγητὴς Οὐξλεῦ παρετήρησε προσφάτως ὅτι νοσοκόμος γυνὴ φθείρει 25 ἔτη τῆς ζωῆς της εἰς τὸ ἔργον τοῦ νοσοκομείου· νοσοκόμος δὲ εἰκοσιπεντοῦτις ἔχει ἕσας πιθανότητος ζωῆς μὲ κόρην πεντηκοντούτιδα ἐν τῷ κατ' οἶκον βίῳ. Τοῦτο συμβαίνει οὐχ ἥττον καὶ εἰς πολλὰς ἐργασίας ὅπου ἀσχολοῦνται ἄνδρες, ἀλλὰ οἱ ἄνδρες ἀπολαμβάνουσι παχεῖς μισθοὺς πρὸς ἀντιστάμισιν τῆς ἀπωλείας τῆς ὑγείας των, ἐν ᾧ ἡ μεγαλύτερα ἐλπίς μιᾶς νοσοκόμου, ἐκτὸς ἐὰν γείνη διευθύντρια τοῦ καταστήματος, εἶνε ἀπὸ 500 ἕως 1000 φράγκα τὸ ἔτος. Ἐκ προσωπικῆς παρατηρήσεως ὁμως ἐσχηματίσαμεν τὴν γνώμην ὅτι πολὺ πλείονες νεάνιδες ἀποτυγχάνουσι δι' ἔλλειψιν τακτικῆς ἐργασίας ἢ ἐξ ὑπερβολικῆς ἐργασίας. Ἡ ἀνία εἶνε ἡθεραπαινίς τοῦ ὑστερισμοῦ, καὶ ὅταν θεωρήσωμεν τὸν κενὸν καὶ ἄσκοπον βίον εἰς ὃν πολλὰί κόραι καταδικάζονται καὶ ὅστις, ὡς ἀνομολογεῖται, θὰ ἦτο ἡ καταστροφή παντὸς νέου, ἀξιοθαύμαστον μᾶς φαίνεται ὅτι διατηροῦσι τοσοῦτον αὐτοσεβασμὸν καὶ ἀπλότητα. Τὸ νὰ τοποθετήσῃ τις κόρην εἰς θέσιν ὅπου νὰ ἐργάζεται, ἰσοδυναμεῖ πολλάκις μὲ τὸ νὰ ἀναπλάσῃ αὐτήν. Τοῦτο προσθέτει νέαν καὶ ὠραίαν ἀρετὴν αὐτοπεποιθήσεως εἰς τὸν χαρακτῆρά της· εἶνε ὑγεία καὶ εὐτυχία. Ὅλη ἡ ἠθικὴ ἰσχὺς τῆς ὑπάρξεώς της κρατύνεται, ἐνῶ ἡ σωματικὴ κατασκευὴ της, μετὰ τῆς συνήθους ἐπιμελείας, οὐ μόνον δὲν πάσχει ἐκ τῆς μεταβολῆς, ἀλλὰ προσκτᾶται αὐξήσειν ἰκανότητος. Ἡ κυρία Κρεπάζ παραπονεῖται ὅτι ὁ γάμος, «ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ἀκμὴ πάσης μορφώσεως», κινδυνεύει ν' ἀποβῇ ὀλιγώτερόν τι τοῦ ὀρίου τῆς γυναικείας φιλοδοξίας, ἐὰν προβληθῇ ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τὸ δυνατόν τοῦ ν' ἀποκτήσῃ ἀνεξάρτητον πόρον ζωῆς. Δι' ἡμᾶς, αἵτινες ὑπερμαχοῦμεν ἰσχυρῶς τῆς εὐθύνης τῆς γυναικὸς διὰ τὸν ἀτομικὸν βίον της, καὶ δὲν νομίζομεν ὅτι ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς ἀληθοῦς γυναικείας φύσεως εἶνε ὑποδεέστερόν τι ἀπὸ τὴν εὐγένειαν τῆς ἀκμαίας ἀνδρικότητος, τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο εἶνε τὸ ἰσχυρότατον τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τις ὑπὲρ τῆς ἐργασίας τῆς γυναικὸς. Τὸ ὅτι ἡ γυνὴ δὲν θὰ ἐκβιάζεται πλέον εἰς δυσἄρμοστον

καὶ ἀτυχῆ γάμον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ζήσῃ εἶνε κέρδος ἄξιον ὅπως τὸ ἀποκτήσῃ τις, καὶ εἶνε βεβαίως ἐπιχείρημα κατὰ τῆς εὐτυχίας τῶν κοινῶν γάμων ἐὰν αἱ γυναῖκες προκρίνωσιν αὐτοῦ κοπιώδη χειρωναξίαν καὶ μισθὸν ἀνεπαρκῆ. Τὸ σφάλμα ἀνήκει εἰς τοὺς ἄνδρας· ἄς τὸ ἐπανορθώσωσιν. Ἐν γένει ὁμως ἡ κυρία Κρεπάζ πλανᾶται νομίζουσα ὅτι σπανίως συνάπτονται γάμοι μεταξύ προσώπων ἐν τῷ αὐτῷ ἐπαγγέλματι· οἱ γάμοι, καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν νοσοκόμων, εἶνε συγνοί, ἐνῶ τὸ γεγονὸς ὅτι τρεῖς τῶν διαπρεπεστέρων ἀγγλίδων ἰατρῶν, ἡ κυρία Γάρρετ Ἄνδερσον, ἡ κυρία Θόρν καὶ ἡ κυρία Σκάρλιθ, εἰσάγουσι τὰς θυγατέρας των εἰς τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα εἶνε ἡ ἰσχυροτέρα οὐσιώδης ἀπόδειξις ὅτι εἶνε εὐχαριστημένοι ἐκ τοῦ βίου ὃν ἐξέλεξαν. Τὸ ζήτημα τῶν ἐπαγγελμάτων διὰ τὰς ἐγγάμους γυναῖκας ὑπόκειται εἰς πολλὰς ἀντιρρήσεις ἐξ ἐκείνων, ἀπὸ τὰς ὁποίας τὸ τῶν ἀγάμων γυναικῶν εἶνε ἐλεύθερον. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιληρθῶμεν τοῦ ζητήματος τούτου ἐνταῦθα· ἀλλὰ τὸ ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῆς ὅλης φύσεως τῆς γυναικὸς εἶνε ἐπιζήμιος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν χρεῶν της ὡς συζύγου καὶ μητρὸς, τοῦτο δὲν τὸ πιστεύομεν. Ἡ εὐτυχία εὐρίσκεται· ὄχι ἐν τῇ στενώσει· ἀλλ' ἐν τῇ εὐρύνσει τῆς ζωῆς, στρεβλὴ δὲ καὶ ἀσθενὴς διάνοια μεταβιβάζεται τόσον βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς ὅσον καὶ πᾶσα σωματικὴ δυσμορφία. «Τί πταίει ἐν τῇ ἀνατροφῇ τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους;» ἐρωτᾷ ὁ Ναπολέων. «Αἱ μητέρες,» τῷ ἀπεκρίθησαν. Διὰ τὸ συμφέρον τῆς ἀνθρωπότητος ἄρα ἄς ἀναπτύξωμεν τὰς μητέρας.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΑΟΡΑΤΑ ΤΟΡΠΙΛΛΟΒΟΛΑ

Ἐν Βρέστη ἐγένοντο πρό τινων ἐβδομάδων πειράματα ἐπί τινος ἐρευνήσεως ἀξιωματικῆς διπλώματος ὑπὸ τοῦ κ. Ὀριόλλ, ἐκ Νάντης, δι' ἧς τὰ τορπιλλοβόλα πλοῖα θὰ καθίστανται ἀόρατα ἐν τῇ ἐπιθέσει. Ὁ σκοπὸς δὲ οὗτος κατορθοῦται, ὡς λέγεται, καλυπτομένων τῶν τορπιλλοβόλων ὀπίσθεν ἐπιπροσθούντος νέφους καπνοῦ, τεχνητῶς παραγομένου. Περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ὑποκειμένου γράφει ὡς ἐξῆς ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἡ Θαλαμηγός», ὁ Αὐγουστίνος Νορμάν, ὁ Γάλλος ἀρχιναυπηγὸς τῶν τορπιλλοβόλων σκαφῶν ἐν Χάβρη: «Κατ' αἴτησιν τοῦ κ. Ὀριόλλ, ἐγένοντο προσφάτως πειράματα ἐν Βρέστη ἐν τῇ χρήσει τοῦ καπνοῦ, πρὸς ἀπόκρυψιν ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ τῶν κινήσεων τῶν τορπιλλοφόρων. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ παραχωρήσητε ὀλίγον χῶρον εἰς τὴν ἐξαίρετον ἐφημερίδα σας διὰ νὰ εἶπω ὀλίγας λέξεις περὶ τῶν συνεπειῶν, αἵτινες δυνατὸν νὰ ἐπέλθωσιν ὡς ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως βεβαίου μέσου πρὸς παραγωγὴν καπνοῦ ἢ ὁμίχλης ἱκανῆς σταθερότητος καὶ διαρκείας. Ἐπιτρέψατέ μοι ἐν τούτοις νὰ ὑπομνήσω πρῶτον τὸ ὅτι πρὸ ὀκτώ ἐτῶν (ἐν τῇ Μελέτῃ μου περὶ Ναρκοβόλων, σελ. 22) ἔγραφον: «Ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν ὅπως παραγάγωμεν διὰ πρακτικοῦ τρόπου τεχνητὸν νέφος, οἷον τὸ προερχόμενον ἐκ τοῦ υπάρχοντος βαρέος πυροβολικοῦ, καὶ οἷον ἐσημειώθη ἰδίως κατὰ τὸν βομβαρδισμόν τῆς Ἀλεξανδρείας, θὰ ἠξάνομεν ἀσυγκρίτως τὴν ἀξίαν τῆς προσκτήσεως διὰ τὰ

ναρκοβόλα ἱκανῆς ταχύτητος ὅπως ἐπιτρέπη εἰς αὐτὰ νὰ πλέωσιν ὑπερήνεμα κατέναντι ναυτικῆς μοίρας». Κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἡ ἰδέα μου προῦκάλεσε μειδιάματα. Καὶ ὅμως ἔκαμε προόδους. Τῷ 1890 Ἕλληνας ἀξιωματικὸς ἐπεχείρησε πειράματά τινα, τὰ ὅποια ἐν τούτοις μετρίως ἐπέτυχον. Παρομοίᾳ τύχῃ περιέμενε καὶ τινα ἰδικά μου πειράματα ἐν Χάβρη· ὁ καπνὸς δὲν ἦτο ἀρκετὰ μόνιμος. Ἄν αἱ πρακτικαὶ δυσχέρειαι κατενικήθησαν ὀλοσχερῶς ἐν Βρέστη, ἀγνοῶ· ἀλλ' εἶνε πιθανόν ὅτι, ἂν δὲν ὑπερενικήθησαν ἤδη, θὰ ὑπερениκηθῶσιν εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον, καὶ δὲν εἶνε νῦν λίαν πρῶμα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνακαλύψεως ἐπὶ τῆς ναυμαχικῆς τακτικῆς τῆς αὔριον. Ἡ σπουδαιότης τῶν ἀποτελεσμάτων τούτων θὰ εἶνε μεγίστη. Κατὰ τινα γνώμην σχεδὸν γενικῶς κρατοῦσαν, αἱ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐπιθέσεις τῶν τορπιλλοβόλων κατὰ μεγάλων σκαφῶν μόνον δὲν παρέχουσι πιθανότητος ἐπιτυχίας. Τὸ πρᾶγμα πολὺ θὰ διαφέρει ἐὰν ἐπιτύχωμεν νὰ καταστήσωμεν τὰ ναρκοβόλα μας ἀόρατα, διότι τὸ ἀόρατον, τὸ ὅποσον εἶνε ἡ μόνη ιδιότης ἐν ἣ ὑποβρύχιον πλοῖον δύναται νὰ περιμένῃ τις ὅτι θὰ δεῖξῃ ὑπεροχὴν κατὰ συνήθους πλοίου, εἶνε τόσον μέγας πόνος, ὥστε, παρὰ τὰς ποικίλας δυσκολίας, τὰς κειμένας ἐμποδῶν εἰς τὴν χρῆσιν ὑποβρυχίων πλοίων, ὅλοι οἱ στόλοι τοῦ κόσμου ἀφιέρωσαν τὴν προσοχὴν των εἰς ταῦτα. Ἀδύνατον ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι αἱ ἡμεριναὶ ἐπιθέσεις τῶν τορπιλλοβόλων, τὰ ὅποια, ἐν συνήθει καιρῷ, θὰ εἶνε ἱκανὰ ν' ἀποκρύψωσι τὰς κινήσεις των ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ, θὰ ἔχωσιν ἀρκετὰς πιθανότητας ἐπιτυχίας. Διὰ τὰς νυκτερινὰς ἐπιθέσεις, ἡ ἀξία τῶν πλοιαρίων τούτων εἶνε ἤδη πανθομολογουμένη, ἀλλὰ μεγάλως θ' αὐξήθη αὕτη. Ἀπρόσιτα εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἐρευνητικοῦ φωτός, θὰ εἶνε ἱκανὰ νὰ βλέπωσι χωρὶς νὰ βλέπωνται. Σημειωτέον προσέτι ὅτι ἡ χρησιμὸς αὕτη ἐφεύρεσις, ἐὰν τελειοποιηθῇ, δὲν θὰ δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὰ ναρκοβόλα τὰ συνοδεύοντα ναυτικὴν μοῖραν. Τὸ γεγονός τοῦτο θὰ μειώσῃ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου των, καὶ θὰ ἐπαυξήσῃ ὑλικῶς τὰς δυσχερείας τῆς ἀμύνης. Μία τῶν πιθανῶν συνεπειῶν τῆς ἀνακαλύψεως θὰ εἶνε ἡ δημιουργία νέου τύπου τορπιλλοβόλων. Χωρὶς ν' ἀπαιτῶμεν μεγάλην ταχύτητα, ἥτις εἰς τινὰς ἰδιαιτέρας περιπτώσεις θὰ εἶνε πάντοτε πολυτιμος, πρέπει νὰ προσπαθήσωμεν νὰ δώσωμεν εἰς τὰ πλείστα τῶν ὑποθαλασσίων ναρκοβόλων μας οὐ μόνον μεγαλειτέρας διαστάσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντοχὴν, τὴν ἰσχύν, τὴν εὐπλοῖαν, καὶ τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας μαχίμου δρόμωνος. Τὸ κατοικήσιμον καὶ ἡ διατήρησις τῆς ταχύ-

τητος ἐν τρικυμιώδει καιρῷ θὰ εἶνε πάντοτε ιδιότητες εἰς τὰς ὁποίας θὰ μειονεκτῶσι τὰ τορπιλλοβόλα πλοῖα· ἀλλὰ ταύτας πρέπει νὰ προσπαθήσωμεν νὰ βελτιώσωμεν. Καὶ ἂν μειώσωμεν τὴν μείζονα ταχύτητα εἰς εἴκοσι μίλια, ἡ θυσία δὲν θὰ εἶνε πολὺ μεγάλη, ἐνόσω καθιστᾷ ἱκανὰ τὰ πλοῖα ν' ἀντεπεξέρχωνται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀδιάφορον εἰς οἶαν ταχύτητα.»

Νεώτεροι εἰδήσεις μετὰ τὴν διατριβὴν ταύτην τοῦ κ. Νορμάν, ἥτις ἐδημοσιεύθη περὶ τὰ τέλη Μαρτίου, φέρουσιν ὅτι αἱ δοκιμαίαι εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθησαν ὁ «Φιλόπονος» καὶ ἄλλα τορπιλλοβόλα πλοῖα τῆς «κινητῆς ἀμύνης» τοῦ Γαλλικοῦ στόλου ἔδωκαν κάλλιστα ἀποτελέσματα. Ἐμελλον δὲ καὶ ἄλλαι δοκιμαίαι νὰ γείνωσι.

ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ «ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ»

Τὸ περίφημον παλαιὸν ὠρολόγιον τῆς μητροπόλεως τοῦ Ἁγ. Παύλου ἐν Λονδίῳ, τὸ κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Λάγγλεϋ Βράδλεϋ τῷ 1709, ἐσταμάτησε τέλος ἐφέτος μετὰ τὰ Χριστούγεννα, καὶ κατεβιάσθη ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν θέσιν του, ὅπως ἀντικατασταθῆ δι' ἄλλου. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι εἰργάσθη καλὰ ἐπὶ δύο ἑκατονταετηρίδας, καὶ ἀφοῦ «ἔφαγε τὰ ψωμί του», καιρὸς ἦτο πλέον ν' ἀφήσῃ διάδοχον.

ΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΤΡΕΖΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΟΜΩΝΥΜΟΝ ΠΟΤΟΝ

Ἀναγινώσκωμεν εἰς τὸ περιοδικὸν ἡ Ἐφεύρεσις: Πληροφοροῦμεθα ὅτι οἱ μοναχοὶ τῆς Μεγάλης Σαρτρέζ, τοῦ περιφήμου γαλλικοῦ μοναστηρίου, προσφέρουσι μεγάλην ἀμοιβὴν εἰς πάντα ἐφευρέτην, ὅστις ἤθελεν ἐπινοήσῃ ἀσφαλῆ τινα σφραγιδα ἢ καψύλιον διὰ τὸ ἔτι περιφημότερον φερόνυμον ποτόν, πρὸς ματαίωσιν πάσης νοθείας. Οἱ ἐπιδέξιοι καλόγηροι εἶνε ἱκανοὶ νὰ κατασκευάζωσι τὸ ἡδὺ ἀρωματικὸν ποτόν, ἀλλ' ὁμολογοῦσιν ὅτι εἶνε ἀνίκανοι νὰ προλάβωσι τὴν νοθεῖαν καὶ τὸν δόλον. Πάλιν οἱ Ἀμερικανοὶ ἐφευρέται ἐμφανίζονται εἰς τὴν πρώτην

τάξιν, καὶ ἀναγινώσκωμεν περὶ τινος ἐπιτυχοῦς σχεδίου ἐπινοηθέντος ὑπὸ τοῦ Π. Β. Μοῦρ, ἐξ Οὐίλβράχαμ τοῦ Μάξ. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο, ὁ λαιμὸς τῆς φιάλης, τῆς περικλειούσης τὸ Σαρτρέζ, θὰ κατασκευάζεται χωνιοειδῆς, τοῦ κάτω ἄκρου κλειομένου δι' ὑαλίνης σφαιρας. Δι' ἐσωτερικοῦ μηχανισμοῦ δὲ θὰ γίνηται τοιαύτη πίεσις ἐπὶ τῆς ὑαλίνης σφαιρας, ὥστε τὸ στόμιον θ' ἀνοίγεται μόνον ὅταν πρόκειται νὰ κενωθῆ ἡ φιάλη, ἀλλὰ θὰ εἶνε ἀδύνατον ν' ἀνοιχθῆ καὶ ὅπως γεμισθῆ ἡ φιάλη ἐκ νέου. Οὕτω οὐδεὶς αἰσχροκερδῆς κἀπηλος θὰ τολμᾷ πλέον, ἐπωφελοῦμενος ἀπὸ τὸ σῆμα καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς φιάλης, νὰ πωλῆ πρόστυχον οἰνόπνευμα ὡς Σαρτρέζ.

ΤΟ ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΟΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΙΚΑΓΟΥ

Χάριν τῶν μελλόντων ἐπισκεπτῶν τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, κτίζεται ἐν Σικάγῳ πελώριον ξενοδοχεῖον, μοναδικὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο θὰ ἔχῃ ὑπὲρ τὰς ἐξ χιλιάδας δωματίων. Ἐκαστον δωμάτιον προενοικιάζεται ἀντὶ ἐνὸς ταλλήρου καθ' ἡμέραν, δι' ὅσους προπληρώνουσι δικαίωμα τι ἐγγραφῆς ἀπὸ τοῦδε, καὶ οὕτω πως ἐξασφαλίζουσι τὴν κατοχὴν τοῦ δωματίου ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐφ' ὅσον θὰ διαρκέσῃ ἡ ἐκθεσις. Εἰς τὰς διαφόρους πρωτεύουσας τῆς Δυτικῆς Ἑυρώπης ὑπάρχουσι πρακτορεῖα ἀντιπροσωπεύοντα τὸ Γραφεῖον τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως τοῦ Σικάγου, τὰ ὁποῖα εἰσπράττουσι τὸ τοιοῦτον καππάρο καὶ δίδουσι πληροφορίας.

Ἡ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἐν Ἀγγλίᾳ λειτουργεῖ εὐδοκίμως ἡ «Βασιλικὴ Φιλάνθρωπος Ἐταιρία», ἰδρυθεῖσα πρὸ 120 ἐτῶν. Μέλη ταύτης εἶνε ἰδίως ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου. Ἐν τῇ ἐτησίᾳ συνεδριάσει τῆς Ἐταιρίας, τῇ συγκροτηθείσῃ περὶ τὰ μέσα Μαρτίου, ἀνεγνώσθη ἡ ἐνιαυσία ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ λοχαγοῦ Χόουμ, ὅστις ἀνέφερεν ὅτι, καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1892, ἡ αὐτοθυσία καὶ ἡ χάριν τῆς ζωῆς τοῦ πλησίον διακινδύνευσις προώδευσαν εἰς τὰς τάξεις τοῦ τε ἡπει-

ρωτικοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ, πρὸς ἐπικύρωσιν δὲ ἐμνημόνευσεν ὀλίγα ἐξ ἑκατοντάδων παραδειγμάτων. Τὸ χρυσοῦν ἀριστεῖον ἀπενεμήθη εἰς τὸν ναύτην Θωμᾶν Δέρμοτ, τοῦ βασιλικοῦ πλοίου ἡ Χελιδών, ὅστις διὰ τῆς ἐτοιμότητος καὶ τῆς ἀνδρείας του ἔσωσε δύο ναύτας κινδυνεύοντας νὰ κατασπαραχθῶσιν ἀπὸ μέγαν καρχαρίαν. Ὁ Δέρμοτ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν μετὰ ὅλα τὰ ἐνδύματά του, ὅπισθεν τῶν νώτων τοῦ καρχαρίου, καὶ διὰ τοῦ ἀντιπερισπασμοῦ τούτου (καθόσον μέχρις ὅτου στραφῆ πρὸς αὐτὸν ἀντιμέτωπον τὸ θηρίον, ἐκεῖνος ἔλαβε καιρὸν ν' ἀρπάσῃ τὸν ῥιφθέντα αὐτῷ κῶλον καὶ ν' ἀναρριχηθῆ εἰς τὸ πλοῖόν του) ἔσωσε τοὺς δύο ἄνδρας.

ΑΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ Ο ΔΑΛΤΩΝΙΣΜΟΣ

Συγκρούσεις σιδηροδρόμων πολλάκις ἐπῆλθον ἐξ αἰτίας τοῦ μηχανικοῦ, τοῦ φύλακος ἢ ἄλλου τινὸς ὑπευθύνου ὑπαλλήλου πάσχοντος ἐκ δαλτωνισμοῦ, ἀνικάνου δηλ. ὄντος νὰ διακρίνῃ χροῶμα ἀπὸ χρώματος, καὶ ὡς ἐκ τούτου συγχέοντος τὰ διάφορα σήματα καὶ ἐκλαμβάνοντος ἔν ἀντ' ἄλλου. Τούτου ἕνεκα τινὲς τῶν ἐταιριῶν ἠθέλησαν ἐσχάτως νὰ υποβάλωσι τοὺς ὑπαλλήλους των εἰς δοκιμασίαν τῆς ὁράσεως, διὰ τινος ἀλφαβήτου χρωμάτων κατεσκευασμένου ἀπὸ διαφόρους ἀποχρώσεις ἐρίων τοῦ Βερολίνου, ἀλλ' οἱ ὑπάλληλοι ὠργίσθησαν καὶ εἶπαν ὅτι αὐτὸ εἶνε παιδαριῶδες μέσον. Τὰ σήματα τῶν σιδηροδρόμων, λέγουσι, δὲν εἶνε κατεσκευασμένα ἀπὸ ἔριον τοῦ Βερολίνου, καὶ ἡ δοκιμασία πρέπει νὰ ἐκτελεσθῆ δι' αὐτῶν τῶν φανῶν τῶν σημάτων. Τὸ ἐπιχείρημα ἐν τούτοις δὲν εἶνε πολὺ ἰσχυρὸν, διότι ἐὰν δὲν πάσχουν ἐκ δαλτωνισμοῦ, βεβαίως δύνανται νὰ διακρίνωσι τὸ κόκκινον ἔριον τοῦ Βερολίνου ἀπὸ τὸ πράσινον· ἐὰν ὅμως δὲν δύνανται, τότε δυσκόλως πρέπει νὰ ἐμπιστευθῆ τις εἰς τὴν ὄρασίν των.

Η ΕΚΛΕΪΨΙΣ ΗΛΙΟΥ ΤΗΣ 4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Ἡ ὀλικὴ ἐκλειψις τοῦ ἡλίου τῆς 4(16 Ἀπριλίου ὑπῆρξε μία τῶν διαρκεστέρων τοῦ αἰῶνος, ἔχουσα μέγιστον ὄρον διαρκείας ὀλικότητος

τεσσάρων λεπτῶν καὶ 46 δευτερολέπτων. Ἡ γραμμὴ τῆς ὀλικότητος ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ Νοτίου Εἰρηνικοῦ, εἰσῆρχετο εἰς τὴν Χιλὴν εἰς τοὺς 29 βαθμοὺς νοτίου πλάτους, διήρχετο βορειανατολικῶς κατὰ πλάτος τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, εἰσῆρχετο εἰς τὴν Ἀφρικὴν εἰς τοὺς 14 βαθμοὺς βορείου πλάτους, καὶ ἔπαυεν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Βορείου Ἀφρικῆς. Ἀστρονόμοι πολλαχόθεν παρετήρησαν τὴν ἐκλειψιν.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΕΚ ΠΛΑΤΙΝΗΣ

Ἀφότου πρώτον ἀνεκαλύφθη ἡ νομισματικὴ ἀξία τῆς πλατίνης, ἐγένετο ἀπόπειρα πρὸς εἰσαγωγὴν νομισμάτων ἐκ τοῦ μετάλλου τούτου ἐν Ρωσίᾳ· ἀλλ' ἕνεκα τοῦ ἀτάκτου τῆς παραγωγῆς, ἡ ἀπόπειρα ἐν μέρει μόνον ἐπέτυχεν. Ἐὰν παρομοία προσπάθεια κατεβάλλετο σήμερον, δυσκόλως θ' ἀπετύγγανε διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, διότι ἡ βιομηχανία τῆς πλατίνης μεγάλως ἠύξησεν ἔκτοτε. Τῷ 1891 ἡ μετάλλευσις τῆς πλατίνης εἰς τὰ Οὐράλλια ἀνῆλθεν εἰς 136,220 οὐγκίας, ὅπερ εἶνε αὐξήσις 30 τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ 1890. Τὸ μέταλλον ἐξάγεται τώρα ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἐξ ἰδιωτικῶν μεταλλείων καὶ ὑπὸκειται εἰς τρία τοῖς ἑκατὸν φορολογίαν ἐπὶ τοῦ βάρους.

Ο ΖΥΘΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΔΑΣ

Ὑπάρχει λόγος διὰ κάθε τι, ὡς καὶ διὰ τοὺς μεγάλους πόδας. Γερμανὸς ἐπιστήμων λέγεται ὅτι ἀνεκάλυψεν ὅτι τοῦτο εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ζυθοποσίας. Οἱ φρενολόγοι περιώρισαν μέχρι τοῦδε τὰς ἐρεῦνας των εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν κεφαλῶν μας, ἀπὸ τοῦδε δύνανται νὰ τὰς ἐπεκτείνωσι καὶ μέχρι τῶν ποδῶν μας. Θὰ εἶνε νέον ἐπιχείρημα διὰ τοὺς ὑπερμάχους τῆς ἐγκρατείας, καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ κατέστησαν ἤδη ἐγκρατεῖς ἀπὸ φόβον μήπως κοκκινίσωσιν αἱ ρίνες των, εἶνε πιθανὸν ἄλλοι νὰ παύσωσι ζυθοποτοῦντες ἀπὸ τὴν ἀπέχθειαν ἣν τρέφουσιν εἰς τοὺς μεγάλους πόδας. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως, ὅσοι εἶνε μὲν ἐγκρατεῖς, ἀλλ' ἔχουσι τὸ δυστύχημα νὰ ἔχωσι μεγάλους πόδας ἐκ φύσεως, θὰ διαβάλλωνται

ἀδίκως ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῶν ἐπὶ ἀκράτῃ ζυθοποσίᾳ. Τὸ μόνον καλὸν εἶνε ὅτι ἢ τε ἄδικος διαβολὴ καὶ τὸ δυστύχημα τῶν μεγάλων ποδῶν, εἶνε κακὰ σχετικῶς ἀσήμαντα.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΦΩΝΗΤΙΚΩΝ ΣΩΛΗΝΩΝ

Ἐπὶ τοῦ νεοπαγοῦς ἀγγλικοῦ δρόμωνος «Ὁ Π ο ρ μ ο ς» προσαρμόζεται νέον σύστημα φωνητικῶν σωλήνων, ὅπως συνάπτῃ ὅλα τὰ μέρη τοῦ πλοίου, χάριν τῆς εὐκολίας τοῦ νὰ δίδωνται τὰ ναυτικά καὶ μηχανικά προστάγματα. Οἱ διάφοροι σωλήνες διακλαδοῦνται ἀπὸ ἐνὸς κέντρου, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ τηλεφώνου. Λέγεται ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο εἶνε ἰδέα εὐφυοῦς τινος μηχανικοῦ τῆς Βαλτιμόρης.

Η ΑΚΑΠΝΟΣ ΠΥΡΙΤΙΣ

Ἡ ἀκαπνος πυρίτις εἶνε τὸ θέμα πάσης συνδικλέξεως εἰς τοὺς στρατιωτικούς κύκλους τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ κατασκευὴ τῆς διεξάγεται δραστηριώτατα εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, καὶ αἱ πολυάριθμοι δοκιμαίαι αἱ γενόμεναι δι' αὐτῆς λέγεται ὅτι ἀπέδειξαν τὸ ἀσφαλές καὶ ὑπέροχον τῆς ἀμερικανικῆς πυρίτιδος, ἣτις, κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν, ἔχει μεγαλειτέραν καὶ κανονικωτέραν ταχύτητα μετὰ χθαμαλωτέρας καὶ μᾶλλον ἐνιαίας πίεσεως ἢ ἡ πυρίτις τῆς αὐτῆς τάξεως, ἣτις κατεσκευάσθη καὶ ἐδοκιμάσθη εἰς ἄλλας χώρας.

ΑΙ ΕΤΟΙΜΑΣΙΑΙ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΙΚΑΓΟΥ

Οἱ διευθύνοντες τὰ τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως τοῦ Σικάγου εἶχον ἀποφασίσει νὰ ἔχωσιν ὅλα τὰ ἐκθέματα ἐπὶ τόπου καλῶς διευθετημένα πρὸ τῆς ἡμέρας τῶν ἐγκαινίων, καὶ προδήλως τοῦτο δὲν δύναται νὰ κατορθωθῇ ἐὰν οἱ ἐκθέται ἀργοποροῦσιν. Ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν ἐκθετῶν δὲν ἔπρεπε ν' ἀναβάλῃ ν' ἀποστείλῃ τὰ ἐκθέματά της μέχρι

τοῦ Ἀπριλίου, καὶ ἐπομένως παρεκλήθησαν αἱ τε ἐπιτροπαὶ τῶν διαφορῶν πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ αἱ ξέναι ἐπιτροπαὶ καὶ οἱ κατὰ μέρος ἐκθέται νὰ εἶνε ταχεῖς. Οἱ ἐκθέται ὅσοι πέραν ὀρισμένου τινὸς χρόνου βραδύνουσι, θὰ χάσωσι τὸν χώρον τῶν καὶ ἐξ ἀνάγκης θ' ἀποκλεισθῶσιν. Ἡ κατάταξις τῶν ἐκθεμάτων εἶχεν ἀρχίσει ἤδη πρὸ πολλοῦ, καὶ ὀλονὲν προώδευεν. Ὁ ἐπίσημος κατάλογος θὰ εἶνε ἀξιοπερίεργον δημοσίευμα, καὶ θὰ τυπωθῇ ἰδιαίτερος τόμος δι' ἕκαστον τμήμα. Τ' ἀπαιτούμενα ἐν σχέσει πρὸς τὸν καταρτισμὸν τοῦ καταλόγου τούτου καθιστῶσιν ἐπίσης ἀναγκαίαν τὴν ταχύτητα ἐκ μέρους τῶν ἐκθετῶν.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΙΚΑΓΟΥ

Ἡ κομητεία Σονομα, τῆς Καλιφορνίας, θὰ στείλῃ μοναδικὸν ἐκθεμα εἰς τὴν Παγκόσμιον Πανήγυριν τοῦ Σικάγου. Τοῦτο θὰ παριστᾷ μίαν τῶν Χαραδρῶν τῆς Καλιφορνίας μὲ ὅλας τὰς φυσικὰς φλόγας καὶ τὰς ἀδιαλείπτους ἀναθυμιάσεις τῆς. Θὰ εἶνε τελειοτάτη ἀντιγραφή ἐκ τοῦ φυσικοῦ, μὲ μῆκος 32 ποδῶν, πλάτος 28 καὶ 18 ὕψος. Εἰς τῶν μεγάλων φλογοειδῶν κρατῆρων τοῦ ἀτμοῦ θὰ παρίσταται διὰ πραγματικοῦ βράχου καὶ διὰ μιμήσεως τῆς φυσικῆς ἀχνης, ἐνῶ τὰ κάτω θὰ εἶνε ζωγραφημένα ὅπως παριστῶσι τὴν γραφικωτάτην ὄψιν τῆς χαράδρας, ἀφ' ἧς δραγμαὶ σπινθήρων δὲν παύουσι ν' ἀναθρῶσκωσι. Τεχνητὰ διαφορῶν χρωμάτων φῶτα θὰ παριστῶσι τὴν ἰδιάζουσαν ἀντίθεσιν τῶν χρωμάτων τὴν παρατηρουμένην ἐν τῇ χαράδρῃ. Ἡ ὁμοίωσις τῶν πυριφλεγῶν σπινθήρων θὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς χρήσεως ἀτμοκινήτων μαγγάνων. Ἐπὶ δὲ τῆς προσόψεως τοῦ ὄλου θὰ στηθῇ κλοσιαῖον ἀλληγορικὸν εἰδῶλον τοῦ «Δαίμονος τῶν χαράδρων.»

ΦΑΡΜΑΚΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΪΠΝΙΑΣ

Ἀπόπειράν τινα πρὸς θεραπείαν τῆς αἰπνίας διὰ τῆς ναρθαλίνης, ἀντὶ ναρκωτικῶν, διηγεῖται ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Φρενολογικῆς Ἐπιστήμης» ὁ κ. Μάκφερσον, ὅστις παρατηρεῖ ὅτι πρόσφατοι ἔρευναι φαί-

νονται αποδεικνύουσαι ὅτι τὸ ὀξειδίου τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ εἶνε κυρίως καὶ πρῶτιστα ἀντισηπτικὴ οὐσία, καὶ ὅτι ἡ ὀλοσχερῆς καταστροφή ὑπὸ ὑγιоῦς στομάχου ξένων ἢ παθολογικῶν φύτρων εἰσερχομένων μετὰ τῆς τροφῆς κατορθοῦται οὕτω, ἀλλ' ὅπου ὁ γαστρικὸς χυμὸς εἶνε διεστραμμένος, ὡς ἐν τῇ ὀξειᾷ φρενολογικῇ παθήσει, ἡ ἀντισηπτικὴ αὕτη δύναμις ἀργεῖ. Ἐν τῶν ἀποτελεσμάτων τούτου εἶνε ἡ ἀϋπνία. Ὁ Μάκφερσον παρετήρησεν ἐνίοτε ὅτι ἡ τοιαύτη ἀϋπνία δύναται νὰ καταπολεμηθῇ διὰ δόσεως φαρμάκου περικλείοντος ἀντισηπτικὰς ιδιότητας, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐξέλεξε τὴν ναφθαλίνην, ἐφ' ᾧ καὶ ἐγένοντο πειράματα. Ἡ χρῆσις ἰσχυροῦ ὀρεκτικοῦ εἶνε οὐσιῶδες μέρος τῆς προκαταρκτικῆς θεραπείας. Εἰς τὸ τέλος 24 ὥρων δόσεις ναφθαλίνης ποικίλης δυνάμεως ἐδίδοντο, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἀπέδειξεν ὅτι τὸ φάρμακον ἦτο ἀβλαβέστατον. Τὰ θλιβερὰ κατόπιν ἐπακόλουθα, τὰ ὅποια παρατηροῦνται μετὰ τὴν λήψιν ἄλλων ναρκωτικῶν, ἔλειπον εὐτυχῶς ἐξ ὀλοκλήρου, καὶ πολλάκις κατωρθώθη νὰ ἐπενεχθῇ ὕπνος ὅπου ἡ θείνη εἶχεν ἀποτύχη ἐξ ὀλοκλήρου.

ΤΟ ΝΕΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τῇ «Δεκαπενθημέρῳ Ἐπιθεωρήσει» δημοσιεύεται ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον εὐφραδέστατον ἄρθρον τοῦ κ. Τζῶν Ἀδδιγγτων Σάϋμονδς, ἐν ᾧ οὗτος ἀναλύει τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ νέου πνεύματος ἐν τῇ Ἰταλικῇ Ἀναγεννήσει. Ἡ διέγερσις τῆς προσωπικότητος ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς σκέψεως εἶνε ἡ πρώτη βᾶσις τοῦ ἱστορικοῦ φαινομένου. Ἡ δευτέρα φάσις ἐν τῇ γενέσει τῆς ὑπῆρξεν ἡ περιέργεια, καὶ ἐκ τῆς στάσεως ταύτης προῆλθεν ὁ ἀνθρωπισμός. Λέγει δὲ : «Τὸ εἰδωλολατρικὸν πνεῦμα τῆς Ἀναγεννήσεως δύναται νὰ περιγραφῇ ὡς ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία, μία στάσις ἀκραιφ εστάτης ἀνοχῆς πρὸς πιστοὺς καὶ ἀπίστους, πρὸς ἁγίους καὶ ἁμαρτωλοὺς. Τοιοῦτω τρόπῳ καὶ ὁ ὀρθολογισμὸς τῆς Ἀναγεννήσεως ἦτο πνευματικὴ ἀδιαφορία, τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὰς σκέψεις μετ' ἀφροντισίας πρὸς τὰς πηγὰς ἐξ ὧν αὗται προῆλθον ἢ πρὸς τὴν ἰδιάζουσαν ἀπόχρωσιν γνώμης ἣν ἐσήμαινον. Ὁ φυσιολογισμὸς τῆς Ἀναγεννήσεως ἦτο σαρκικὴ ἀδιαφορία, στάσις συμπαθοῦς παρατηρήσεως πρὸς πᾶν τὸ ἐν τῇ φύσει, ἄνευ ψευδοῦς αἰδημοσύνης ἢ ἀπεχθείας, ἐλευθερία αἰσθηματικότητος πρὸς πᾶσαν ἐντύπωσιν.

Οἱ τρεῖς οὗτοι παράγοντες ἐχρειάσθησαν πρὸς μόρφωσιν τοῦ νεωτέρου ἀναλυτικοῦ πνεύματος, τὸ ὅποιον εἶνε ἀμερόληπτον τὴν κρίσιν, ἀπροκατάληπτον ὑπὲρ ἢ κατὰ θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν κωδίκων, ἀλόγιστον ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῆς μεθόδου του, ἀδιάφορον πρὸς τοὺς ἠθικούς καὶ αἰσθητικούς χαρακτήρας τοῦ ἐξεταστέου πράγματος». Ὁ συγγραφεὺς δὲν ἀποπειρᾶται ἐν τῷ δοκιμίῳ τούτῳ καὶ νὰ ρίψῃ βλέμμα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς συνεχοῦς πάλης τοῦ νέου πνεύματος πρὸς τὴν δογματικὴν θεολογίαν, ἀλλὰ συμπεραίνει διὰ τῆς ἐπομένης προρρήσεως: «Ποία θὰ εἶνε ἡ ἔκβασις τῆς πάλης ταύτης εἰς τὸ μέλλον εἶνε, νομίζω, ἤδη βέβαιον. Ἡ πάλη δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἴσως ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας, ἐωσότου τὸ νέον πνεῦμα ὀλοσχερῶς διεισδύσῃ εἰς τὰς νεωτέρας γενεάς, καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἀποβάλλῃ πᾶν τὸ ἐκπίπτον ἢ τὸ ξενήκουστον, διατηρῶν μόνον τὴν ἠθικὴν ἐκείνην, ἐφ' ἣ εἴμεθα εὐγνώμονες πρὸς αὐτόν».

ΤΑΧΥΒΟΛΟΝ ΚΑΝΟΝΙΟΝ

Νέον ταχύβολον κανόνιον λέγεται ὅτι ὑπεβλήθη ἐπιτυχῶς εἰς δοκιμασίαν ἐν Ἀμερικῇ. Εἶνε ἐφευρέσις τοῦ κ. Ε. Γάρλανδ, καὶ λέγεται ὅτι εἶνε ἐλαφρὸν, ἀπλοῦν τὴν κατασκευὴν καὶ ἱκανὸν νὰ ρίπτῃ χιλιάς βολὰς εἰς ἓν λεπτόν τῆς ὥρας. Συνίσταται ἐκ δύο συνήθων χαλυβδίνων σωλήνων τουφεκίου, ἐνσφηνωμένων ἐν μεταλλίνῳ περιβλήματι κανονίου, μετὰ θηκῶν ὕδατος προφυλαττουσῶν αὐτὸ πάσης πυρακτώσεως κατὰ τὴν χρῆσιν. Ὁ μηχανισμὸς λειτουργεῖ ὀπισθεν τῶν σωλήνων, ἄσχετος ὢν καὶ ἐλεύθερος πάσης πυρακτώσεως.

ΠΩΣ ΘΕΡΑΠΕΥΕΤΑΙ Ο ΒΗΞ

Καλλίτερον εἶνε νὰ προλαμβάνῃ τις τὸν βῆχα προφυλαττόμενος ἀπὸ τὸ ψῦχος, καὶ μετερχόμενος ὑγιεινὴν δίαιταν, παρὰ νὰ ζητῇ νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ὁ βῆξ ὀρίζεται ὑπὸ τινος σοφοῦ ἱατροῦ ὡς ἀλλοίωσις τῆς ἀναπνοῆς. Ὁ ἀήρ εἰσάγεται εἰς τοὺς πνεύμονας, ἀλλ' ὅταν γεμίσουν, ἡ γλωττίς τοῦ λάρυγγος εἶνε κλειστὴ, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ. Τότε οἱ ἐκπνευστικοὶ μῦς τίθενται εἰς ἐνέργειαν καὶ πιέζουσιν ἰσχυρῶς

τοὺς πνεύμονας, ἕωσού τέλος ὁ πεπεισμένος ἀὴρ κατανικήσῃ τὴν ἀντίστασιν τῆς γλωττίδος καὶ ἐκφύγῃ μετ' ἐκρήξεως. Ὁ βῆξ γεννᾶται ἀπὸ κάθε πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐρεθίζει τὰ αἰσθητήρια νεῦρα τῶν διόδων τοῦ ἀέρος. Ἐὰν ψιχίον ἄρτου, παραδείγματος χάριν, κακῶς καταποθὲν εἰσέλθῃ εἰς τὸν λάρυγγα, τὰ νεῦρα διὰ μιᾶς αἰσθάνονται τὴν παρουσίαν τοῦ παρεισάκτου, καὶ καλοῦσιν εἰς βοήθειαν πρὸς ἕξωσιν τούτου. Οἱ μυῶνες ἀπαντῶσιν εἰς τὴν γενομένην αὐτοῖς ἐπίκλησιν, βῆξ παράγεται καὶ ὁ ὀγκληρὸς ξένος ἐκδιώκεται ἰπώνειδιστως. Ὁ βῆξ εἶνε σύμπτωμα πολλῶν νόσων, ἀπὸ τῶν κοινοτέρων μέχρι τῶν θανασίμων, ἀπὸ τοῦ κοινοῦ κρυολογήματος μέχρι αὐτῆς τῆς φθίσεως. Ἀπειράριθμοι εἶνε αἱ διάφοροι ποικιλίαι τοῦ βῆχός, ἀλλὰ δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τρεῖς γενικὰς κατηγορίας, ὅπως τὰς διακρίνει ὁ λαός, εἰς τὸν ἑλαφρὸν βῆχα, τὸν δύσκολον βῆχα καὶ τὸν βαρὺν ἢ ἀλγεινὸν βῆχα. Ὁ πρῶτος εἶνε ἐνίοτε εὐεργετικὴ προσπάθεια τῆς φύσεως, πρὸς ἐξαγωγὴν τῶν φλεγμάτων, διότι ἄνευ τούτου τὸ ὑγρὸν θὰ ἐπεσφρευέτο, καὶ θὰ ἔπνιγε κατὰ γράμμα τὸν πάσχοντα δι' αὐτῶν τῶν ἐκκρίσεών του. Ὁ δεύτερος δὲν εἶνε ἄφθονος καὶ ὑδατώδης, ὡς ὁ πρῶτος ἀλλὰ στενός καὶ φειδωλός, ἀπαντᾶται δὲ συνήθως εἰς τὴν κοινοτάτην χρονίαν βρογχίτιδα, ἢ τὸν χειμερινὸν βῆχα. Ὁ τρίτος διακρίνεται καθ' ὅλοκληρίαν ἀπὸ τοὺς δύο πρώτους. Εἶνε ξηρὸς καὶ ἔν ἐκβάλλει φλέγματα. Ὁ ἐρεθισμὸς δὲν προέρχεται ἀπὸ ξένας ὕλης παρεμποδίζουσας τὰς διόδους, ἀλλ' ἐκπηγάζει ἐξ ἀλγεινῆς, τρυφερᾶς καταστάσεως τῆς διπλῆς μεμβράνης. Δι' ὅλους τοὺς βῆχους τούτους μία μόνον ὑπάρχει θεραπεία, ἢ καταπραῦνσις, καὶ τὸ προτιμητέον φάρμακον εἶνε τὸ μαλακτικὸν ἢ καταπραῦντικόν, τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἐνεργῆσαι ταχύτερον καὶ λυσιτελέστερον πρὸς τὸν σκοπόν. Ὑπάρχουσι δὲ τοιαῦτα καταπραῦντικὰ πάμπολλα καὶ γνωστά εἰς πάντας.

Η ΓΥΝΗ

Ἡ γυνὴ εἶνε λεπτοτάτη καὶ πολυπλοκωτάτη μηχανή. Οἱ παλμοὶ τῆς εἶνε ἀβρότατοι, καὶ διαφέρουσι τῶν τοῦ ἀνδρὸς ὅσον αἱ δονήσεις ἐπαναληπτικοῦ ὥρολογίου διαφέρουσι τῶν τοῦ ὥρολογίου τῆς πόλεως. Κυττάξατε τὸ σῶμά της, πόσον ἀβρῶς εἶνε πλασμένον! Ἐξετάσατε τὰς αἰσθήσεις της, πόσον εἶνε λεπτοφυσίς! Παρατηρήσατε τὴν νοσημο-

σύνην της, πόσον εἶνε πανοῦργος καὶ ὀξεῖα! Ἀλλὰ θεωρήσατε ἐντὸς τῆς καρδίας της εἶνε ὠρολόγιον συγκείμενον ἐκ μερῶν τόσο μικρῶν καθ' ἑαυτὰ, καὶ τόσο θαυμασίως συνδυασμένων, ὥστε πρέπει νὰ τὰ ἴδῃ τις διὰ μικροσκοπικοῦ ὀφθαλμοῦ ὅπως σαφῶς τὰ κατανοήσῃ. Ἡ ἀντίληψις γυναικὸς εἶνε ὡς ἡ ἀστραπὴ ταχεῖα. Ἡ διανόσις της εἶνε ἐπίπνοια, θὰ ἔλεγα σχεδὸν ἔνστικτον. Δι' ἐνὸς βλέμματος τοῦ ὀφθαλμοῦ της δύναται νὰ συναγάγῃ βαθὺ καὶ ὀρθὸν συμπέρασμα. Ἐρώτησέ την πῶς τὸ ἐσχημάτισε, δὲν δύναται ν' ἀπαντήσῃ. Ὡς ἡ ἀντίληψις τῆς γυναικὸς εἶνε καταπληκτικῶς ταχεῖα, οὕτω τὰ φάσματα τῆς ψυχῆς της εἶνε κοινῶς ἀδιόρατα. Ὀλίγα τούτων ἔχουσι ἀρκετὴν μόρφωσιν ὅπως γράψωσιν· ἀλλ' ὅταν γράψωσι, πόσον ζωηραὶ εἶνε αἱ εἰκόνες των! πόσον ζωνταναὶ αἱ περιγραφαὶ των! Ἀλλ' ἐὰν ὀλίγα γυναικῆς γράψωσιν, ὅλαι ὀμιλοῦσι. Καὶ πᾶς ἀνὴρ δύναται νὰ κρίνῃ περὶ αὐτῶν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἀπὸ παντὸς κύκλου εἰς τὸν ὁποῖον συχνάζει. Τὸ πνεῦμα εἰς τὴν συνδιάλεξιν ἐξαρτᾶται καθ' ὅλοκληρίαν ἐκ τῶν παιγνίων τῆς φαντασίας, καὶ ὅλαι τοῦ κόσμου αἱ γυναικῆς ὀμιλοῦσι καλλίτερον τῶν ἀνδρῶν. Ἐὰν ἔχωσι χαρακτῆρα νὰ εἰκινίσωσιν ἢ πρόσωπον νὰ περιγράψωσι, παρέχουσι μόνον τρία χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ χαρακτῆρ γίνεται γνωστὸς ἢ τὸ πρόσωπον τίθεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας. Διατί; Διότι, ἐκ τῆς ἄκρας εὐαισθησίας των, ἡ φαντασία των ἔλαβε ζωντανὰς ἐντυπώσεις ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐκείνων χαρακτηριστικῶν, καὶ εἶνε ἱκαναὶ νὰ ζωγραφίσωσι τὰς ἐντυπώσεις ἐκείνας μετὰ τῆς αὐτῆς ζωηρότητος μεθ' ἧς τὰς προσέλαβον. Ἀμα εὐφάνταστος γυνὴ θερμανθῆ εἰς τὴν συνδιάλεξιν, θὰ παραγάγῃ ἑκατὸν χαριεστάτας εἰκόνας, μετὰ τῶν ὁποίων καμμία δὲν θὰ εἶνε ἄξεστος ἢ βαναουσουργῆς. Ἀμα θερμανθῆ ἀνὴρ περὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, πιθανῶς θὰ εὔρη ἰσχυροτέρας ἐκφράσεις, ἀλλὰ ποτε τόσο λαμπρὰς ἢ τόσο ἀγνάς.

ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΑΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ἈΛΑΤΟΣ

Τὸ ἄλας ἐντὸς τῆς ἀσβέστου τὴν κάμνει νὰ κολλᾷ καλλίτερον.

Πλύνε τὰς θύρας τῶν κλιβάνων μετ' ἄλας καὶ μετ' ὄξος.

Τὰ χάλκινα σκεύη γίνονται λαμπρότερα τριβόμενα κάποτε μετ' ἄλας καὶ μετ' ὄξος.

Όταν ψήνης μπριζόλαν ρίπτε ὀλίγον ἄλας εἰς τὰ κάρβουνα, καὶ ὁ καπνὸς τοῦ λίπους δὲν ἐνοχλεῖ.

Διὰ τὴν καθαρίσθησιν ἐπιπλα ἐξ ἰτέας, μεταχειρίζου ἄλας καὶ ὕδωρ.

Ἐὰν, μετὰ τὴν ἐξαγωγὴν ὀδόντος, τὸ στόμα γεμισθῇ μὲ ἄλας καὶ ὕδωρ, ἀποσοβεῖται ὁ κίνδυνος τῆς αἱμορραγίας.

Τὸ ἄλας ὡς κόνις διὰ τοὺς ὀδόντας εἶνε ὑπὲρ πᾶν ἄλλο καλλίτερον· τηρεῖ τοὺς ὀδόντας ἐκλάμπρως λευκοὺς καὶ τὰ οὖλα σφιχτὰ καὶ κόκκινα.

ΟΠΟΥ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΑΡΧΕΙ Ο ΑΡΡΗΝ

Οἱ πολέμιοι τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς χειραφετήσεως τοῦ γυναικείου φύλου θὰ κάμωσι καλὰ τὴν μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν Νοτ ανατολικὴν Ἀλάσκαν, ὅπου ἡ κυριότης τοῦ ἄρρενος εἶνε τόσο ἀπόλυτος (κατὰ τὸ ὑπόμνημα ὅπερ ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Γεωγραφικῇ Ἀποθήκῃ τῆς Σκωτίας» ὁ καθηγητὴς Στήβενσον), ὥστε, ὅταν πλησιάσῃ ὁ τοκετὸς βρέφους, ἡ γυνὴ ἀπελεύεται τῆς οἰκίας, καὶ ἀναγκάζεται νὰ ζητήσῃ σκέπην καὶ καταφυγὴν εἰς τὰ δάση. Ὅ,τι καιρὸς καὶ ἂν εἶνε, ἀποδιώκεται ἀσπλάγχχνως, καὶ ἐν ὥρᾳ βροχῆς καὶ χιόνος. Οἱ ἱεραπόστολοι μᾶτην προσπαθοῦσι νὰ καταδείξωσι τὸ βάρβαρον τοῦ ἐθίμου· οἱ ἰθαγενεῖς ἀνθίστανται σφόδρα, καὶ ἔχουσι τὴν συνείδησιν ἡσυχον ὅτι καλῶς πράττουσι. Τὸ ὅτι αἱ γυναῖκες ὑποφέρουσιν ἀπὸ πόνους ἐν τῷ τοκετῷ εἶνε, λέγουσιν, ἀπόδειξις ὅτι ὁ Θεὸς τὰς κατατρέχει, καὶ ὁ ἀνὴρ ἐκτελεῖ τὸ θέλημα τοῦ Παντοδυνάμου ἐπαυξάνων ἀκόμη ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας τὰς δεινοπαθείας τοῦ θεοστυγοῦς πλάσματος.
